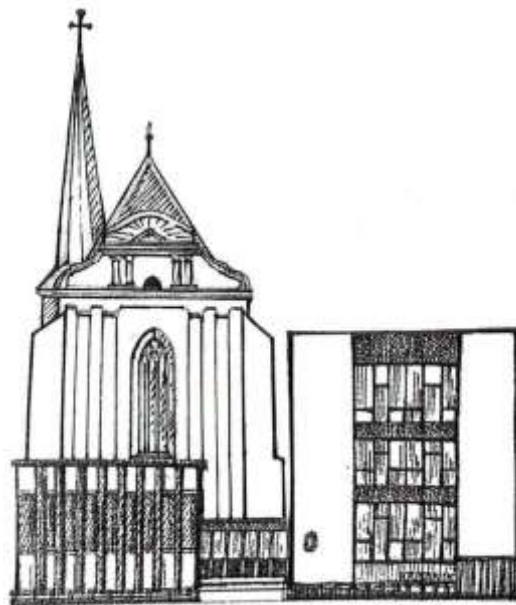

**A BÁTHORY ISTVÁN KATOLIKUS ÓVODA,
KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS GIMNÁZIUM**

Pedagógiai program

István Báthory Catholic Nursery, Bilingual Primary
and Secondary Grammar School

Nyírbátor

2020

Hatályba lépés időpontja: 2020. szeptember 01.

Köszöntjük a Tisztelt Olvasót!

Ön a nyírbátori Báthory István Katolikus Óvoda, Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai programjából megismerheti intézményünk szellemiségét, arculatát, oktató- és nevelő munkánk alapelveit és céljait.

Az egyes fejezetek részleteiben elmerülve ismeri meg a nevelőtestület pedagógiai hitvallását, a keresztény erkölcsi alapelvek érvényesülésének módját.

Törekvésünk, hogy óvodás gyermekeink keresztény szellemiségben, szeretetben, érzelmi biztonságot adó környezetben nevelkedjenek.

Célunk, hogy az iskolás évek alatt felkészítsük diákjainkat a keresztény életformára, a báthorys diákok megismerkedjenek az általános emberi értékekkel, nemzeti és kulturális hagyományainkkal, biztos tantárgyi tudással váljanak a társadalom hasznára. Olyan fiatalokat szeretnénk útra bocsátani, akik keresztény hitükben erősek, rendelkeznek azzal a tudással, ismerettel és személyiségjegyekkel, melyek segítik egy boldog, sikeres élet megélését.

PREAMBULUM.....	6
1.1. Hivatalos adatok, az iskola jellege	6
1.1.1. Az intézmény hivatalos adatai	6
1.1.2. Az intézmény jellege.....	7
1.2. A katolikus köznevelési intézményekkel kapcsolatos rendelkezések	8
II. Az iskola nevelési programja	10
2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	10
2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	13
2.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	15
2.3.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai.....	15
2.3.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása.....	17
2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	18
2.5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	20
2.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	22
2.6.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	22
2.6.2. A tanulási kudarcnak kitétt tanulók felzárkózását segítő program.....	23
2.6.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	24
2.6.4. A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése – fejlesztési program	25
2.6.5. A gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok ellátása.....	27
2.6.6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	28
2.7. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	29
2.7.1. Téma napok, témahetek	29
2.7.2. Tanítási órán kívül megvalósuló tanulási alkalmak	29
2.8. Az iskolai döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	30
2.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	31
2.9.1. Hivatalos kapcsolatok	31
2.9.2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák.....	32
2.9.3. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	33
2.9.4. Kapcsolattartás az iskola külső partnereivel	34
2.10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	36
2.10.1. A vizsgaszabályzat célja	36
2.10.2. A vizsgaszabályzat hatálya	36
2.10.3. A vizsga szabályai.....	37
2.10.3.1. Az írásbeli vizsga szabályai	37
2.10.3.2. A szóbeli vizsga szabályai	38
2.10.3.3. A gyakorlati vizsga szabályai.....	39
2.10.4. Az értékelés rendje.....	40
2.10.4.1. A vizsgatárgyak részei és követelményei.....	40
2.11. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	47
2.12. A felvételi eljárás különös szabályai.....	47
2.13. Folyamatos továbbhaladás feltételei	48
2.14. Közösségi szolgálat.....	48
III. Az iskola helyi tanterve.....	50
3.1. Az iskola képzési rendje	50
3.1.1. Általános iskola.....	50
3.1.1.1. 2015/2016. tanévtől indult képzések – kifutó órahálóval.....	50
3.1.1.2. 2020/2021. tanévtől induló képzések	50
3.1.2. Gimnázium.....	51
3.1.2.1. 2013/2014. tanévtől induló képzések – kifutó órahálóval.....	51
3.1.2.2. 2020/2021. tanévtől induló képzések	51
3.2. Képzési típusok órahálója	53
3.2.1. A 2013/2014. tanévtől indított gimnáziumi képzésekhez és a 2015/2016. tanévtől indított általános iskolai képzésekhez választott kerettanterv megnevezése	53

3.2.2. A 2013/2014. tanévtől indított gimnáziumi képzésekhez és a 2015/2016. tanévtől indított általános iskolai képzésekhez a választott kerettanterv feletti óraszám	57
3.2.2.1. Általános iskola.....	57
3.2.2.2. Gimnázium.....	62
3.2.3. A 2020/2021. tanévtől indított képzésekhez választott kerettanterv az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján	66
3.2.3.1. Általános iskola.....	66
3.2.3.2. Gimnázium.....	67
3.2.4. A 2020/2021. tanévtől indított képzések esetén a választott kerettanterv feletti óraszám	68
3.2.4.1. Általános iskola.....	68
3.2.4.2. Gimnázium.....	73
3.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	78
3.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	78
3.4.1. Az 1-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	78
3.4.2. Az 5-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	79
3.4.3. Az 5-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	80
3.4.4. A 9-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	80
3.4.5. Az egész napos iskola nevelési és oktatási programja	80
3.5. Mindennapos testnevelés	81
3.6. A választható tantárgyak, foglalkozások szabályai	82
3.7. Az érettségi vizsga	82
3.8. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	83
3.9. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....	83
3.9.1. A magasabb évfolyamba lépés feltételei.....	83
3.9.2. Az értékelés formái	84
3.9.3. Az érdemjegyek, osztályzatok rendszere	85
3.9.4. Az iskolai beszámoltatás rendje	86
3.10. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	88
3.11. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	88
3.12. A tanulók fizikai állapotának, edzetségének méréséhez szükséges módszerek	89
3.13. Az iskolai egészségnevelés és környezeti nevelés elvei	90
3.13.1. Az egészségnevelés elvei	90
3.13.2. A környezeti nevelés elvei	91
3.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	91
3.14.1. A tanulók munkájának elismerése	91
3.14.2. A magatartás és szorgalom értékelésének iskolai követelményei.....	93
IV. Óvodai pedagógiai programja.....	96
Ajánlás	97
4.1. Bevezetés	98
4.1.1. A valláserkölcson alapuló óvodai nevelés	98
4.1.2. Óvodánk pedagógiai hitvallása	99
4.1.3. Óvodai nevelésünk célja	99
4.2. A katolikus óvoda küldetése	100
4.3. Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	102
4.3.1. Nevelési alapelveink	102
4.3.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	104
4.3.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	104
4.3.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése	105
4.3.5. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	106
4.4. Gyermekkép, óvodakép	108
4.4.1. Gyermekkép.....	108
4.4.2. Katolikus óvodakép	108
4.5. A katolikus óvoda nevelési feladatai.....	111
4.5.1. Hitre nevelés erősítése	111
4.5.2. Az egészséges életmód alakítása.....	114
4.5.3. Érzelmi nevelés és szocializáció	117

4.5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	121
4.6. Az óvodai élet megszervezésének elvei	124
4.6.1. Személyi feltételek	124
4.6.2. Tárgyi feltételek	124
4.6.3. Az óvodai élet megszervezése	125
4.6.3.1. Csoportszervezés	126
4.6.3.2. A csoportok napirendje - hetirendje	126
4.6.3.3. Személyi feltételek	131
4.6.3.4. Tárgyi feltételek	133
4.6.3.5. Óvodánk kapcsolatrendszere	134
4.7. A nevelés tevékenységformái	138
4.7.1. Hitre nevelés	138
4.7.2. Játék	142
4.7.3. Verselés, mesélés	146
4.7.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	149
4.7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	152
4.7.6. Mozgás	156
4.7.7. A külső világ tevékeny megismerése	159
4.7.8. Munka jellegű tevékenységek	164
4.7.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	168
4.7.10. Szabad beszélgetés és vita	171
4.7.11. Kommunikációs technikák	172
4.8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	174
4.8.1. Testi fejlettség, mozgás	175
4.8.2. Szociális magatartás	175
4.8.3. Értelmi fejlettség, kommunikációs képesség	176
4.9. Az óvodai nevelőmunkát szabályozó dokumentumok	177
4.10. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	178
Mellékletek	181
PREVENCIÓS PROGRAM	181
KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM	185
A KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA KÖVETELMÉNYEI TANTÁRGYANKÉNT	208
CD-mellékletek	269
Helyi tanterv tantárgyakhoz kapcsolódó tartalommal	269
Fejlesztési feladatok és követelmények az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez	269

PREAMBULUM

1.1. Hivatalos adatok, az iskola jellege

1.1.1. Az intézmény hivatalos adatai

Az intézmény

hivatalos neve:

Báthory István Katolikus Óvoda, Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium

hivatalos nevének idegen nyelvű megfelelője:

István Báthory Catholic Nursery, Bilingual Primary and Secondary Grammar School

rövid neve:

Báthory István Kat. Gimn.

idegen nyelvű rövid neve:

István Báthory Cath. Sec. Gr. School

címe:

székhely: 4300 Nyírbátor, Ifjúság útja 2.

telephely: 4300 Nyírbátor, Váradi út 8-10.

telefon: 42/510-048

e-mail: big@bign.sulinet.hu

OM azonosítója: 033660

A fenntartó

neve: Debrecen - Nyíregyházi Egyházmegye

címe: 4024 Debrecen, Varga u. 4.

Az alapító

neve: Debrecen - Nyíregyházi Egyházmegye

címe: 4024 Debrecen, Varga u. 4.

A működési engedélyt kiadó szerv neve:

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal

címe: 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

A működési engedély kelte: 2013.augusztus 21., száma: SZ-B-12/01148-11/2013.

Az intézmény működési területe: országos, **határon túli**

Az intézmény jogállása, gazdálkodási jogköre: Az intézmény önálló jogi személy, a fenntartó önálló gazdálkodási és bér gazdálkodási jogkörrel ruházta fel, a fenntartónak gondoskodnia kell az alapfeladatok ellátásához és az intézmény működéséhez szükséges pénzeszközökről, az intézményi vagyon feletti rendelkezés joga az intézmény fenntartóját illeti meg.

Az intézmény köznevelési megállapodás keretében végzi feladatait.

Az engedélyezett évfolyamok száma, tanulólétszám:

Az intézménybe felvehető maximális tanulólétszám: **770** fő

Óvodai nevelés

3 csoport

Általános iskolai nevelés-oktatás:

1-8. évfolyam, nyolc évfolyam

Nyolcosztályos gimnáziumi nevelés-oktatás:

5-12. évfolyam, nyolc évfolyam

Négyosztályos gimnáziumi nevelés-oktatás:

9-12. évfolyam, négy évfolyam

Nyelvi előkészítő évfolyammal szervezett oktatás: 9. évfolyamot megelőző évfolyam, egy évfolyam

Az óvoda feladata a többi óvodással együttnevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, ellátása.

Az iskola feladata a többi tanulóval együttnevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése-oktatása.

1.1.2. Az intézmény jellege

A hatályos jogszabályi rendelkezések alapján az intézmény az **óvodai nevelés, az általános iskolai és gimnáziumi nevelési-oktatási célok** vállalása mellett célul tűzte ki a tanulók vallásos és hazafias szellemben erkölcsös polgárrá való nevelését, az átlagosnál magasabb általános műveltség, legalább egy idegen nyelvben nagyobb jártasság elérését, a tanulók felkészítését a felsőfokú oktatási intézményben való helytállásra. A speciális nyelvi csoportokban cél az adott idegen nyelvekben, matematika, informatika, biológia, kémia emelt szintű csoportokban kiemelkedő tudás megszerzéséhez segíteni a tanulókat.

Feladatunk, hogy tanulóifjúságunkat módszeresen és kritikusan megismertessük a tudomány és a kultúra alapjaival. Iskolánk ezen kívül részt vállal az egyház küldetéséből is a keresztény hitre nevelés területén. Ma és mindenkor nyitott akar lenni a kor kihívásaira, modern és egyszermind az Egyházhhoz, a benne élő Krisztushoz hű katolikus nemzedékeket akar nevelni.

1.2. A katolikus **köznevelési** intézményekkel kapcsolatos rendelkezések

Törvények

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról
- 2003. évi CCVI. törvény az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Egyházi Törvénykönyv
- II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Rendeletek

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI.4.) Korm. Rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 7/2014. (I.17.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosításáról
- 5/2020 (I.31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) rendelet módosításáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet. a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Irányelv és kerettantervek a két tanítási nyelvű oktatáshoz (https://www.oktatas.hu/koznevel/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok letöltés dátuma: 2020. 05. 12.)

- Irányelvek a sajátos nevelésű tanulók oktatásához (https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok letöltés dátuma: 2020. 05. 12.)
- A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók, kerettantervek (https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat letöltés dátuma: 2020. 05. 12.)
- 363/2012. (XII. 17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

II. Az **iskola** nevelési programja

2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai hitvallásunkat meghatározza a gyermekszeretet és a keresztény erkölcs.

A keresztény nevelésnek abban kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős megélésére, érzékük legyen a transzcendencia és az igazi értékek iránt. Megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot. Felülemelkedjenek a közepszerűségeken, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe, és egyre jobban elkötelezzék magukat az Egyházon belül Isten és az emberek szolgálatára.

Tevékenységünk középpontjában a minőségi nevelő- oktatómunka áll, amely biztosítja tanulóink továbbhaladását a szülők elvárásainak és a tanulók képességeinek megfelelően.

Pedagógiai alapelveink:

- Az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát.
- Iskolánk segíti a világban való eligazodást az idegen nyelvek oktatásával.
- Az általános társadalmi modernizációt követve lépést tartunk az informatikai forradalommal.
- A kommunikációs- és viselkedéskultúra elsajátításával kialakítjuk a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét.
- Reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány, illetve pálya kiválasztását.
- Alkotó pedagógiai klímát teremtünk az eredményes munka érdekében.
- Vannak örök emberi értékek, amelyeket – ha még nem élnek diákjainkban – kialakíthatunk, majd erősíthetünk (humánus, tisztelet, becsület, őszinteség, türelem).
- Hisszük, hogy helyünk van Európában, s történelmi múltunkat tekintve is volt. Az Európai Unió polgáraiként is őrizzük hagyományainkat.
- Úgy alakítjuk diákjaink szemléletét, hogy legyenek büszkék magyarságukra. Ennek érdekében ismertetjük velük nemzetünk múltját, nemzeti értékeinket (aktuálisan történelem, irodalom, földrajz, ének, művészettörténet órákon).
- Iskolánk pedagógiai programja emberközpontú, értjük ezalatt a tanár és diák humánus kapcsolatát, az iskola barátságos légkörét.
- Széles látókörű, egészséges, reális szemléletű fiatalokat nevelünk. Próbáljuk megvédeni őket a lelki torzulásoktól, a kilátástalanság érzésétől.
- Munkánk során következetesek vagyunk: a pedagógus megjelenésével, viselkedésével, stílusával is nevel.

Közösséget szeretnénk teremteni, amely közösség személyiségei által színes. Itt tanulhatja meg tanítványunk, hogyan illeszkedik be egy közösségbe, később a

társadalomba. Mindezek alapján válhat a tanuló kiegyensúlyozott, harmonikus személyiséggé egy demokratikus elvekre épülő iskolában. Nem feledjük, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Nyírbátorban élünk. Hazánk mostohább sorsú vidéke ez, amely mégis tartogat értékeket, természeti szépségeket, történelmi hagyományokat, perspektívát. Azt szeretnénk elérni, ha diákjaink nem elvagyódnának innen, hanem felnőtt emberként visszatérnének ide.

Pedagógiai céljaink, feladataink

A katolikus iskolának kötelessége vállalni a tanulók személyiségének keresztény szellemű formálását. Ennek érdekében felmutatjuk a szentek, ismert és elismert egyházi személyiségek által követésre méltó példákat.

Az alsó tagozatos oktatásban cél az alapvető képességek és készségek kialakítása: írás, olvasás, szövegértés, számolás, tájékozódás a környezetben. Kiemelt szerepet kap a testnevelés és a zenei oktatás.

Felső tagozatos oktatásban cél az alapvető kulcskompetenciák kialakítása és fejlesztése a tanulóknál: anyanyelvi, idegen nyelvi, matematikai, természettudományos, digitális, hatékony önálló tanulás, szociális és állampolgári, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség. Kiemelt hangsúlyt kap az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, a tanulók tanulási motivációjának, kreativitásának fejlesztése.

A középiskolás kort a köznevelési törvényben megszabott vizsgarendszer, érettségi vizsga zárja le. Feladatunk, hogy diákjainkat lelkiismeretesen felkészítsük a kétszintű érettségire, az egyetemi vagy főiskolai tanulmányokra.

Ennek érdekében:

- Magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlesztjük a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását!
- Tudatosítjuk a tanulóknál a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősítjük a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat; ily módon formáljuk jellemüket!
- Segítjük diákjainkat abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhatnak!
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját!
- A nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét!
- Jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság.
- Felkeltjük az igényt tanulóinkban az informatika alkalmazása és az idegen nyelvek tanulása iránt!
- Erősítjük az oktatás-nevelés során a nyitottságot az új felé, a kreativitást, az igényt az állandó, folyamatos önművelésre.

- A tanulók igényeinek megfelelően az iskolánk lehetőségeihez mérten minél színesebb iskolai élet megteremtésére törekszünk: szakkörök, csoportos összejövetelek, klubok, előadások, táncesték, énekkar, újság, iskolarádió, tevékenységi körök, mozi, színház, kirándulás, sport, hagyományápoló társaságok.
- Iskolánk tanulói több korosztályból és sokféle társadalmi rétegből kerülnek ki. Ezért is elengedhetetlen, hogy differenciáltan foglalkozzunk velük. A gyengébb képességűeket korrepetálni kell, a jobb képességűeket pedig még több ismerethez kell juttatni.
- Célként tűzzük ki három olyan alapvető készség kialakítását, amelyek nélkül a ma társadalmában, gazdaságában nem tud az ember érvényesülni. Ezek a képességek a következők:
  - koncepció alkotása,
  - kooperáció,
  - a kommunikáció képessége.

A tudás egyik mércéje lehet a verseny, amely sikerélményhez is juttat vagy megtanít elismerni mások jobb teljesítményét. Igyekszünk minél több diákot eljuttatni a korosztályának megfelelő versenyekre. A műveltségi területek azonos ranggal bírnak, az általuk közvetített ismeretek segítsék a másik műveltségi terület munkáját!

Az oktatás-nevelés tartalmi oldala tartalmazza a legfrissebb ismereteket, az előre nem tervezhető aktualitások jelenjenek meg a tanítás során. Nem csak elvont tudományokat tanítunk! Tanáraink számára az állandó ismeretszerzés, önképzés nem csupán jog, hanem kötelesség.

Nagyon fontosnak tartjuk az esztétikai nevelést. Szeretnénk beszédkultúrát tanítani, utat mutatni a szép felismerése felé, a zenei kultúrát, az éneklés gyönyörűségét kívánjuk megmutatni. Haszonelvű világunkban elengedhetetlen a szép iránti tisztelet megismertetése. A környezet kialakítása is az esztétikai nevelés része lehet – pl.: folyosók, osztálytermek dekorálása, az egyéniség, a stílus megjelenítése ebben is.

Mindez elképzelhetetlen a fenntartó, a szülők és az iskola szoros kapcsolata nélkül. Velük együtt nevelhetünk egészséges szemléletű gyerekeket. Célunk tehát a szülők és az iskola közötti kapcsolat erősítése, a felvázolt programok fenntartói segítséggel történő megvalósítása.

Pedagógiai eszközeink részét képezik:

- Iskolai programok, illetve szakkörök, énekkar, sportkör, közép- illetve emelt szintű érettségire felkészítő foglalkozások (11-12. évfolyamon) megszervezésével igyekszünk kielégíteni tanulóink érdeklődését, biztosítjuk számukra a megfelelő tevékenységi formát.
- Az oktatás-nevelés folyamatában fontos szempontnak tartjuk az életkori jellemzők figyelembe vételét.
- Személyes példamutatással neveljük tanulóinkat toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Gyűjtőmunka és egyénre szabott feladatok végeztetésével az önálló tanulás és az önművelés igényét igyekszünk fejleszteni.
- Elsősorban osztályfőnöki, de más szaktárgyi órákon is időt szakítunk a nevelési problémák megbeszélésére, kezelésére.

- Nevelési-oktatási módszereink között kitüntetett helyet kap a meggyőzés, a felvilágosítás és a tudatosítás módszere.
- Valljuk, hogy az elismerés, dicséret, jutalmazás sokkal ösztönzőbben hat a tanulókra, mint a kényszerítő módszerek. Oktatási-nevelési gyakorlatunkban ezért inkább az előbbi módszerekkel élünk.

Eredményeink elérése érdekében az alábbi eljárásokat alkalmazzuk:

- minden diákot egyéniségként kezelünk, megkeressük fejlesztésének, nevelésének optimális lehetőségét,
- osztályfőnöki munkánkban kiemelt figyelmet fordítunk minden tanítványunkkal és családjával való folyamatos kapcsolattartásra, nevelési folyamatuk irányítására,
- a fentiek érdekében folyamatosan együttműködünk a tanulót nevelő családdal, jelzéseket adunk és veszünk tanítványunk fejlesztésének biztosítása érdekében.
- Fontosnak tartjuk annak a tanári mentalitásnak a fejlesztését, amely minden tanítványában tehetséget lát, megindítja őt tehetségének felismerése és kiteljesítése irányába megtalálva az ehhez szükséges kapcsolódási pontokat, pedagógusokat, szervezeteket és lehetőségeket.

A Báthory István Katolikus **Óvoda, Két Tanítási Nyelvű** Általános Iskola és Gimnázium pedagógiai tevékenységét a 6-14 és a 10-19 éves korosztály nevelése és oktatása jelenti. Mivel iskolánkban a tanulók életkora igen széles skálán mozog – a gyermekkortól az ifjúkorig –, munkánkat a gyermekek fejlődési szakaszához igazodva, differenciáltan kell végeznünk.

A nevelő-oktató munka folyamatában segítjük az intézménybe kerülő óvodások, kis- és nagydiákok beilleszkedését a közösségbe, segítjük a kamaszkorban lévő tanítványainkat – az e korszakra jellemző – problémák megoldásában (magatartásformák kialakítása, kortársakhoz és felnőttekhez való viszony, életcélok megfogalmazása, önmegvalósítás és ennek veszélyei, toleráns etikai normák erősítése, pályorientáció és információszerzés, az ismeretszerzésre és önképzésre való igény kialakítása).

2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulók személyiségének kialakulásában döntő az a nyolc, négy, illetve öt év, amit a Báthory István Katolikus **Óvoda, Két Tanítási Nyelvű** Általános Iskola és Gimnáziumban tölt. Minél fiatalabb korban kerül az iskolába, annál inkább segíthetjük személyiségének kialakulását. Éreznie kell, hogy az iskola falai között emberséges kezek formálják, hogy tudása megfelelő szintű, modern, a korral lépést tartó tudás.

Az iskola filozófiáját egyaránt meg kell valósítani valamennyi iskolatípusban. Életkori sajátosságok jelentkeznek a 6-10 éves és a 10-14 éves korosztály esetében:

- ők még több személyes törődést, személyhez kötődést igényelnek,
- az alsó tagozatosok egész napos oktatásban vesznek részt,

- a 10-14 évesek számára biztosítja az iskola a napközis ellátást,
- számukra fontos a játék lehetőségének a biztosítása is (pl.: társasjátékok a tanteremben, udvari játékok),
- személyi feltétel, hogy osztályfőnökükkel minél többször találkozzanak tanórán és azon kívül is, valamint a napköziben egy jól felkészült pedagógus kísérelje figyelemmel tevékenységüket, szabadidős programokat szervezzen nekik.

Az iskola egy másik korcsoportját a 14-19 éves korosztály alkotja. Az ő életkoruk másfajta törődést igényel, ők már önállóságra is törekszenek. Itt kell megtalálni a lehetőséget a kreativitásra, a közös gondolkodásra, a legjobb utat a felnőtté válás nehézségeinek leküzdésére.

A gyermekkorból a serdülőkorba vezető életszakasz alapvető tevékenysége a tanulás, amely differenciálttá és önállóvá válik. A játék része és kiegészítője a tanulásnak. Az érdeklődés e periódusban kifejezetten a külvilágra irányul, a felfedezés, a megismerés vágya mozgatja a gyermeket. Iskolánk arra törekszik, hogy a gyermek érdeklődését, vállalkozó kedvét helyes irányba terelje (önálló erőfeszítést, ugyanakkor sikert is ígérő tevékenységek).

Az iskolában folyó munka elemi formációja a tanulócsoport, de támogatunk – a realitás határain belül – minden olyan tanulói csoportosulást, amely testi-lelki fejlődésüket szolgálja. Nevelőmunkánkban mind a tanár, mind a tanuló részéről az iskolai jogok és kötelességek együttes érvényesítése a cél.

Reális célokat kell a tanulók elé tűznünk, és rádöbbenünk arra, hogy az alacsony szint nem fejleszt. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a sikerért meg kell dolgozni. A kudarc elkerülésének legbiztosabb módja a képességeknek megfelelő, rendszeres, kitartó munka. Tanítványainkat a valódi értékek felé orientáljuk, hogy majd maguk is képesek legyenek a valódi értékek felismerésére és megbecsülésére (pl.: legyen becsülete a színvonalas alkotó munkának, a közösségért dolgozó embernek járjon tisztelet).

Segítjük a kreatív gyermekek kibontakoztatását, személyiségük fejlesztését, hiszen ők abban különböznek társaiktól, hogy több fantázia, ötlet, szokatlan, eredeti gondolat jellemzi őket, igen aktívak és kezdeményezők.

Tanuljanak meg a gyerekek a közösségben örülni a kis sikereknek, a társaik sikerének is, és örömet lelteni a munkában.

A nevelési folyamat eredményeképpen a tanulóknak kialakul az "énkép": felfogja saját helyzetét, szerepét, jelentőségét, értékeit a közösségben, kialakul benne egy önirányítási, önszabályozási és önfejlesztési folyamat.

Olyan iskolát kívánunk teremteni, ahol a tanulás mellett más tevékenységek elsajátítására is lehetőség van. Ezáltal sokoldalú emberré válik a fiatal, határozott, magabiztos, tette kész közösségi életet tud élni.

Intézményünkbe hívjuk és várjuk mindazokat a gyerekeket, akik az ismeretszerzésnek nemcsak a nehézségeit, küzdelmeit látják, hanem átélik a tudás birtoklásának örömét, és az ehhez vezető úton társnak tekintik tanáraikat, bíznak bennünk, és igénylik segítségünket, humanista, hazájukat és szűkebb pátriájukat szerető polgárokká szeretnének válni.

Ahhoz, hogy milyen emberré, milyen értékekkel rendelkező személyiséggé válik a tanuló, az iskola a maga eszközeivel és lehetőségeivel jelentősen hozzájárul.

A felsorolt célok elérése érdekében:

- folyamatosan megismerjük, követjük és elősegítjük a gyerekek személyiségfejlődését,
- az osztályfőnöki órák beszélgetéseivel, egyéni elbeszélgetésekkel segítjük tanítványainkat saját képességeik megismerésében, reális önértékelésre neveljük őket (tesztek, dramatikus játékok alkalmazása, szereplési lehetőségek kihasználása),
- az osztályfőnöki órák segítségével rendszeres napirend kialakítására neveljük tanulóinkat, megismertetjük őket a helyes tanulási módszerekkel, a helyes viselkedési normákkal,
- az egészséges életmód megismertetéséhez szakember segítségét kérjük (pl.: orvos, védőnő, pszichológus, rendőr, továbbképzésen részt vett diákok előadása, stb.)
- kiállítások megtekintését, színházlátogatásokat és osztálykirándulásokat szervezünk, hogy művelt, kulturált, hazája értékeit ismerő és becsülő emberekké váljanak,
- a különösen tehetséges tanulóink számára szakköri, illetve fakultációs órák keretében egyéni, testre szabott feladatok kijelölésével segítjük különleges képességeik kibontakozását.

2.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

2.3.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az **egészségnevelés** az iskola minden pedagógusának, illetve **minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata**. Intézményünkben fokozott figyelemmel kell lennünk az egészségnevelési program tökéletes működésére tanulóink korosztálybeli különbözőségének szem előtt tartásával.

Az iskolában a testi-lelki egészségnevelésben szakemberek segítik a pedagógusok munkáját: iskolaorvos, védőnők, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, szociálpedagógus és alkalmanként pszichológus.

Az egészségnevelés kiemelt témakörei, célja és feladata

Témakörei:

- Családi életre nevelés fejlesztése.
- Ifjúsági egészségnevelés: személyi higiénia, párkapcsolati kultúra problémái,

mozgás, balesetvédelem, egészségkultúra, dohányzás, alkohol, drog, egészséges táplálkozás, kortárs kapcsolatok, sport, környezet, egészségügyi gondok.

Az egészségnevelési program célja:

- A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdését.
- Az életkorral járó biológiai - pszichohigiénés életmódi tennivalók megismerése.
- Erősítse és fejlessze az egészséges életvitelhez szükséges képességeket.
- Ismerjék meg az egészségre káros szokások biológiai - élettani - pszichés összetevőit: alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás.
- Társas kapcsolatok egészségi - etikai kérdéseit ismerjék meg!
- Legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló, aktivizáló szerepe az egészség - érték tudatosításában.
- Ezen értékek birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására.
- Magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlesszük a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét, a kreativitását.
- Tudatosítsuk a tanulóknál a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítsük a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat, ily módon formáljuk jellemüket.
- Segítsük diákjainkat abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhatnak.
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlesszük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritás érzését, empátiáját.
- Erősítsük az oktatás-nevelés során a nyitottságot az új felé, a kreativitást, az igényt az állandó, folyamatos önművelésre.

Az értékrendszer kiépülése

A család szerepe az értékrendszer kiépülésében:

Az egészségnevelés egyik alapvető feladata az érték közvetítés. A gyermek személyiségének megalapozását a családi hatások indítják el, ezért a családi környezet az egyén lényegének kialakításában meghatározó jellegű. Itt éli át azokat a hatásokat, amelyek értékrendje kialakulását alapvetően meghatározzák.

A pedagógus szerepe a tanuló értékrendszerének kiépülésében:

A pedagógus alkotó munkája az emberformálás. Ebben pedig nemcsak szakismereteit, tapasztalatait, hanem saját személyiségét használja fel munkaeszközként. Személyes példamutatás a fiatalok társadalmi magatartásának kialakításában általában alapvető jelenség. A nevelő mint magatartási modell az autonómiát, az egyenrangúság tudatát, a szabad együttműködés képességét fejleszti a tanulóknál. Nem csupán az a fontos, amit a pedagógus mond, hanem a példa, a magatartási modell, amit akarva - akaratlan nyújt a gyerekeknek.

Iskolánk prevenciós tevékenysége

1. Tanulóinkat az alkohollal, dohányzással, drogokkal kapcsolatos ellenállásra, a dohány és alkoholfogyasztást ösztönző ingerekkel szemben aktív elutasításra neveljük.
2. A megfelelő iskolai légkör megteremtéséhez együttműködünk a családokkal, hisz közösen kell vállalni, hogy a tanulókból egészséges, kiegyensúlyozott ifjak legyenek.
3. Az egészséges életmódra nevelés, felvilágosítás terén együttműködünk az iskolaorvossal, a városi Rendőrséggel, a városi Családsegítő Központtal és a városi Gyermekjóléti Szolgálattal.
4. Az iskolaorvosi rendelésen egészségügyi szűrővizsgálatra, tanácsadásra van lehetőség.
5. Önismereti, problémamegoldó csoportfoglalkozások, osztályfőnöki órák keretében kerül sor a káros szenvedélyek, azok hatásainak, a megelőzés fontosságának megvitatására.
6. Pedagógiai eszközeinkkel igyekszünk a tanulóinkban tudatosítani az egészséges életmód, higiénia, testápolás, környezetápolás fontosságát, szükségességét. Módszereink elsősorban az ismeretek gyakorlati alkalmazását biztosító készségeket fejlesztik, az ismeretek teljes alkalmazását segítik elő.

Az egészségfejlesztés iskolai elsajátításának lehetőségei:

- csoportos filmvetítések,
- beszélgetések osztályfőnöki órákon, négy szemközt, fiúk, lányok külön-külön,
- előadások tervezése külső előadókkal,
- kortárssegítők képzése, előadásaik megtartásának ellenőrzése, lehetősége,
- drogmegelőző program megvalósítása,
- prevenció – egészséges életmód igénye, egészségnevelő programok megvalósítása, fitness,
- szabadidős tevékenységek szervezése, a hasznos időtöltés fontosságának tudatosítása.

2.3.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg. Oktatásában részt vesz az iskolai védőnő és az iskolaorvos. Számonkérése biológia óra keretében és testnevelés óra keretében történik.

Az iskolai elsősegély-nyújtás oktatásának legfőbb célja:

- a testi, lelki, szociális egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés, az egészséges életvezetésre való felkészítés,
- az ismeretek elsajátítása után bárhol, bármikor, bármilyen körülmények között tudjon a tanuló szakszerű segítséget nyújtani a rászorulóknak,

- fontos a sürgősségi szemlélet kialakítása, a baleset valamint a hirtelen bekövetkező egészségkárosodás alapszintű ellátásának elsajátítása.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- elméleti oktatás,
- gyakorlati oktatás.

Az iskolai elsősegély-nyújtás oktatásának témakörei:

- Az elsősegélynyújtás fogalma, célja.
- Az újraélesztés fogalma.
- Heveny rosszullétek.
- Elektromos ártalmak és ellátásuk.
- Égési, fagyási sérülések, ellátásuk. Idegen testek légutakban.
- Mérgezések fajtái, teendők.
- A vérzés fajtái, ellátásuk.
- Csont- és ízületi sérülések.
- Mentőláda tartalma, házipatika.

2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés hozzájárul diákjaink egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási és továbbtanulási esélyének növeléséhez. Diákjainknak azonban nem magukra hagyott egyéniségként, hanem a közösség aktív és alkotó tagjaiként kell kiteljesedniük gimnáziumi éveik alatt.

A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai közé tartoznak a lelki gyakorlatok, a katolikus vallás és hit megélése, iskolánk védőszentjének, Szent István királynak az ünnepe.

Az iskolai BIG-NAPOK, kirándulások, színházlátogatások, filharmóniai bérletsorozat iskolai hangversenyei, kiállítások látogatása nagyon nagy közösségformáló erővel bírnak. Ezek kapcsán is igyekszünk tudatosítani tanulóinkban a közösség demokratikus működésének értékét és általánosan jellemző feladatait.

Az iskolai “nyílt napok” elősegítik, hogy leendő diákjaink és szüleik betekintést kapjanak munkánkba, megismerjék az iskola élet- és munkarendjét.

Iskolánk névadója Báthory István, erdélyi fejedelem és lengyel király, akinek történelmi egyénisége, szellemisége meg kell, hogy jelenjék az iskola falai között. 1999-ben, amikor iskolánk fennállásának 45 éves évfordulóját ünnepeltük, megteremtettük a BIG-NAPOK hagyományát. Azóta minden évben vetélkedő vagy kiállítás formájában foglalkozunk iskolánk névadójának életművével. Nagy szerepük van ebben a történelmet és az irodalmat, valamint a művészettörténetet tanító tanároknak.

Iskolánk védőszentje Szent István. Minden tanév elején zárandoklattal vagy ünnepi műsorral és szentmisével emlékezünk államalapító védőszentünkre, s ezzel példaként állítjuk örökségét tanulóink elé.

Fontos számunkra, hogy tanulóink legyenek nyitottak a sokszínű világra (kultúrák, szokások, életmódok, vallások). Utazások, ismeretterjesztő és egészségügyi, életviteli előadások révén is szükséges látóköriük bővítése, a tolerancia kialakítása és permanens erősítése. Nemzetközi kapcsolatok ápolása tágabb környezetünk tagjainak összetartozását erősíti. Törekednünk kell nemzetközi kapcsolatok kialakítására és azok ápolására (német nyelvterület, angol nyelvterület, Lengyelország, Erdély)

A Báthory István Katolikus Óvoda, Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium szerves része a városnak, alakítja annak kulturális színvonalát, pl.: diákjaink szereplése városi művészeti csoportokban.

Az iskolaújság több évtizedre tekint vissza, éppúgy, mint az iskolarádió működése is.

Rendszeres látogatói vagyunk a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház és a debreceni Csokonai Színház bérletes előadásainak. Minden tanévben valamennyi tanulóink részvételével koncerteket hallgatunk a filharmóniai bérletsorozat keretein belül.

Évente osztályaink önkéntes alapon 1-2-3 napos osztálykiránduláson vesznek részt, ahonnan élményekkel gazdagon térnek haza. A kirándulások nevelési-oktatási és közösségformáló célokat szolgálnak, melyek tudatosan tervezendők, korcsoportokhoz igazítottak. Lehetőség szerint iskolai kirándulást szervezünk Bécsbe, ahol lehetőség van a nyelvtanulásra, ugyanakkor számos történelmi látnivaló megtekintésére is. A részvétel önköltséges, így önkéntes.

Az iskola életét színesítik az alapképzést kiegészítő foglalkozások:

- énekkar
- színjátszókör (igény szerin)
- táncszakkör (igény szerint)
- sportkörök, rajzszakkör
- iskolaújság szerkesztése
- informatikai, számítástechnikai szakkör.

Közösségformáló szerepe van a rendszeresen szervezett tanulmányi versenyeknek:

- regionális tanulmányi verseny tantárgyanként
- sportversenyek
- városi versenyek (versmondó, városismereti vetélkedők)
- OKTV tantárgyanként
- megyei szervezésű versenyek.

A közösségformálás egyik eszköze a hagyományápolás. Az iskola hagyományai a tanév rendjéhez igazodva a következők:

- lelki napok, lelki gyakorlatok, Szent István ünnepe

- aradi vértanúk napja (október 6.)
- veréb-, apród- és lovagavató (október)
- megemlékezés az 1956-os forradalomról (október 23.)
- szalagavató (november)
- Mikulás-nap (december)
- farsangi karnevál (február)
- megemlékezés a magyar polgári forradalom és szabadságharcról (március 15.)
- ballagás (május)

Egyházi ünnepek:

- december 8. Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása
- december Adventi gyertyagyújtások, KARÁCSONY
- február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony
- február - március NAGYBÖJT – HÚSVÉT
- május-június PÜNKÖSD

A gimnázium egykori, ma már nyugdíjas pedagógusaival, dolgozóival, tanítványokkal fontosnak ítéljük a régi alma materhez fűződő folyamatos, élő kapcsolattartást (nagy iskolai ünnepek, találkozók formájában). Minden iskolai ünnepségre meghívjuk nyugdíjasainkat és régi diákjainkat.

Az iskola mikroközösségeiben folyó munkát, eseményeket megjelenítjük jeles évfordulók alkalmával megjelenő iskolai évkönyvünkben, plakátokon, iskolaújságban, iskolarádióban, városi újságban, televízióban vagy egyéb módon.

Az iskolai közösségalkotást szolgálja iskolazászlónk, valamint iskolajelvényünk, amely összetartozásunkat szimbolizálja.

2.5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. *A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait:*

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,

- iskolai kulturális- és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztályterem rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti az osztályában megvalósuló lelki programokat – a lelki gyakorlatokat, miselátogatást.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: naplót vezetése, félévi és évi végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

2.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A Báthory István Katolikus Óvoda, Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium tantestülete vallja, hogy egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, illetve bármilyen más oknál fogva. Minden tanuló számára biztosítani kell a családi, vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatását.

Iskolánk képe szociális szempontból igen változó képet mutat. Számolnunk kell a társadalom bizonyos rétegeinek elszegényedésével, így az e rétegből kikerülő gyermekek nevelésének gondját nagyrészt az iskolától várja majd el a szülői ház. Képességeik szerint kell őket is segítenünk. Ugyanakkor egy másik réteg anyagi lehetőségei révén is még több kiegészítő képzési formát vár el tőlünk. A fakultációs kínálatban mindkettőnek meg kell jelennie.

Az iskola élete nem korlátozódik a délelőtti tanítási órákra. A délutáni diákkörök, csoportos foglalkozások, tudományos körök, gyakorlatiasabb foglalkozások, mozi, színház, kirándulás – mind-mind emberformáló, fontos tényezők.

Pedagógiai munkánk részét képezik azok a tevékenységek, melyek a tanulók esélyegyenlőségét szolgálják:

- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- indulási hátrányok csökkentése,
- differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- pályaválasztás segítése,
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- napközis és tanulószobai foglalkozások,
- tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok szervezése,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

2.6.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Iskolánk fontos alapelvei közé tartozik a tehetséggondozás. A kiváló adottságokkal és képességekkel rendelkező tanulóinknak lehetőséget kell biztosítanunk tehetségük kibontakoztatására. Célunk, hogy a képességfejlesztés és tehetséggondozás minden tantárgy keretében kiemelt szempont legyen. Feladatunk, hogy a tehetséges gyerekek önfejlesztő stratégiáját kidolgozzuk, velük együtt megvalósítsuk.

A fenti alapelvek, célok, feladatok elérése érdekében iskolánkban a következő eljárásokat alkalmazzuk:

- a tanórai tehetséggondozást minden szaktanár a tantárgyán belül változatos módszerekkel és eszközökkel végezze,
- a kiscsoportos (csoportbontás) tanítás feltételeinek széleskörű megteremtése (idegen nyelv, matematika, magyar nyelv és irodalom, informatika),
- tárgyi és személyi feltételek biztosítása (megfelelő képzettségű tanárok, nyelvi labor, számítógép, könyvtár, stb.), emelt szintű tantárgyak esetén a magasabb óraszám biztosítása, az adott pedagógus kvalifikált személyisége, a diákok versenyeztetése, pályázatok eljuttatása, nyelvvizsga elérésének biztosítása,
- az iskolai könyvtárban tegyük hozzáférhetővé a szakirodalmat, szépirodalmat, folyóiratokat, idegen nyelvű újságokat,
- a modern technikával felszerelt iskola a kor követelménye, melynek színvonala, minőségi cseréje folyamatosan indokolt a középfokú oktatásban,
- biztosítsuk a lehetőséget a tanárok folyamatos továbbképzésére, önképzésére, ismereteik korszerű bővítésére,
- a tehetséggondozás figyelemmel kísérése, ellenőrzése az iskolavezetés részéről,
- a nem emelt szintű tantárgyak körében a tantárgy megszerettetése, a tanulók sikerélményhez juttatása minden esetben fontos feladat. Magasabb szintű információszerzés ezekből a tantárgyakból is lehetséges: szakkörök formájában, illetve 11-12. évfolyamon emelt szintű érettségire történő felkészítés formájában lehetőség szerint.

A tehetséges tanulók motiválásának egyik fontos eszköze a versenyeztetés. Különböző szintű és rangú versenyeket szervezünk, így elérhető, hogy a tanulók jelentős része valamely területen pozitív sikerélményhez jusson.

- A legszélesebb tanulói réteget a *házi versenyek* érintik. Ezek a versenyek kiváló lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulók el tudják helyezni önmagukat egy nagyobb tanulói közösségben. Fontos feladatuk a tanulói ismeretek bővítése.
- A legrangosabb versenyek a *szaktárgyi országos versenyek*. Ezek a versenyek nemcsak a tanuló, hanem az iskola presztízsét is növelik.
- A kiemelkedő eredményt elért tanulókat a nevelőtestület elismerésben, jutalomban részesíti.

2.6.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Tanítási órákon és osztályfőnöki órákon megismerkednek a diákok különböző tanulási módszerekkel, hogy minél hatékonyabban alkalmazzák azokat.

A tanulási kudarc legfontosabb oka a tanulni tudás hiánya vagy hiányos volta. A nem megfelelő vagy nem célszerű formában tanuló diákokkal és szüleikkel a gimnáziumi időszak elején konzultál az osztályfőnök vagy az érintett szaktanár. Szükség esetén szakember segítségének igénybevételét is javasolhatja a pedagógus.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának másik formája a *korrepetálás*. Célja az alapkészségek fejlesztése és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatás. Ezeket a foglalkozásokat az igazgató által megbízott pedagógus tartja, vagy tanórán kívüli tevékenységi formában is végezhető.

2.6.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Mindennapi iskolai gyakorlatunkban előfordul, hogy megmagyarázhatatlannak találjuk a gyerek viselkedését. Ezt a megmagyarázhatatlan viselkedést nevezzük magatartási zavarnak, magatartási nehézségnek.

A magatartási problémával küzdő tanulók különleges bánásmódot igényelnek. Célunk az, hogy az ismeretek elsajátításában, a szociális kultúrában való lemaradásukat behozzuk, teljesítményüket növeljük.

Ennek érdekében:

- szoros kapcsolatot tartunk a nevelési tanácsadóval, gyermekjóléti szolgálattal,
- körültekintő, alapos környezettanulmányt végzünk,
- igyekszünk a magatartási zavarok okait feltárni, a fejlesztési stratégiát egyénre szabottan, a szülőket is bevonva meghatározni,
- ha szükségesnek tartjuk, a témát napirendre tűzzük nevelési értekezleten,
- az egyéni képességekhez igazodva szervezzük meg a tanórai tanulást,
- szükség esetén felzárkóztató, illetve egyéni foglalkozásokat szervezünk.

Tevékenységünkben dominál a segítség szándéka, a hozzáértő iránymutatás, de mindez nem leereszkedő vagy parancsolgató stílusban. A merev és törekeny, feltétlen tekintély helyett a hozzáértésen és kölcsönös bizalmon alapuló, igazi tekintély kialakítására törekszünk, amellyel együtt kell, hogy járjon a tantárgyunk megszerettetésének igénye.

Igyekszünk meg- és felismerni az életkori sajátosságokból adódó viselkedési jellemzőket, ezeket tolerálni, illetve az általános erkölcsi normákkal ellentétes magatartást jó irányba terelni.

A gyermek olykor önmagával szemben még meglehetősen kritikátlan, hajlamos arra, hogy önmagát túlbecsülje. Ezért figyelmet fordítunk az osztály erkölcsi légkörének megismerésére és irányítására. Munkánkban szem előtt tartjuk, hogy a 6-10 éves, a 10-14 éves korosztály más-más munkatempót, több türelmet és másfajta odafigyelést, törődést igényel, mint a 16-18 évesek. A pedagógus bánásmódja és módszerei változnak a nevelés folyamán, és alkalmazkodnak a gyerek életkorához, alkatához, reakciójához. Jó helyzetfelismerő, döntéshozó, konfliktuskezelő készséggel kell rendelkezünk. Fontos hitelességünk, az elfogadás és az empátia készségünk is. Szeretetteljes légkör biztosítására törekszünk. Támogatjuk a gyerekekben eleve bennük rejlő felfedezésvágyat és a tudás megszerzésére, a fejlődésre való igényt.

A felsorolt célok elérése érdekében:

- tapasztalatainkat megosztjuk a szülőkkel, a problémákat megbeszéljük velük, folyamatos kapcsolattartásra törekszünk (szülői értekezlet, fogadóóra, egyéni beszélgetések),

- nem hatalmi tekintéllyel, hanem személyes vonzeróval, hitelességgel, értékeink vállalásával személyes példamutatással kívánunk hatni tanulóinkra,
- olyan iskolai életrend, légkör kialakítására törekszünk, amely az iskolai közösség mindennapi életében elősegíti, hogy a tanuló folyamatosan megtapasztalhassa az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit,
- iskolai házirendünk áttekinthető, mindenki által betartható és betartandó,
- a személyes példamutatás mellett minden tanítási órán élünk a személyiségformálás lehetőségeivel (pl.: történelmi személyiségek, irodalmi hősök tetteinek, magatartásának vizsgálata, értékelése, megbeszélése).

2.6.4. A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése – fejlesztési program

Intézményünkben fejlesztő pedagógust alkalmazunk, aki az alábbi fejlesztési program szerint végzi tevékenységét.

Általános iskolában heti 3 órában, 9-10. évfolyamon heti 4 órában, 11-12. évfolyamon heti 5 órában foglalkozik a sajátos nevelési igényű tanulókkal.

Intézményünk vállalja olyan diákok oktatását, nevelését, akik testi, szellemi okokból társaiknál rosszabb esélyekkel kezdik el középiskolai tanulmányaikat. Intézményünk tanulói között vannak hagyományosan testi fogyatékos, hallássérült és a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott, valamint tanulási zavarokkal (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) és részképesség – kieséssel küzdő fiatalok.

Pedagógiai programunk és helyi tantervünk elkészítésekor, valamint napi munkánk során a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat követjük.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Oktató-nevelő munkánk során a keresztény hit megélésének elemi lehetőségeként fogjuk fel, ha diákjaink között sérült gyerekek is vannak.
- Kiemelt célunk elősegíteni e tanulók érzelmi életének, alkalmazkodó készségének, önállóságának, fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű diákjaink fejlesztéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket.
- Habilitációs tevékenységünket csapatmunkában valósítjuk meg. A sajátos nevelési igényű diák fejlesztéséért felelős team tagjai az érintett tanuló osztályfőnöke, az érintett szaktanárok, az egyéni fejlesztési terv kidolgozásában részt vevő, a szaktanárokkal konzultáló gyógypedagógus.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő programjaink a tanuló szakvéleményben megfogalmazott valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves egyéni Fejlesztési terv szerint valósulnak meg.

- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulása érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki. A meghosszabbított beszámolás, szóbeli/írásbeli beszámolás lehetőségét pedagógusaink biztosítják.
- A sajátos nevelési igényű tanulókkal végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket, melyeket a többi diák személyiségének, érzelmi intelligenciájának fejlesztésére a sérült társaikkal való együttélés nyújt (a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztése)
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek másságát hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók és családjaik esetében fokozott figyelmet fordítunk az adatvédelemre.

A habilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése.
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.
- Amennyiben speciális segédeszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

A habilitáció fő területei:

- Az észlelés –vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinezteziás- fejlesztése.
- A motoros készségek fejlesztése.
- A beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával.
- A szociális készségek fejlesztése.
- A kognitív készségek fejlesztése.
- Az önellátás készségeinek fejlesztése.

A habilitáció részben a többi tanulóval végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel történik, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal végzett munkánkra vonatkozó eljárás rendje:

- Iskolánk a szülőkkel és az érintett tanárokkal való megbeszélés alapján valamint a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével vesz fel sajátos nevelési igényű tanulókat. A felvétel legfontosabb szempontja, hogy az integrált oktatás a gyermek szellemi és érzelmi fejlődését szolgálja. Az előzetes tájékozódás érdekében az iskola vállalja, hogy a szülőket, gondviselőt megismerteti pedagógiai programjával, helyi tantervével és pedagógiai lehetőségeivel.
- Rendszeres tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Figyelmet fordítunk az újonnan felvett tanulók esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadók, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények feltárásában.

- A tanulók osztályokba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű tanulók elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezett tanulók irányszáma 1-3 fő, a mindenkori számot a jelentkezések ismeretében határozzuk meg, erről a nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékoság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az igazgató dönt.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt tanuló a feltételek biztosítása mellett sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi tanulókkal való együttnevelést, együttoktatást, rövid megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

2.6.5. A gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Pedagógiai hitvallásunk egyik alapköve az emberközpontú – gyermekközpontú iskola. Ebből következik, hogy figyelemmel kell kísérnünk diákjaink szociális helyzetét, társadalmi háttérét, tanulmányi hátrányait. Iskolánk kiemelt feladatának tartja a szociálisan hátrányos körülmények között élő tanulók problémáinak kezelését, a tanulók veszélyeztetettségének megelőzését, illetve megszüntetését.

Környékünkön igen nagy a munkanélküliség, amiből hátrányosabb helyzet adódik.

Az iskolánkban működő alapítványok részben támogathatják ezeket a tanulókat: az alapítványi alapító okiratok céljainak megfelelően, pl.: külföldi és hazai nyelvi táborok részvételi díjának hozzájárulásával, a megszerzett nyelvvizsgák után pénzadománnyal.

Azonban nemcsak gazdasági jellegű fenyegetettségről kell szólnunk, hanem az erkölcsök romlásából következő veszélyhelyzetekről is.

Feltétlenül fel kell világosítanunk a fiatalokat az alkohol, a drog s a cigaretta káros következményeiről. A gazdasági körülmények és az erkölcsi romlás, ami a társadalomban felütötte a fejét, különösen a középiskolás korosztályt veszélyezteti. Segítségül hívjuk az iskolai védőnőt, az iskolai gyermekvédelmi feladatokat ellátó pedagógust, a városi családsegítő központot, a rendőrséget, esetleg pszichológust felvilágosító előadások tartására.

Fontosnak tartjuk a kapcsolattartást a szülői ház és az iskola között. Egyre több a hátrányos helyzetű tanuló, a szülői gondoskodást sokszor az iskola, illetve osztályfőnök pótolja.

Eszközök a célhoz vezető úton:

- szülőkkel való együttműködés változatos formái: fogadóórák, szükség esetén családlátogatások, szülői értekezletek, telefonos kapcsolattartás, Szülői Szervezet, nyílt napok szervezése,
- szociális szolgáltatások lehetősége: étkezési lehetőség biztosítása, állami tankönyvtámogatás, eseti alapítványi támogatás,
- mentálisan sérült tanulók esetén pszichológus tanácsának kikérése, munkájának igénybevétele,

- a tanulók jogainak fokozott védelme,
- a veszélyeztetett, illetve hátrányos helyzetű tanulók helyzetének figyelemmel kísérése.

Az egészséges életmódra nevelés keretében kívánjuk fejleszteni a szociálisan hátrányos helyzetű diákokkal való egyéni foglalkozás alkalmával az alábbi képességeket és készségeket:

- stressz kezelése,
- önismeret, önbecsülés megerősítése,
- célok megfogalmazása és kivitelezése,
- konfliktuskezelés,
- problémamegoldás, döntéshozás,
- a kortárs csoport nyomásának kezelése,
- az elutasítás készségének fejlesztése.

2.6.6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az iskola pedagógusai folyamatosan gondot fordítanak arra, hogy segítsék a tanulók hátrányos helyzetének enyhítését. Ennek érdekében az alábbi eljárásokat alkalmazza a tantestület:

- Az osztályfőnökök ismerjék meg az első tanév elején a tanulók szociális helyzetét.
- Egyéni elbeszélgetésekkel, a szülőkkel való találkozásokkal segítjük a tanulók beilleszkedését a közösségbe.
- A problematikus esetekben szakember (mentálhigiénés szakember, pszichológus) segítségét vesszük igénybe.
- Az iskolaorvos, a védőnő és az osztályfőnök együttműködnek a problémák megoldásában.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak lehetőségük van különböző támogatások igénybe vételére. Az osztályfőnökök tájékoztatják a tanulókat és a szülőket a kínálkozó lehetőségekről. Iskolánk tanulói az Útravaló Ösztöndíj Programban vesznek részt. A mentorok vállalják ebben a programban, hogy nem csupán tanulmányi előmenetelüket segítik a tanulóknak, hanem életvezetési gondjaikban is segítenek.

Iskolánk befogadó intézmény, mert pedagógiai programunkban megjelennek a differenciált és az egyéni fejlődést biztosító módszertani eljárások. Intézményünk vezetése és tantestülete felvállalja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését és oktatását, számukra személyre szabott értékelési és követési rendszert biztosítunk.

Felvételi eljárásunk során a jogszabály által lehetővé tett maximális kedvezményeket biztosítunk a sajátos nevelési igényű felvételizők számára. A felvételi döntés során – azonos pontszám esetén – előnyben részesítjük a hátrányos helyzetű tanulókat.

2.7. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

2.7.1. Téma napok, témahetek

Az intézményben projektoktatás nincs. Tantárgyi keretben azonban az egyes tanítási órákon megjelenhet.

A Lázár Ervin-program keretében lehetőségük van a diákoknak részt venni témanapon.

A központilag meghirdetett témahetek programjába lehetőség szerint bekapcsolódik iskolánk (digitális témahét, fenntarthatósági témahét, pénzügyi témahét). Minden tanév elején dönt a nevelőtestület, hogy az adott tanévben milyen területen kapcsolódunk a meghirdetett programhoz.

2.7.2. Tanítási órán kívül megvalósuló tanulási alkalmak

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység egyik formája, amikor az iskola kilép a hagyományos tanítási időkeretből, az osztálytermekből. Május-június-július hónapban szervezzük azokat az alkalmakat, programokat, melynek során a gyermekek együttműködhetnek, játékosan szereznek ismereteket, s ez a tudás beépül, segíti a későbbi tanulási tevékenységet.

Cél, hogy tanulóink élményszerű közösségi alkalmakon gazdagodjanak érdekes-értékes ismeretekkel. A programok megvalósulása során cél, hogy javuljon a tanulók eredményessége, fejlődjenek kompetenciáik, csökkenjen az iskolai lemorzsolódás, mérséklődjenek az esélykülönbségek.

A tanórán kívüli tanulási alkalmakon kiemelt figyelmet kap:

- A tanulók társas és szociális kompetenciájának fejlesztése.
- A hagyományok ápolása, az egyházi ünnepek közös megélése.
- Segítség nyújtása a lelki-testi egészséget biztosító életmód kialakításához.
- Úgy formálni diákjaink szemléletét, hogy büszkék legyenek magyarságukra.
- A teremtett és épített környezet értékei iránti felelős magatartás kialakítása.
- Az életkori sajátosságokat figyelembe véve szervezni a tanórán kívüli programokat.
- Esélyegyenlőség biztosítása az intézmény valamennyi tanulója számára.

Minden tanévben az iskola munkaterve tartalmazza azokat az eseményeket, melyek az adott tanévben a program keretében megvalósulnak.

A tanítási órán kívül megvalósuló tanulási alkalmak programlehetőségei:

- Szakkörök szervezése – anyanyelvápolás, kézműves foglalkozások, hagyományápolás (irodalmi teadélután, irodalmi színjátszókör, népi mesterségek, korongozás, néptánc).

- Nyári tematikus táborok szervezése – egészséges életmód, hagyományőrzés, környezetvédelem témakörben.
- Részvétel a Határtalanul! programban.
- Osztálykirándulások keretében (önkéntes és önköltséges) megismertetjük diákjainkkal Magyarország történelmi és kulturális örökségét.
- az általános iskola 1-4. évfolyamai számára erdei tábor szervezése (önkéntes és önköltséges) – természetismeret, hagyományápolás, nemzeti, kulturális identitás témakörben.
- Bekapcsolódás a fenntarthatósági témahét rendezvényeibe – tudatos fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása.
- Sportolási lehetőség biztosítása tanórán kívül – tömegsport és versenysport lehetősége.
- Egészségtudatosító programok szervezése.
- Prevenációs előadások szervezése.

2.8. Az *iskolai* döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A diákokkal való kapcsolattartás elsődlegesen a mindennapi érintkezés során történik a tanítási órákon, az órák közti szünetekben, a tanítás előtt és után. A diákok bármely tanárukat megkereshetik javaslataikkal és egyéni gondjaikkal, személyükről és az osztályközösségről információkat kérhetnek tőlük és az iskola vezetőitől. A diákok személyét érintő problémákkal elsődlegesen az osztályfőnök és a szaktanárok foglalkoznak.

A diákönkormányzat *véleményezési joggal* rendelkezik az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozataláról,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézmény szervezeti és működési szabályzatának elfogadásakor és módosításakor,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadásakor, illetve módosításakor.

A diákönkormányzat döntési jogköre kiterjed:

- saját működésére és hatásköre gyakorlására,
- a működéshez biztosított anyagi eszközök felhasználására,
- egy tanítás nélküli munkanap programjára,

- tájékoztatási rendszerének létrehozására és működtetésére, vezetőinek, munkatársainak megbízására.

2.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

2.9.1. Hivatalos kapcsolatok

Az iskola hivatalos, a törvényekben és az SZMSZ-ben meghatározott kapcsolatot tart a fenntartó egyházmegyei püspökséggel, plébániával, a Katolikus Pedagógiai Intézettel, valamint részfeladatok megoldása során a Kormányhivatal Oktatási és Hatósági Osztályával és a Mátészalkai Tankerülettel.

Az előírt hivatali kapcsolatokon túl az iskola a fenntartó püspökben olyan személyt tisztel, akiben annak a hitbeli és erkölcsi tanításnak a személyes képviselőjét látja, amelyre nevelési elveit alapozza. Fontosnak tartja az élő kapcsolat ápolását személye és az iskola nevelői, dolgozói, neveltjei között, ezért számít gyakori jelenlétére, kéri útmutatásait.

A katolikus iskola természetes környezetét adja az egyházközség, amely lelkeségével, a rá jellemző karizmákkal meghatározó befolyással van az iskolára. A diákok nagy százaléka vallásilag az adott közegben nőtt fel. Az ő és szüleik révén az egyházközség sajátos érdekeltsége alakul ki a katolikus iskola kifogástalan erkölcsi és szakmai minőségében. Az iskola, mint továbbtanulási célpont jelenik meg, illetve felerősödik az érdeklődés az iskola mint szellemi és kulturális központ iránt.

Az iskola szívesen várja és fogadja az egyházközséghez tartozó gyermekeket, folyamatos tájékoztatást ad munkájáról, illetve arra törekszik, hogy az egyházközség és az iskola kapcsolata az egymás életében, rendezvényein való alkotó részvétel révén elmélyüljön. Ez irányú törekvései bizonyos mértékig kiterjednek a vonzáskörzetébe tartozó valamennyi egyházközségre, elsősorban egyházmegyéjében, melynek papságával intenzív kapcsolatot tart fenn, igénybe véve segítségüket, betekintést nyújtva számukra belső életébe, kritikus észrevételeiket is igényelve.

Az iskola gondot fordít arra, hogy megismertesse munkáját a vonzáskörzetébe tartozó plébániák híveivel, a potenciális szülőkkel és tanulókkal. Ennek érdekében úgynevezett legációkat (kiküldetéseket) szervez.

2.9.2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Szülői Szervezet

Az iskolai Szülői Szervezet a gyermekek oktatásáért, neveléséért felelős felnőttek közössége. Célja az oktató-nevelő munkát együttműködésükkel segítő szülők összefogása az oktatás minőségének javítása érdekében. Az iskolán belül működő érdekképviselői szervezet. Tagjai az iskolában tanulók szülei. Jogosítványa (tanácsadási-javaslattevő jog, véleményezési jog, döntési jog, egyetértési jog) törvényes lehetőséget adnak a szülők véleményének hivatalos megjelenítésére. Hierarchikusan épül fel, osztályszintű szülői szervezetekből áll. Az osztály-szülői szervezetek vezetőt és két vezető-helyettest választanak. A választott vezetők – a szülők felhatalmazása alapján – az iskolai választmány tagjai. A választmány elnököt választ, és évfolyamonként egy-egy főt delegál az iskolai Szülői Szervezet Vezetőségébe. Az osztály szülői szervezetek működését az osztályfőnök, az iskolai Szülői Szervezet tevékenységét annak tanárelnöke segíti. Az iskolai Szülői Szervezet maga határozza meg működési rendjét.

A szülői közösséggel való kapcsolattartás

Egy osztály tanulóinak szülői szervezetével a gyermekközösséget vezető osztályfőnök közvetlen kapcsolatot tart. A szülői szervezetek intézménnyel kapcsolatos véleményét, javaslatait a szülői szervezetek vezetői vagy a választott elnök juttatja el az intézmény vezetőségéhez. A szülői szervezetet az intézményvezető a munkatervben rögzített időpontokban, tanévenként legalább kétszer hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény munkájáról és feladatairól, valamint meghallgatja a szülői szervezet véleményét és javaslatait. A szülői szervezet elnöke közvetlen kapcsolatot tart az intézményvezetővel, és tanévenként egyszer beszámol a nevelőtestületnek a szülői tevékenységről.

A szülők szóbeli tájékoztatási rendje

Az intézmény – a közoktatási törvénynek megfelelően – a tanulókról a tanév során rendszeres szóbeli tájékoztatást tart. A szóbeli tájékoztatás lehet csoportos vagy egyéni. A szülők csoportos tájékoztatásának módja a szülői értekezletek, az egyéni tájékoztatás a fogadóórákon történik.

A szülői értekezletek rendje:

Az osztályok szülői közössége számára az intézmény tanévenként kétszer, a munkatervben rögzített időpontú, rendes szülői értekezletet tart az osztályfőnök (csoportvezető) vezetésével. A szeptemberi szülői értekezleten a szülők értesülnek a tanév rendjéről, feladatairól. Ekkor bemutatják az osztályban (csoportban) oktató-nevelő új pedagógusokat is. A szülői értekezleten minden alkalommal nevelési kérdések

is előkerülnek, valamint áttekintő képet ad az osztályfőnök osztálya neveltségi szintjének alakulásáról. Rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze az intézményvezető, az osztályfőnök és a szülői szervezet képviselője a gyermekközösségben felmerülő problémák megoldására.

A szülői fogadóórák rendje:

Az **iskola** pedagógusai a szülői fogadóórákon egyéni tájékoztatást adnak a tanulókról a szülők számára. Az **iskola** tanévenként, a munkatervben rögzített időpontú szülői fogadóórát tart. A tanulmányaiban jelentősen visszaeső tanuló szülőjét az osztályfőnök írásban is behívja az **iskolai** fogadóórára. Ha a gondviselő a munkatervi fogadóórán kívül is találkozni szeretne gyermeke pedagógusával, telefonon vagy írásban időpontot kell egyeztetni az érintett pedagógussal.

A szülők írásbeli tájékoztatási rendje

Közoktatási intézményünk a tanulókról rendszeres írásbeli tájékoztatást ad a hivatalos pecséttel ellátott tájékoztató (ellenőrző) füzetekben. Írásban értesítjük a tanuló szüleit gyermekük magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi előmeneteléről. Tájékoztatjuk a szülőket az intézményi élet kiemelkedő eseményeiről és a szükséges aktuális információkról is. A félév illetve a tanév vége előtt 1 hónappal a bukásra álló diákok szüleit értesítjük. Az osztályfőnök folyamatosan figyelemmel kíséri a diákoknak beírt osztályzatokat, a tanulói hiányzásokat és késéseket.

Az intézmény digitális naplón keresztül is tájékoztatja a szülőket a tanuló előmeneteléről. A szülők zárt borítékban vehetik át a digitális napló hozzáférési kódját, melyet aláírásukkal igazolnak.

A köznevelési törvény hatályos előírása szerint a szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükséges lesz. Tájékoztatjuk őket az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről.

Nyílt tanítási nap

A nyílt napot az iskolába készülő óvodások, általános iskolások (4. és 8. osztályosok) számára szervezi az intézmény vezetősége és tantestülete. Célja bepillantást engedni az iskola életébe, információt adni az intézmény által indított osztályokról, képzési formákról és azok tartalmáról, a nyelvoktatásról. A nyílt tanítási napon szülők, diákok és pedagógusok is részt vehetnek.

2.9.3. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A diákok többségét vagy jelentős részét érintő információk közlésére illetve cseréjére a következő fórumokat működteti az iskola, illetve a diákönkormányzat:

- *Iskolagyűlés:* a diákokat az intézmény vezetői és tantestülete rendszeresen tájékoztatják az iskolával kapcsolatos eseményekről, eredményekről és tervekről.
- *Diákközségi gyűlés:* a diákönkormányzat kezdeményezésére évente kötelezően összehívandó fórum, ahol a diákönkormányzat a tanulók jelentős részét vagy egészét érintő problémákat vehet fel, azokra választ kérhet.

2.9.4. Kapcsolattartás az **iskola** külső partnereivel

A külső kapcsolatok célja, formái és módja

Iskolánk a feladatok elvégzése, a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, valamint a továbbtanulás és a pályaválasztás érdekében és egyéb ügyekben rendszeres kapcsolatokat tart fenn más intézményekkel és cégekkel. A vezető, valamint az oktató-nevelő munka különböző szakterületeinek képviselői rendszeres személyes kapcsolatot tartanak a társintézmények azonos beosztású alkalmazottjaival, meghívás vagy egyéb értesítés alapján.

A kapcsolattartás formái és módjai:

- közös értekezletek tartása,
- szakmai előadásokon és megbeszéléseken való részvétel,
- módszertani bemutatások és gyakorlatok tartása,
- közös ünnepélyek rendezése,
- intézményi rendezvények látogatása,
- hivatalos ügyintézés levélben vagy telefonon.

Rendszeres külső kapcsolatok

Iskolánk a feladatok eredményes ellátása érdekében rendszeres munkakapcsolatot tart számos szervezettel. Napi munkakapcsolat köti az iskolát a közös fenntartásban működő intézményekhez és szervezetekhez.

Az iskolát külső kapcsolataiban az **intézményvezető** képviseli. Az **intézményvezető** ezen feladatát megoszthatja, átadhatja a külső kapcsolattartás jellegétől függően közvetlen vezetőtársainak és szaktanároknak eseti vagy állandó megbízatás alapján.

- Az Alapítványok Kuratóriumával az intézményvezető és a két helyettes tart kapcsolatot.
- Az iskolavezetés közvetlen munkakapcsolatot tart:
  - Nyírbátor Város Polgármesteri Hivatalával,
  - Nyírbátori Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskola egységével,
  - a Báthory Anna Református Általános Iskolával,

- a Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola Nyírbátori Tagintézményével,
- a Mátészalkai Szakképzési Centrum Bethlen Gábor Középiskolája, Szakképző Iskolája és Kollégiuma igazgatójával (Nyírbátor, Füveskert u. 9.), valamint a kollégium vezetőjével,
- a régió nyolcosztályos gimnáziumaival:
  - a/ Arany János Gimnázium és Általános Iskola (Nyíregyháza, Ungvár s. 22.)
  - b/ Deák Ferenc Gimnázium (Fehérgyarmat, Kiss E. u. 3.)
  - c/ Kőrösi Csoma Sándor Református Gimnázium (Hajdúnánás, Bocskai u. 29.)
  - d/ Kossuth Lajos Gimnázium, Szakképző Iskola, Általános Iskola és Kollégium (Tiszafüred, Baross u. 36.)
  - e/ Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium (Nyíregyháza, Szent István u. 17/19.)
  - f/ Eötvös J. Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Nyíregyháza, Ungvár s. 12.)
  - g/ Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium (Nyíregyháza, Ungvár s. 8.).

A nyolcosztályos gimnáziumi képzés tananyaga, korosztályonkénti haladási üteme jelentős mértékben eltér az általános iskolák hasonló tantárgyi paramétereitől. Feladat – és célrendszere alapvetően különbözik. Ez tette szükségessé a regionális munkaközösség létrehozását.

A munkakapcsolat közvetlen céljai:

Évenként két alkalommal az intézményi munkatervben rögzítettek szerint változó helyszíneken igazgatói és tanári szakmai tanácskozás.

Tanévenként egy alkalommal – változó helyszíneken – sportversenyek egyéni és csapatszámokban, egy alkalommal felmenő rendszerű tanulmányi és kulturális versenyek.

Egyeztetjük beiskolázási stratégiánkat, kölcsönösen tájékoztatjuk egymást a felmerülő szakmai, pedagógiai gondokról, a tapasztalt társadalmi tendenciákról.

- Az iskola esetorientált kapcsolatot tart:
  - a Báthori István Múzeummal,
  - a Városi Könyvtárral,
  - Nyírbátori Rendőrkapitánysággal,
  - a helyi sportegyesületekkel,
  - Kistérségi Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központtal (Nyírbátor Édesanyák útja 7.),
  - Vöröskereszttel,
  - felsőoktatási intézményekkel.

2.10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

2.10.1. A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64.§ (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján tanulmányok alatt tett vizsgák lebonyolítási rendjének szabályozása. A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga (osztályozó vizsga, javítóvizsga, különbözeti vizsga)

- követelményeit,
- részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- és az értékelés rendjét

a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg, és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

2.10.2. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra*, azaz:

- *osztályozó vizsgákra*,
- *különbözeti vizsgákra*,
- *javítóvizsgákra*,
- *pótló vizsgákra* vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő,
- akik vendégtanulónként osztályozó vizsgát szeretnének intézményünkben letenni.

Kiterjed továbbá az **iskola** nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

2.10.3. A vizsga szabályai

Az iskola osztályozó vizsgát a tanítási év során bármikor szervezhet. Osztályozó vizsga esetén a vizsgát megelőző 3 hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni. Különbözeti és osztályozó vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni (december-január, április-május).

A javító vizsga időpontját minden év augusztus 15-31. terjedő időszakban az igazgató határozza meg.

A javító- és osztályozó vizsgára a bizottságot az igazgató jelöli ki.

A vizsgabizottság tagjai: az adott évfolyamon tanító szaktanár, a felmenő osztály megfelelő szaktanára. A vizsgán a bizottságon kívül az igazgató és az igazgatóhelyettes vehet részt.

A javító- és osztályozó vizsgán az akkor nyújtott teljesítményt kell figyelembe venni. A helyi tantervben előírt minimum követelmények teljesítése indokolt a továbbhaladáshoz.

A javító- és osztályozó vizsgáról a tanuló szüleit a vizsga előtt nyolc nappal levélben értesíteni kell.

Ha a tanuló a javító- és osztályozó vizsgán nem jelenik meg, az osztályt ismételni köteles.

Minden fent vázolt esetben a Köznevelésről szóló törvény az irányadó.

A tanuló év végi osztályzat megállapításához osztályozó vizsgát tehet, ha 1 év alatt több tanév anyagából kíván osztályzatot szerezni.

Osztályozó vizsgát a tanuló írásban benyújtott kérésére vagy kiskorú tanuló esetén a szülő és a tanuló által aláírt kérésre az iskola igazgatója engedélyezhet.

Osztályozó vizsgára történő tanulói kérelem benyújtását indokolhatja, hogy a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát kíván tenni.

Az osztályozó vizsga vizsgabizottságát az intézmény igazgatója jelöli ki. A vizsgabizottság tagjai:

- 2 fő szaktanár, közülük egyik a kérdező tanár szerepét tölti be.
- az iskolavezetés képviselőjében jelen van elnökként az iskola **intézményvezetője** vagy megbízottja.

A tanuló számára az osztályozó vizsgán a Helyi tantervben szereplő tantárgyi követelmények az irányadóak.

2.10.3.1. Az írásbeli vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga alkalmával követendő szabályokat 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 65.§-73.§ részletesen ismerteti.

- A vizsga kezdetekor a vizsgálónök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételket.
- A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.

- Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számítógép használatát.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet.
- A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére, az **intézményvezető** engedélye alapján:

- Az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni.
- Lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja.
- Engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani. A pótló vizsga harmadik vizsgaként - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - is megszervezhető.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet részletesen szabályozza továbbá

- az írásbeli vizsgán elkövetett esetleges szabálytalanság kezelését és annak következményeit,
- a tanulónak fel nem róható okból a vizsgáról elkésző tanuló ügyének kezelését,
- a tanulónak felróható okból a vizsgáról elkésző tanuló ügyének kezelését,
- a vizsgát engedély nélkül korábban abbahagyó tanuló ügyének kezelését.

2.10.3.2. A szóbeli vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga alkalmával követendő szabályokat 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 65.§-73.§ részletesen ismerteti.

- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották.
- A vizsgateremben egy időben legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként tizenöt percnél több nem lehet, kivéve ha a feladatlapon kísérlet is szerepel.
- A felkészülésre vizsgatárgyanként legalább húsz perc időt kell biztosítani a vizsgázó számára. Kivétel az idegen nyelv, ahol nincs felkészülési idő.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként híz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket.

- A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt.
- A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában, a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésére álló idő letelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ha a vizsgázó a feleletét befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább harminc perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére az igazgató engedélye alapján.

- a húsz perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen,
- ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie.

Egy vizsganapon egy vizsgázó számára legfeljebb három szóbeli vizsgát lehet tartani. A szóbeli vizsga alkalmával követendő szabályokat 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet részletesen szabályozza továbbá:

- a szóbeli vizsgán elkövetett esetleges szabálytalanság kezelését és következményeit,
- a neki fel nem róható okból a vizsgáról elkésző tanuló ügyének kezelési szabályait,
- a neki felróható okból a vizsgáról elkésző tanuló ügyének kezelési szabályait,
- a vizsgát engedély nélkül korábban abbahagyó tanuló ügyének kezelését.

2.10.3.3. A gyakorlati vizsga szabályai

Gyakorlati vizsgarészt tartalmaznak iskolánkban a következő vizsgatantárgyak:

- testnevelés,
- informatika,
- ének-zene,
- rajz és műalkotások elemzése.

A gyakorlati vizsga alkalmával követendő szabályokat a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 72.§. részletesen ismerteti.

- A gyakorlati vizsgafeladatokat a vizsgabizottság elnöke javaslatára az igazgató hagyja jóvá.
- A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarész a vizsgafeladatok

elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megléte esetén kezdhető meg, illetőleg folytatható.

- A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról.
- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.
- A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztása tekintetében a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.
- A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

2.10.4. Az értékelés rendje

Ha a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, akkor az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgáztató tanár kijavítja a dolgozatot. Követelmény, hogy a dolgozat javítása pontozásos rendszerben történjék, az egyes részpontszámokat és az egyes részekre kapható maximális pontszámot egyaránt meg kell jelölni. Az írásbeli feladatlapokhoz javítási-értékelési útmutató készül, melynek alapján a javítás történik.

A vizsgatárgy akár egy vagy több vizsgarészt tartalmaz, az egyes vizsgarészekben elért pontszámok összege alapján az osztályzat a következőként határozandó meg:

- 1 – 24 % - elégtelen
- 25 – 39 % - elégséges
- 40 – 59 % - közepes
- 60 – 79 % - jó
- 80 – 100 % - jeles.

Nem egész százalékos eredmények elérése esetén a kerekítés általános szabályait kell alkalmazni.

Amennyiben a tanuló a tanulmányok alatti vizsgát több évfolyam anyagából kívánja letenni, akkor a vizsgákat minden évfolyam anyagából külön vizsgán kell megszereznie.

2.10.4.1. A vizsgatárgyak részei és követelményei

Magyar irodalom

Az irodalom vizsga írásbeli és szóbeli részből áll.

Az írásbeli vizsgán az adott tanév tananyagát figyelembe véve szövegalkotási feladatot kap a tanuló (előre megadott témakörből). Az írásbeli vizsga időtartama: 60 perc. Az

értékelés az írásbeli érettségi vizsga pontszáma alapján történik. A helyesírás javítása az érettségi vizsgaszabályzat javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgán 10 tételből kell húznia a tanulónak az adott tanév tananyagából. Az értékelés az érettségi vizsgaszabályzat alapján történik. A szóbeli részre 25 pont adható.

Magyar nyelv

A vizsga formája: szóbeli.

Az adott tanév tananyagából 10 tételt kap a tanuló, amiből a vizsgán 1 tételt húz (feladat is kapcsolódik a tételhez). Értékelés az érettségi vizsgaszabályzat alapján történik. A szóbeli részre 25 pont adható.

Idegen nyelv

Az idegen nyelvi vizsga számon kéri a megfelelő tanév vagy tanévek anyagát az érettségi vizsga követelményei és feladattípusai szerint. A vizsga két fő részből áll: szóbeli és írásbeli részből. Az írásbeli vizsga 60 perces, három része van: olvasott szöveg értése, nyelvhelyesség és íráskészség.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsga három részből áll. (A vizsga néhány rövid, ráhangoló kérdéssel kezdődik. Az itt elhangzottakat nem értékelik.) A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulnak elő: társalgás, szerepjáték, önálló témakifejtés verbális vagy vizuális segédanyagok alapján.

Történelem

A történelem vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbeli és szóbeli vizsga az érettségi vizsgaszabályzat történelem vizsgáztatására vonatkozó utasításainak szellemében és formájában kéri számon a tanuló ismereteit, az adott tanév tananyagát figyelembe véve.

Az írásbeli vizsgarész egy rövid válaszokat igénylő részből és két röviden kifejtendő esszéből áll. A rövid választ igénylő kérdések topográfiai, kronológiai és fogalomhasználati kérdéseket tartalmaznak. A két esszé közül az egyik egyetemes történeti, a másik magyar történelmi témát kell, hogy felöleljen. Az esszék formája és értékelése megegyezik az érettségi vizsga dolgozatainak formájával és értékelésével. Az írásbeli vizsga időtartama 60 perc.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgán 10 tételből kell húzni a tanulónak. A húzott tételekhez a tanuló forrásokat kap, amelyek felhasználásával kell kifejtenie a kapott tételt.

A vizsga pontjainak megoszlása: 50 pont, ebből a rövid választ igénylő feladatokkal 23 pontot, az esszével 17 pontot lehet elérni. A szóbeli vizsgán elérhető pontszám 50 pont. Az összes elérhető pontszám 100 pont.

Társadalomismeret

A vizsga egy beadandó projektmunkából áll. Az előzetesen megadott 3 témakör közül egyet kell beadandó dolgozat formájában kifejtene. A formai követelmények az érettségi vizsga szabályainak felelnek meg. Az elérhető pontszám 40 pont.

Matematika

A matematika vizsga két részes, összesen 60 perces feladatlap írásbeli megoldásából áll. Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői az alábbiak:

A feladatok az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzik. Vannak könnyebb és összetettebb, több részkérdésből álló feladatok.

A feladatok a vizsga tárgyát képező időszak feladattípusait tartalmazzák, melyek a tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75 %-át érintik.

Amennyiben a vizsgázó nem éri el írásban a 25 %-os teljesítményt, úgy szóbeli vizsgát kell tennie a tárgyból. 12 %-os teljesítmény alatt azonban szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgára kétszer annyi tételt kell készíteni, mint amennyien a szóbeli vizsgázók vannak, de a tételek száma 10-nél nem lehet kevesebb.

A tétel tartalmaz három egyszerű, az elméleti anyag elsajátítását számonkérő kérdést (definíció, illetve tétel kimondását, vagy ezek közvetlen alkalmazását megkívánó egyszerű feladatot), valamint 3 feladatot. **A szóbeli vizsgán az írásbeli pontszámának 50%-a szerezhető meg. Az értékelés az érettségi szabályainak megfelelően történik.**

Megengedett segédeszközök: függvény táblázat, zsebszámoló gép, körző, vonalzó.

Hittan

A vizsga formája: szóbeli.

Az adott tanév tananyagából 10-20 tételt kap a tanuló, amiből a vizsgán 1 tételt húz.

Értékelés az érettségi szabályzat alapján történik. A szóbeli részre 40 pont adható. A felkészülés során a Biblia, a II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, valamint a tétel kifejtéséhez szükséges szövegrészlet(ek) használható.

Tartalmi minőség	30 pont
- tárgyi tudás	max. 8 pont
- szövegértelmezés	max. 8 pont
- teológiai fogalmak pontos használata	max. 7 pont
- értelmezés, aktualizálás	max. 7 pont

Előadásmód	10 pont
- világos, logikus szerkesztés	max. 5 pont
- megfelelő szóhasználat	max. 5 pont

Fizika

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60%-át, a szóbeli vizsgára 40%-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A feladatok közül két feladat az alapfogalmak, törvényszerűségek, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, további három feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza. Az utóbbi feladatok közül egy feladat könnyebb (rutinfeladatok), két feladat pedig az összetettebb feladatok közül való.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga részenkénti pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A fizika szóbeli vizsgán tíz tételből kell húznia a vizsgázónak. A tétellap egy részből áll, és a témakörrel kapcsolatos összefüggések, tételek ismertetését tartalmazza.

Megengedett segédeszközök: négyjegyű függvénytáblázat, zsebszámoló gép.

Biológia

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladtból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- ábraelemzés
- rövid válaszos feladatok
- feleletválasztós (teszt) feladatok.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek (fakultáció esetén az emelt szintűeknek) megfelelően összeállított tíz tételből húz a tanuló, amelyeket kifejt.

Kémia

A kémia vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. A két vizsgarészre összesen 100 pont adható. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. Az írásbeli feladatsor megoldásával 60 pontot lehet elérni.

A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak.

- rövid kiegészítendő típusú feladatok
- feleletválasztós (teszt) feladatok
- legalább egy számítási feladat.

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek (fakultáció esetén az emelt szintűeknek) megfelelően összeállított tíz tételből húz a tanuló, amelyeket kifejt. A szóbeli tétellapon három kérdés szerepel, amelyre egyenként 10-10 pont adható. Szerepel továbbá öt kémiai fogalom meghatározása is, amelyekért egyenként 2-2 pont adható. A szóbelin elérhető pontszám 40 pont.

Földrajz

A földrajz vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti (általában fejezetenként két feladat félévi, egy feladat év végi számonkérés esetén).

A feladatok között tartalmilag három feladattípusnak feltétlenül szerepelnie kell:

- alapvető térkép-topográfiai ismereteket ellenőrző,
- alapfogalmakra, definíciókra vonatkozó,
- természeti és/vagy társadalmi-gazdasági jelenségek, folyamatok

Amennyiben a vizsgázó az írásbeli vizsga pontszámának 12%-át nem éri el, szóbeli vizsgát nem tehet.

A szóbeli vizsgán tíz tételből kell húznia a vizsgázónak. A tétellap két részből áll. Az egyik kérdés természetföldrajzi, a másik kérdés társadalom- és gazdaságföldrajzi vonatkozású, ha a tanuló már rendelkezik a megfelelő ismeretekkel (pl. 11. évfolyamon félévi vizsga esetén).

Ennek hiányában az adott tananyag két legfontosabb fejezetét érintik a kérdések. A kérdések minden esetben egy jelenség vagy folyamat legfontosabb fogalmaira, jellemzőire, működési mechanizmusára irányulnak.

Testnevelés

A vizsga típusa gyakorlati vizsga. A vizsga testnevelés tantárgyból teljes mértékben az érettségi vizsgakövetelményeknek az adott félévben/tanévben a tananyagban szereplő követelményeire épül. A tanulók – az úszás és a küzdősportok kivételével – a gyakorlati követelményeket mutatják be sportáganként. A gyakorlati vizsga sportágankénti

bemutatásának teljes hossza 60 perc. A gyakorlati bemutatás a következő sportágakat tartalmazza: atlétika, torna, gimnasztika, labdajátékok közül választhatóan egy sportág a kézilabda, röplabda, kosárlabda vagy a labdarúgás.

Ének-zene

Az ének-zene vizsga írásbeli részből áll.

A vizsga ének-zene tantárgyból az adott félévben/ tanévben a tananyagban szereplő követelményekre épül.

A vizsga anyaga 2 zeneelméleti (1. A régi és új stílusú népdalok jellemzői, tartalmi csoportosítása, 2. A zenei együttesek fajtáinak a meghatározása: gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar, kamarazene, szimfonikus zenekar), és 8 zeneirodalmi tételből áll, különböző stíluskorszakokból válogatva. Emellett 10 zenei szemelvény hallás utáni felismeréséből áll.(zenehallgatás).

A zenefelismerés során meg kell állapítani a vizsgázónak: a mű szerzőjét, címét, és a stíluskorszakot, amelyből való. A feladat elvégzéséhez csak toll használható! Időtartama maximum 45 perc (15 perc zenefelismerés, 30 perc tétel kidolgozás). A kapható pontszám: 40 pont.

A zenefelismerés után, a vizsgázónak tíz tételből kell egyet húznia, és azt írásban kidolgozni.

Informatika

Az informatika vizsga egy gyakorlati feladatokat tartalmazó feladatsorból áll. Időtartama 60 perc.

A gyakorlati feladatsor jellemzői az alábbiak.

A gyakorlati feladatsor az alábbi témaköröket érinti (akár egyetlen, akár kombinált formában): szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentáció és grafika, adatkezelés.

A gyakorlati feladatsor megoldásához használható eszközök: számítógép, vonalzó.

Rajz és vizuális kultúra

Az írásbeli vizsga öt feladatból áll, melyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb művészettörténeti ismeretét érinti. A feladatok közül négy feladat a művészettörténeti ismeretek, alapfogalmak, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, egy feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak építészeti, szobrászati, festészeti vagy iparművészeti alkotásának elemző bemutatását kéri számon. Az írásbeli vizsga időtartama 30 perc, a kapható pontszám 40 pont.

A rajz és vizuális kultúra gyakorlati vizsgán hat tételből kell egyet húznia a vizsgázónak. A tétellap egy rekonstrukciós feladat szerkesztését (vetületi-axonometrikus-perspektivikus), vagy egy egyszerű tanulmányrajz elkészítését kéri látvány alapján. A gyakorlati vizsga részét képezi egy minimum öt darabból álló

portfolió benyújtása a tanuló éves (féléves) munkáiból. A gyakorlati vizsgarészre a tanuló 60 pontot kaphat, ebből 20 pont a benyújtott portfolió maximális pontszáma. A gyakorlati vizsgához szükséges eszközök: A4-es rajzlap, puha grafit, körző, egy derékszögű és egy bármilyen vonalzó.

Művészetek (műalkotások elemzése)

Az írásbeli vizsga öt feladatból áll, melyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb művészettörténeti ismeretét érinti. A feladatok közül négy feladat a művészettörténeti ismeretek, alapfogalmak, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, egy feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak építészeti, szobrászati, festészeti vagy iparművészeti alkotásának elemző bemutatását kéri számon. Az írásbeli vizsga időtartama 30 perc, a kapható pontszám 40 pont.

Technika

A vizsga egy 30 perces írásbeli részből áll. A cél a megszerzett tudás visszaadása. A vizsga során a feldolgozott anyagrészből választott téma kifejtése a feladat. A vizsgázó önállóan dolgozik, segédeszköz nem használható. A kidolgozandó témát a szaktanár határozza meg.

Tánc-dráma

A vizsga egy szóbeli vizsgarészből áll. A vizsgázónak 10 tételből kell húznia, melynek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 70%-a.

Mozgóképkultúra és médiaismeret

A vizsga egy írásbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga két részből áll: első része filmnyelvi és médiaismereti fogalmakat, azokhoz tartozó feladatokat tartalmaz, az írásbeli feladatsor második része egy médiaesszé. A vizsga tananyaga a félév vagy a tanév anyagának 75%-át érinti.

2.11. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az iskola tanulói közé felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni. Az iskolába történő felvételtől, átvételtől az intézményvezető dönt. Tanuló átvételére a tanév közben abban az esetben van lehetőség, ha a Köznevelési törvényben előírt létszámok lehetőséget biztosítanak erre. Az átvételnél a tanulmányi eredményt, magatartást, hitoktatásban való részvételt, hitéletet és a tanuló vagy családja életkörülményeit, életsorsát mérlegeljük.

Az átvételhez a tanuló év végi vagy félévi bizonyítványát be kell mutatni. Kiskorú tanuló átvételét szülő és tanuló együtt kérheti írásban. Különböző iskolatípusokból történő átvétel különözeti vizsga letételéhez kötött, abban az esetben, ha van olyan tantárgy, amelyet a tanuló nem tanult a korábbi iskolájában. A különözeti vizsgát két hónapon belül köteles a tanuló letenni. Indokolt esetben az intézményvezető hosszabb felkészülési időt is engedélyezhet.

Az átvételt az intézményvezető helyhiány miatt azonnal megtagadhatja.

2.12. A felvételi eljárás különös szabályai

A beiskolázást az intézményvezető a fenntartóval egyeztetve végzi. A felvételi hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően történik. **A jelentkezőktől 9. évfolyamhoz lelkészi ajánlást, első és 5. évfolyamos beiskolázáshoz szülői nyilatkozatot kérünk.**

Tanulók felvétele az 1. évfolyamra:

- Az 1. osztály emelt **szintű** testnevelés csoportba jelentkezők képességvizsgálaton vesznek részt. A képességvizsgálat eredménye után az iskola intézményvezetője a nevelőtestület véleményének kikérése után meghatározza a felvételre javasolt és az elutasított tanulók névsorát.
- Az 1. osztály **általános tantervű** csoportba jelentkezők képességvizsgálaton vesznek részt. A képességvizsgálat eredménye után az iskola intézményvezetője a nevelőtestület véleményének kikérése után meghatározza a felvételre javasolt és az elutasított tanulók névsorát.
- Az 1. osztály **két tanítási nyelvű** sakkpalota képességfejlesztő programmal csoportba jelentkezők képességvizsgálaton vesznek részt. A képességvizsgálat eredménye után az iskola intézményvezetője a nevelőtestület véleményének kikérése után meghatározza a felvételre javasolt és az elutasított tanulók névsorát.

Tanulók felvétele az 5. és 9. évfolyamra:

- Általános felvételi eljárás keretében: a központilag kiadott jelentkezési lapon jelentkezhet a tanuló. Egy jelentkezési lapon az iskola több **tanulmányi területe** is megjelölhető.

- Az iskola intézményvezetője az általános iskolában elért eredmények alapján felvételi rangsort készít. A nevelőtestület véleményének kikérése után meghatározza a felvételre javasolt és az elutasított tanulók névsorát.
- A nevelőtestület meghallgatása után az intézményvezető a köznevelési törvény előírásai szerint meghatározza a **képzési típusonként** felvehető létszámot.
- A fenti eljárás végén a Felvételi Központ az iskolának megküldi a felvehető tanulók névsorát. Az iskola határozatban értesíti a tanulókat és az általános iskolát a felvételtől vagy az elutasításról.
- Az 5. és 9. évfolyamon alkalmassági vizsga nincs, szóbeli felvételi vizsgát nem tartunk.
- A felekezetnek megfelelő hittan kérdéseket is tartalmazó személyes elbeszélgetés során pontszámmal nem értékelünk. Az elbeszélgetésen való megfelelés a sikeres felvételi feltétele.

Rendkívüli felvételi eljárás a következő tanév első napjáig tart. A felvételi kérelem alapján a rendkívüli felvételi eljárásban az intézményvezető dönt a tanulók év végi bizonyítványa, és a férőhelyek alapján.

A rangsorolás során az azonos összesített eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót, ezt követően azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az iskola székhelyének, telephelyének településén található, vagy akinek különleges helyzete ezt indokolja.

2.13. Folyamatos továbbhaladás feltételei

Az általános iskola 8. osztályába járó tanuló akkor folytathatja tanulmányait intézményünkben a 9. évfolyamon, ha mind a 7. év végi, mind a 8. félévi átlaga 3,5 fölött van. A 3,5-es átlag alatti teljesítmény esetén a tantestület az összes körülményt mérlegelve dönt. Ha a tanuló eredménye nem éri el a kívánt szintet, akkor 8. osztályban a felvételi rendben meghatározottak szerint más középiskolába kell beadnia felvételi jelentkezési lapját.

2.14. Közösségi szolgálat

A közösségi szolgálat szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása.

A 2015/2016. tanévtől az érettségi bizonyítvány kiadásának feltétele 50 óra közösségi szolgálat elvégzésének az igazolása.

A sajátos nevelésű igényű tanulók esetében a szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat mellőzhető.

Középiskolában meg kell szervezni a tanuló közösségi szolgálatának teljesítésével, dokumentálásával összefüggő feladatok ellátását. A tanuló osztályfőnöke vagy az ezzel a feladattal megbízott pedagógus a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumokban az iratkezelési szabályok megtartásával nyilvántartja és folyamatosan vezeti a közösségi szolgálattal összefüggő egyéni vagy csoportos tevékenységet.

A közösségi szolgálat keretei között az egészségügyi, a szociális és jótékonyági, az oktatási, a kulturális és közösségi, a környezet- és természetvédelmi, a katasztrófavédelmi, az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős területen folytatható tevékenység.

A tanulót fogadó intézménynek egészségügyi tevékenységi területen minden esetben, a szociális és jótékonyági esetekben szükség szerint mentort kell biztosítania.

A középiskola a 9-11. évfolyamos tanulói számára lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezi meg vagy biztosít időkeretet a legalább ötven óras közösségi szolgálat teljesítésére, amelyről azonban indokolt esetben a szülő kérésére el lehet térni.

A közösségi szolgálatot az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül - szükség szerint a mentorral közösen - legfeljebb öt óras felkészítő, majd legfeljebb öt óras záró foglalkozást tart.

A közösségi szolgálat teljesítése körében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.

A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető.

A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként

a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát, az osztálynaplóban és a törzslapon a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését. Az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad.

Az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.

III. Az **iskola** helyi tanterve

3.1. Az **iskola** képzési rendje

3.1.1. Általános iskola

3.1.1.1. 2015/2016. tanévtől indult képzések – kifutó órahálóval

- emelt óraszámú testnevelés
- emelt óraszámú ének-zene
- emelt óraszámú angol nyelv sakkpalota képességfejlesztő programmal

3.1.1.2. 2020/2021. tanévtől induló képzések

- magyar-angol két tanítási nyelvű oktatás – első osztálytól felmenő rendszerben
- emelt szintű testnevelés képzés
- általános tantervű képzés

A **magyar-angol két tanítási nyelvű képzést** A két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve alapján szervezzük. Az oktatás keretében nem csupán az idegen nyelvet, hanem a tantárgyak egy részét is angolul tanítjuk a gyerekeknek. Célunk, hogy az anyanyelvi és idegen nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlesszük, a tanulókat megtanítsuk az idegen nyelven való tanulásra, képessé tegyük őket az idegen nyelvű információk feldolgozására, nyelvtudásuk aktív használatára. Mindezt az életkori sajátosságok figyelembe vételével kívánjuk elérni.

A tanulók a célnyelv tanulása mellett két tantárgyat tanulnak angol nyelven: ének-zene és a vizuális kultúra tantárgyat.

A nyelvi program lényege a gyermekek motiválása, megnyerése a nyelvtanulás számára. Az angolul oktatott tantárgyak kiválasztása esetén a tanulók életkori sajátossága és nyelvi szintje volt az irányadó. A korai szakaszban az angol nyelv és a tantárgyak célnyelven történő oktatása egyidejűleg kezdődik. Az első évfolyamon a nyelv oktatása szóbeli és vizuális eszközökre támaszkodik. A készségtárgyak (ének-zene, vizuális kultúra) vonzó tevékenységekkel párosulnak: játékok, dalok, mondókák, mesék, rajzok, szerepjátékok és szituációs játékok segítik a nyelvtanulást. A nyelvtudás szintjének emelkedésével a nyelvi kifejezőkészség együtt fejleszthető a tantárgyi tartalommal.

A két tanítási nyelvű képzési formában alsó tagozaton sakkpalota képességfejlesztő programot építünk be az egész napos oktatásba.

Az **emelt szintű testnevelés képzés** keretében a testnevelés és a sport változatos, élményszerű megszerettetése mellett a sporttehetségek felkutatásában, kiválasztásában és támogatásában is szerepet vállalunk. Diákjaink a képzés során számos sportággal

ismerkednek meg tanórai keretek között (úszás, kézilabda, labdarúgás, röplabda, atlétika), majd lehetőségük van szakosztályban versenyszerűen is üzni a választott sportágat. Az első két tanévben heti két tanítási óra időkeretében tanítják meg testnevelőink a különböző úszásnemeket. A harmonikus mozgás kialakítása, megszilárdítása a későbbi sportágak alapjául is szolgál. Az egyes tevékenységek, sportágak beléptetésének az alapja a pedagógiai folyamatba a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevétele.

Az **általános tantervű képzés** keretében alsó tagozaton lehetőséget biztosítunk az alapkészségek elsajátításának mélyítésére. A magasabb óraszám magyar nyelv és irodalomból lehetővé teszi az egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelését. Megalapozza a későbbi évfolyamokon elvárt tantárgyi szövegértési és szövegalkotási magabiztosságot. Felső tagozaton segítjük a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozását.

Valamennyi képzési típusban alsó tagozaton egész napos iskolai nevelés-oktatás folyik.

3.1.2. Gimnázium

3.1.2.1. 2013/2014. tanévtől induló képzések – kifutó órahálóval

- nyolcosztályos gimnáziumi képzés
- ötévfolyamos nyelvi előkészítő képzés angol nyelven - német nyelven
- emelt óraszámú humán képzés
- emelt óraszámú informatika képzés

3.1.2.2. 2020/2021. tanévtől induló képzések

- ötévfolyamos nyelvi előkészítő képzés angol nyelven – német nyelven
- emelt szintű humán képzés
- emelt szintű digitális kultúra képzés
- általános tantervű képzés

Gimnáziumi oktatásunk célja, hogy a hozzánk érkező diákokat hozzásegítsük továbbtanulási céljaik megvalósulásához. Az emelt szintű oktatással a tehetséges, az érdeklődő tanulóink számára magasabb szintű tudást kínálunk. Arra törekszünk, hogy diákjaink biztos alapkészségek birtokában korszerű, használható, alkalmazható tudásra tegyenek szert, s ezáltal tudjanak boldogulni szűkebb és tágabb környezetükben. Az **emelt szintű képzési formákban** a tanulási tartalmakat magasabb óraszámban sajátíthatják el diákjaink:

- a nyelvi előkészítő képzési formában az idegen nyelveket,
- a humán képzési formában a magyar nyelv és irodalom, valamint a történelem tantárgyat,

- a digitális kultúra képzési területen az informatikai ismereteket, a digitális tartalmakat, problémamegoldást tanulják magasabb óraszámban.

A gimnáziumba érkezők között vannak olyan diákok is, akik még nem tudják, hogy milyen területen szeretnének majd négy év múlva továbbtanulni, vagy szükségük van még a tantárgyi készségek elmélyítésére, ezért nem választanak emelt szintű képzést.

Az általános tantervű képzésben lehetőségük van az alapműveltség megszilárdítására, azoknak a kompetenciáknak a megerősítésére, melyek szükségesek a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerephez. 11-12. évfolyamon ebben a képzési formában tanulók is választhatnak érdeklődési körüknek megfelelő tantárgyat/tantárgyakat, melynek/melyeknek magasabb szintű elsajátítása a továbbtanulásukat segíti.

3.2. Képzési típusok órahálója

3.2.1. A 2013/2014. tanévtől indított gimnáziumi képzésekhez és a 2015/2016. tanévtől indított általános iskolai képzésekhez választott kerettanterv megnevezése

A választott kerettanterv (az 51/2012 (XII.21.) EMMI rendelet mellékleteiben kiadott kerettantervek) tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabaddon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1			
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Óratervezet a kerettantervekhez – 9–12. évfolyam, gimnázium

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
I. idegen nyelv	3	3	3	3
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*	1			
Művészetek**			2	2
Informatika	1	1		
Életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Óraterv a kerettantervekhez – 5-12. évfolyam, gimnázium

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4	4	4	4	4
I. idegen nyelvek	3	3	3	3	3	3	3	3
II. idegen nyelv					3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3	3	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek			2	2	2	2	3	3
Erkölcstan	1	1	1	1				
Etika							1	
Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek / Latin örökségünk*	2	2						
Természetismeret	2	2						
Biológia-egészségtan			2	1		2	2	2
Fizika			2	1	2	2	2	
Kémia			1	2	2	2		
Földrajz			1	2	2	2		
Ének-zene	1	1	1	1	1	1		
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1		
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1							
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*					1			
Művészetek**							2	2
Informatika		1	1	1	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1					1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31	35	36	35	35

3.2.2. A 2013/2014. tanévtől indított gimnáziumi képzésekhez és a 2015/2016. tanévtől indított általános iskolai képzésekhez a választott kerettanterv feletti óraszám

3.2.2.1. Általános iskola

Testnevelés emelt óraszámú osztály 1-4.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7 + 1			
Irodalom		4+1	3+1	3+1
Magyar nyelv		3	3+1	3+1
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
~~Erkölestan-Hittan~~	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5 + 1	5 + 1	5 + 1	5 + 1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező órák összesen	25	26	26	28

Ének-zene emelt óraszámú osztály 1-4.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7 + 1			
Irodalom		4+1	3+1	3+1
Magyar nyelv		3	3+1	3+1
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
~~Erkölestan-Hittan~~	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2 + 1	2 + 1	2 + 1	2 + 1
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező órák összesen	25	26	26	28

Emelt óraszámú angol nyelv sakkpalota programmal osztály 1-4.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7			
Irodalom		4	3	3
Magyar nyelv		3	3	3+1
Idegen nyelvek	1	1	2	2
Matematika	4	4	4	4+1
Erkölestan-Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5 (3 óra testnevelés+ 2 óra néptánc)	5 (3 óra testnevelés+ 2 óra néptánc)	5 (3 óra testnevelés+ 2 óra néptánc)	5 (3 óra testnevelés+ 2 óra néptánc)
Sakkpalota képességfejlesztő óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező órák összesen	25	26	26	28

Testnevelés emelt óraszámú osztály 5-8.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2 + 1	3	2 + 1	3
Magyar nyelv	2	1	1	1
I. Idegen nyelv	3	3 + 1	3	3
II. idegen nyelv			1	2
Matematika	4	3 + 1	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölestan Hittan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/ <u>Hon- és népismeret*</u>	1			
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5 + 1	5 + 1	5 + 1	5 + 1
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező óraszám összesen	28+1H	28+1H	31+1H	31+1H

Ének-zene emelt óraszámú osztály 5-8.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2 + 1	3	2 + 1	3
Magyar nyelv	2	1	1	1
I. Idegen nyelv	3	3 + 1	3	3
II. Idegen nyelv			1	2
Matematika	4	3 + 1	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölestan- Hittan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/ <u>Hon- és népismeret*</u>	1			
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező óraszám összesen	28+1H	28+1H	31+1H	31+1H

Emelt óraszámú angol nyelvi osztály 5-8.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2 + 1	3	2 + 1	3
Magyar nyelv	2	1	1	1
I. Idegen nyelv (angol)	3 + 1	3 + 1	3 + 1	3 + 1
II. Idegen nyelv (német)			1	2
Matematika	4	3+ 1	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2+ 1	2	2
Erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1			
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1
Kötelező és nem kötelező óraszám összesen	28+1H	28+1H	31+1H	31+1H

3.2.2.2. Gimnázium

<i>5 osztályos gimnázium nyelvi előkészítő osztály angol nyelv – német nyelv</i>						
Tantárgyak	9/Ny	Tantárgyak	10. évf. 9.D	11. évf. 10.D	12. évf. 11.D	13. évf. 12.D
Anyanyelvi beszédkultúra	1	Irodalom Magyar nyelv	2 2	3 1	3 1	3 1+1
		I. idegen nyelv	3+2	3+2	3+2	3+1
Angol/Német	15	II. idegen nyelv	3+1	3+1	3+1	3+2
Matematika	1	Matematika	3+1	3	3+1	3+1
		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2 +1	3 +1	3
Informatika	4	Gazdasági ismeretek				1
Egészséges életre nevelés		Jogi ismeretek				1
Testnevelés	5	(Etika helyett) Hittan			1	
Osztályfőnöki	1	Biológia – egészségtan		2	2	2
		Fizika	2	2	2	
Német/angol	3	Kémia	2	2		
		Földrajz	2	2		
		Ének-zene	1	1		
		Vizuális kultúra	1	1		
		Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*	1			
		Művészetek**			2 (1 v.k.+1 mozgókép)	2 (1 ének+1 mozgókép)
		Informatika	1	1	1	1
		Életvitel és gyakorlat				1
		Testnevelés és sport	5	5	5	5
		Osztályfőnöki	1	1	1	1
		Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
	30	Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	2		2	2	1	2
Kötelező és nem kötelező órák	30+ 2H		35+2H	36+2H	35+1H	35+2H

Óraterv 5-12. évfolyam, nyolcosztályos gimnázium

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Irodalom	2	3	2+1	3	3	3	3	3
Magyar nyelv	2	1+1	1	1	1	1	1	1+1
I. idegen nyelvek	3	3	3	3	3 + 1	3 + 1	3 + 1	3 + 1
II. idegen nyelv	2	2	2	3	3 + 1	3 + 1	3 + 2	3 + 1
Matematika	4	3	3	3	3 + 1	3 + 1	3 + 1	3 + 1
Történelem			2	2	2	2	3	3 + 1
Társadalmi és állampolgári ismeretek						+1	+1	
(Erkölcstan helyett) Hittan	1	1	1	1				
(Etika helyett) Hittan							1	
Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek / Latin örökségünk*	2	2						
Gazdasági ismertek								1
Jogi ismeretek								1
Természetismeret	2	2						
Biológia-egészségtan			2	1	1	2	2	2
Fizika			2	1	2	2	2	
Kémia			1	2	2	2		
Földrajz			1	2	2	2		
Ének-zene	1	1	1	1	1	1		
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1		
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1							
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*					1			
Művészetek**							2 (1 v.k.+1 mozgókép)	2 (1 ének+1 mozgókép)
Informatika		1	1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1					1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31	35	36	35	35
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	1	1	1	1	2	2	1	2
Kötelező és nem kötelező órák	28+1H	28+1H	31+1H	31+1H	35+2H	36+2H	35+1H	35+2H

Óraterv 9–12. évfolyam, gimnázium, emelt szintű informatika				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Irodalom	2	3	3+1	3
Magyar nyelv	2	1	1	1+1
I. idegen nyelv	3	3	3+1	3+1
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3+1	3	3	3+1
Történelem	2	2	3	3
Társadalmi és állampolgári ismeretek		+1	+1	
Gazdasági ismertek				1
Jogi ismeretek				1
(Etika helyett) Hittan			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*	1			
Művészetek**			2 (1 v.k.+1 mozgókép)	2 (1ének+1 mozgókép)
Informatika	1+3	1+3	+3	+3
Életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	2	2	1	2
Kötelező és nem kötelező órák összesen:	35+2H	36+2H	35+1H	35+2H

* A két tantárgy valamelyikének választása kötelező.

**11–12. évfolyamon a négy művészeti tárgy (Ének-zene, Vizuális kultúra, Dráma és tánc, Mozgóképkultúra és médiaismeret) kerettanterveiből szabadon választhatóan tölthető fel a Művészetek órakerete.

Óraterv 9–12. évfolyam, gimnázium, emelt szintű HUMÁN

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Irodalom	2+2	3+1	3+1	3+1
Magyar nyelv	2	1+1	1+1	1+1
I. idegen nyelv	3	3	3+1	3+1
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3+1	3	3	3+1
Történelem	2+1	2+1	3+1	3+1
Társadalmi és állampolgári ismeretek		+1	+1	
Gazdasági ismeretek				1
Jogi ismeretek				1
(Etika helyett) Hittan			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
<u>Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret*</u>	1			
Művészetek			2 (1 v.k.+1 mozgókép)	2 (1ének+1 mozgókép)
Informatika	1	1	1	1
Életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35
Hittan (nem számít bele az órakeretbe)	2	2	1	2
Kötelező és nem kötelező órák összesen:	35+2H	36+2H	35+1H	35+2H

* A két tantárgy valamelyikének választása kötelező.

**11–12. évfolyamon a négy művészeti tárgy (Ének-zene, Vizuális kultúra, Dráma és tánc, Mozgóképkultúra és médiaismeret) kerettanterveiből szabadon választhatóan tölthető fel a Művészetek órakerete.

3.2.3. A 2020/2021. tanévtől indított képzésekhez választott kerettanterv az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján

3.2.3.1. Általános iskola

tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	1	2	3	4	5	6	7	8
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
hon- és népismeret						1		
Etika / hit- és erkölcstan- hittan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz								
környezetismeret			1	1				
természettudomány és földrajz					2	2	4	5
kémia							1	2
fizika							1	2
biológia							2	1
földrajz							2	1
Idegen nyelv								
első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
második idegen nyelv								
Művészetek								
ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
dráma és színház							1	
mozgóképkultúra és médiaismeret								
Technológia								
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
Kötött célú órakeret	0	0	0	0	0	0	0	0
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

3.2.3.2. Gimnázium

tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9	10	11	12
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Matematika	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	3	3
állampolgári ismeretek				1
hon- és népismeret				
Etika / hit- és erkölcsan - hittan				
Természettudomány és földrajz				
környezetismeret				
természettudomány és földrajz			2	
kémia	1	2		
fizika	2	3		
biológia	3	2		
földrajz	2	1		
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv	3	3	4	4
második idegen nyelv	3	3	3	3
Művészetek			1	
ének-zene	1	1		
vizuális kultúra	1	1		
dráma és színház				
mozgóképkultúra és médiaismeret				1
Technológia				
technika és tervezés				
digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötött célú órakeret	0	0	4	4
Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Maximális órakeret	34	34	34	34

3.2.4. A 2020/2021. tanévtől indított képzések esetén a választott kerettanterv feletti óraszám

3.2.4.1. Általános iskola

Általános tantervű általános iskolai osztály 1-8.									
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Magyar nyelv és irodalom	7 +1							
	Irodalom		4+1	3	3	3	2	2 +1	2
	Magyar nyelv		3	2+1	2+1	1	2	1	1
2.	Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3 +1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek								
4.	történelem					2	2	2	2
5.	állampolgári ismeretek								1
6.	hon- és népismeret						1		
7.	Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
8.	Természettudomány és földrajz								
9.	környezetismeret			1	1				
10.	természettudomány és földrajz					2	2		
11.	kémia							1	2
12.	fizika							1	2
13.	biológia							2	1
14.	földrajz							2	1
15.	Idegen nyelv								
16.	első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
17.	második idegen nyelv								
18.	Művészetek								
19.	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
20.	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
21.	dráma és színház							1	
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret								
23.	Technológia								
24.	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
25.	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés								
27.	testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	0	0	0	0	0	0
30.	Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
31.	Szabaddal tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
32.	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
34.	Tanórák összesen	24	24	24	25	28	28	31	30

Emelt szintű testnevelés általános iskolai osztály 1-8.

ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Magyar nyelv és irodalom	7 +1							
	Irodalom		4+1	3	3	3	2	2 +1	2
	Magyar nyelv		3	2+1	2+1	1	2	1	1
2.	Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3 +1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek								
4.	történelem					2	2	2	2
5.	állampolgári ismeretek								1
6.	hon- és népismeret						1		
7.	Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
8.	Természettudomány és földrajz								
9.	környezetismeret			1	1				
10.	természettudomány és földrajz					2	2		
11.	kémia							1	2
12.	fizika							1	2
13.	biológia							2	1
14.	földrajz							2	1
15.	Idegen nyelv								
16.	első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
17.	második idegen nyelv								
18.	Művészetek								
19.	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
20.	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
21.	dráma és színház							1	
22.	mozgókép-kultúra és médiaismeret								
23.	Technológia								
24.	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
25.	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés								
27.	testnevelés	5 +1	5 +1	5 +1	5 +1	5 +1	5 +1	5 +1	5 +1
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	0	0	0	0	0	0
30.	Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
31.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
32.	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
34.	Tanórák összesen	25	25	25	26	29	29	32	31

Angol-magyar két tanítási nyelvű általános iskolai osztály 1-8.

ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	1 2 3 4 5 6 7 8							
		1.	Magyar nyelv és irodalom	7					
	Irodalom		4	3	3	3	2	2	2
	Magyar nyelv		3	2	2	1	2	1	1
2.	Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3 +1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek								
4.	történelem					2	2	2	2
5.	állampolgári ismeretek								1
6.	hon- és népismeret						1		
7.	Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
8.	Természettudomány és földrajz								
9.	környezetismeret			1	1				
10.	természettudomány és földrajz					2	2		
11.	kémia							1	2
12.	fizika							1	2
13.	biológia							2	1
14.	földrajz							2	1
15.	Idegen nyelv								
16.	első élő idegen nyelv	4	4	4	2+3	3+2	3+2	3+2	3+2
17.	második idegen nyelv								
18.	célnyelvi civilizáció					1	1	1	1
19.	Művészetek								
20.	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
21.	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
22.	dráma és színház							1	
23.	mozgókép-kultúra és médiaismeret								
24.	Technológia								
25.	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
26.	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
27.	Testnevelés és egészségfejlesztés								
28.	testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
29.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
30.	Kötött célú órakeret	0	0	0	0	0	0	0	0
31.	Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
32.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
33.	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
35.	Tanórák összesen	27	27	27	27	31	31	33	33

Emelt óraszámú angol nyelvű általános iskolai osztály 5-8. (kifutó rendszerben)					
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	5	6	7	8
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	3	2	2+1	2
	Magyar nyelv	1	2	1	1
2.	Matematika	4	4	3	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2	2	2	2
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret		1		
7.	Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány és földrajz	2	2		
11.	kémia			1	2
12.	fizika			1	2
13.	biológia			2	1
14.	földrajz			2	1
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3+1	3+1	3	3+1
17.	második idegen nyelv				
18.	Művészetek				
19.	ének-zene	2	1	1	1
20.	vizuális kultúra	1	1	1	1
21.	dráma és színház			1	
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés	1	1	1	
25.	digitális kultúra	1	1	1	1
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	0	0
30.	Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
31.	Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
32.	Maximális órakeret	28	28	30	30
34.	Tanórák összesen	29	29	31	31

A 2018/2019. tanévben indult emelt óraszámú angol nyelv sakkpalota képességfejlesztő programmal osztály órahálója 5. évfolyamtól.

Emelt óraszámú ének-zene					
általános iskolai osztály 5-8. (kifutó rendszerben)					
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	5	6	7	8
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	3	2	2+1	2
	Magyar nyelv	1	2	1	1
2.	Matematika	4	4	3	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2	2	2	2
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret		1		
7.	Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány és földrajz	2	2		
11.	kémia			1	2
12.	fizika			1	2
13.	biológia			2	1
14.	földrajz			2	1
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3	3	3	3
17.	második idegen nyelv				
18.	Művészetek				
19.	ének-zene	2+1	1+1	1	1+1
20.	vizuális kultúra	1	1	1	1
21.	dráma és színház			1	
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés	1	1	1	
25.	digitális kultúra	1	1	1	1
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	0	0
30.	Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
31.	Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
32.	Maximális órakeret	28	28	30	30
34.	Tanórák összesen	29	29	31	31

A 2016/2017. tanévben indult emelt óraszámú ének-zene képzés órahálója 5. évfolyamtól.

3.2.4.2. Gimnázium

Általános tantervű gimnáziumi osztály 9-12.					
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9	10	11	12
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	2	3	3	3
	Magyar nyelv	1	1	1+1	1+1
2.	Matematika	3	3	3+1	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2	2	3+1	3+1
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret				
7.	Hittan	+2	+2	+2	+2
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány			2*	
11.	kémia	1	2	2*	
12.	fizika	2	3	2*	
13.	biológia	3	2	2*	
14.	földrajz	2	1	2*	
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3	3	4	4+1
17.	második idegen nyelv	3	3	3	3
18.	Művészetek			1	
19.	ének-zene	1	1		
20.	vizuális kultúra	1	1		
21.	dráma és színház				
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				1
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés				
25.	digitális kultúra	2	1	2	
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	4	4
30.	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
31.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
32.	Maximális órakeret	34	34	34	34
34.	Tanórák összesen	34	34	33	31

Nyolcosztályos gimnáziumi osztály 9-12.					
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9	10	11	12
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	2	3	3	3
	Magyar nyelv	1	1	1+1	1+1
2.	Matematika	3	3	3+1	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2	2+1	3+1	3+1
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret				
7.	Hittan	+2	+2	+2	+2
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány			2*	
11.	kémia	1	2	2*	
12.	fizika	2	3	2*	
13.	biológia	3	2	2*	
14.	földrajz	2	1	2*	
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3	3	4	4
17.	második idegen nyelv	3	3	3	3+1
18.	Művészetek			1	
19.	ének-zene	1	1		
20.	vizuális kultúra	1	1		
21.	dráma és színház				
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				1
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés				
25.	digitális kultúra	2	1	2	
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	4	4
30.	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
31.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
32.	Maximális órakeret	34	34	34	34
34.	Tanórák összesen	34	34	33	31

Ötosztályos gimnázium nyelvi előkészítő osztály 9-12.
angol nyelv - német nyelv

ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9/Ny	9	10	11	12
1.	Magyar nyelv és irodalom	1				
	Irodalom		2	3	3	3
	Magyar nyelv		1	1	1+1	1+1
2.	Matematika	2	3	3	3+1	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek					
4.	történelem	1	2	2	3+1	3+1
5.	állampolgári ismeretek					1
6.	hon- és népismeret					
7.	Hittan	+2	+2	+2	+2	+2
8.	Természettudomány és földrajz					
9.	környezetismeret					
10.	természettudomány				2*	
11.	kémia		1	2	2*	
12.	fizika		2	3	2*	
13.	biológia		3	2	2*	
14.	földrajz		2	1	2*	
15.	Idegen nyelv					
16.	első élő idegen nyelv	15	3+2	3+2	4+1	4
17.	második idegen nyelv	3	3	3	3+1	3+1
18.	Művészetek				1	
19.	ének-zene		1	1		
20.	vizuális kultúra		1	1		
21.	dráma és színház					
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret					1
23.	Technológia					
24.	technika és tervezés					
25.	digitális kultúra	3	2	1	2	
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés					
27.	testnevelés	5	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret		0	0	4	4
30.	Kötelező alapóraszám		32	32	30	29
31.	Szabadon tervezhető órakeret		2	2	4	5
32.	Maximális órakeret	32	34	34	34	34
34.	Tanórák összesen	33	36	36	35	31

Emelt szintű **digitális kultúra** csoport gimnázium 9-12.

ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9	10	11	12
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	2	3	3	3
	Magyar nyelv	1	1	1+1	1+1
2.	Matematika	3	3	3+1	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2	2	3+1	3+1
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret				
7.	Hittan	+2	+2	+2	+2
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány			2	
11.	kémia	1	2	2*	
12.	fizika	2	3	2*	
13.	biológia	3	2	2*	
14.	földrajz	2	1	2*	
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3	3	4	4+1
17.	második idegen nyelv	3	3	3	3
18.	Művészetek			1	
19.	ének-zene	1	1		
20.	vizuális kultúra	1	1		
21.	dráma és színház				
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				1
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés				
25.	digitális kultúra	2+2	1+3	2+2	
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	4	4
30.	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
31.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
32.	Maximális órakeret	34	34	34	34
34.	Tanórák összesen	36	37	35	31

Emelt szintű humán csoport gimnázium 9-12.					
ssz.	tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	9	10	11	12
1.	Magyar nyelv és irodalom				
	Irodalom	2+1	3+1	3+1	3+1
	Magyar nyelv	1	1	1+1	1+1
2.	Matematika	3	3	3+1	3+1
3.	Történelem és állampolgári ismeretek				
4.	történelem	2+1	2+1	3+2	3+2
5.	állampolgári ismeretek				1
6.	hon- és népismeret				
7.	Hittan	+2	+2	+2	+2
8.	Természettudomány és földrajz				
9.	környezetismeret				
10.	természettudomány			2	
11.	kémia	1	2	2*	
12.	fizika	2	3	2*	
13.	biológia	3	2	2*	
14.	földrajz	2	1	2*	
15.	Idegen nyelv				
16.	első élő idegen nyelv	3	3	4	4+1
17.	második idegen nyelv	3	3	3	3
18.	Művészetek			1	
19.	ének-zene	1	1		
20.	vizuális kultúra	1	1		
21.	dráma és színház				
22.	mozgóképkultúra és médiaismeret				1
23.	Technológia				
24.	technika és tervezés				
25.	digitális kultúra	2	1	2	
26.	Testnevelés és egészségfejlesztés				
27.	testnevelés	5	5	5	5
28.	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
29.	Kötött célú órakeret	0	0	4	4
30.	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
31.	Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
32.	Maximális órakeret	34	34	34	34
34.	Tanórák összesen	36	36	35	33

3.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az oktatásért felelős miniszter tankönyvvé nyilvánított, valamint a minden évben aktuálisan közzétett tankönyvlistán szerepelnek. A tankönyvlistán esetlegesen nem szereplő tankönyvek (elsősorban idegen nyelv oktatását szolgáló tankönyvek) választása esetén minden alkalommal kérjük a Diákönkormányzat és a Szülői Szervezet egyetértését.

Iskolánk helyi tanterve alapján a szakmai munkaközösségek választják ki a tanév során szükséges tankönyveket és taneszközöket.

Az egyes osztályokban használatos tankönyvekről a szülőket minden tanévben az oktatásért felelős miniszter által meghatározott időpontban írásban tájékoztatjuk. A szülők írásban nyilatkoznak a megvásárolni kívánt tankönyvekről.

A tankönyvek megvásárlásához a mindenkorai költségvetésben előírt tanulói normatívát a tanulók rendelkezésére bocsátjuk, valamint a törvény értelmében eljárva az összeg 25 %-át tartós tankönyvek vásárlására használjuk, amelyeket a tanulók az iskolai könyvtárból kölcsönözhetnek ki.

3.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

3.4.1. Az 1-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében feladat

- a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek kezelése,
- tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakulása.
- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe; mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait; a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.

Az alsó tagozat harmadik negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak

- az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.
- Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat. a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával; a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával

3.4.2. Az 5-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az 5-8. évfolyamon folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozása.

A felső tagozat 7-8. évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.

Kiemelt feladataink közé tartozik:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat-és problémamegoldáshoz,
- megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása; helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása; a mentális képességek célirányos fejlesztése; az önálló tanulás és az önművelés alapozása.

3.4.3. Az 5-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az 5-8. évfolyam pedagógiai feladatai megegyeznek a 3.4.2. pontban foglaltakkal. A 9-12. évfolyam pedagógiai feladatai megegyeznek a 3.4.4. pontban foglaltakkal.

3.4.4. A 9-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A 9-12. évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra és pályaaorientációra.

Kiemelt feladataink közé tartozik:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása; helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása; a mentális képességek célirányos fejlesztése; az önálló tanulás és az önművelés alapozása;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;

3.4.5. Az egész napos iskola nevelési és oktatási programja

Az egész napos iskolában a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és a délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezzük - az adott évfolyamra meghatározott kötelező tanórai foglalkozásokat, a nem kötelező tanórai foglalkozásokat, biztosítva az egyéni foglalkozások megtartását szolgáló időkeretet. A készségek, képességek, kulcskompetenciák, a személyiség sokoldalú fejlesztése a célunk. A szabadidő kulturált, tartalmas, értékes eltöltése is célunk.

Feladatunk az eltérő tanulói fejlettségi szintek kezelése, a felzárkózás lehetőségének biztosítása, ugyanakkor tehetséggondozás, tehetségfejlesztés a kooperatív technikák és a differenciálás alkalmazásával.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében biztosítjuk:

- A segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez.
- A tananyag megértéséhez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek.
- A felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását is biztosítjuk. Megteremtjük a tankönyvek, füzetek és egyéb tanulói felszerelések biztonságos iskolai tárolásához szükséges feltételeket.

Fontos, hogy az alapkészségek megszilárdítására kellő időt biztosítsunk, s alkalmazkodjunk tanulóink egyéni fejlődési üteméhez. Ennek egyik lehetősége az egész napos iskola, mely biztosítja a gyerekek egyenletesebb terhelését az egész napos órabeosztással, a tanórákat váltogató változatos szabadidős és sportprogramokkal, melyeken a közösség minden tagja jól érezheti magát. A tanórai és egyéb foglalkozások természetesen biztosítják a nevelői – oktatói munka célkitűzéseinek megvalósulását.

Az egész napos iskola előnyei:

- az óvodai életrend szerves folytatása
- a napi időbeosztás jobban megfelel a tanulók életkori sajátosságainak
- egyenletesebb a tanulók terhelése, tanulás és szabadidő váltja egymást
- több lehetőség nyílik a tanulókkal való beszélgetésre, esetelemzésekre, játéokra
- a házi feladatot az adott tantárgyat tanító pedagógussal készítik el a gyerekek, így ő azonnal visszajelzést kap
- az osztályokkal két tanító foglalkozik, így ketten hitelesebb képet alkothatnak a tanulókról.

Ha a tananyag vagy a tanulók teljesítménye, munkatempója azt kívánja, lehetőség van a tanórák és a szabadidős tevékenységek átcsoportosítására. A rugalmas szervezés célja a tanulás hatékonyságának fokozása, az iskolai életmód megkedveltetése, a kisdíjakok eredményeinek javítása.

3.5. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítását a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon:

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- iskolai sportkörben való sportolással,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló

kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki. Amennyiben a tanulónak a kiváltott órája előtt vagy után van tanítási órája, akkor a mentesített tanóra ideje alatt köteles az iskolai könyvtárban készülni a közismereti órákra.

3.6. A választható tantárgyak, foglalkozások szabályai

A köznevelési törvény 46. §-ának (6) bekezdés alapján a tanuló joga, hogy válasszon a szabadon választható tantárgyak, foglalkozások közül. A tanulók a 10., 11., évfolyam végén választhatnak a nem kötelező, emelt- vagy középszintű érettségi vizsgára felkészítő tantárgyi órakeretből.

Az iskola igazgatója minden év április 15-ig írásban tájékoztatja a tanulókat és szüleiket a választható tantárgyak köréről, azok szintjéről, valamint arról, hogy az adott tantárgyakat előreláthatólag melyik pedagógus fogja tanítani.

A tanulók arról is értesülnek, hogy a nem kötelező tantárgy – ha azt a tanuló felveszi – az adott tanévre nézve kötelező. A szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.

A szülőnek, továbbá ha a tanuló a tizennegyedik életévét betöltötte, a tanulónak írásban nyilatkoznia kell arról, hogy a szabadon választott tanítási órákra történő jelentkezés jogkövetkezményeit tudomásul vette.

A felkészítőkre való írásbeli jelentkezés – amely külön erre a célra kiállított jelentkezési lapon történik - határideje minden év május 20-a. A tanuló az igazgató engedélyével, kellő indoklással módosíthatja jelentkezését. A tanulót e jogáról írásban tájékoztatni kell. A módosítási kérelem beadásának határideje minden év június 15. A tanulónak, illetve kiskorú tanuló esetén a szülőnek írásban kell bejelentenie, ha a tanuló a következő tanítási évben nem kíván részt venni a szabadon választott tanítási órán. A jelentkezési lapot és kérelmet a szülőnek is alá kell írnia.

Ha a tanuló iskolakezdés, illetve iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, felvételi kérelmének elbírálása előtt egyeztetni elképzeléseit a középiskola igazgatójával, illetve az igazgató által kijelölt pedagógussal.

Kiskorú tanuló esetén a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja. A szülő ezt a jogát attól az évtől kezdődően, amelyben gyermeke a tizennegyedik életévét eléri – ha a gyermek nem cselekvőképtelen –, gyermekével közösen gyakorolhatja.

3.7. Az érettségi vizsga

Az érettségi vizsga a 12. évfolyam sikeres befejezése után, illetve jogszabályban meghatározott esetekben ezt megelőzően letehető állami vizsga, melynek rendjét,

követelményeit, az érettségi vizsga szabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI.13.) Kormányrendelet határozza meg.

Választható érettségi vizsgatárgyak és választásuk feltételei

A kötelező érettségi vizsgatárgyak (magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelvek: angol nyelv, német nyelv) mellett a következő tárgyakból tehetnek érettségi vizsgát a tanulók: hittan, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika, **digitális kultúra**, testnevelés, rajz és vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret.

Valamely választható vizsgatárgyból történő érettségire jelentkezéshez a helyi tanterv adott tantárgyi tanterve teljes körű követelményrendszerének teljesítése szükséges.

A középszintű érettségi vizsga tantárgyankénti témaköreit a 3. számú melléklet tartalmazza.

3.8. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A Báthory István Katolikus **Óvoda, Két Tanítási Nyelvű** Általános Iskola és Gimnázium *alapvető céljának tekinti* biztosítani az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzi ki az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során. Így különösen:

- a beiratkozásnál, felvételinél,
- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

3.9. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

3.9.1. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

A tanuló magasabb évfolyamba lép, ha az évfolyam követelményeit minden tantárgyból – legalább elégséges osztályzattal – a szorgalmi időszakban rendszeresen, osztályozó vizsgán vagy különbözeti vizsgán teljesítette, illetve javítóvizsgán a továbbhaladás feltételeit teljesítette. Nem léphet tovább az a tanuló, aki valamely tantárgy követelményrendszerét nem teljesítette.

Az iskolánkban folyó értékelési tevékenység az alábbi feltételeknek kell, hogy megfeleljen:

- tájékoztassa a pedagógust, a tanulót, a szülőt a végzett munka eredményeiről,
- fejezze ki a tanuló önmagához viszonyított előrehaladását.

3.9.2. Az értékelés formái

Értékelési rendszerünk alapja az folyamatos szóbeli és írásbeli ellenőrzés.

A teljesítmény objektív értékelését befolyásolja a tanuló:

- órán való aktivitása, tanuláshoz való viszonya,
- gyűjtőmunkája, szorgalmi feladat megoldása,
- szakköri munkában, versenyeken való részvétele,
- dolgozatok, témazárók, feladatlapok eredményei,
- pályázatokon való részvétel.

Az értékelés – minősítés formái:

- számszerű: feladatlap pontozása, a pontozásnak megfelelő érdemjegy adása,
- szöveges minősítő értékelés (különös tekintettel az 1-4., 5-8. évfolyamokon),
- kommunikációs jelzés,
- szóbeli értékelés (kötelező minden feleltetés alkalmával).

Az írásbeli értékelés formái:

- tanítási órán az aznapra feladott tananyagból írásbeli felelet formájában a tananyag számonkérése (az értékelés szempontjából egy érdemjegynek számít),
- nagyobb tananyagegységek lezárása, összefoglalása után az adott fejezetből ún. összefoglaló írásbeli dolgozat, amely meghatározó értékkel bír a félévi, illetve év végi osztályzat szempontjából (a naplóba piros színnel kerül). Összefoglaló írásbeli dolgozatok száma egy tanév során heti 1 órás tantárgy esetén 1 félévben 1, heti 2-3 órás tantárgy esetén 1 félévben 2, heti 4-6 órás tantárgy esetén 1 félévben 3.
- Írásbeli beszámoltatás történhet házi dolgozat formájában is a szaktanár által kijelölt témában. A félévi, illetve az év végi osztályzat szempontjából az összefoglaló az írásbeli iskolai dolgozat értékével egyenlő. Házi dolgozat bármely tantárgy esetében íratható (1 félév során 1).
- Amennyiben a szaktanár önálló felkészülést igénylő ún. kiselőadást vagy gyűjtőmunkát kér a tanulótól, és azt a tanuló érdemben elvégzi, egy érdemjeggyel jutalmazni kell.

Gyakorlati értékelés:

- Az önálló megfigyelések, kísérletek leírása, illetve végrehajtása – ennek értékelése.
- A versenyeken nyújtott teljesítmény elismerése érdemjeggyel.

Az egyes tanítási napokon, így a hét első munkanapján is témazáró írásbeli dolgozat egy adott tanulócsoportban legfeljebb kettő írátható. Az összefoglaló, témazáró írásbeli dolgozatokat a szaktanár egy héttel korábban köteles bejelenteni.

3.9.3. Az érdemjegyek, osztályzatok rendszere

- Iskolánk megőrzi a hagyományos értékelési kategóriákat. A tanuló tudásának értékelése 1-5-ig érdemjeggyel és szöveges értékeléssel történik.
- Félévi és év végi értékelésnél az évközi érdemjegyek alapján a tanuló fejlődésének figyelembevételével történik az osztályozás. A minősítés, a záró érdemjegy mindig azt fejezze ki, milyen mértékben tett eleget a tanuló a követelményeknek. Az osztályzat kialakításakor a tanuló fejlődése meghatározó legyen!
- A rendszeres visszajelzés szükségessége miatt a heti 2-3 órás tantárgyakból félévente három-négy, az ennél nagyobb óraszámú tantárgyakból félévente öt-hat érdemjegy alapján osztályozható a tanuló. A heti 1 órás tantárgyakból félévente legalább két érdemjegye legyen.
- A kilencedik nyelvi előkészítő évfolyamon a Helyi tantervben szereplő tantárgyakból mind félévkor, mind év végén osztályzattal minősítjük a tanulók teljesítményét.

A köznevelési törvény értelmében *az érdemjegy nem lehet fegyelmező eszköz!* Nem adható a tanulónak elégtelen, amennyiben például felszerelését nem hozta el, vagy elkésett óráról. Ugyancsak nem büntethető a tanuló feleltetéssel, vagy úgynevezett cetli írásával, amennyiben késett, vagy órai magatartása fegyelmezetlen volt. Ezen magatartásformákat, valamint a kapcsolódó fegyelmezési eszközöket az iskolai Házirend szabályozza. E szerint, ha

- egy tanév során *három* alkalommal nincs a tanulónak teljes felszerelése, *szaktanári figyelmeztetésben*,
- ha egy tanév során *öt* alkalommal nincs a tanulónak teljes felszerelése, *osztályfőnöki figyelmeztetésben* részesül.
- Amennyiben a tanuló egy tanév során *folyamatosan nem hozza* a felszerelését órára, abban az esetben a tantestület a nem tanköteles tanulót – a szülő kétszeri írásban történt értesítése után – eltanácsolhatja az iskolából, hiszen folyamatosan nem vesz részt a szaktárgyi óra munkájában. A tanköteles tanuló esetében a harmadik alkalom után az osztályfőnök köteles erről írásban értesíteni a szülőt, és a segítségét kérni.

3.9.4. Az iskolai beszámoltatás rendje

A rendszeres vizsgáztatás elősegíti azt, hogy a tanulók képessé váljanak kiemelni a lényegyet ismereteik halmazából, rendszerezni és egységben látni a megtanultakat, szert tesznek a hosszútávú ismerettárolás készségére, tudásuk az ismétlés és rendszerezés révén megszilárdul, vizsgarutint szereznek.

Az írásbeli vizsgákat a tanév munkarendjében kijelölt időszakban (általában május hónap második felében) az órarend szerinti órákon kell lebonyolítani. A szóbeli vizsgákat a tanév munkarendjében kijelölt időszakban (általában a szorgalmi idő utolsó előtti hetében) kell megtartani az órarend szerinti tanítás mellőzésével. Az írásbeli vizsga eredményét az érettségi írásbeli vizsga mintájára a szóbeli vizsga előtt a tanulók megtekinthetik.

A kerettanterv ismeretanyagának, követelményeinek tagolását figyelembe véve a következő záróvizsgákat szervezzük:

a) általános iskolai képzésben

• **a 6. évfolyam végén**

- magyar irodalom	szóbeli
- idegen nyelv	írásbeli
- matematika	írásbeli

• **a 8. évfolyam végén**

- magyar irodalom	szóbeli
- idegen nyelv	szóbeli

b) nyolcévfolyamos képzésben

• **a 6. évfolyam végén**

- magyar irodalom	írásbeli+szóbeli
- matematika	írásbeli
- idegen nyelv	írásbeli+szóbeli

• **a 8. évfolyam végén**

- magyar irodalom	szóbeli
- történelem	írásbeli
- idegen nyelv	írásbeli + szóbeli
- egy természettudományos tárgy (matematika is lehet)	írásbeli

• **a 10. évfolyam végén**

- magyar irodalom	írásbeli
- matematika	írásbeli
- idegen nyelv	írásbeli + szóbeli

Abból az idegen nyelvből, amelyből 6. és 8. évfolyamon nem vizsgázott. (nyelvvizsgával rend. is)

- egy természettudományos tárgy szóbeli.

c) *négy- és ötévfolyamos képzésben*

- **10. A osztály (emelt szintű humán)**
  - matematika írásbeli
  - idegen nyelv írásbeli
  - magyar írásbeli+szóbeli
  - történelem írásbeli+szóbeli
- **10. A osztály (emelt szintű informatika/emelt szintű digitális kultúra)**
  - informatika gyakorlat + szóbeli
  - matematika írásbeli
  - idegen nyelv írásbeli
  - (angol nyelv vagy német nyelv)
  - magyar vagy történelem szóbeli
- **a 10. A osztály (általános tantervű)**
  - magyar irodalom írásbeli
  - matematika írásbeli
  - idegen nyelv írásbeli + szóbeli
- **10. D osztály (nyelvi előkészítő osztály)**
  - angol csoport – angol nyelv írásbeli + szóbeli
(nyelvvizsgával rendelkezőknek is)
  - német csoport – német nyelv írásbeli + szóbeli
(nyelvvizsgával rendelkezőknek is)
  - matematika írásbeli
  - magyar vagy történelem szóbeli
  - informatika vagy egy természettudományos tárgy
(földrajz, fizika, kémia, biológia) írásbeli

d) a 12. évfolyam végén: *érettségi vizsga* (2005-től közép- vagy emelt szinten),

A vizsgák tantárgyankénti témaköreinek kihirdetése: minden tanév február 15-ig.

A záróvizsga szöveges minősítése:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- közepesen megfelelt
- megfelelt
- nem felelt meg.

Dicséret esetén D betű kerül a szöveges minősítés mellé.

A záróvizsga eredménye bekerül a bizonyítványba és az anyakönyvbe is.

A vizsgán szerzett érdemjegy (jegyek) jelentősen befolyásolja (befolyásolják) a tanuló év végi osztályzatát. Ha a vizsgaeredmény és a vizsga nélkül a szaktanár gyakorlata szerint várható osztályzat kettőnél nagyobb különbséget mutat, a tanár egy jeggyel jobb, illetve rosszabb érdemjegyet adhat tanév végén.

Elégtelen vizsgajegy alapján megbuktatható a tanuló, ha átfogó évközi számonkérésekkor szerzett jegyeinek átlaga kevesebb 2,00-nél.

3.10. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

A tanítási órákon jellemzően otthoni felkészüléshez feladatot határozzunk meg. A szóbeli felkészülés céljából meghatározott feladatokat a következő tanítási órákon szóbeli, esetenként írásbeli számonkérési formában, illetve frontális számonkéréssel ellenőrizzük. *A szóbeli feladatok mellett a legtöbb tantárgyból rendszeresen írásbeli házi feladatokat határozzunk meg*, melyeket tanulóinknak a következő tanítási órákra kell elkészíteniük. A tanuló számára hétvégére vagy az őszi-téli-tavaszi szünet idejére is adunk házi feladatot. Ezen időszakra nem adható több házi feladat, mint amennyi egyik tanítási napról a másikra elvárható, azaz plusz házi feladatot nem kaphat a tanuló.

Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink szellemi terhelése az optimálishoz közelítsen. Ennek érdekében nem elegendő az iskolai tanítási órákon való aktív vagy passzív részvétel. *Szükségesnek tartjuk, hogy tanulóink számára rendszeresen önálló otthoni felkészülésre alkalmas írásbeli és szóbeli feladatokat határozzunk meg.*

3.11. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban lehetőség szerint és az osztályok létszámát figyelembe véve csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelveket, az informatikát, nyolcévfolyamos gimnázium 5-8. évfolyamán a magyar irodalmat és matematikát. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és a tanulók tudásának megalapozására.

A tanulóknak a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül további két vizsgatárgyból tesszük lehetővé az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítést. Az emelt szintre történő felkészítés mellett a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül legalább három vizsgatárgyból biztosítjuk a középszintű vizsgára történő felkészülést. Az emelt és középszintű érettségi vizsgára felkészítő foglalkozások a tanulói igények évenkénti felmérését követően, az alábbi tantárgyak esetén szervezhetők meg:

Emelt szintű vizsgára való felkészítés:

- magyar nyelv és irodalom

- történelem
- matematika
- idegen nyelv
- biológia
- kémia.

Az érettségire való felkészítés során a NAT és a 40/2002. (V.24.) OM rendeletben meghatározott kompetenciák, valamint az emelt szintű vizsgakövetelmények elsajátítása az elsődleges feladatunk. Ennek alapja a középszintű követelmények stabil ismerete is, ezért ezek ismétlése és mélyítése is feladata a felkészítésnek.

11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a 4. számú CD melléklet tartalmazza.

Középszintű vizsgára való felkészítés:

- fizika
- kémia
- földrajz
- informatika/**digitális kultúra**
- rajz és vizuális kultúra
- mozgóképkultúra és médiaismeret
- biológia
- testnevelés.

3.12. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

1. A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés szakos tanárok végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal, szeptemberben-október illetve május-június hónapokban. (A felmérés a Mini Hungarofit teszt alapján került összeállításra. Lásd: www.hungarofit.hu)
2. A mérés eredménye alapján a testnevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják.

Mini Hungarofit 9 éves kortól alkalmazható úgynevezett 4+1-es motorikus próbái

I. Aerob állóképesség

2000m síkfutás

II. Általános testi erő, erő-állóképesség mérése

1. Helyből távolugrás (a láb dinamikus erejének mérésére)
2. Hanyattfekvésből felülés (a hasizmok erő-állóképességének mérésére)
3. Hason-fekvésből törzsemelés (a hátizmok erő-állóképességének mérésére)
4. Fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás (a vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérésére).

3.13. Az iskolai egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

3.13.1. Az egészségnevelés elvei

Az **egészségnevelés** a nevelés azon területe, melynek **célja az egészség megőrzésére**, illetve visszaszerzésére, a betegségmentes életévek kiterjesztésére, az **egészségkárosító életmódelemek kiküszöbölésére irányuló magatartás kialakítása**.

Az egészségnevelés lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy meg tudja fogalmazni, és meg tudja valósítani vágyait, hogy kielégítse megfogalmazott szükségleteit, valamint környezetével változzék vagy alkalmazkodjék ahhoz.

Az iskolai egészségnevelés azonban nemcsak a fizikai, hanem a mentálhigiénés és a társas viszonyok terén is átfogó feltétel együttest kell, hogy biztosítson a felnőttek és gyerekek életminősége, jóléte érdekében.

Az iskolai környezeti nevelés fontos és elengedhetetlen része az egészségnevelés. Ez a pedagógiai folyamat is kétrétegű. Egyrészt az iskolák tantervében, tanítási gyakorlatában szerepet kapnak az egészségre, az egészség megőrzésére vonatkozó ismeretek, fogalmak, adatok és összefüggések. Másrészt **az iskolai élet mindennapos gyakorlatában - az iskola üzemeltetésében, fenntartásában- kell gondoskodni az iskolában dolgozók és tanulók, egészségéről**. Az egészségnevelés nem korlátozódhat előadásokra vagy szórólapokra, hanem személyes életviteli tapasztalatokhoz, felismerésekhez is kell segítsen a benne részesítendőket. Itt is érvényes összefüggés van a pedagógus egészségtudatos életvitel és egészségnevelési hatékonysága között. Az egészségállapotoknak és a környezet kölcsönhatásainak be kell épülniük a tananyagba, azaz a diákoknak ismerniük kell a helyi környezeti kockázatok egészségükre gyakorolt hatását. A környezeti kockázatok észlelése azt segíti elő, hogy megelőzhetővé váljanak a megbetegedést okozó helyzetek.

Fontos az együttműködés a helyi ÁNTSZ és az egészségügyi intézmények, szakemberek és az iskola között. A szakemberekkel való együttműködés segítheti az iskolát abban, hogy beépüljenek a szakismeretek a tananyag összeállítási, fejlesztési folyamatába.

Az egészségnevelés - a mi értelmezésünkben tehát olyan - a közösségi (és ezen keresztül az egyéni) magatartás befolyásolására irányuló tevékenység, melynek célja az életminőség javítása, az egészség megerősítése. Az egészségnevelés e célját hatékonyan úgy érheti el, ha abban segíti a közösségeket/ egyéneket, hogy nagyobb kontrollal rendelkezzenek saját életük és egészségük felett. Ehhez pedig valóban szükségük van megfelelő tudásra és olyan jártasságokra, amelyek képessé teszik őket a kontrollra és a megfelelő döntéshozatalra.

Az egészségnevelési program arra való, hogy hozzásegítse a tanulókat kellő ismeretek birtokában, az egészséges életvitel kialakításához, a helyes értékrend

felépítéséhez. Szerepet kap benne szülő, a testvér, a kortárs, a nevelő, az orvos, az ifjúságvédő, a szociális munkás, a vallási közösség, a ifjúsági egyesület, a rádió, a TV, a könyv, a folyóirat és más nevelési tényezők. Az egészséges nevelésért kiemelt felelősséggel tartozik az oktatási intézmény. A személyiségfejlődés, a társadalmi lényé formálás (szocializáció) nélkülözhetetlen kelleke az élet és egészség védelme. Az egészségvédelem egyben értékvédelmet is magába foglal. Az egészségi érték közvetítés az alapvető emberi értékek közvetítéséből nem maradhat ki.

Az iskolánk egészségneveléshez kapcsolódó prevenciós programja pedagógiai programunk 1. számú mellékletét képezi.

3.13.2. A környezeti nevelés elvei

A környezeti nevelés pedagógiai célkitűzései:

- szemléletformálás és ezzel együtt a környezettudatos gondolkodás kialakítása
- ismeretközvetítés és ezzel együtt az aktív állampolgárrá nevelés,
- helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása, illetve a helyi környezeti értékek megismertetése és az aktív megóvás,
- fenntartható fejlődés előmozdítása.

Az iskolánk környezeti neveléséhez kapcsolódó program pedagógiai programunk 2. számú mellékletét képezi.

3.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A jutalmazások és elmarasztalások iránt támasztott követelményeink:

- megfontoltan, de szükség esetén késedelem nélkül alkalmazzuk azokat,
- szigorúan következetesek legyenek,
- vegyék figyelembe az általa kiváltható hatásokat,
- a fentiek szerint a várhatóan leghatékonyabb eszközt alkalmazzuk.

3.14.1. A tanulók munkájának elismerése

A diákok munkájának legfontosabb mérőeszköze az osztályozási rendszer. A félévi osztályzás az első félévben, míg az év végi a teljes tanévben végzett munkát tükrözi. A félévi és az év végi érdemjegyeket a szaktanár (aki az osztályozó értekezleten a tantestület tagjaitól segítséget kérhet) határozza meg. Indokolt esetben az évközi érdemjegyek számtani átlagától eltérő érdemjegyet is meghatározhat a szaktanár.

A szaktanár - a munkaközösséggel egyetértésben - meghatározza és az év elején ismerteti a tanulókkal a teljesítendő minimális tantárgyi követelményeket.

Kiemelkedő tevékenységért az iskolánk tanulói, közösségei és csoportjai jutalmazásokban részesülhetnek.

A végzett kiemelkedő munka általában tanévenként kerül jutalmazásra.

Egyéni jutalmazások – a jutalmazások formái:

- *osztályfőnöki dicséret:* odaítéléséről az osztályfőnök dönt, adható több dicséret alapján vagy egyszeri közösségi munkáért,
- *szaktanári dicséret:* odaítélését a szaktanár határozza meg. Adható az adott tantárgyban elért versenyeredményekért, kutató-, vagy sorozatos gyűjtőmunkáért és folyamatos kiemelkedő tanulmányi munkáért, szakköri, szertárosi, stb. munkáért;
- *igazgatói dicséret:* tanulmányi városi, megyei, országos versenyen elért 1-2-3. helyezetteknek, valamint minden más esetben, amikor a tanuló kiemelkedő teljesítmény nyújt.
- *tantestületi dicséret:* a tantestület szavazata alapján félév és tanév végén adható.

A jutalmak formái:

- könyvjutalom,
- tárgyjutalom,
- oklevél.

Az osztályfőnök javaslata alapján a tantestület dönt a fenti jutalmak odaítéléséről az alábbi érdemekért:

- kiemelkedő tanulmányi eredmény
- példamutató szorgalom
- versenyeken, pályázatokon való eredményes részvétel
- az iskola érdekében végzett tevékenység
- kiemelkedő sporttevékenység.

Osztályközösségek jutalmazásai

Automatikusan jár jutalom szabadnap (időpontját az osztályfőnök és az osztályban tanító tanárok egyeztetik) annak az osztálynak, amely teljesíti az alábbi feltételek egyikét:

- a bukás mértéke nem haladja meg az osztálylétszám 10%-át az adott félévben, és egyúttal a hiányzás átlagosan nem haladja meg a heti óraszámot (az igazolatlan hiányzás az átlagban ötszörös szorzóval szerepel),
- a kiránduláson részt vesz az osztályközösség 90%-a.

A tantestület fenti esetben eltekint egy-egy hosszán beteg tanuló hiányzásának (min. 150 óra hiányzás) beszámításától. Az a tanuló, aki nem vesz részt az iskolai időben szervezett osztálykiránduláson, köteles részt venni a kirándulás ideje alatt az igazgató által megjelölt tanítási órán.

3.14.2. A magatartás és szorgalom értékelésének iskolai követelményei

A magatartás és a szorgalom minősítésére félévkor és év végén a diák önértékelése mellett az osztályfőnök az osztályban tanító pedagógusok és az osztály gyermekszervezete véleményének kikérése alapján tesz javaslatot.

A nevelőtestület félévkor és év végén az alábbi feltételek megléte esetén minősíti a tanuló magatartását, szorgalmát példásnak, jónak, változónak, hanyagnak, rossznak.

Magatartás:

A viselkedés különböző viszonyulásokból tevődik össze.

Magában foglalja a diák viszonyát társaihoz, nevelőihez, szüleihez, környezetéhez, stb. Meghatározó részei a fegyelmezettség, munkafegyelem, segítőkészség, ellenséges, agresszív viszonyulás, tisztelettudás, önmegbecsülés és mások megbecsülése, hiányzás, késés, pontosság, megbízhatóság, értékteremtő és értékeket megóvó beállítódás, hetesi feladatok végzése, kulturális igénye, iskolai rendezvényekhez való viszonya, az iskolai, városi, nemzeti hagyományokhoz való viszonyulása, viselkedéskultúrája.

Ezen elemekből tevődik össze a tanuló értékeléséhez a féléves, illetve év végi minősítése.

Példás:

- az a tanuló, aki az önként vállalt, vagy rábízott feladatokat képességeihez mérten maradéktalanul elvégezte,
- az osztályközösségben kezdeményező, segítőkész,
- az iskolai HÁZIREND-et maradéktalanul betartja és a tanulótársaival is betartatni igyekszik,
- viselkedése iskolában és iskolán kívül példamutató, tanulótársaival és felnőttekkel szemben udvarias, tanulótársaira jó hatással van.

Jó:

- az a tanuló, aki a rábízott és képességeinek megfelelő feladatokat kevés irányítással és ellenőrzéssel elvégzi,
- önként kezdeményező,
- az iskolai HÁZIREND-et betartja,
- az iskolai és iskolán kívüli viselkedése jó,
- rendszerető, tisztelettudó, fegyelmezett,
- van 1 óra igazolatlan hiányzása,
- az elbírálási időszakában egy szaktanári figyelmeztetésnél súlyosabb fegyelmi büntetést nem kapott.

Változó:

- az a tanuló, aki a rábízott feladatot alkalmanként pontatlanul, felületesen végzi,
- nem kezdeményező,
- az iskolai és iskolán kívüli viselkedése több esetben kifogásolható,

- a tanítási órákról (foglalkozásokról) 3 alkalommal önhibájából igazolatlanul hiányzott,
- az elbírálás időszakában osztályfőnöki figyelmeztetésnél vagy 2 szaktanári figyelmeztetésnél súlyosabb fegyelmi büntetésben nem részesült.

Rossz:

- az a tanuló, aki a rábízott feladatokat irányítás és ellenőrzés ellenére is rendszertelenül, csekély eredménnyel végzi,
- fegyelmezetlen, rendbontó magatartásával zavarja a tanítási órát (foglalkozást),
- tiszteletlen, udvariatlan,
- az iskolai és iskolán kívüli viselkedése kifogásolható,
- igazolatlan hiányzásainak száma 4 felett van
- az elbírálás időszakában igazgatói intésben, nevelőtestületi fegyelmi büntetésben részesült.

A tanuló magatartásának értékelésénél a nevelőtestület figyelembe veszi a figyelmeztetések és dicsérek számát is. Pozitív elbírálást jelent, ha a tanuló dicséreteit a figyelmeztetés után kapja.

Szorgalom:

Az egyéni adottságok, képességek és az elért tanulmányi teljesítmény szerint alakul.

Meghatározó elemei:

- Reálisan ismeri –e a képességeit?
- Megfelel –e eredménye a képességeinek?
- Kitartó –e munkája?
- Milyen tantárgyakból legkiemelkedőbb?
- Milyen a motiváltsága?
- Milyen önművelő képessége, igénye?
- Részt vesz –e a pályázatokon, versenyeken?
- Minősítési fokozatok alapján.

Példás:

- az a tanuló, aki tanulmányi munkáját képességeinek megfelelően, példamutatóan végzi,
- állhatatos, aktívan kapcsolódik az órai és órán kívüli munkába,
- öntevékenyen gyarapítja tudását,
- felszereléseit rendben tartja és a szükségeseket az órákra magával hordja.

Jó:

- az a tanuló, akinek tanulmányi eredménye megközelíti képességeit,
- az órákon aktívan bekapcsolódik az ismeretszerzésbe,
- felszerelését rendben tartja, és a szükségesek a tanítási órákon nála vannak,

- tanulmányi kötelezettségeinek eleget tesz.

Változó:

- az a tanuló, akinek tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,
- aktivitása ingadozó,
- 1 tantárgyból bukott,
- felszerelését, taneszközeit rendszeresen nem hozza magával a tanítási órákra.

Hanyag:

- az a tanuló, akinek tanulmányi eredménye messze elmarad képességeitől,
- rendszeresen passzív,
- nem tesz eleget iskolai és iskolán kívüli kötelezettségeinek,
- több tantárgyból bukott,
- felszerelése rendetlen, a tanítási órákra taneszközeit nem hozza magával,
- tanulmányi tevékenységét felelőtlen, nemtörődős, érdektelenség jellemzi.

IV. Óvodai pedagógiai programja

„Szeretet az Isten: aki szeretetben él, Istenben él
és Isten Őbenne.”

Jn. 4, 16.

Ajánlás

„... az Istenhez kapcsolódó, bensőséges és eleven kötelék
ajándékozza az ember alapvető méltóságát.”

(A Katolikus Egyház Katekizmusa)

Nyírbátor város első, katolikus óvodai pedagógiai programját ajánljuk azoknak a szülőknek, akik számára fontos, hogy gyermekeik keresztény szellemiségben, katolikus hitben, szeretetben, derűs, érzelmi biztonságot adó környezetben nevelkedjenek. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket megismerve, a keresztény tanításoknak megfelelően, egyéni képességeik optimális kibontakoztatásával harmóniában fejlesszük őket. Így az óvodáskor végére elérjük, hogy belépjenek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódnak.

Ajánljuk nevelési programunkat azoknak a szülőknek, akik keresztény nevelési elveinket, programunk célját elfogadva, nevelő partnereinkké válnak.

Ajánljuk programunkat azon óvodapedagógusoknak, akik olyan gyermekeket kívánnak nevelni, a keresztény értékek követésével, a hit csírájának elültetésével, akiket az együttérzés, egymásra figyelés, segítőkészség, egymás és a másság elfogadása, tisztelete, szeretete, megértése jellemez.

Ajánljuk továbbá fenntartónknak, a Debrecen- Nyíregyházi Egyházmegyének, aki keresztényi elveivel, segítőtenni akarással, pozitív hozzáállásával biztosítja mindazt a feltételrendszert, amely programunk megvalósításához szükséges.

4.1. Bevezetés

Az óvoda 2020. szeptember 01-jétől kezdi meg keresztény szellemű nevelését a Báthory István Katolikus Óvoda, Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium intézményegységként.

Az intézmény fenntartója, a Debrecen – Nyíregyházi Egyházmegye főpásztora a megnövekedett igényt meghallva, - hogy egyre több szülő kívánja gyermekét keresztény szellemben, keresztény környezetben, keresztény erkölcsi normák szerint nevelni – 2019 tavaszán lerakta az új óvoda alapkövét, azzal a reménnyel, hogy 2020 őszétől intézményünk három óvodai csoportban tudja az óvodánk iránt érdeklődő családok gyermekeit fogadni, és sokoldalú személyiségfejlesztésüket végezni. A korszerű, minden igényt kielégítő óvodai épület és sószoza mellett örökzöld és lombhullató növényekkel beültetett, gumiburkolatos óvodaudvar biztosítja az egészséges, biztonságos környezetet, valamint hogy minden időjárási körülmények között levegőzhessenek a gyermekek.

Pedagógiai programunk a nevelőtestület által írott saját program, melynek pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával. A programírás során felhasználtuk a katolikus óvodák tapasztalatait, a KPSZTI óvodai szakirodalmait.

Nevelőtestületünk az itt olvasható Pedagógiai programot annak szellemében készítette el, hogy a gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Nevelésünk kiindulópontja a gyermeki személyiség teljes, szeretetben gazdag kibontakoztatása, a gyermekéletet megillető jogok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása. A fejlődő gyermeki személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Pedagógiai programunk egy olyan keresztény szellemű, gyermekközpontú óvodai modell, mely gazdag tevékenységrendszer biztosításával, innovatív pedagógiai törekvéssel fejleszti minden gyermek személyiségét, kiegészítve a családi nevelést.

4.1.1. A valláserkölcsön alapuló óvodai nevelés

Országos viszonylatban növekszik, gyarapodik a katolikus oktatási intézmények, így az óvodák száma is. Egyre több szülő kívánja gyermekét keresztény szellemben, keresztény környezetben, keresztény erkölcsi normák szerint nevelni. Ez az örvendetes tény növeli az ilyen típusú intézményben szolgáltatást vállalók felelősségét.

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevésbé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan föltárul.

Az óvodánknak az a célja, hogy sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődést biztosítsa; elősegítse, megteremtse ennek feltételrendszerét. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit figyelembe véve,

vallásos neveléssel, az egészséges életmód kialakításával, érzelmi neveléssel, szocializáció biztosításával, az anyanyelvi, értelmi fejlesztéssel, testi és lelki szükségletek kielégítésével alakítja a gyermek személyiségét.

4.1.2. Óvodánk pedagógiai hitvallása

A keresztény óvodai nevelés tükrében feladatunknak tekintjük a keresztény értékek követését, a hit csírájának elültetését, a gyermekek személyiségének tiszteletét, őszinte szeretetét.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Kiemelt figyelmet fordítunk a vallásos nevelésre, a jó közösség kialakítására, ahol az egymásért való őszinte tenni akarás mindennapi életünk része. Fontos óvodánkban *az egyházi és ehhez kapcsolódó népi hagyományok ápolása*, a gyermekek egészségének megóvása.

Keresztény nevelési programunk fokozottan kiemeli az egymás szeretetére, megbecsülésére nevelést, hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, az egészséges életmódra nevelését, a teremtett világ tiszteletére, megóvására, védelmére való nevelést, valamint a tehetségük kibontakoztatását. Fontos számunkra, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas óvodai nevelésben.

4.1.3. Óvodai nevelésünk célja

Katolikus óvodánk fő célkitűzése, hogy a ránk bízott gyermekeket a hit örömeivel neveljük. Úgy éljük velünk együtt mindennapjaikat, hogy megérezzék a mennyei Atya szeretetét, azt a biztonságot és örömet, amit az Istenbe vetett hit adhat. A *vallásos és nemzeti kultúránk közvetítése* által, a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi gazdagítása, képességeinek kibontakoztatása, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem biztosítása, a keresztény hitélet megalapozása, az élet értékeinek megláttatása és annak megbecsülésére nevelése.

Hivatásunkat Krisztus tanítását elfogadó emberként végezzük, s ily módon az Egyház, a család és a társadalom javát szolgáljuk.

Pedagógiai munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek változó társadalmi körülményeit, az élményanyagok különbözőségeit, bekövetkezett változásokat, tevékenységi lehetőségek átrendeződését, a család megváltozott szerkezetét és értékrendjét. Mindezek a változások új feladat elé állítanak a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásában.

4.2. A katolikus óvoda küldetése

„Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet, ... Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt28,19 – 20b)

A katolikus óvoda küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkiisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek. (Mt5,11-16) Bár az Egyház 2000 éves, ezt a feladatot minden embernél újra kell kezdeni. Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen megvan az igény, hogy belegyökerezzék a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai nevelésnek.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember kifejlesztésén munkálkodjék, hiszen Krisztusban, a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik és egymásba fonódik. A misszionálás egyik eszköze a katolikus óvoda, melyben a nevelés a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulás megalapozása folyik.

Korunk nélkülözi a stabil értékrendet. Az egyházi óvoda a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. A családokkal való kapcsolattartás során az óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. A katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

A cselekvő szeretet gyakorlásának lehetőségeivel, a hátrányokkal küzdő gyermekek – testi, érzékszervi, pszichés, anyagi stb.- elfogadása, segítése Jézus példáját követve.

A katolikus óvoda küldetése a pedagógus felé

Az egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb, mert kiemelkedő segítséget nyújtanak a krisztushívő szülőknek a nevelési feladatuk teljesítésében.

A katolikus óvodában a pedagógusoknak ki kell tenniük helyes tanításukkal, és becsületes életükkel. Az óvoda a céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, sőt az óvoda egész alkalmazotti közösségét is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik. Óvodánk nem csupán keresztény intézmény, hanem katolikus lelkiiséggel és szellemiséggel is kell, hogy rendelkezzen. *„ Igazi nevelésre csakis olyan egységes pedagógus- közösség képes, amelyet összefűz a közös vélemény és meggyőződés, a kölcsönös segíteni akarás, amely mentes az irigységtől és, amelynek*

egyetlen tagja sem hajhássza egyéni utakon a növendékek szeretetét.” Idézi Makarenkó gondolatait nagy katolikus pedagógusunk, Sík Sándor.

A katolikus óvoda küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Testi, lelki, szellemi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozni mindazoknak, akik a gyermekért felelősek. A gyermeket sem a szülő, sem a pedagógus nem formálhatja „saját képére és hasonlatosságára”, hanem a mennyei Atya vele kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és megvalósulásában segíteni. A gyermek fejlődése során az ismereteket, a tapasztalatokat környezetéből szívja magába. A vele kapcsolatban lévő felnőtt feladata, hogy olyan környezetet teremtsen a gyermek köré, amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását, és utat nyisson Isten szavának. Éreztesse meg a gyermekekkel az elfogadó, cselekvő szeretetet a hátrányokkal küzdő és a speciális nevelési szükségletű gyermekek megsegítésében.

„Törvényemet belsejükkbe helyezem, szívükkbe írom be.” (Jeremiás 31,33)

Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. Fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmasak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház különleges eszközt lát közoktatási intézményeiben a teljes ember kifformálására.

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a Gravissimum Educationis Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét:

„Az egyháznak is feladata a nevelés sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”

A katolikus óvoda része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda által föl kínálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, mely elősegíti az ember személyiségének teljes kibontakozását. Amikor a katolikus nevelésről szólunk, - Jézus által adott küldetésről van szó, tehát szükséges megfontolni:

- A Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és neveli magatartását, az apostoli küldetést
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat

A pedagógiai program elkészítésekor figyelembe vett dokumentumok

- a Szentírás
- az Óvodai nevelés országos alapprogramja;
- az Alapító Okirat
- a Törvények, Rendeletek ide vonatkozó részei;
- a katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részei;
- az Önértékelési kézikönyv óvodára vonatkozó részei;

4.3. Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

4.3.1. Nevelési alapelveink

- Alapvető erkölcsi szokások, keresztény értékek megismertetése, közvetítése, a katolikus óvodai nevelésben a hit csírájának elültetése, keresztény értékrend megalapozása.
- Mindennapi életünk része az egymásért őszintén tenni akaró jó közösség kialakítása, melyet segítenek a közösségért végzett tevékenységek, közös együttlétek.
- Fontos feladatunk a hagyományok ápolása, a keresztény és nemzeti kultúránk közvetítése.
- A gyermekek egészséges életmódra nevelése a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználásával (mozgás, életritmus, táplálkozás).
- Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek szabad, teljes kibontakoztatása, az egyéni, az életkori, valamint a speciális sajátosságok figyelembe vételével.
- Minden gyermeket aktivitása, motiváltsága és kíváncsisága ébrentartásával el kell juttatni – jogai tiszteletben tartása mellett – képességei maximumára.
- Nemzeti ünnepeink megünneplése, a nemzeti jelképek megismertetése, a hazaszeretet elültetése a gyermeki lélekben fokozott hangsúlyt kap.

Nevelési értékeink

- Vallásos és nemzeti kultúránk közvetítése által a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi gazdagítása, képességek kibontakoztatása, melyek biztosítják a gyermekek személyiségének a fejlődését illetve közösségi életre történő felkészítését a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését.
- Szeretetteljes légkörben az érzelmi biztonság megteremtése. A gyermekek mindennekfelett álló érdeke: a gyermek szükségleteinek kielégítése. A gyermek

harmonikus fejlődése érdekében lehetőséget kap az érzelmi, gondolati és élményi kifejezésre, ezzel segítjük az egészséges személyiség kialakulását.

- Feltétel nélküli szeretetre, kölcsönös tiszteletadásra, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelés. Hit felébresztése, keresztény hitélet megalapozása és az istenkép kialakítása a kisgyermekben. A hit csíráját elültetjük a Bibliai ismerettel, templomlátogatásokkal, lelki percekkel.
- Az élet értékeinek megláttatása, felfedeztetése és annak megbecsülésére nevelés. Keresztény kultúránk és magyarságunk hagyományainak feltárása az ünnepek üzenete által.
- A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.
- A közösen végzett tevékenységek örömeivel, az együttlétek erősítik az erkölcsi tulajdonságokat – udvariasság, segítőkészség, figyelmesség, kitartás, szabálytudat, önzetlenség, együttérzés, igazságosság –, melyek megalapozzák a szereteteli értékrendet.
- A sokoldalú természet és életközeli személyiségfejlesztő nevelőmunka által a gyermekek elérik az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet. Minden gyermeknek biztosítjuk egyéni adottságukhoz mérten a felzárkóztatást és a tehetséggondozást.

Nevelési célkitűzéseink

- A keresztény pedagógia által az óvodai környezetet és életet a gyermekeknek olyanná alakítani, ami építőileg hat lelki életükre, szellemi fejlődésükre, magatartásukra és egészséges életmódjuk megalapozására.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei, melyeket a keresztény szemlélet hat át.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:

- Ingerekben gazdag, esztétikus, fejlesztő, ösztönző tárgyi környezettel,
- őszinte, odafigyelő, egymást segítő, biztonságot és elfogadást sugárzó személyi környezettel,
- a vallási neveléssel, keresztény értékek hordozásával, megismertetésével,
- az egészséges életmód alakításával,
- a környezettudatos magatartás alakításával,
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi neveléssel,
- az anyanyelvi neveléssel,
- az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő, tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel,
- szükség esetén az integrált neveléssel,

- a testi és lelki szükségletek kielégítésével.

4.3.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvoda óvodapedagógusai folyamatosan gondot fordítanak arra, hogy segítsék a gyermekek hátrányos helyzetének enyhítését. Ennek érdekében az alábbi eljárásokat alkalmazza a tantestület:

- Az óvodapedagógusok ismerjék meg az óvodába kerüléskor a gyermekek szociális helyzetét.
- Egyéni elbeszélgetésekkel, a szülőkkel való találkozásokkal segítjük a gyermekek beilleszkedését a közösségbe.
- A problematikus esetekben szakember (mentálhigiénés szakember, pszichológus) segítségét vesszük igénybe.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek lehetőségük van különböző támogatások igénybe vételére. Az óvodapedagógusok tájékoztatják a szülőket a kínálgó lehetőségekről.

Óvodánk befogadó intézmény, mert pedagógiai programunkban megjelennek a differenciált és az egyéni fejlődést biztosító módszertani eljárások.

4.3.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden gyermek számára biztosított a sokoldalú, inger és tevékenységben gazdag óvodai élet kiegyensúlyozott napirenddel.

Hátrányok csökkentése:

A gazdag értékelési eszköztárból a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választjuk ki a leginkább megfelelőt, valamint az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével mikrocsoportos és egyéni fejlesztésekben vehetnek részt a gyermekek. Pedagógiai munkánkban olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszünk, amelyek alkalmasak a gyermekek önellenőrzésére, önértékelésére.

A szülőket évi két alkalommal tájékoztatjuk a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotáról, a fejlődés nyomon követéséről. Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat. Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeljük a teljesítményeket, törekszünk a folyamatos, pozitív visszajelzésre. Értékeléseinkkel, visszajelzéseinkkel a gyermekek fejlődését segítjük.

Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk délutáni időkeretben képességfejlesztő ingyenes foglalkozásokon való részvételre. Ezek a következők: játékos angol, sakk-palota, robotika, úszás, ovi- foci, néptánc.

4.3.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek hátrányainak csökkentésére vonatkozó speciális fejlesztő tevékenységek a következő területeken valósulnak meg:

- az egészséges életmód kialakítása
- lelki, érzelmi nevelés és szocializáció
- anyanyelvi és értelmi nevelés, fejlesztés a fő tevékenységi formákon keresztül
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének, fejlesztésének rövid és hosszú távú feladatait minden esetben a Szakértői Bizottság által kiadott szakértői vélemény javaslatára kell építeni.

Biztosítási szükségesség:

- a másságot elfogadó, segítő személyi és tárgyi környezetet - a sajátos nevelési igényű gyermek számára szükség esetén személyi segítővel szervezzük meg a zökkenőmentes integrált nevelést
- az alkalmazkodó képességük, akaraterejük, önállóságuk fejlesztéséhez szükséges motivációs bázist.
- a fejlődésükhöz szükséges rendszeres fejlesztést és vizsgálatot speciális szakember (gyógypedagógus, logopédus) háttérrel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az óvoda együttműködik a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A gyermek személyiségének fejlődését a közösségi életre történő felkészítését a szociális hátrányok enyhítését segítő feltételekkel és tevékenységekkel segítjük.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, utazó gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, és egyéb szükséges szakemberek) közreműködésével.

A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység: magatartás zavar, figyelemzavar, hiperaktivitás, agresszivitás, szorongás, visszahúzódó magatartás egyre nagyobb számban fordul elő a gyermekek között, és beilleszkedési zavarokhoz, ill. kommunikációs nehézségekhez vezet.

A viselkedészavarok többféle tünetet mutatnak, amelyek fokozatosan erősödhetnek. Ezek a tünetek megakadályozzák a gyermek optimális fejlődését, a kudarcok pedig másodlagos tüneteket okozhatnak. Ezért rendkívül fontos a **minél korábbi felismerés** Pontos diagnózis (orvos - pszichológus által) és a célirányos, komplex, összehangolt fejlesztés

4.3.5. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember! Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek esetében érvényesek, így a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, maximálisan figyelembe véve sérülésük specifikusságát.

A sajátos nevelési igény szerinti humánerőforrás megléte, befogadó és támogató légkör, a megfelelő környezet kialakítása és a szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte alapfeltétele az inkluzív integrált nevelésnek.

Legfőbb értékeink között megfogalmaztuk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének elősegítését, az egyéni bánásmód jelentőségét. Ebből következően is feltétlenül hangsúlyt kell fektetnünk az integrált nevelésre. Az integrált nevelésen közös tevékenységet értünk ép és sérült gyermekek között.

Az SNI gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A sérülés fokától függően természetesen orvosi, pszichológiai szakvélemény is szükséges, mely az integrációra való alkalmasságot bizonyítja.

A korai együttneveléssel megpróbáljuk megelőzni a mássággal szembeni elutasítást, az előítélet kialakulását a megélt tapasztalatokon keresztül.

A megerősítés módszerével, azaz sok dicséréssel a helyes cselekedetre, tevékenységre azzal a céllal is, hogy felhívjuk a többiek figyelmét, érdeklődését a másik iránt. Ha mindenki érdekes tud lenni, az segítheti a kapcsolatok kialakulását. A későbbiekben ez adhatja alapját annak, hogy megtanuljanak egymásra odafigyelni, esetleg tudatosan is részt vegyenek egymást segítő tevékenységekben, kapcsolatokban.

Nagy odafigyelést igényelnek a **sajátos nevelési igényű gyermekek**, akik számára a fejlődés lehetőségét integráltan próbáljuk biztosítani, a törvény által kötelezően előírt gyógypedagógus szakember irányításával, és pedagógiai asszisztens jelenlétével. A 32/2012 (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiben megfogalmazottak szerint próbáljuk nevelőmunkánkat tervezni.

Az integrált nevelés számunkra egészen pontosan azt jelenti, hogy óvodánk minden gyermek számára megfelelő legyen! A hangsúly a minden gyermek van!- minden gyermek, akár sérült, akár átlagos, akár tehetséges! Hiszen minden gyermek egy-egy személyiség, ebből adódóan másként igényli a vele való bánásmódot. A differenciált bánásmód magába foglalja az integrációt, mint gyakorlatot, hiszen a „mindenki más” elvben tényleg belefér a minden gyerek különbözősége, mássága. Az integrált nevelés az óvodapedagógusok részéről magas szintű felkészültséget igényel. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési lehetőségeit éppúgy ismernie kell, mint esetenként a tehetséggondozás lehetséges módjait. *Ehhez nélkülözhetetlen mindaz, amit pedagógusképünkben megfogalmaztunk.*

A nevelőmunkában az eredményességre törekszünk, ami alatt azt értjük, hogy minden gyermek saját magához képest fejlődjön. Kitartó, következetes pedagógiai, pszichológiai tevékenységgel szeretnénk eljuttatni a gyermekeket egy adott fejlettségi

szintről egy magasabb fejlettségi szintre, személyiségük sokoldalúságát figyelembe véve!

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként próbáljuk eljuttatni a gyermekeket testileg, lelkileg, szociálisan az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

- A sajátos nevelési igényű gyermekeket az óvodában, a fejlesztés ne terhelje túl, többlet időt biztosítva, hogy minden tevékenységben cselekvően, aktívan, érdeklődéssel, önállóságának megfelelően vehessen, vegyen részt.
- folyamatosan készítjük fel az óvodai életre- a szülő bevonásával- s az esetleges akadályok, nehézség leküzdésére.
- Elfogadó környezetet biztosítunk, az érintett szülőkkel való megerősítésükre irányuló kapcsolat, a csoportba járó gyermekek szüleinek elégséges tájékoztatása komplex feladattá tétele.
- A szakemberekkel való folyamatosan konzultáció alapján fejlesztésük a számukra legmegfelelőbb területeken, leghatékonyabban, differenciálással való megvalósítása, amelyek az óvodapedagógusok kompetenciájába tartoznak.
- A gyermek állapotából fakadó szükséglet meghatározás
  - a fejlesztés szervezeti kerete,
  - az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert (pl. autisták esetén képkártyás rendszerrel való tájékozódás)
  - lehetőség szerint gyógypedagógiai, vagy pedagógiai asszisztens biztosítása azokba a csoportokba, ahová SNI gyerekek járnak.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás

A szakértői bizottság szakvéleményében foglaltakat vesszük alapul. A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztéséhez. Figyelünk arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, támogató, a fejlődést megerősítő környezet segíti leginkább;
- a gyermek iránti elvárásokat sérülésének jellege, súlyosságának mértéke alapján kell meghatározni;

A habilitáció, rehabilitációs egyéni és/vagy kiscsoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, éppúgy, mint az egyéni speciális fejlesztési terv készítése, egyéni haladási napló vezetése. E mellett óvodapedagógiai fejlesztésüket is maradéktalanul meg kell valósítanunk, amely a gyógypedagógus iránymutatása alapján történik. A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.

4.4. Gyermekkép, óvodakép

4.4.1. Gyermekkép

„A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka az élet folytonosságának láncszeme, az Isten adta természet és erkölcs törvényei szerint lép az életbe és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert fejleszteni”

(Dr. Marcell Mihály)

A katolikus óvodában a gyermeket áldásnak tartjuk, és úgy tekintjük őket, mint akiket Jézus a bizalom és a hit, a ráhagyatkozás példájaként állított elénk.

Óvodánkban az alábbi tényezők figyelembevételével formálódott ki a gyermekkép:

- Óvodai nevelés pedagógiai alapelvei.
- A gyermek személyiségének kibontakozásában meghatározó szerepe van a személyi és tárgyi környezetnek.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:
  - vallásos neveléssel,
  - egészséges életmód alakításával,
  - érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával,
  - anyanyelvi-, értelmi fejlesztéssel,
  - testi és lelki szükségletek kielégítésével.

Nevelési feladatunk, olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó szemlélet természetessé válik. Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik.

A katolikus nevelés alapvető feladata kiformálni a gyermekben Isten rejtett kincseit az által, hogy figyelembe veszi az egyéniség és a személyiség közötti különbséget. Fontosnak tarjuk a keresztény erkölcs normáihoz igazodó magatartás, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, jóság, szelídség megbocsátás megismertetését, gyakoroltatását, befogadását. A képességfejlesztés terén a versengéssel szemben az együttműködés fejlesztő szerepét kívánjuk hangsúlyozni a lényeglátásra, szemlélődésre, szociális érzékenységre nevelés terén. Nevelésünk arra irányul, hogy a gyermek szeretetben, szeretet által megtanuljon kapni, adni, másokkal törődni.

4.4.2. Katolikus óvodakép

„Tanuljunk meg megismerni, tanuljunk meg dolgozni, környezetünket megváltoztatni, tanuljunk meg együtt tevékenykedni, tanuljunk meg boldognak lenni”

(Don Bosco)

A katolikus óvoda a katolikus közoktatási rendszer legalsó láncszeme. A családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodában a gyermekeket különleges védelem illeti meg. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Ennek értelmében gondoskodunk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörről,
- a testi, az érzelmi-, szociális-, anyanyelvi-, értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak megfelelő tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról,
- az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről,
- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi környezetről, a környezettudatos magatartás formálásáról.

Az óvodai nevelésben alapelv:

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.

Az óvoda nevelési célja és feladata

Nevelésünk kiindulópontja: A gyermek a család és a pedagógus számára Isten ajándéka.

Nevelésünk embereszménye: Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása.

Az óvodai nevelésünk **fő célja**, hogy a gyermek az óvodában **boldog legyen**.

Az óvodánknak az a célja, hogy a sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődést biztosítsa, elősegítse, megteremtse ennek feltételrendszerét. Ezt a célt a keresztény életszemlélet szerint igyekeznek elérni.

A katolikus óvoda egész napja a játék, a munka, a tanulás, valamint a közösségformálás sajátos világszemlélettel történik. A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevésbé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő és a pedagógus számára is fokozatosan föltáruul.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és dajkák) élete példájából tapasztalja meg Isten szeretetét. Az óvodai közösség minden tagja - bár más-más fokon - osztozik a keresztény világszemléletben, ezért az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé, belső ösztönzővé és egyúttal végső céllá.

Az óvodánk családias szellemre épít, módszere a prevenció, melynek belső tartalma a szeretet és a bizalom. „*A nevelés a szív dolga*”. (Don Bosco)

Fontos a nevelő állandó jelenléte, ez az együttlét vidám bensőséges légkörben biztosítja a gyermek sokoldalú és harmonikus fejlődését. Az igazi jelenlét közös

tevékenységre, játékra, párbeszédre motivál. A gyermek ezeken keresztül tapasztalja meg a személyére irányuló tiszteletet, elfogadást, szeretetet, megbecsülést.

Nevelésünk épít a keresztény értékekre, hagyományokra, átörökíti azokat a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi, lelki világába, így „megtanítja” őt rácsodálkozni a teremtett világra. Az óvodánk az egyház kis része, mivel minden embert testvérként él meg, segítjük ennek az elfogadását. A katolikus óvoda arculatából adódóan és az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaira építve, a nevelésünkben az egész napot át kell hatnia a keresztény lelkiségnek.

Óvodánk nevelési céljai

- Óvó - védő, szociális nevelő – személyiségfejlesztő színteret nyújtani.
- A gyermekeknek alkalmat adni nagyobb közösségben a társakkal való játékra, amire a családi nevelés keretei között másképp van módja.
- A játékra, mint az óvodás életkor legfejlesztőbb tevékenységére megfelelő színteret, lehetőséget biztosítani.
- A gyermeket - egyéni sajátosságait figyelembe véve - eljuttatni az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre, biztosítani az óvoda-iskola közötti átmenet sikeressége érdekében a beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését.
- A keresztény értékek, hagyományok átörökítése.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, a multikulturális nevelésen alapuló integrált fejlesztés megvalósítása.

Nevelési célok:

- 1./ Istenkép kibontakoztatása a gyermek lelkében a keresztény pedagógus példája nyomán.
- 2./ Feltétel nélküli szeretet.
- 3./ A teremtett világhoz való viszony és védelem.
- 4./ A keresztény hitélet gyakorlásának megalapozása:
  - a./ keresztény erkölcsi értékek elsajátítása,
  - b./ viselkedési formák, és a felelősségtudat,
  - c./ liturgikus év ünnepei.
- 5./ A keresztény állampolgár nevelése.

Feladatok:

- 1./ A keresztény családi nevelés folytatásaként a keresztény értékek erősítése és kiteljesítése.
- 2./ Isten szeretetének megsejtetése a gyermekkel.
- 3./ A teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése. Öröm, hála, megbecsülés, védelem.
- 4./ A keresztény élet megtapasztalása az óvodai élet során:
  - a./ felebaráti szeretet,
  - b./ keresztény erények,
  - c./ ünnepi áhítat.
- 5./ A keresztény ember felelőssége.

A nevelés tartalma

A nevelés tartalma az óvodai nevelés feladatainak rendszere. A nevelési célok és feladatok az egész óvodára nézve azonosak. A hívő nevelési szemlélet középpontjában a **szeretet** áll. A katolikus nevelésben fontos tényező az érzelmi biztonság, derűs, oldott légkör, a jó közérzet, a nyugalom, az érzelmi kiegyensúlyozottság. Ebben az érzelmi biztonságot nyújtó légkörben fontosnak tartjuk a segítséget annak érdekében, hogy az ide járó gyermekek képesek legyenek majd Krisztussal hívő kapcsolat kialakítására „mert Krisztusban minden érték elnyeri teljességét”.

4.5. A katolikus óvoda nevelési feladatai

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- a hitre nevelés erősítése,
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4.5.1. Hitre nevelés erősítése

Alapvető fontosságú, hogy a hit nem tudást jelent, hitet nem lehet megtanulni. A hit Isten ajándéka. Ha azonban a hitet csak kaphatja az ember, de adni nem tudja, miért beszélünk mégis hitre nevelésről? Jézus Krisztus megadta erre a kérdésre a választ, amikor elküldte tanítványait szerte a világba, hogy hirdessék az evangéliumot.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása.
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben.
- A keresztyén családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családban.
- A katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során.
- Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb. megismertetése, gyakoroltatása.
- A katolikus vallási élet eszközei: Egyház, egyházi év, liturgia, szentségek, szentek tisztelete.
- A teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, felelősség stb.).

Erkölcsei nevelés

A keresztény nevelést a keresztény erkölcsi értékekre és normákra kell alapozni, ezért a tudatos erkölcsi nevelés érvényesül, és hangsúlyozott szerepet kap az óvodai élet minden területén. A gyermek első erkölcsi tapasztalatait a családban, majd az óvodában szerzi.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése.
- A keresztény erkölcs normáihoz igazodó magatartás, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, jóság, szelídség, megbocsátás, önzetlenség, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása („adventi jócselekedetek”, apró lemondások nagybőjt időszakában).
- Segítségadás a negatív tapasztalatok (irigység, közömbösség, harag, durvaság stb.) által kialakult magatartás korrigálásához.
- Versengéssel szemben az együttműködés fejlesztése.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- A hitre nevelés folyamatában az alkalomszerű, életszerű mindennapi tapasztalatoknak tulajdonítunk jelentős szerepet, amelyek természetes módon beépülnek a gyermekek életébe.
- A hitre nevelés terén ezeket szem előtt tartva az óvodapedagógusnak elsősorban példát kell adnia, életével, tetteivel, szavaival. A gyermek nem a vele szemben támasztott szóbeli követelmények nyomán lesz olyan, amilyennek szeretnénk, hanem az őt nevelő felnőttek példáinak hatására.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, harmonikus fejlődését.
- Nagyon fontos a folyamat, ahogyan a pedagógus vezeti a gyermeket a hitéletbe. E folyamatban teremtse meg a szükséges feltételeket (pl.: szimbólum a csoportszobában).
- Gondoskodjon a békés, időnként csendes légkorról.
- Fontos hogy az óvodapedagógus a gyermek párbeszédre tett kezdeményezéseit ne hagyja figyelmen kívül. Bátorítsa, kellő tapintattal és empátiával alkalmat kell teremtenie a vallásos tapasztalatok megszerzésére és ezek értelmezésében is segítenie kell (pl.: katolikus köszönés, templomlátogatás, bibliai történet elmondása, rácsodálkozás a természet szépségére).
- A gyermekek ismerkedjenek meg Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust, a karácsonyi, a húsvéti ünnepkörhöz kapcsolódva. Ismerjék meg a Jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd feldolgozása révén.
- A hitre nevelésnek gyakorlati része is van (pl.: templomlátogatás, szentmisén való részvétel, Balázs áldás, házszentelés, hamvazkodás stb.).
- A hitre nevelésben fontos az ima is. Az óvodás gyermeket meg kell tanítani arra, hogy Istent megszólíthatjuk, hogy Vele beszélgethetünk- ez az ima-. Ne csak

kötött imádságokat halljon a gyermek, hanem az óvodapedagógus tudjon hangosan hálát adni és kérni, akkor a gyermekek megérik ennek az értékét.

- Óvodánkban napi gyakorlat: étkezések előtt, után, reggel és lefekvés előtt rövid hálaimák.
- A közös imaalkalmak szervezése, melyek lelki közösséget kövácsoznak, kapcsolatot teremtenek az óvoda, általános iskola, gimnázium tanulói, a pedagógusok és a szülők között.
- A hitre nevelés folyamatának sokszínűsége óvodapedagógusonként változó lehet.

Hagyományaink, ünnepeink

Az egész év szerkezete az egyházi ünnepköréhez igazodva épül fel. A keresztény világnézet úgy tekint a múltra, hogy abban fölfedezi Isten végtelenül irgalmas szeretetét.

A kereszténység tehát alapot teremt a múlt tiszteletéhez, és így egy nagyon értékes pedagógiához. Ezért óvodánk, gyermekeink életében fontos szerepet játszanak az ünnepek, hagyományok. Minden ünnepet hosszas előkészület vezet be, maga az ünnep sokszor nem is óvodánkban teljesedik ki. Fontosnak tartjuk a várakozást, a tevékenységen keresztüli érzelmi átélést, ráhangolódást.

Az **évkör** számtalan lehetőséget kínál az ünneplésre (az egyházi év ünnepei mellett a nemzeti ünnepek, a névnapok, születésnapok, néphagyományból származó ünnepek, helyi hagyományok). Az egyházi ünnepek, az ünneplés liturgikus jelentéssel bír. Ezáltal lelki ajándékokkal gazdagítjuk a gyermekeket. Az óvodai ünneplés éppen úgy, mint a családi összefügg - előkészíti vagy levezeti azt - az egyház liturgiájával.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Betartjuk a liturgikus év időpontjait és lehetőség szerint ugyanazokat a szimbólumokat használjuk, mint a templomban.
- Váljanak a gyermekek számára ismerőssé, érthetővé a főbb vallási szimbólumok, jelek, valamint ezek szerepe a liturgiában.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek megsejtsék saját életük és a liturgikus cselekmények összefüggéseit. Érezzék meg, hogy ők tagjai az Egyház közösségének, tegyék lehetővé számukra a liturgikus események egyre teljesebb átélését, az eleven részvételt és az alkotó, alakító bekapcsolódást.
- Közös élmények, cselekvések kapcsán a csoport tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítat élménye révén váljanak képessé személyes imádságra, de gyakorolják a közösségben végzett ima liturgikus formáit is.
- Az óvodások az ünnepi megemlékezéseken lehetőség szerint részt vesznek. Az ünneplésben nincsenek szigorú szabályaink, de bizonyos kötöttségek szükségesek, mert ezek a gyermeknek biztonságérzetet adnak. Az ünneplés előkészítésében a gyermekek mindig részt vesznek.

- Figyeljünk az ünneplés során arra, hogy a keresztény hagyomány és a népszokások hogyan jelennek meg az életünkben (pl. betlehemezés, pünkösdölés).
- Nemzeti hagyományaink őrzése, átadása egyaránt kötelességünk, hiszen amint a növény a gyökereiből táplálkozik, úgy a gyermeknek (mint a „növekedő lény”) fejlődéséhez is nélkülözhetetlen a gyökereihez, nemzeti kultúránkhoz való szerves kapcsolódás, illetve a gyökerekből való táplálkozás.

4.5.2. Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek ismerjék és sajátítsák el a kitűzött feladatok egyes elemeit. Kiemelt figyelmet szentelve a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek egészségügyi nevelésére:

- higiénés szokások fejlesztése,
- aktivitás,
- étkezési szokások,
- mozgáskultúra megalapozása, a testi fejlődés elősegítése,
- pihenési szükségletek,
- prevenció, korrekció,
- szükség esetén speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával a szülővel együttműködve.

Egészséges életmód alakítása:

- Az egészséges életmódra és életvitelre nevelés.
- Önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése, megfelelő egészségügyi szokások elsajátítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Folyamatos testedzés, testi nevelés, prevenció, korrekció.
- Étkezési kultúra alakítása, erősítése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Gondozási feladatok:
  - Testápolási szokások kialakítása, intimitás tiszteletben tartása;
  - Öltözködési tudnivalók rögzítése, öltözködési szokások fejlesztése.
  - Étkezés, korszerű, helyes táplálkozási szokások kialakítása.
  - Kulturált étkezés szokásainak elsajátítása.
  - Pihenésszükséglet kielégítése.
- Egészségvédelmi feladatok:

- Tárgyi környezet biztonságának, tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- Alvás és pihenésszükségletek kielégítése.
- Higiénés szokások fejlesztése.
- Életmód- életszemlélet-életvitel:
  - Aktivitás fejlesztése.
  - A szervezet ellenálló képességének fejlesztése.
  - A helyes testtartás elsajátítása, javítása - az e téren különösen nagy eltérést mutató gyermekek észrevétele - szükség esetén differenciált korrekció speciális gyakorlatokkal.
  - Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés.
  - Helyes táplálkozási szokások kialakítása.
  - Egészségmegőrző szokások kialakítása.
  - Környezettudatos magatartás megalapozása.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Az óvodapedagógus példamutató magatartása, a gyermek igényeinek megfelelő segítségnyújtás.
- Pihenés feltételeinek megteremtése igény szerint.
- Higiénikus szokások, szabályok kialakítása során minta, segítségnyújtás, intimitás tiszteletben tartása.
- Rendszeres és igény szerinti szakorvosi ellátás szervezése, biztosítása.
- Korszerű táplálkozás biztosítása.
- Kiegyensúlyozott élettempó biztosítása.

Feltételek:

A fejlesztési eredmények érdekében kívánatos feltételek:

- tágas, világos csoportszoba,
- berendezési tárgyak természetes anyagból, könnyen tisztítható, elérhető magasságban,
- esztétikus terített asztalnál étkezés, nyugodt körülmény,
- higiénikus környezet,
- sokféle mozgáslehetőséget biztosító játszóudvar,
- megfelelő napirend,
- intimitás biztosítása,
- mosdóban jellel ellátott törülközők, fogmosó felszerelések, fésűk,
- öltözőben váltóruha, cserecipő, ruhafogas,
- a családdal való együttműködés - szokásainak ismerete: személyi és mentálhigiénia, öltözködés, napirend, étkezési szokások, szabadidős szokások-,
- egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása,

- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, erejükkel gazdálkodni.
- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket, ezek igényükké válnak és az óvodán kívüli helyzetekben is alkalmazzák.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére.
- Képesek lesznek mozgásigényük szándékos irányítására.
- Igényükké válik a rendszeres mozgás és beépül szokásrendszerükbe.
- Igénylik a szabadban való tartózkodást, sétát, kirándulást, a „zöld környezetet”.
- Igényükké válik a higiénés szabályok betartása.
- Figyelnek saját külsejükre, ruházatuk rendezett, testük ápoltságra.
- Igénylik környezetük rendjét, a hulladékot a kijelölt helyre gyűjtik.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiénés szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.

Önálló:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- a WC használatkor,
- fogápolásban,
- öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet, igényli ruhája rendezettségét,
- önkiszolgáláskor,
- a kimerített étel mennyiségének megítélésében,
- az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használja:

- az evőeszközöket (kés, villa, kanál),
- a játék és egyéb eszközöket,
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).

Tud:

- cipőt fűzni és kötni, gombolni, teríteni.

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkendő használat módját,
- ruházatának tisztántartási lehetőségeit,
- a rendetlenség megszüntetésének módjait.

Segít:

- a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésére irányuló tevékenységben,
- a kisebbeknek a különböző önellátására irányuló tevékenységében.

4..5.3. Érzelmi nevelés és szocializáció

Közösségi nevelés, társas kapcsolatok

A keresztény közösség fontossága a felebaráti szeretet megtapasztalásában

Valljuk és nevelésünkben fontos tényező az **érzelmi biztonság**, amely a gyermek és a felnőtt sikerességének, boldogságának egyaránt biztosítója. (A „szeretet-léggör”, amely körülveszi.) Az érzelmi intelligencia az alapja a szociális képességek, kompetenciák alakulásának, az alkalmazkodásnak, az empátiának, a toleranciának.

A gyermek számára az óvodai csoportja második olyan közösség, ahol idejének nagyobb részét tölti. A keresztény testvériség, felebarátság élményét ebben a közösségben éli meg igazán először. A gyermek felhasználja a korábban - családban - szerzett mintákat és ezekhez újakat „gyűjt”, társaikkal és a felnőttekkel életszerű szociális formákat gyakorolhat.

A gyermekek szempontjából fontosnak tartjuk a **vegyes életkorú, részben osztott** csoportot.

A szocializációjukhoz megfelelő alapot nyújt, hogy a gyermekek a különböző életkorú társak között lehetnek. Csoportjaink léggöre egyre közelebb kerül egy jól működő nagycsaládhoz, rokonsághoz.

Pedagógiai és pszichológiai ismereteink, valamint tapasztalataink azt mutatják, hogy az egyes gyermek saját érési ütemének megfelelően fejlődhet ebben a közösségben. Az óvoda közösségében folyó élet **mintát, állandó értékrendet** tár a gyermek elé.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, az önbizalom erősítése.
- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása.
- A gyermeki jellem alakítása.
- Kortárs gyermekcsoportok értékeinek észrevétele.
- Türelem, szolidaritás, igazságosság formálása.
- Érzelmek megjelenítésének formái.
- Szeretet, féltés, félelem kifejezése.
- Önfegyelem, fegyelem, udvariasság elsajátíttatása.
- Szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása.
- Szerepazonosulások megélése.
- Hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása.
- Egyházi ünnepek megélése.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- **Erkölcsei-szociális érzelmek**

- Barátságos, derűs kiegyensúlyozott csoportléggör alakítása.
- A kötődési hajlam erősítése a gyermek-óvodapedagógus, a gyermek-dajka és a gyermek-gyermek kapcsolat alakításával, pozitív érzelmi töltésű fejlesztésével.
- A gyermek szociális érzékenységének fejlesztése, én- tudatának, önkifejező és önértékesítő törekvéseinek alakítása.
- Biztonságos szokásrendszer, és norma rendszer kialakítása.
- Közös élmények, tevékenységek pozitív átélése.
- Viselkedéskultúra átörökítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés, szeretet, humor, figyelmesség, egymás segítése, együttérzés, illetudó viselkedés, fegyelmezettség, kooperáció, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés, türelem, szelídség, szolgálat.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális fejlesztése, szükség esetén szakemberek bevonásával.

- **Esztétikai érzelmek**

- A teremtett világ szépségének, esztétikájának felfedeztetése.
- A művészet szépsége iránti fogékonyság kialakítása (zene, mozgás, képzőművészet, építészet), esztétikai értékítélet megalapozása.

- **Intellektuális érzelmek**

Társas kapcsolatok:

- felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak,
- szívesen tevékenykedik a csoport érdekében,
- érdeklődik társai és a felnőttek iránt (a csoporton belül),
- képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni,
- legalább egy társkapcsolattal rendelkezik a csoporton belül,
- figyelemmel van a felnőttek és gyermektársak iránt, igyekszik - a szituációtól függően - elfogadni az alá-, fölé-, mellérendeltségi helyzeteket.
- Egymás közötti bizalom kiépítése (óvodapedagógus-gyermek, felnőtt – gyermek, gyermek-gyermek között).
- Biztonságérzet biztosítása a csoportban való tartózkodás során.
- Alá-, fölé- és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.
- Egymás iránti tolerancia alakítása.
- Hagyományörzés szokásainak alakítása.
- Kíváncsiság, érdeklődés felkeltése a szűkebb-tágabb környezete iránt.
- Kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése.
- Szabad önkifejezés biztosítása.
- Öntevékenységre szoktatás.
- Konfliktushelyzetek megfelelő kezelésének megtanítása.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a **beszoktatástól az óvodáskor végéig, a gyermek iskolába kerüléséig** (a hagyományok, jelképek, szülők bevonása, véletlen és tervszerű találkozások a környezetünkben élőkkel).
- Az érzelmi alapigények biztosítása, a kölcsönös bizalom légköre segítse a gyermeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék. Mindez örömforrás legyen a gyermek számára, megerősítést nyerjen környezetük által.
- Sok közös élmény, tevékenység szervezése, közös együttlétek, közösen végzett munka során a keresztény értékek kapjanak hangsúlyt (együttérzés, örömszerzés a szülőknek, másokért végzett apró figyelmességek).
- A szocializálódás folyamatában a valláserkölc normáihoz igazodó pozitív tapasztalatok, élmények megerősítése (közös liturgikus ünnep öröme, élmény).
- Napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, tanulás) biztosítása.
- A családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása a szülők aktív közreműködésével.
- Érzelmi megnyilvánulásokra való reagálások segítsék a gyermek egészséges fejlődését.
- Az egyes gyermekek viselkedésében zavart okozó tényezők (haláleset, válás, kistestvér születése) feltárása.
- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinak gyakoroltatása (a felnőttek kérésének elfogadása).
- Társas kapcsolatokra természetes rokonszenv alapján szerveződő csoportok közös tevékenységeinek támogatása.
- Közös élmények átélése (születésnapok, kirándulások, szereplések, színházlátogatások, ünnepek, játszóház stb.).
- Közös készülődés műsorokra, rendezvényekre.
- Részvétel helyi, ill. egyéb rendezvényeken.
- Az óvodapedagógus a gyermek számára a **mint**a, aki a keresztény felebaráti szeretetet hordozza és közvetíti. Meg kell teremteni a feltételeket, hogy a gyermeket aktív tevékenysége közben megismerje, és egyénileg vezesse, segítse fejlődésében.
- Kívánatos, hogy az óvodapedagógus elfogadó, megértő, segítő magatartását minden gyermek megtapasztalja, a sajátos pedagógiai attitűdöt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyaránt.
- Az óvoda teremtse meg a mélyebb személyes találkozások létrejöttének feltételeit, vidám hangulatot, szívből fakadó öröm lehetőségeit.
- Ebben az érzelmi kiegyensúlyozottságot nyújtó, biztosító légkörben tapasztalja meg, tanulja meg a gyermek: a feltétel nélküli szeretetet, egymás elfogadását, az egészséges, reális önértékelést.

Így napról napra szeretetük segítségével, észrevétlenül természetes módon kialakul bennük a szociális érzékenység. Elfogadnak, belátnak, képessé válnak a változásra.

Feltételek:

A fejlesztési eredmények érdekében kívánatos feltételek:

- otthonos körülmények a csoportszobában,
- lehetőségek a közös élmények, tapasztalatok szerzésére,
- az óvodapedagógusok, ill. más dolgozók pozitív, határozott mintaadásai.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvodapedagógust, társaik közlését, ébrednek bennük a közösségi öntudat.
- Örülnek a közösen elért sikernek, a közös élményeknek.
- Kialakul a környezetükben élők iránti érdeklődés.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyaik megszilárdulnak.
- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik.

Önálló:

- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás,
- a véleménynyilvánításban,
- döntésekben, választásokban,
- a vállalt feladat elvégzésében,
- tiszteletudó a viselkedése,
- ismeri és érti az óvodapedagógus metakommunikációs jelzéseit,
- igazmondásra törekszik,
- megkezdett munkáit befejezi,
- képes a belátásra,
- észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket,
- együttműködik a közös cél érdekében,
- örül a csoport közös sikereinek.

Társas kapcsolatok:

- felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, ha szükségét látja,
- szívesen tevékenykedik a csoport érdekében,
- érdeklődik társai és a felnőttek iránt (a csoporton belül),
- képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni,
- legalább egy társkapcsolattal rendelkezik a csoporton belül,
- figyelemmel van a felnőttek és a gyermektársak iránt,

- igyekeznek - szituációtól függően - elfogadni az alá, fölé - és mellérendeltségi helyzeteket.

Jellemzi:

- örömteli optimizmus,
- a szépség és jóság iránti igény.

4.5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Nevelésünk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, mert a nyelv, a beszéd a gyermeki személyiség része. A beszéd közös értelmi tevékenység. A szép anyanyelvi beszéd, a verbális képesség fejlesztése, a gyermek lelki, szellemi fejlődésének alapját biztosítják. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban (pl.: játékok számtalan lehetőséget teremt ehhez).

Az óvodai élet változatos tevékenységei a gyermek anyanyelvi képességeinek fejlesztését is szolgálják, és az óvodáskorban ért élmények meghatározhatják az anyanyelvhez fűződő viszonyt.

A gyermekek életének korai szakaszában igen sok információt gyűjtenek be látszólag „öntudatlan” szemlélődésből, az átélt tapasztalatból és cselekvésből. Az óvodai értelmi nevelésen értjük a gyermek beszédkészségének, nyelvi képességének, zenei képességének alkotó-alakító tevékenységének fejlesztését.

Az értelmi nevelés fejlesztő feladatainak megvalósulását az óvodai élet változatos tevékenységei szolgálják. Minden értelmi képesség, akarati tulajdonság fejlesztése elsősorban játékokon keresztül történik.

A nevelés-fejlesztés célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszélő környezet kialakítása, helyes minta és szabálykövetéssel a nevelőmunka teljes egészében.
- A kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- A beszéd alapját jelentő belső képalkotás folyamatának elősegítése.
- Oldott derűs légkör megteremtése, amelyben felbred a gyermek közlési vágya, gyermeki kérdések támogatása.
- Az értelmi nevelés során valósuljon meg a gyermek értelmi képességeinek fejlesztése, ismeretének gazdagítása és rendszerezése. Fontos minél tágabban nyitni a gyermek környezetét a teremtett világ megismerésére.
- Az értelmi nevelés során az intellektuális érzelmek megjelenése, segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy alakulását a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

A nevelés – fejlesztés feladatai:

- Kognitív képességek fejlesztése:
  - vizuális észlelés, alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony),
  - téri tájékozódás (irányok, viszonyok),
  - keresztcsatornák fejlődése,
  - észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása,
  - feladatmegoldó képesség,
  - gondolkodási műveletek (következtetés, konkretizálás, általánosítás, összehasonlítás, különbség-azonosság),
  - verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme.
- Az anyanyelvi nevelés feladatai, a kommunikációs képesség fejlesztése:
  - a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
  - beszédészlelés, beszédhallás, beszédértés, szóbeli reprodukció, beszédelfogás, tiszta beszéd alakítása,
  - hangok ejtése, szókinccs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása,
  - mondatszerkesztés, értelmes, folyamatos, összefüggő beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása,
  - kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása,
  - egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazása.
- A gyermek egyéni érdeklődésére alapozva.
- A környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.
- „Énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Vizuális percepció (formaérzéklet, formaészlelések) fejlesztése.
- Taktilis-kinesztéziás (mozgásérzeti) szféra mobilizálása.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Az óvodába kerülő gyermekek beszédállapotának megismerése, a fejlesztési feladatok tudatos tervezése.
- Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges az óvodapedagógusi minta, példa.
- Kommunikációs helyzetek teremtése:
  - a meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét „beszélgető kör”, tudjanak másokat meghallgatni.
- Játékos fejlesztéssel (pl.: bábozás) beszéd - és nyelvi képességek mozgósítása, a gyermek sikerélményhez juttatása, beszédöröm biztosítása.
- A nyelvi képességek fejlesztése terén leghatásosabb eszköznek a mesét, a verset, a bábozást és a dramatikus játékot tartjuk. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

- A mese, dramatikus szöveg párbeszéd elemeinek, részleteinek reprodukálása
- Az óvoda hagyományos felszerelésén túl szükséges anyanyelvi fejlesztő játékok biztosítása is.
- Logopédiai óvodafejlesztés.
- Esetenként a családon belüli kommunikáció irányítása és pedagógiai támogatása.
- A gyermek egyéni érdeklődésére alapozva spontán és tervezetten szervezett tapasztalatainak rendszerezése.
- Megfelelő motivációval, érzelmi ráhangolódással, indirekt módszerek alkalmazásával, komplex módon történjen a nevelés folyamatában a fejlesztő tevékenység.
- Érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- Egyéni különbségek, adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket, az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, kreativitást.
- A gondolkodás képességének fejlesztésekor alapfeladatnak tekintjük a gyermekek problémalátásának, érzékének fejlesztését, melyhez elengedhetetlen a gondolkodási műveletek - analízis, szintézis - tevékenység során történő fejlesztése.
- A figyelem fejlesztése, az ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása a gyermek tanulásában, egyén fejlődési ütemének megfelelően.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Fejlődjön beszédképességük, gazdagodjon szókincsük, érzelmeket kifejező kultúrájuk.
- Gondolkozásuk, képzeletük, fantáziájuk szándékos figyelmük erősödjön.
- Érthetően fejezze ki magát szóban.
- Gondolatait megfelelően tudja megfogalmazni.
- Mondókák, versek, mesék megértése és ismerete.
- Bővített mondatokban való fogalmazás a magyar nyelv szabályainak megfelelően.
- Életkornak megfelelően képesek legyenek élményeiket, gondolataikat minél színesebben kifejezni, társaikkal megosztani.
- A felnőtt minta alapján képesek legyenek saját szavaikkal rövid imát megfogalmazni
- Törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.
- Rendelkezzék problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Tudja figyelmét meghatározott ideig ugyanarra összpontosítani.
- Segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét.
- Törekedjék a reális önértékelésre.

- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

4.6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.6.1. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, a pedagógiai munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodában dolgozó felnőtt minden pillanatban értéket közvetít. Példaként kell állnia a gyermek, a szülő előtt. Meghatározó az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya: nemzethez, hazához, egyházhoz, neveléshez, óvodához, munkatársakhoz, a gyermekek szüleikhez, családokhoz, a gyermekekhez.

Az óvodapedagógusi párok összehangolják munkájukat, a nevelési-fejlesztési tervet közösen készítik el. A dajkák tevékeny segítői a nevelőmunkának. A gyermekek, a szülők is ismerik egymást, az óvodapedagógusok és a dajkák is ismernek minden gyermeket. Sok közös élménnyel, játékkal, énekléssel, ünnepléssel erősítjük ezeket a kapcsolatokat.

4.6.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda a belváros műemlék környezetében helyezkedik el. Közel az anyaintézményhez. Az óvoda újonnan épült, minden elvárásnak megfelelő, korszerű épület. Az udvaron a szabványnak megfelelő játszó-terek vannak kialakítva. Az óvoda a csoportszobákon kívül tornateremmel, só-szobával, egyéni foglalkoztatóval, szülői fogadó szobával és tárgyalóval rendelkezik. Felszereltségét tekintve igen jól ellátott.

Óvodánkban mértéktartóan és igényesen tükröződik a vallásos jelleg. Az intézménynek saját konyhája van, ahonnan az ételmezt kapjuk, melyet a tálaló-melegítő konyhában van módunk az étkezéshez előkészíteni. Lehetőségünk van figyelembe venni az egyéni szükségletű gyermekek igényeit (liszt érzékeny, diabetes stb.).

A tárgyi feltételek biztosításának szempontjai:

- Pedagógiai programunk hagyományos óvodai berendezések, eszközök meglétét feltételezi.
- Az óvodaépület berendezésének, udvarának kialakítása oly módon, hogy biztonságos, esztétikus, kényelmes legyen az óvodáskorú gyermek számára.
- Az óvoda tükrözze külsőségeiben is a keresztény szellemiséget.

- Legyen a gyermekek számára elég hely, megfelelő eszköz az egészséges mozgásra, játékra, **fejlesztő játékokra, mozgásfejlesztő tornaszerek** biztosításával.
- Színekben, formákban legyen vidám, harmonikus hangulatot árasztó a környezet berendezése.
- A keresztény ember számára fontos az ünneplés. Legyen olyan hely kialakítva, ahol tudunk ünnepelni, díszíteni.
- Óvodánk megfelelő munkakörnyezetet biztosít munkatársaink számára.
- Az óvodánkba járó gyermekeket és szülőiket igyekszünk esztétikus környezetben fogadni, megéreztetve velük ily módon is intézményünk szellemiségét.

4.6.3. Az óvodai élet megszervezése

Programunk az óvodai nevelés alapprogramjából indul ki, és a gyermeki játék központba helyezésével készült. Nagy hangsúlyt kap az anyanyelvi nevelés, amely az alapját képezi az összes többi nevelőtevékenységnek. Kiemelten megfogalmazódik, hogy **óvodánk sajátos jellege vallás- erkölcsi nevelésen alapszik**, a tevékenységeken keresztül a keresztény értékek eljutnak a gyermekekhez.

Óvodánkban sajátos pedagógiai arculat kialakítására törekszünk, melyet befolyásolnak az alábbi tényezők:

- az óvodát fenntartó egyházmegye elvárásai,
- az óvodát választó szülők elvárásai,
- a gyermekek adottságai, tehetsége, szociális körülmények miatt kialakult hátránya,
- a gyermeket fogadó iskola nevelési programja, helyi tanterve,
- a pedagógusok szakmai felkészültsége, továbbképzési elkötelezettsége,

Az Alapprogram szellemiségének megfelelően a köznevelési szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség deklaráljuk. Ezzel koherensen kiegészül az óvoda befogadó nevelési, és a pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdjével, továbbá a nemzetiségi, etnikai kisebbségi, illetve migráns gyermekek nevelésével, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésével összefüggő inkluzív pedagógiát támogató célokkal és feladatokkal.

Nagy hangsúlyt fordítunk az óvodás korosztály életkori sajátosságait figyelembe vevő pedagógiai szemlélet folyamatos fejlesztésére. Nagyobb prioritással szerepel a szabad játék és annak súlya, a környezettudatos magatartás, az egyházi, népi és családi kultúra értékei, a hagyományok, a norma és szokásrendszer megalapozása. Korszerűbb pedagógiai értelmezést kapott a feladatokon belül az anyanyelvi nevelés, valamint a tevékenységek közül a tanulás, mely lehetővé teszi, hogy a gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenteknek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá érik.

Programunkban ezzel összhangban felerősödött a differenciált fejlesztés, az egyéni fejlődési ütemhez igazított pedagógiai gyakorlat. Nagyobb figyelmet kap a

családdal történő együttműködéssel kapcsolatos, pedagógussal szembeni elvárás. Inklúzió: befogadó pedagógia, mely az esélyteremtés alapja, és feltétele az egyéni differenciálás.

- Anyanyelvi nevelés: az óvodai élet minden tevékenysége során feladatot jelent a pedagógus és gyermeket körülvevő felnőttekkel szemben.
- A környezettudatos magatartás megalapozása: nem csak a külső világ tevékeny megismerése céljából szervezett tevékenységek alkalmazásával megvalósítandó feladat.
- Kompetenciafejlesztés: ismeret- képesség- attitűd viszonylatában a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazított pedagógiai tevékenység.
- A későbbiek során célunk a Kett- pedagógia alapelveinek fokozatos bevezetése, mely a vallás-erkölcsi nevelést hivatott szolgálni.

4.6.3.1. Csoportszervezés

Az óvoda újonnan induló, és a beiratkozó gyerekek életkorát és létszámát figyelembe véve, szervezhető heterogén és homogén életkorú csoport is. Fontosnak tartjuk azt, hogy a testvér gyermekek egy csoportba járhassanak, illetve a már korábbi baráti kapcsolatokat is erősítjük azzal, hogy ők is egy csoportba kerülhetnek. Az elkövetkezendő években törekszünk a részben osztott csoportszervezésre.

A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége. Elsősorban az óvoda személyi lehetőségei, valamint a gyermekek korösszetétele határozza meg a csoportok kialakításának kritériumait.

4.6.3.2. A csoportok napirendje - hetirendje

„Csakis rendben van szerepe az igazi szabadságnak, a rendhez való igazodás hozza létre az otthon melegét.”

(Barsi Balázs)

Az óvodai élet megszervezésekor fontos a szokás, az értelmes fegyelem, amely alkalmazkodik a közösségi élet szabályaihoz.

A napi élet szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét, fejlődési ütemét, illetve a keresztény szokásokat (pl.: étkezés előtt, után ima, ünnepek).

A napirend és a hetirend alakításakor figyelembe vesszük a különböző tevékenységek idő igényét, a helyi szokásokat, intézményünk feltételrendszerét, a környezeti adottságokat, a szervezési lehetőségeket, a különböző tevékenységek megfelelő arányát.

Mindezek kielégítésére elsősorban indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék. Mivel a szabadjátékot tekintjük a gyermek fő tevékenységének, ezt vesszük kiindulópontnak, ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítunk. Az óvoda nevelő funkciójának kiteljesedése megköveteli a rendelkezésre álló időkeret minél jobb kihasználását. A napirend keretei között, a gyermeki szükségletek kielégítése, differenciált fejlesztése történik. A napirend segíti a gyermekek életritmusának, közösségi keretek között történő kialakítását. A pihenőidőt, az étkezésre, tisztálkodásra, öltözködésre szánt időt igényeik szerint alakítjuk ki. A gondozásnak kiemelt szerepe van a gyermekek önállóságának fejlődésében. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Naponta legalább 40 percet biztosítunk a szabad levegőn a közös mozgásra, mozgásos játékokra. Mivel a kisgyerek fejlődése természetes környezetben a leghatékonyabb, a lehetőségeinket figyelembe véve minden időjárási körülmények között használható fedett játszótéren, az óvoda udvaron és séták, kirándulások alkalmával biztosítjuk. Az óvoda udvarának és környékének minden lehetőségét felhasználjuk ahhoz, hogy a gyerekek minél többet tartózkodhassanak a csoportszobán kívül. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára biztosítjuk a megfelelő fejlesztő szakemberrel való tevékenykedéshez a nyugodt feltételeket és a feladatok elvégzéséhez többlet időt.

Napirend

Időtartam	Tevékenység
6:30-12.00	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban • Hitre nevelés, lelki beszélgetés és elcsendesedés feltételeinek megteremtése: „lelki-percek” • Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött testnevelés (teremben, tornateremben, vagy a szabadban) • Tisztálkodás, előkészület tízóraihoz, tízórai, játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek, fejlesztés a tevékenységben megvalósuló tanulás során • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában • Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn

	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése • Tevékenységekben megvalósuló tanulás <ul style="list-style-type: none"> o Verselés, mesélés o Ének, zene, énekes játék, gyermektánc o Kommunikációs technikák o Rajzolás, mintázás, kézimunka o Mozgás o A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> - Matematikai tartalmú tapasztalatok • Külső világ élményei, megfigyelések, séták, kirándulások • Valamennyi olyan tevékenység, melyet igényel a gyermek • Az egészséges életmódot elősegítő higiénés tevékenységek (tisztálkodás, öltözködés)
12.00-15.00	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) ebéd előtti előkészületek • Étkezési ima, ebéd • Testápolás, terem előkészítése a pihenéshez • Pihenés előtti ima, mese, ének • Pihenés egyéni szükségletnek megfelelően
15.00-17.30	<ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos ébredés • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a teremben vagy a szabadban, az évszaktól függően, a szülők érkezéséig

Hetirend

A hetirend hagyományos értelmében az egyes tanulási tevékenységek naponkénti váltakozását foglalja magába. A hetirend összeállítását úgy alakítottuk ki, hogy egy nap egy terület fejlesztését célozza meg, vagy esetleg egy katolikus ünnep adja meg az adott nap programját, egy tevékenység (például a Házszentelés napja, kirándulás napja, sütés-főzés, nagytakarítás napja).

Egy-egy témát több napon át is feldolgozunk másféle megközelítésből, változatos formában, módszerekkel, eszközökkel. Kivétel a mozgás, ami helyhez és időhöz kötött.

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. Törekedni kell a tevékenységek közötti belső arányok kialakítására.

Az óvodapedagógusok feladata a feltételek megteremtésével a szabad választási lehetőségek motiválása.

A TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT SZERVEZETI FORMÁI

Szeptember 1-től május 31-ig

Szervezeti forma: játékba integrált tevékenység			
Párhuzamosan véghez- differenciált szervezése	tevékenységek	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
<ul style="list-style-type: none"> Játék Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka Kommunikációs technikák Mozgás A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok Munka jellegű tevékenységek 		<ul style="list-style-type: none"> Hitre nevelés Mozgás Mozgásos játék (mindennapos mozgás) 	<p><u>egyéni,</u> <u>mikro csoportos,</u> <u>frontális</u> a témakörnek és a gyermekek fejlesztésének megfelelően</p>

Ezen **tevékenységek időtartama** a gyermekek életkorától, érdeklődésétől, figyelmük tartósságától függően változó: 3-4 éves korban 5-10 perc
4-5 éves korban 10-15, 15-20 perc
5-7 éves korban 20-25, 30-35 perc

Július 1-től augusztus 31-ig

Párhuzamosan véghez- differenciált tevékenységek tervezése és szervezése	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
Az óvodapedagógus	<ul style="list-style-type: none"> Hitre nevelés 	<ul style="list-style-type: none"> Egyéni,

<p>feladata a gazdag feltételrendszer megteremtésével a szabad választási lehetőségek motiválása. A gyermekek tevékenységei során megszerzett ismereteiket spontán, érdeklődésük alapján gyakorolhatják, gazdagíthatják.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mozgásos játék a gyermekek által ismert mozgásanyagra alapozva 	<ul style="list-style-type: none"> • mikro csoportos • frontális
--	--	--

- A tervezés alapja az **Alapprogram**, mely az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit határozza meg.
- Az óvoda **pedagógiai programja**. Elkészítésnél figyelembe vettük az Óvodai nevelés országos alpprogramja mellett; a Katolikus óvodák részére készített segédanyagot a módosított óvodai nevelés országos alpprogramjához.
A pedagógiai program olyan nevelés centrikus óvodamodell, amely jól kidolgozott, célirányosan és hatékonyan működtethető.
Koncepciónk célkitűzéseken alapul, az óvodáskorú gyermekek életvezetésének megalapozására és kialakítására irányulnak, alapja a vallás- erkölcsi nevelés.
- **Pedagógiai Munkaterv**
A nevelési évre szóló pedagógiai terv, tartalmazza a kiemelt célokat, feladatokat, a megvalósítás ütemezését, munkaközösségek tervét, gyermekvédelmi feladatokat, az óvoda ünnepeit, hagyományait, határidő és felelősök jelölésével.
Tartalmazza az alkalmazotti közösség munkarendjét, az éves ellenőrzési, értékelési és mérési feladatokat is.
- **Általános tervezés (Éves hálóterv)**
Egész évre szóló pedagógiai terv, amely tartalmazza a feldolgozandó témaköröket, élményköröket, a tevékenységek feladatait és tartalmát, projekteket a témakörökhöz.
- **Csoportnapló** A nevelőmunkát két félévre és egy nyári életre tervezzük, rendszere követi a pedagógiai program felépítését, a célok és feladatok lebontását. A csoportnapló tartalmazza a gyermekek adatait, a napirendet, hetirendet, nyilatkozatokat. Tevékenységekhez kapcsolódóan: játék, munka és tevékenységekben megvalósuló tanulás. A fejlődést elősegítő tartalmak, hitre nevelés tartalma. A csoportprofil, a projekttervek, a reflexiók, melyek a saját pedagógiai gyakorlat folyamatos elemzését, fejlesztését segítik.
- **Projektek, heti tervek:** Lehet a témakörhöz, ünnepkörhöz igazított, heti vagy napi tervezés, melyben a gyermekek érdeklődése is meghatározó. Tudatosan tervezzük benne a tevékenységek céljainak megfelelő anyagokat, feladatokat,

módszereket, eszközöket, szervezési módokat.

- **Munkakártyák: A feladatokat rajzos formában közvetíti a gyermekek felé. Jelöli a folyamatok egymásra épülését.**
- **Saját készítésű társasjátékok: A gyermekekkel közösen készített, az élménykörök ismeretanyagának rögzítésére, rendszerezésére, gyakorlására irányulnak.**
- **Gyűjtőmunka: Felkészülés a projekt megvalósítására. A témakörrel kapcsolatos képek, eszközök, gyümölcsfélék, zöldségfélék, gyűjtése a gyermekek és szülők bevonásával.**
- **Életkönyvek: Az életkönyv a gyerekek élményeiről készült fényképeket, különféle alkotásaikat, általuk írt meséket, történeteket, recepteket, leveleket tartalmaz. Van óvodai és egyéni életkönyv.**
- **Tehetségfejlesztő foglalkozások programterve**
Minden fejlesztő- foglalkozás 30 alkalomra programtervet dolgoz ki, éves szinten az optimális fejlesztés érdekében, a tehetségműhelyek témáinak megfelelően.

4.6.3.3. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A pedagógiai munkát segítő munkatársak (dajka, pedagógiai asszisztens) segítik munkáját. Az óvodapedagógus és az óvodában dolgozó munkatársak összehangolt munkája, elfogadó, segítő, támogató, attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára.

Pedagógusképünk:

Olyan ember, aki a keresztény hitet hitelesen éli, jellemző rá a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszerepet, a hitében megerősödéstre törekvő.

Szakmailag jól felkészült, tisztában van személyiségének sajátosságaival, törekszik a pedagógiai megújulásra. Képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz. Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.

A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógus társaival különböző pedagógiai eljárások és programok megvalósításában. Azonosulni tud a vallás- erkölcsi neveléssel, melyet a gyakorlatban hatékonyan tud megvalósítani.

Belső nyitottsága elengedhetetlen feltétele annak, hogy képes legyen fejleszteni, nevelni, irányban tartani, segíteni és támaszt nyújtani, a gyermekek más forrásból

szerzett tudására építeni pl. gyűjtőmunka. Rendkívül fontos az emberekhez való viszonyulása. Egyenértékű partnerként kell kezelnie a munkatársait, a szülőket és a gyerekeket.

A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Óvodai tevékenységei során felmerülő vagy kapott feladatait, problémáit önállóan, az intézmény működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.

A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a kompromisszumos megoldásra ösztönzi.

Minden gyermeket olyannak kell elfogadni, amilyen az adott pillanatban. Ez mindenkor feltétel nélküli elfogadást jelent. A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazzuk. Ez eredményezheti, hogy mind a felnőttek, mind a gyerekek megértve, megbecsülve érezhessék önmagukat. Ez az érzés alapot adhat a bátor megnyilatkozáshoz, kibontakozáshoz, valamint belső hajtóerőként segítheti a belső harmónia kialakulását, mely mind a testi, mind a lelki fejlődést ösztönzi.

Legyen képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.

Nyitottság fontos a pedagógia elveinek gyakorlati megvalósítása miatt. Ehhez szükség van arra, hogy folyamatosan bővítse, bővíthesse ismereteit, módszertani eszköztárát, tudatosan fejlessze pedagógiai kommunikációját. Minden újdonság iránt nyitott legyen, merjen vállalkozni – tanulási, képességfejlesztési segédanyagok, digitális anyagok, eszközök- saját élményein, tapasztalatain keresztül legyen képes dönteni arról, hogy az újonnan megismert eljárás segíti, vagy esetleg gátolja munkáját, kritikusan, céljainak megfelelően használja. Nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja szakmai fejlődése érdekében.

Jellemző rá az önképzés, rendszeresen tájékozódik az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről és kihasználja a továbbképzési lehetőséget. Ismeri a pedagógiai dokumentumokat, a különbözőségeket, a másságot elfogadja, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősíti.

Lehetőség szerint vegyen részt intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Munkájában fontos az objektív, tényeken alapuló, körültekintő építő értékelés. Felhasználja a mérési-értékelési eredményeket pedagógiai gyakorlatában. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont számára az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés. Többféle módszertani megoldásban gondolkodik, az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.

Katolikus óvodánkban dolgozók közössége nem tesz különbséget gyermek és gyermek között. A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

A katolikus óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya az egyházzal, nemzethez, hazához, embertársakhoz, szakmához, óvodához, munkatársakhoz, családokhoz, a gyermekek szüleihez, a gyermekekhez meghatározó. Ezeket a keresztény értékeket képviselve életük a gyermek számára követendő mintává, modellé válik.

<u>Az intézményben dolgozó pedagógusok száma:</u>	6 fő
intézményegység vezető:	1 fő
csoportban dolgozó óvodapedagógus:	5 fő

<u>Az intézményben dolgozó pedagógiai munkát segítőik száma:</u>	
pedagógiai asszisztens:	1 fő
dajka:	4 fő

4.6.3.4. Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Óvodánk épülete megfelelően szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét.

- A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhetően vannak elhelyezve.
- A foglalkoztatók felszereltsége megfelel a gyermekek változó testméretének, biztonságosak.

Fontos, hogy a környezet rendezettségét, nyugalmát, harmóniát sugározzon. A csoportszobák, gyermekmosdók, az öltözők balesetmentes, otthonos, egészséges környezetet, családi hangulatot biztosítanak. Az udvaron, a fedett teraszokon rögzített, mobil tárgyak és eszközök a gumi burkolat által a biztonságos mozgásfejlesztést segítik. Ezen feltételek biztosítják a gyermekek mozgás- és játékigényének kielégítését.

A csoportszobák kialakítása, elrendezése az óvodapedagógusok személyiségét, a neveléssel kapcsolatos tudatosságot fejezik ki. A berendezési tárgyak, eszközök természetes anyagokból készülnek. A színek, a formák harmóniája az esztétikai igény belsővé válását segítik. A berendezések alakíthatósága a gyermek kreativitását fejleszti. A játékeszközök a gyermekek fejlődéséhez, játékos fejlesztéséhez, kísérletező, felfedező tevékenységeikhez igazodnak. Óvodánk könyvtárát folyamatosan fejlesztjük a megjelenő szakkönyvekkel, vagy hitünket erősítő kiadványokkal. Rendszeresen tájékozódunk az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazzuk is azokat. Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép) igyekszünk célszerűen használni. Keressük az infokommunikációs eszközök alkalmazásának lehetőségeit az óvodában. A hátrányok csökkentését segítő speciális fejlesztő tevékenységekhez változatos eszközöket igyekszünk biztosítani, és újakat folyamatosan felkutatni a fejlesztő szakemberek útmutatásai alapján.

Megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

4.6.3.5. Óvodánk kapcsolatrendszere

Nyitott világban élünk. Az eredményes nevelés csak úgy jöhet létre, ha nyitottak vagyunk a világra, ha ismerjük azt a közeget, ahonnan a gyermek érkezik (család, bölcsőde) és ahová tőlünk megy (iskola). A kapcsolattartás formái és az együttműködés során egyre inkább használjuk az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Fontos számunkra, hogy az együttműködés legyen pozitív, fejlesztő hatású, hagyományos, rendszeres. A gyermek minden irányú fejlesztésére törekszünk, az életre készítjük fel őket, ezért nagy szükség van az óvodán kívüli színterek megismerésére is. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. Partnereinkkel való kommunikációnkban a kölcsönösségre és a konstruktivitásra törekszünk.

Az óvodapedagógus a kapcsolattartás során vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Katolikus óvodákban **az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái**, továbbfejlesztésének lehetőségei:

- kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás,
- internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségei,
- szülői értekezletek szervezése,
- játszónapok, foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése,
- közös kirándulás, kulturális programok szervezése,
- zárándoklat katolikus hitünkhöz kapcsolódó helyekre,
- közös szentmisén való részvétel,
- a családpasztorációt segítő családi és szülői programok megvalósítása (pl. lelki napok, adománygyűjtés, szüreti nap, családi napok stb.)
- Közös ünnepek szervezése – apák és anyák napja
- A gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása: befogadási terv, értékelés, folyamatszabályozás.
- Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről: az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a délelőtti tevékenységeken, napi jelzés, vagy beszélgetés, félévenként, illetve szükség szerinti tájékoztatás, gyermeki munkák és projekt tervek kihelyezése, nyitott óvodai programok, fogadóóra.
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása: családlátogatás, fogadóóra,

egyéni beszélgetések, gyűjtő munka, gyermeki jelzés megbeszélése, problémafelvetés.

- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése: ötleteinek elfogadása, évente ütemterv szerint, szülők meghívása bevonása, projektnapok.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása: igény és elégedettségi mérés évente, jelzések észrevételek megbeszélése, egyéni igények figyelembe vétele- szakmaiság megőrzése.

Óvodák, pedagógusok közötti kapcsolattartási formák:

- Intézményvezető-tagóvoda vezetők közötti kapcsolatok
- Egyházmegyei fenntartásban működő óvodák, vezetők
- Óvodákon belüli munkaközösség működtetése
- Szakmai bemutatók, szakmai napok
- Hospitálások az intézményi önértékelési program alapján
- Alkalmazotti értekezletek
- Esetmegbeszélések
- Dolgozói kirándulások
- Dajkatalálkozók

Plébániák- Fenntartó

Az óvodás gyermekek hit felé nevelése terén sok segítséget, támogatást kapunk. A plébános atyákat nevelési értekezletre, szülői értekezletre, lelki gyakorlat, lelki napok vezetésére meghívjuk, továbbá az óvoda ünnepeire, rendezvényeire is.

Székhely

A Báthory István Katolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményegységeként működik óvodánk, az összetett intézmény nevelőtestületével aktív partnerkapcsolatot tartunk fenn. Az intézmény lelki vezetője az ünnepek és lelki napok alkalmával ellátogatnak óvodánkba.

Az intézmény gyermekvédelmi felelősével rendszeres munkakapcsolatban állunk. Rendszeresen segítik rendezvényeinket az iskola diákjai önkéntes munka keretében, valamint az általános iskola alsó tagozatos tanulói ünnepi műsoraikkal teszik szebbé az óvodások karácsonyi és március 15.-ei ünnepeit. Évente két alkalommal beszámolóval és kivetítéssel mutatjuk be a Fenntartó képviselőinek és az intézményegység dolgozóinak az óvodában folyó gazdag tevékenységrendszerét.

A tehetségfejlesztő foglalkozásokat az anyaintézmény tanítói és tanárai tartják. Ez megkönnyíti a gyermekek számára az óvoda- iskola átmenetet. Óvodai ballagáskor vendégeink a leendő elsős pedagógusok, kikre jelképesen rábizzuk búcsúzó óvodásainkat, ezzel is megkönnyítve az iskolába lépést.

Óvoda- család

A gyermekek alaposabb megismerése és a nevelőmunka hatékonysága érdekében családlátogatást végzünk. Legalább egy alkalommal minden gyermeket felkeresünk otthonában, de a gyermekek érdekei szerint szükség esetén több alkalommal is. Ezek a látogatások segítik a meghitt óvónő- gyermek viszony alakulását, de a család és az óvoda nevelési céljainak kölcsönös megismerését is. További formái a kapcsolattartásnak: szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt napok, munka délutánok – alkalomhoz kapcsolódva, illetve alkalmi megbeszélések.

Szülői közösség – SZMK

Az óvodai SZMK választmány tevékenysége során az óvodába járó valamennyi gyermek, illetve szüleinek érdekképviselőjét látja el. Feladata: a megfelelő kapcsolat kialakítása a gyermekek érdekében a szülők és az intézmény között. Óvodánk csoportjai 2-2 szülőt (SZMK tagot) delegálnak a választmányba, akik maguk közül választanak elnököt. Ez minden nevelési év első szülői értekezletén történik. A választmány megbízatása nevelési évre szól. Tevékenységüket tanévre szóló munkaterv alapján végzik: Közvetlen kapcsolatot tartanak a csoportos óvodapedagógusokkal. Munkaterv alapján az intézményvezető évente legalább 2 alkalommal információt cserél a választmánnyal. Az SZMK joga, figyelemmel kísérni a gyermeki jogok érvényesülését, pedagógiai munka eredményességét, megállapításairól tájékoztatjuk a Fenntartót és a nevelőtestületet. A gyermekek nagyobb csoportját érintő kérdésekben tájékoztatást kérhet a nevelési- oktatási intézmény vezetőitől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal vehet részt a nevelőtestületi értekezleten. Nevelési év elején a pedagógiai munkatervet véleményezik.

Óvoda- iskola

Az átmenet megkönnyítése érdekében fontos nevelőmunkánk összehangolása az iskolával, s a kölcsönös nyitottság mindkét részről elengedhetetlen. Törekszünk egymás munkájának megismerésére, kapcsolatunk tartalmassá tételére.

Aktív kapcsolatot igyekszünk ápolni a Báthory István Katolikus Általános Iskolával és Gimnázium pedagógusaival. Iskolacsalogató programot szervezünk a szülők és az iskolai nevelők találkozására, tapasztalat cseréjére, volt óvodásaink élménybeszámolóját is megszervezzük.

Nyílt napjainkra, rendezvényeinkre meghívjuk őket, és mi is szívesen látogatunk el nagycsoportosainkkal különböző rendezvényeikre és nyílt napjaikra.

Bölcsődéssel

Hasznos információt adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény és a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele.

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság

Törekszünk a tartalmas, jó kapcsolat kialakítására a Szakszolgálat és a Bizottság szakembereivel. A problémás gyermekek, a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességekkel küzdő gyermekek problémáinak feltárásában. Előadások keretében adnak tanácsot, érzékenyítik a másság elfogadására a szülőket is, és segítik a mi nevelőmunkánkat is. A logopédus óvodán belül segít a beszédhibás gyerekek problémáinak feltárásában, megoldásában. Utazó gyógypedagógus segíti a speciális fejlesztő tevékenységeket.

Óvodánk intézményen kívüli Anyaországi és Kárpát-medencei kapcsolatai

Magyarországi és kárpát-medencei magyar nyelvű keresztény óvodákkal igyekszünk élő szakmai kapcsolatrendszert kialakítani. Városunk egyházi óvodájával, valamint Debrecen- Nyíregyházi Egyházmegye óvodáival igyekszünk egy gyümölcsöző partnerkapcsolatot kialakítani. Közös műhely munkákkal, szakmai tapasztalatcserékkel gazdagítjuk ismereteinket, szélesítjük módszertani kultúránkat, segítjük a szakmai munka fejlesztését.

Katolikus Pedagógiai Intézet és a Pedagógiai Oktatási Központ (POK)

Rendezvényeiről, továbbképzéseiről rendszeresen tájékoztatnak, amelyeken lehetőség szerint részt veszünk. Aktív résztvevői vagyunk online megvalósuló szakmai együttműködésnek is. – pl. szakmai anyagok letöltése.

Gyermekjóléti Szolgálat

Különösen indokolt esetben kapcsolatot veszünk fel a szolgálat munkatársaival a gyermek biztonsága érdekében, hogy személyes gondoskodást nyújtó ellátásban részesüljenek rajtuk keresztül.

Orvos- védőnő- fogorvos

Az óvodás korú gyermek egészségügyi szűrését, valamint a tanköteles korúak iskolaérettségi vizsgálatát a gyermek saját háziorvosa a védőnővel közösen végzi. Évente egyszer fogászati szűrővizsgálaton vesznek részt a gyermekek. A védőnő prevencióssal jelleget rendszeresen látogatja az óvodánkat.

Közművelődési Intézmények

Nevelési feladataink sokoldalúbb, színesebb megvalósítását segítik a közművelődési intézmények által kínált érdekes, hasznos programok, lehetőségek, melyeket be tudunk illeszteni a mindennapok tevékenységeibe.

Színházi, bábszínházi előadásokat tekintünk meg. Részt veszünk a Városi Könyvtár irodalmi foglalkozásain, a Zeneiskola óvodások számára szervezett hangversenyein. Megtekintjük a Báthory István Múzeum állandó és időszakos kiállításait, igénybe vesszük az óvodás korosztálynak szervezett múzeumi órákat.

4.7. A nevelés tevékenységformái

A nevelési és fejlesztési feladatok, a nevelés tartalma az óvodai élet tevékenységei során valósul meg.

4.7.1. Hitre nevelés

A hit Isten ajándéka.

A nevelés - fejlesztés céljai:

A hit felébresztése, keresztény hitélet megalapozása és az istenkép kialakítása a kisgyermekben.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

A keresztény kultúra közvetítése megtapasztalás, érzelmi biztonság, szerető, elfogadó légkör, bizalom, az összetartozás élménye által a gyermekek érzelmi, erkölcsi, közösségi és értelmi gazdagítása, a képességek kibontakoztatása, melyek biztosítják a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztését, a hit és közösségi életre való felkészítését.

Tartalmi megvalósítás

A hitre nevelés átszövi az óvodai élet egészét:

- a köszönési módban
- a mindennapos lelki beszélgetés során
- az étkezés előtti és utáni imádságban
- a templomlátogatások során
- a játékban
- a tevékenységekben megvalósuló tanulásban
- a délutáni pihenés előtti imában, fohászbán
- heti egy alkalommal hitoktatásban.

Az óvodapedagógus feladata

- Szeretetteljes légkörben az érzelmi biztonság megteremtése. Egy szerető, elfogadó – befogadó közösség kialakítása, melyben őszinte bizalom, összetartozás alakul ki gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt és felnőtt-felnőtt között.
- A családok bekapcsolása a katolikus egyház életébe: közös imádság, közös programok – kirándulás, munka, szórakozás – szervezése.
- A liturgikus év eseményeinek közös átélése:
  - karácsonyi ünnepkör
  - húsvéti ünnepkör (az ünnepre készülve jócselekedetek gyűjtése)

- templomlátogatás, ismerkedés a liturgia eszközeivel
- templomlátogatás során a helyes viselkedési szokások megismertetése
- közös szentmise-látogatás a családokkal
- imádságok tanulása
  - Az erkölcsi nevelés (közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények) átszővi az óvodai élet egészét. Teremtsen együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzetek, alkalmazzon az erkölcsi nevelést támogató módszereket az óvodai és az óvodán kívüli tevékenységek során. Hitéletet erősítő tevékenységek, rendezvények szervezése – pl. zárandoklat, családi napok, lelki napok stb.
  - Az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat) A biztonságérzet erősítése során a feltétel nélküli szeretet, elfogadottság és a bizalom élményének megéreztetése.
- Az ünnepek és megemlékezések:
  - az ünneplés jelentőségének megéreztetése,
  - az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése,
  - az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből,
  - az ünnep előkészítése, lezárása.
- Az együttműködés, kommunikáció elősegítése a digitális eszközök funkcionális használata terén – pl. fényképek, kivetítések ünnepek, rendezvények alkalmából, DVD illetve PPT készítése az óvodai eseményekről stb.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű legyen az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Magatartásával, cselekedeteivel, kommunikációjával közvetítse a keresztény kultúrát. Kapcsolódjon be a hitre nevelésbe – köszönési mód használata, - lelki percekben az óvodapedagógus munkájának segítése, - gyermekek segítése az étkezés előtti és utáni imádságban. Templomlátogatás és a mindennapi tevékenységekben, szeretetben, hitben gazdag példamutatás.

Elvárt nevelési eredmény:

A gyermek iskolába lépés idején is igényelni fogja a hit tovább élését. Képpé válik a kölcsönös tiszteletadásra. Erkölcsi tulajdonságai között kiemelt helyet foglalnak el az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség. Fogékonyá válik az élet értékeinek meglátására, felfedezésére és megbecsülésére.

Az óvoda hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei

Az intézmény hagyományainak ápolása, ezek fejlesztése, bővítése, valamint az intézmény jó hírnevének megőrzése az alkalmazotti és gyermekközösség minden tagjának kötelessége.

Az ünnepek vonulatának évszázados hagyományai vannak. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, szokások, amelyeknek segítségével nemzedékről, nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatainkat. Az egyházi és nemzeti ünnepek és megemlékezések rendezése és megtartása a gyermekek vallási, nemzeti identitástudatát alapozza, fejleszti, hazaszeretetüket mélyíti. Az óvoda egyéb helyi hagyományai közé tartozó rendezvényei a közösség formálását, a közös cselekvés örömét szolgálják. A gyermekeket a felnőttek és az egymás iránti tiszteletre nevelik.

Keresztény szellemű óvodai nevelésünk „gerincét” az egyházi ünnepek adják. Az ünnepek legfőbb célkitűzése – az Isten és emberszeretet elmélyítése. Feladatunk az ünnep tartalmának megismertetése a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve. Óvodánkban hagyomány, a közös szentmisén való részvételt – óvodásainkkal és szüleikkel részt veszünk az évnyitó Veni Sancte és az évváró Te Deum, hálaadó szentmisén. Évente egy alkalommal családi zárandoklatot szervezünk a Máriapócsi Könnyező Szűz Anya Kegyhelyhez.

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat. A közös élmények ereje erősíti a közösséghez való tartozást, megerősíti a hagyományokat és közel hozza a tágabb és a szűkebb környezet jelentős eseményeit a gyermekekben, ezzel is erősítve az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladatát, az erkölcsi magatartás és szokás megalapozását.

Családias, szeretetteljes légkörben zajló ünnepeink egy része óvodai szintű, más része a csoportokban kerül megünneplésre.

- **Óvodai ünnepeink:** Az óvodánk születésnapja, Mikulás, Karácsony, Gyermeknap- Iskolába készülők búcsúztatása.
- **Csoportok ünnepei:** Apák napja, Anyák napja, Születésnapok, Névnepok, Nőnap, Húsvét, Házszentelés, Gyertyaszentelés, Balázs-áldás

Egyházi ünnepeinken a világ felfedezésében a kisgyermek, a szülők és a közvetlen környezet megismerése után, ismerje meg a Mennyei Atyát is. Kezdeti fokon hozzuk kapcsolatba a kisgyermeket Istennel, az Isten és emberszeretettel. Megszerettjük velük a hitéleti szokásokat, élményeket nyújtunk. Megismertetjük őket az egyházi ünnepek tartalmával, a Bibliával, lehetővé tesszük azok átélését.

Szeptember- Szent Mihály hava:

- Veni Sancte
- Kisboldogasszony ünnepe (szept.8.)
- Szent Mihály (szept.29) – első pásztor ünnep

Október- Szent hava:

- Asszisi Szent Ferenc (okt. 04.)

November- Szent András hava:

- Mindenszentek, Halottak napja (nov.1-2.)
- Szent Márton katona, püspök (nov.11.) – a szegények védőszentje
- Árpád-házi Szent Erzsébet (nov.19.)
- Adventi előkészület

December – Karácsony hava:

- Szent Miklós püspök, Mikulásvárás (dec. 6.)
- Adventi időszak, Karácsonyi készülődés
- Jézus születésének megünneplése

Január – Boldogasszony hava:

- Vízkereszt, Házszentelés (jan.6.)

Február – Böjtelő hava:

- Gyertyaszentelő Boldogasszony, Gyertyaszentelés (febr.2.)
- Szent Balázs püspök, Balázs áldás (febr. 3.)
- Farsang

Március – Böjtmás hava:

- Hamvazószerda, Nagyböjti időszak, Húsvéti előkészület
- Szent József napján Apák napja
- Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.)
- Húsvét vigíliája, Jézus szenvedése (március vagy április)

Május – Pünkösöd hava:

- A Szűzanya hónapja
- Pünkösöd

Június – Szent Jakab hava: Te Deum

Nyáron:- **Nagyboldogasszony ünnepe** és az államalapító Szent István ünnepe, mely egyben intézményünk védőszentjének is az ünnepe. Óvodánk védőszentjének, Szent Kristófnak az ünnepe.

Nemzeti ünnepeink megünneplésekor célunk a hazaszeretet csírájának ápolása, a szülőföld szeretetére nevelés, népünk, nemzetünk jeles eseményeiről való megemlékezés, hagyományőrzés, ismeretnyújtás.

- Gyermekkel március 15.-ére emlékezünk közös óvodai-iskolai ünnepség keretében.
- A dolgozók városi ünnepségeken vehetnek részt október 6.-án vagy 23.-án.

A néphagyományt, a hitet erősítő közösség védettséget jelent a gyermekeknek, szülőknek, ahol nyugalmat, békét, megértést találnak. A közösségi asztal a családban vagy az óvodában, akár tágabb környezetben legyen is, az összetartozást és a közösségi érzést erősíti. Olyan alkalmak ezek, ahol a gyermek szocializálódása folyamatosan és sok örömet jelentve valósul meg.

Óvoda-család közös rendezvényei: szervezéskor az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenció

gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A szülőkkel közös szervezésben kerül megrendezésre a lelki napok, az adventi készülődés, a karácsonyi ünnepség, egészségnap és az iskolába készülők búcsúztatása. A közös rendezvényeken való kötetlen beszélgetések során a családok egyre jobban megismerik egymást, barátságok szövődnek.

Óvodán kívül szervezett programok:- közös családi kirándulások,- közös zarándoklat, múzeum és könyvtárlátogatások, - gyermekkoncertek, - színházlátogatás, - templomlátogatás.

4.7.2 Játék

„Játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.”

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, ezért az óvodai élet során a gyermek fő tevékenységének a játékot tekintjük.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesítését. A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik a napirendben, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is.

A kisgyermek képes sok-sok új ismeret elsajátítására, rendezésére, rögzítésére. Alapvetően a játék által ismeri meg a világot, a személyes és tárgyi viszonylatokat. A játékos ismeretszerzés és önkifejezés nem csak a gyermek nagyobb mozgásigényének felel meg, hanem életkori sajátosságainak is, melyben elsősorban az érzelmileg motivált ismereteket képes megragadni. A játék tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete.

Jelentős szerepe van az utánzó, szimbolikus és a kreatív játékoknak, a bábozásnak, a szerepjátékoknak.

A játékkal töltött idő a legnagyobb érték, a teljesítményre és az alkotásra készülődés lelki töltődés vissza nem térő kora.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Az óvodába lépéstől a gyermek iskolába kerüléséig megfelelő játékfajták és azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva.
- Lehetőségek biztosítása a gyermekek számára, hogy a képességeiket önállóan választott, sokrétű játéktevékenységgel fejlesszék, gyakorolják.
- A játék a gyermek lételeme. Egésznap tevékenységei között legjelentősebb, személyiségének alakulásában mással nem helyettesíthető.
- A játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése.

- A gyermekek játékgényének kielégítése változatos játéktevékenységeken keresztül.
- Szabad-képzettársítások, pszichikus szükségletek kialakulásának segítése.
- A pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élmények biztosítása.
- Társas kapcsolatok alakítása.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Az óvodába lépéstől a gyermek iskolába kerüléséig megfelelő játékfajták és azok tartalmának, minőségének alakításával, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva, sokszínű játékkínálat biztosítása.
- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségének biztosítása.
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása.
- A szociális kreativitás fejlesztése (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, viselkedési szabadság, ízlésformálás, társas - kapcsolatok, konfliktusmegoldások).
- A játék rendjének szokássá alakítása.
- Egészséges versenyszellem, kiegyensúlyozott együttműködés kialakítása.
- Élmény gazdag óvodai élet szervezése.
- A gyermek óvodán belüli - kívüli tapasztalatainak feldolgozása.
- Az agresszió és a szorongás feloldása játékban.
- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével és indirekt irányításával a szabad játék zavartalanságának biztosítása.

A játék tartalma:

A gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől a gyermek iskolába kerüléséig tart.

- A gyermek játékanak formai, tartalmi jellemzői.
- A játéktevékenység időtartama, mélysége, szintje, tartalmi gazdagsága.
- Társas kapcsolatok minősége.
- A kialakult társas kapcsolatok szintje.
- Nyelvi szint.
- Magatartásformák és szokások.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

- A keresztény közösségben átélt tapasztalatok, élmények meghatározó szerepe (pl.: keresztelő, körmenet, barkaszentelés stb.).
- Alkotó kedvű, kreatív légkör.
- A különböző típusú játékokhoz szükséges hely.
- A játékhoz szükséges idő.

- Az együttműködést, kreativitást segítő játékeszközök (természetes anyagok, „én készítettem alkotás öröme”).
- Tapasztalatok gazdagítása, a gyermek a játék által ismeri meg a világot, fedezi fel a személyes és tárgyi viszonylatokat, keresztény viselkedési mintát.
- A különböző fejlettségű gyermekek együttjátzásának segítése, a játékfajták, építőjáték, konstrukciós játék.
- Társas viselkedésükben jelenjenek meg az egymás segítése, szeretete, engedelmisség.
- A vegyes életkorú csoportban a különböző fejlettségű gyermekeknek más a játékeszköz igénye és a szociálisabban érettebb gyermekek mintát adnak az együttműködésre.
- Kapjon fontos szerepet a játékban a gyermekek beszédképességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei:

- Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei legyenek szituációktól függőek.
- Az óvodapedagógus alkalmazza azokat a nevelési eljárásokat, ami a családban különböző korú testvérek esetében természetes.
- Tanulják meg a gyermekek tisztelni egymás igényeit, alkalmazkodni egymáshoz.
- Ha a gyermekek játéka nyugodt problémamegoldó, az óvodapedagógus magatartása legyen a szemlélő, követő, hagyja a gyermekeket cselekedni.
- A gyermekek otthoni játékfeltételeinek megismerése, szükség esetén tanácsadás a szülőknek.

Az óvodapedagógus feladata

- A játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése;
- A gyermeki személyiség sajátosságainak feltárása megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban játékokon keresztül.
- Keresztény szemléletünk, magatartásunk jellemzője legyen, hogy elsősorban a jót lássuk meg minden gyermekben, játék és a konfliktus megelőzés során is mindig a pozitív magatartásformákat emeljük ki, növeljük az önbecsülést, egymás értékeit erősítsük.
- Az óvodapedagógus nyugodt, családias, egymásra figyelő légkört teremtsen, mely motiválja az elmélyült, nyugodt játékot, adjon utánozható mintát, majd maradjon bevonható társ.
- A napi tevékenységekben, a játékban biztosítson időt, lehetőséget a beszélgetésekre, az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik embertárs mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.
- Kapjon a játék kiemelt jelentőséget az óvoda időbeosztásában - biztosítson a pedagógus rugalmas, folyamatos napirendet, a szabad játékhoz hosszan egybefüggő időkeretet.

- Biztosítson a játékhoz a helyi adottságoknak megfelelően kialakított helyet és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, eszközöket, játékszereket
- Gazdag, változatos élményeket nyújtson, melyek tapasztalatait, eszközeit beépítheti a gyermek a játékába ezáltal a játék a pszichikumát, kreativitást fejlesztő, erősítő és élményt adóvá válik.
- Kuckókat, műhelyeket alakítson ki, - amelyek variálhatóak, mobilak, jó minőségű és megfelelő mennyiségű játékszerekkel, - melyek hozzásegítik a gyermeket a meghitt, elmélyült játékhoz.
- Tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, pl. a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a következetességet.
- Gazdagítsa a gyermekek játékfajtaát, azok tartalmát és minőségét figyelembe véve az óvodások életkori és egyéni sajátosságait.
- Tudatos jelenlétével segítse a tartalmas játék során a gyermekek kommunikációs képességének fejlődését, anyanyelvi nevelését. Ösztönözze a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- Az óvodapedagógus szeretesse meg a gyermekekkel a szabályjátékokat, segítse őket, hogy maguk is alkossanak szabályokat, készítsenek saját tervezésű társasjátékokat.

A pedagógiai munkát segítő feladata

Szerezzen ismereteket a különböző játékfajták – gyakorló játék, szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték – életkori sajátosságoknak megfelelő használatáról. Vegye észre és segítse azokat a gyermekeket, akik nehezen kapcsolódnak be játéktevékenységbe. Segítse ötleteivel, motiválja játékeszközökkel az örömteli játék kialakulását. Legyen részese a kialakult, elmélyült közös játéktevékenységnek.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A játék legyen belső indítékok alapján létrejövő önkéntes tevékenység, amelyben a gyermek élményeit, vágyait feldolgozza, közben ismereteket és készségeket sajátít el.
- A játék tükrözze a gyermek fejlettségét, és az ismeretei bővülésével változzon a játék minősége is.
- Szívesen vegyen részt bonyolultabb játéktevékenységben, hogy annál magasabb szinten segítse készségeinek fejlődését.
- A gyermek őrizze meg a játék örömforrás jellegét, melyben tudja levezetni a benne lévő feszültséget.
- Épüljön be személyiségébe az együttjátszás élménye, a szabályok, a szituációk közös tevékenység során létrejövő szocializációja.
- A játék hatására az esztétikai érzék, a „szép” szeretete alakuljon ki.
- Alakuljon ki a tanulás, a tudás szeretete, sikert, örömet hozó fejlesztő játékszerek alkalmazásával.
- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot válasszon.

- Kapcsolódjon be a közös játékokba.
- Legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Alakuljon ki pozitív érzelmei társai iránt.
- Legyen kezdeményező magatartású.
- Vegyen részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Legyen képes szabályjátékok megtanulására.
- Tartsa be és kövesse a megismert szabályokat.
- Hozzon létre egyszerű modelleket, maketteket.
- Legyenek egyéni ötletei, javaslati.
- Válasszon helyesen adott tevékenységhez anyagot és eszközöket.
- Legyen képes saját élményei eljátszására.
- Fogadja el társai javaslatait, ötleteit.
- Legyen képes a csoportban való játékra.

4.7.3. Verselés, mesélés

„A mese az anyanyelv zenéje és észjárása, a mese szórakozás, mulatság, egymásra hangolódás, a mese éppúgy a játék, örömforrás, beszédnevelő, enerősítő, személyiséget összerendező, a mese az óvodai nevelés páratlan eszköze.”

(Zilahi Józsefné)

A gyermek érzelmi-értelmi és etikai fejlesztésének, fejlődésének egyik legfőbb eszközei. A mese-vers erkölcsi, érzelmi, értelmi töltésű, emberi kapcsolatokat tanít, segíti a világ megismerését, lelket táplál. Az anyanyelv ritmusát, dallamát, szókincsét bővíti és a legtagabb értelemben tanít. A mese mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, megbékíti félelmeivel, erősíti önbizalmát.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Az anyanyelvi nevelés elősegítése.
- A lelki és szellemi fejlődés biztosítása.
- A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése.
- Tehetséggondozás.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Beszédkedv felkeltése.
- Beszédértés erősítése.
- Irodalmi élmény nyújtása.
- Érzelmi, esztétikai nevelés.
- Közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés.
- Erkölcsi fejlődés biztosítása.
- Önálló verselésre, mesélésre ösztönzés.

- Nemzeti, keresztényi öntudat erősítése.
- Bibliai történetek meghallgatására nevelés.
- Könyv szeretetére nevelés.
- Mindennapos élmény nyújtása.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Az irodalmi művekben rejlő erkölcsi tanulságok segítsék a gyermek szocializációját, értékítéletét, magatartási kultúráját.
- Az anyanyelvi nevelés „magvát” a szokásokat, hagyományokat, értékeket közvetítő mondókák, versek adják.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, melynek gerince a magyar népmesekincs megismertetése.
- A népi és az irodalmi művek mellett bibliai történetekkel is ismerkedjenek a gyermekek. (Alapforrás: magyar népmesék, népi mondókák, elbeszélések, bibliai történetek.)
- A mondóka, vers, és mesemondás során a hangsúly a szöveget mondó, a gyermekekkel játszó felnőtt kapcsolatteremtő beszédén, cselekvésén van, az óvodapedagógus ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
  - A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához és anyanyelvi neveléséhez.
- Mindennapi mesélés fontossága (délelőtt, elalvás előtt, délután).
- Folyamatos meseregények hallgatása.
- Lehetőség biztosítása a gyermekek önálló szöveg és mese mondásához (pl.: mese kitalálása, meseírás élményének megismertetése, hangsúlyos jó beszédtempójú olvasás előkészítése).
- Segítsük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. (A gyakori ismétlés, a mese többszöri feldolgozása elősegíti.)
- Szorosan kapcsolódjon a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez a bábozás, dramatizálás.
- Az irodalmi élmények feldolgozásának segítése különböző anyagok, eszközök, barkácsolási lehetőségek biztosításával. „Kincsesláda”, „Mesedoboz”.
- A gyermekek bátran használják és kezeljék a bábokat.
- A szóbeli szabad önkifejezés kibontakoztatása.
- Az alapvető illemszabályok, jó modor szófordulatainak megtanítása.
- A családok segítése pl.: könyvajánlat, programajánlat, hirdetőtáblán mondóka, vers.

Az óvodapedagógus feladata

- Az irodalmi anyag igényes összeállításával - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó

mondavilág elemei, meséi, klasszikus és kortárs irodalmi művek - a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése.

- A csoport napjait úgy szervezze, hogy minden nap jelen legyen színpadi kifejezés, a színjátszás, a mese-vers, dramatizálás, bábozás.
- Kuckók, sarkok kialakításával inspirálja a gyermekeket változatos tevékenységekre, a könyv szeretetére - könyvnezegetés, mese és bibliai történetek hallgatása, saját vers és mesealkotás.
- A meséléssel, bábozással, dramatizálással tárja fel a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Feladata a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése,- versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal-, a népi hagyományok, a klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetése.
- Nemzeti és keresztény ünnepek értékét irodalmi alkotásokkal is bővítjük.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Vegyen részt a színpadi kifejezés eszköztárának bővítésében és javításában. Segítse a gyermekeket az irodalmi anyag élményszerű átélésében.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szívesen, örömmel hallgasson mesét.
- Szívesen mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait.
- Önállóan vállalkozzon vers-és mesemondásra, bábozásra.
- Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget az adott ünnepi alkalomhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat.
- A szöveghűség mellett az alkotó fantázia is jelenjen meg, a történetek folytatásában.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Legyen képes a hallott mű tartalmának lényegét felfedezni és elmondani.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események), nevezze meg azokat.
- A természeti környezet szépségeinek megfogalmazásakor jeleljenek meg az ismert jelzős szerkezetek versekből, mesékből.
- Ismerjék és szeressék meg a könyveket, elemi könyvtárhasználatot.
- Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyv állagát.
- Vegyen részt dramatikus és mimetikus játékokban, közös műsorkészítésben.
- Legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait.
- Alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés).
- Képes legyen korának megfelelő színházi előadás cselekményeinek követésére.

4.7.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket, ezért is elengedhetetlen eszköze a nevelőmunkának. A dalok éneklése fejleszti a gyermek érzékenységét, fogékonyságát. Színessé teszi érzelemlát. A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Minden zenei nevelésének a saját hagyományából kell kiindulnia.”

*(Forrai
Katalin)*

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az óvodai zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését, zenei önkifejező-készségüket. Elsősorban az érzelmekre hat, esztétikai élményt jelent, fontos szerepe van a komplex személyiségfejlesztésben is.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Zenei anyanyelv elsajátítása.
- Élhangsúlyos magyar beszéd erősítése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Ismerkedés a hangszerekkel.
- Hallás fejlesztése.
- Éneklési készség fejlesztése.
- Kreativitás, improvizáció fejlesztése.
- Érzelmi, esztétikai nevelés.
- Egyházi zene megismertetése.
- Tehetség gondozás.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése.
- Zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- A néphagyományok, a műzenei, az egyházi és más népek dalainak, zenéinek megismertetése.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése.
- Zenei mozgáskultúra megalapozása, esztétikai élménynyújtás.
- A gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése.
- Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Elsődleges az óvodapedagógus és a gyermek hangja, érzékszervei.
- Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány.
- Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés óvodai nevelésünkben hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.
- A gyermekek zenei élményekhez juttatása, az óvodapedagógus éneke, vokális és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- Felhasznált zenei anyagok igényes életkornak és képességszintnek megfelelő válogatása. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzeti, etnikai, migráns gyermekek hovatartozását is.
- Fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása.
- Az ünnepekhez kapcsolódó egyházi énekeknél vegyük figyelembe az óvodába lépéstől az iskolába lépésig, hogy a gyermek, hang és ritmus képzetének feleljen meg (Jézus hív és vár énekgyűjtemény óvodásoknak).
- Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része (mint pl. napi mesélés). Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, gyermektáncra, zenehallgatásra, zenei képességek fejlesztésére.
- Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték, a mondókázás az esztétikai nevelés szempontjából kitüntetett helyet kap
- Élményfeldolgozás zenén keresztül.
- A szülőkkel közösen szervezett programokon törekszünk az együtténeklésre (hagyományok, ünnepek belső tartalmának mélyítése).

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus alakítson ki alkotókedvű zenesarkot, biztosítson gyermekméretű hangszereket, népzenei CD-ket, tágas helyet, tiszta, friss levegőt a zenei neveléshez.
- Az óvodapedagógus énekléssel, zenéléssel, a környezet hangjainak megfigyelésével, ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal keltse fel a zenei érdeklődést.
- Mondókákat, dalokat és a zenehallgatás anyagát a projekteknek, ünnepeknek megfelelően válogassa.
- A gyermekekkel és a szülőkkel közösen gyűjtsön a hangszerkészítéshez alapanyagot, és készítsen hangszereket.

- Olyan zenei összeállítást készítsen, amely hatékonyan motiválja a gyermekeket a szabad mozgásra, a szabad zenei önkifejezésre.
- Mutassa be a néphagyomány, ezen belül a nyírségi táj jeles napjaihoz, ünnepi alkalmaihoz fűződő népszokásokat, amelyek az óvodai zenei nevelésbe ötvözve átadhatóak az óvodás gyermekek számára.
- Énekes, táncos dalos játékokkal fejlessze a gyermekek esztétikai érzékét, gazdagítsa érzelmi életét. Fejlessze a közösséghez való alkalmazkodás készségét, és a gyermekek harmonikus mozgását.
- Mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal fejlessze a gyermekek anyanyelvi képességeit, az élhangsúlyos magyar beszédet.
- Énekes előadással, hangszeres játékkal keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt.
- Ismertesse meg a gyermekekkel más népek zenei kultúráját.
- Hallgassanak a gyermekekkel vallási, nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó hagyományos és kortárs zeneművészeti alkotásokat.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Az óvodapedagógus iránymutatásával segítse a térforma kialakítását, a játékszabályok pontos betartását. A gyermekek igénye alapján segítse zenei élményük kiteljesedését.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szívesen énekeljen, zenéljen spontán, önmaga örömeire.
- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Sajátítson el néhány, egyszerű népi szituációs játékot, dalt, mondókát.
- Felelgetős dalt énekeljen társával, vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Legyen képes a hang jelenlétének és megszűnésének (dallam és ritmusbújtásra) az egyéni éneklésre.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk- hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Legyen képes akusztikailag és ritmikailag is jól differenciálható motívumok elkülönítésére, improvizálására.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Ismerjen néhány térforma-alakítási lehetőséget (sor, csigavonal).
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat, hangkészletének megfelelő egyházi énekeket ünnepkörökhöz kapcsolódva.

- Ismerjen fel dallamotívumok alapján hallott dalt, néhány környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhango), hangszereket (ritmushangszereket, a furulya hangját, az óvónő által bemutatott hangszereket).
- Próbálkozzon dallamrögtönzéssel.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot, gyermektáncot.

4.7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A vizuális nevelés összetett, sokszínű terület. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal és egyéb nevelési területekkel. Az óvodás életkor az igazi rajzkorszak. A gyermekek legalább olyan szívesen rajzolnak, mint játszanak. Gyakran a két tevékenység annyira együtt jelenik meg, hogy alig lehet különválasztani. Mindkét tevékenység lényege az, hogy a gyermek a világról való benyomásait, tapasztalatait, élményeit a rajzolásban (mint a játékban is) elrendezi, olyanná alakítja, hogy biztonsággal eligazodjon benne. Ez a rend, rendteremtés azonban a sajátos gyermeki „tudás” alapján történik, nem a felnőttek látásmódja szerint.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Vizuális látásmód erősítése.
- Érzelmek, gondolatok vizuális megjelenítése.
- Szokásrendszer alakítása.
- Különböző anyagok, változatos technikák megismertetése.
- Térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása.
- Finommotorika fejlesztése.
- Esztétikai élménynyújtás.
- Alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Műalkotás elemzés.
- Tehetséggondozás.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően
- Vizuális nyelv, kifejezés:
  - képalakítás a vizuális elemek használatával (vonal, folt, forma, színek),
  - a képfelület kitöltése,
  - a vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése a képfelületen (soralkotás, hasonlóságok, ritmus),

- vizuális, taktilis ingerek (ujjfestés),
- táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása,
- egyszerű természeti és mesterséges formák megfigyelése, ábrázolása,
- képalakítás saját élmények, emlékezet után,
- képző - és népművészeti alkotások, képek nézegetése,
- technikák megismerése (rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások).
- A vizuális megértés, befogadás alapozása.
- A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A vizuális percepció fejlesztése:
  - alak – háttér, keresztezett vonalak felismerése, rejtett formafelismerés, keresztezett formák differenciálása, alak és háttér cseréje,
  - alakállandóság, formaállandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása,
  - térbeli helyzet: tárgyak szemlélőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, forgatása, részek helycseréje, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete,
  - térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, alak kiegészítése, részek összeillesztése, célirányos útkeresés.
- Vizuális kommunikáció:
  - színek keverése
  - a mindennapokban használt információs jelek, megismertetése (közlekedési jelzőtáblák, járművek jelei, egyszerű ábrák).
- Taktilis (tapintási) ingerek erősítése.
- Az ingerek más ingerekkel történő integrálása.
- A szín - és formavilág gazdagítása.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- Kézmozgások finomítása.
- Az alkotás örömeinek megtapasztaltatása.
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi, térbeli megjelenítésre.
- Képi gondolkodás fejlesztése.
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.
- Tárgy - és környezetkultúra:
  - téralkotás szabadon,
  - térrendezések,
  - konstruálás,
  - mintázás,
  - anyagalakítások (gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngyfűzés, termések, kavicsok, homok, építőkocka, hó, gipsz).

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Legfontosabb, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.
- A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat („ábrázoló sarok”, eszközök, anyagok helye, munkák helye, alkotás helye).
- Bátran éljenek a változatos kifejezési módokkal az alkotás, létrehozás, lehetőségeivel, hogy ötleteiket megvalósíthassák.
- Juttassuk el a gyermekeket az anyagok és az eszközök megismerésétől az önálló kiválasztás és alkalmazás élményéhez, fokozatosság, technikák nehezítése.
- Egyéni bánásmód, differenciálás, komplexitás.
- Célszerű a vizuális tevékenységek és munkatevékenységek összehangolása. (A szabad önálló tevékenykedés együtt jár a viszonylagos rendetlenséggel.)
- A tevékenységek megszervezésénél kitűnő alapot adnak az évszakok változásai, természet szépségei.
- Mint élményforrás az egyházi év ünnepei, jelképei és egyéb ünnepek, érzelmileg közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat, ösztönözzük ezek vizuális nyelven való kifejezését.
- Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermek alkotókedve, teljes önállóság szükséges.
Az óvodapedagógus vigyázzon arra, hogy a felnőttek képi sablonjaival, sémáival ne kösse meg a gyermek fantáziáját. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást, dicséretet alkalmazzon.
- Tapasztalja meg a gyermek, hogy saját keze munkájával örömet tud szerezni (pl.: társnak, szülőnek stb.).
- Érdeklődjenek egymás munkái iránt, s tudjanak együtt örülni saját és társaik sikerének, hiszen a kreativitás hajtóereje a szeretet, ami motiválja a gyermeket.
- Egyházi képzőművészeti alkotásokkal való ismerkedés (festmények, ikonok).
- A gyermekek munkáiból rendszeres kiállítás az előtérben.

Az óvodapedagógus feladata

- Teremtsen ihlető környezetet a gyermekek képi, plasztikai kifejező nyelvének ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Alakítson ki egy helyet, "műhelyt", ahol a gyermekek bármikor - a nap bármely szakában - kedvük szerint tevékenykedhetnek.
- Keltse fel az ábrázolás anyagaival, eszközeivel a tevékenységi vágyat, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka iránt.
- Törekedjenek jó minőségű anyagok használatára. A természet és a természetes

anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, és finommotorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új szerepet szolgálnak, egyben hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához.

- A sokféle kifejezési módhoz biztosítson technikai eszközöket.
- Nyújtson ismereteket az eszközök használatához, a különböző anyagok, technikák használatához.
- Teremtse befogadó közeget odafigyeléssel, amely elősegíti a megnyilvánulást, az érzelmek, gondolatok kifejezését.
- Biztosítson élményeket - kirándulás, séta, kiállítás - amelyek lehetőséget adnak a szabad alkotás, szabad önkifejezés öröméhez, belső képek gazdagításához. A természet látványa, a mű- és népművészeti alkotások segítik a vizuális funkciók, a szín, forma, alak észlelés fejlődését. Adjon lehetőséget a műalkotások, népi mesterfogások megismerésére.
- Készítsen munkakártyákat egy-egy vizuális technikához.
- Egy-egy katolikus és nemzeti ünnep sokoldalú feldolgozásával a művészi alkotásokban, többféle látásmódot mutat meg a gyermekeknek, ezáltal ábrázoló kedvét motiválja a különböző anyagok, eszközök próbálgatásával.
- Minden gyermeket juttasson el saját belső erőit aktivizálva képességeinek maximumára.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Segítse a vizuális „műhely” rendeltetészerű használatát. A rajzolás eszközeit – ceruzák – használhatóságát naponta biztosítsa. Gondoskodjon a vizuális eszközök fertőtlenített, higiénikus elrakásáról. Vonja be a gyermekeket a vizuális műhely esztétikussá tételébe.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Tudjon kifejezni a képfelületen elemi térviszonyokat.
- Használja a képi kifejezés eszközeit.
- Hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat.
- Emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Alkosson képet élmény, emlékezet alapján.
- Megfelelően használja az eszközöket, rendelkezék helyes ceruzafogással, tartsa tisztán az eszközöket.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Nevezze meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Vegyen részt a tér rendezésében figyelembe véve az alapvető térviszonyokat.
- Megfigyelés útján tudjon formát mintázni.
- Készítsen önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján.
- Rendelkezék koordinált szem és kézmozgással.
- Legyen véleménye saját és társai "műveiről", műalkotásokról.

- Tartsa tiszteletbe mások véleményét, fogadja el mások alkotását, lássa meg benne a szépet

4.7.6. Mozgás

A kereszténység nagyra értékeli az emberi testet. A keresztény nevelés az egész embert szolgálja, az „egész”-ségre irányul. A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek, természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, prevenciót, korrekciót.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és a testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi, a testnevelési foglalkozások mellett jelen van a játékban, az egészséges életmódra nevelésben, az esztétikai nevelésben is.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Egészséges életmód kialakítása.
- Mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Testi képességek fejlesztése, önbizalom, teherbíró képesség erősítése.
- Nagymozgás és finommotorika fejlesztése.
- Szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés.
- Tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba.
- Baleset megelőzés a megfelelő környezet biztosításával, erkölcsi neveléssel.
- Tehetséggondozás.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- A természetes mozgások alakítása, fejlesztése.
- Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése.
- Egészséges versenyszellem alakítása.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- A növekedés elősegítése.
- A légző, keringési, csont, és izomrendszer teljesítőképességének növelése figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira.
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.

- Mozgáskoordináció alakítása.
- A szem, kéz, láb koordinációjának fejlesztése.
- A nagymozgások, rugalmasság, egyensúly párhuzamos fejlesztése.
- A testrészek megismertetése, testséma ismerete.
- A vesztibuláris (egyensúlyérzetet befolyásoló) mozgások végeztetése.

Mozgásfejlesztés fő feladatai:

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egészséges életvitel alakítása.
- A mozgástapasztalat bővítése, sok gyakorlással mozgáskészség alakítása.
- Mozgáskultúra fejlesztése, prevenció, korrekció szakember segítségével (gyógytestnevelő).
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

- Biztosítsunk egész nap megfelelő eszközöket, helyet mozgásos tevékenységre a csoportszobában, tornateremben, udvaron (mozgásra készítő környezeti eszközök; szükséges szabályok megtanítása).
- Minden gyermek találja meg a fejlettségének, érdeklődésének a legmegfelelőbb tevékenységet.
  - Természetes mozgások.
  - Szem- kéz-láb koordináció fejlesztése.
  - Egyensúlyérzék fejlesztése.
  - Finommotorika fejlesztése.

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozásokon és mindennapi testnevelésen:

- A testnevelés foglalkozások anyaga az atlétikai, torna játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik a feladattól függően hol, mint eszköz, hol, mint cél.
- A testnevelés foglalkozásokon teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a test alaki deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna).

A testnevelés anyag évi elrendezésének szempontjai:

- didaktikai,
- pszichológiai,
- adottság (tornaterem - udvari sportlehetőségek),
- időjárás változásai,
- a mozgásos anyagokhoz természetesen igazodjanak a prevenciók fejlesztési feladatok (testséma, észlelés, verbális fejlesztés).

Az egyes foglalkozások megszervezésénél szempont:

- a csoport általános fejlettsége,
- a fejlődés üteme.

Testnevelés foglalkozások szervezeti kerete:

- Kisebbségeknek heti 1-2 alkalom
- Nagyobbaknak heti 2 alkalom
- Mindennapi testnevelés: mozgásos játékok szervezése 15-20 perc

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Óvodánknek alapvető feladata az egészséges életmódra nevelés, a gyermek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése.
- Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermek egészséges életmódjának szintjét.
- A gyermekek környezetében kevés a mozgáslehetőség, ezért az óvodánknek a mozgásfejlesztés, természetes mozgásigény kielégítése terén tudatosan fel kell vállalnia - a lehetőségekhez mérten - hogy a legjobb feltételeket biztosítsa a gyermekek számára.
- Változatos eszközök alkalmazása.
- Mozdásos játékok szervezése, feltételeinek biztosítása.
- A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is (a közös sportrendezvények pozitívan befolyásolják a családi nevelést is).
- A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges, fontos a meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte.
- Az óvodába érkező gyermekről anamnézis készítése (szokások, egyéni sajátosságok, igények megismerése).
- A testi adottságok, képességek terén kiemelkedő tehetséges gyermekek számára a városi tornaversenyen való részvétel biztosítása.
- Biztosítsunk a gyermekeknek az óvodai időn kívül az intézmény sportprogramjain részvételi lehetőséget.
- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szabadidő hasznos eltöltésére.

Az óvodapedagógus feladata:

- Tudatosan készítse el tervező munkáját, következetesen hajtsa azt végre és fejlessze szakmai tudását az óvodában alkalmazott új, korszerű módszerekkel és eszközökkel.
- Balesetmentes körülményeket teremtsen a szabad mozgáshoz a csoportszobában, az udvaron és az időjárástól függetlenül minden időjárási körülmények között használható fedett teraszon.
- A kötelező foglalkozások feltételeit teremtsen meg az időjárástól függően a szabadban, vagy az óvoda tornatermében.
- Sokféle sportolási, mozgási lehetőséget, változatos eszközöket, megfelelő

terhelést biztosítson a gyermekek számára.

- Zenés, mozgásos torna megszervezése utánzó mozgással, gimnasztikai elemekből felépítve – kar, törzs, térd és láb mozgások, változó irányú járás gyakorlatok.
- A mindennapos mozgásba építsen be tartásjavító és lábtorna gyakorlatokat és a Mozgáskotta eszközeit.
- Mozgásos élmények biztosításával önálló tapasztalatokat szereztessen. Alakítsa ki az "Én képes vagyok rá!" érzését.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Az óvodapedagógus iránymutatásával, az életkori sajátosságoknak megfelelően segítse a rászoruló gyermekek mozgásfejlesztését, a helyes mozgásforma gyakorlását. Biztassa a tiszta, balesetmentes környezetet és a fertőtlenített eszközöket.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítsa el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás).
- Legyen képes megfelelő tempójú, ritmus-, irányváltoztatással célzott nagymozgások és finommozgások végzésére.
- Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás között.
- Ismerje az alapvető téri irányokat.
- Legyen képes mozgását koordinálni.
- Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezéseivel.
- Legyen képes a sor és köralkotásokra.
- Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm.) két lábon.
- Tudjon fél és páros lábon szökdelni, ugorjon át kisebb akadályokat.
- A mozgásokban legyen kitartó.
- Ismerje saját testrészeit.
- Sajátítsa el a bonyolult rajzoló mozgásokhoz szükséges grafomotoros készségeket.
- Alakuljanak ki az egyes érzékelési területek (tapintás, nyomás, kinesztézia).

4.7.7. A külső világ tevékeny megismerése

Nyitott szemmel, szívvel fordulni a természet csodái felé!

A nevelésükben - mint minden más területen - a külső világ tevékeny megismertetése, megszerettetése szorosan összekapcsolódik a vallásos neveléssel.

Bizalom a világ, az élet értelmességében jó mivoltában. Az egész természet szépsége, rendje a Teremtő dicséretét zengi.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- Rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire, (öröm, hála).
- Ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel.
- Ismerkedés a szülőföld, és a közvetlen környezet hagyományával, szokásaival.
- Ismeretek gyűjtése tapasztalati úton (évszakok, jelenségek, növények, állatok).
- Természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése.
- A környezet védelmére, óvására nevelés,
- Környezet formai, mennyiségi, téri viszonyai, matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése, tevékenységekben való alkalmazása.
- Téri tájékozódás fejlesztése.
- A közlekedés biztonságára, önfegyelmre, egymás óvására nevelés.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- Megismerési módszerek alapozása, tapasztalatszerzés a környezetről.
- Természeti környezet:
  - élettelen természet anyagai,
  - az élettelen természet változásai: időjárás, évszakok, illetve a négy őselem szerint,
  - természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint, illetve a négy őselem szerint,
  - élő természet elemei: növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük,
  - az ember testrészei, külső tulajdonságai, környezetük.
- Tárgyak, személyek összehasonlítása:
  - tárgyak válogatása szabadon, vagy adott szempont szerint,
  - tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségeik megfogalmazása (hosszabb-rövidebb, nehezebb- könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb- szélesebb, több-kevesebb),
  - sorba rendezések mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámok, sorszámok sorba rendezések egyéb szempontok szerint),
  - halmazok elemeinek meg és leszámllálása (több- kevesebb, ugyanannyi),
  - halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tevés a tízes számkörben),
  - soralkotások, sorváltások balról jobbra, föntről lefelé (szemmozgás),
  - állítások fogalmazása (igaz-hamis eldöntése),
  - történetek alkotása képekről a mennyiségek figyelembevételével.
- Emberi környezet:
  - család, a család élete, családtagok,

- foglalkozások a családban,
- életmód.
- Az óvoda és környezete:
  - felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége,
  - az óvoda épülete, közintézmények a környéken,
  - az emberek munkája az egyes munkahelyeken, foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken.
- Tulajdonságok, formák, a színek, méretek vizsgálata.
- Közlekedés a városban:
  - eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai (különösen a gyalogos közlekedésre).
- Geometriai tulajdonságok megfigyelése:
  - építés szabadon,
  - építmények besorolása,
  - építés rajz alapján,
  - síkbeli építések síkmértani elemekből (takarások) elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján.
- Irányok, arányok megfigyelése: (bal-jobb, alá-fölé, mellé, közé, előtt-mögött, vízszintes- függőleges).
- Kiemelt figyelem a térbeli tájékozódó-képesség zavarával rendelkező gyermekekre (ferde, görbe, álló, fekvő, eleje-közepe, első-utolsó, fenn-lenn, felső- alsó-középső fogalmának gyakoroltatása - a helyviszonylatokat kifejező névutók gyakorlása).
- A rész és egész viszonyának megfigyelése.
- Környezettudatos magatartás kialakítása, ennek alapjai:
  - Mindennapjainkban nagy hangsúlyt fektetünk a víz, papír takarékos használatára. A hulladékokat szelektív hulladékgyűjtőbe helyezük el, mely az intézmény udvarán található.
  - Figyelünk arra, hogy feleslegesen ne legyenek lámpák felkapcsolva és a téli, fűtési időszakban a lehető legoptimálisabb hőmérsékleten legyenek a fűtőtestek használva (rövid, intenzív szellőztetés).
  - Évszakonkénti munkajellegű tevékenységek: őszi levél gereblyezés és söprés, téli hólapátolás, hó szobrászat, tavaszi virágpalántázás, ültetés, ápolás, hajtás, virágágyás ápolása.
  - A víz tulajdonságainak megfigyelésére, vizes terepasztal segítségével különböző kísérletek, megfigyelések lehetővé tétele.
  - A csoport szobákban természetsarkokat alakítottak ki az óvodapedagógusok. Itt gyűjtjük az évszakok kincseit, melyeket adott esetben a barkácsoláshoz is felhasználjuk (pl.: őszi alkotónapon termésbábokat készítünk.). A gyermekekkel közösen gondozzuk az óvoda növényeit.
  - Az egészséges életmód szokásait megalapozzuk a zöldség- és gyümölcsnappal is, amely minden csoportban, a hét egy kijelölt napján van.

A nyers gyümölcs és zöldségek fogyasztásával igyekszünk kialakítani a helyes táplálkozási szokásokat.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- Élettapasztalataik, a teremtett világ csodái alapján ismerjék fel Istent, mint teremtő és gondviselő Atyánkat.
- A környezet megismerése közben, természetes élethelyzetekben tartunk fontosnak a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítását, matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését, irányított formában mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárását.
- Segítjük a gyermek mindennapi tapasztalatait, élményeit feldolgozni (érzelmi megközelítéssel, keresztényszellemű értelmezés, fogalmi feldolgozás).
- A szűkebb-tágabb emberi, tárgyi környezet megismerését szolgáló tevékenységek biztosítása. Alapvető ismeretek jelenségekről, összefüggésekről, természeti változásokról.
- Tapasztalatgyűjtés természetes környezetben, megfigyelő séták, kirándulások szervezése, komplex feldolgozása, gyakorlása játékos formában.
- A természethez kötő pozitív, érzelmi viszony kialakítása.
- Tanulja meg a gyermek, hogy a természetet az ember óvja, mert életünk része, de tönkre is tehetjük, ha nem vigyázunk rá.
- Minden esetben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba integráltan szükséges megvalósítani (minden tevékenységben megjelenik a matematika).
- Matematikai képességeket fejlesztő játékok, eszközök elérhető helyen álljanak a gyerekek rendelkezésére.
- Az iskolai életmódra való alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása, eligazodás a gyakorlati életben, hetente egyszer tervezett, irányított formában történjen a matematikai képességek játékos fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata

- A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadása.
- Segítse a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.
- Használja ki az óvodában a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.
- Tegye lehetővé a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.
- Segítse a gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan

gondolkodjanak a lehetséges jövőről.

- A teremtett világ felfedeztetése során pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti és társadalmi környezethez, az emberi alkotásokhoz, és azok védelmére, óvására nevelés (öröm, hála).
- Megfigyelő séták, kirándulások szervezése.
- Kísérletező tapogatózás során a környezet tevékeny tapasztalati úton történő megismerésére biztosítson alkalmat, időt, helyet és eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat - és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. A változások folyamatos megfigyelése.
- Szülőföld megismertetése, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeinek megszerettetése, védelme.
- A környezetben való, életkornak megfelelő eligazodás és tájékozódás kialakítása - tapasztalat szerzettetése a szűkebb és tágabb természeti - emberi - tárgyi - vallási környezet formáiról, mennyiségi és téri viszonyairól.
- Komplex tevékenységrendszer megszervezésével segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozását és alakítását.
- A *matematikai* tapasztalatszerzést 5-7 éves korú gyermekek számára tervszerű kötetlen formában szervezze, 3-5 éves korúaknak integrálva a környezeti technikával. Használjon ki minden lehetőséget és helyzetet - játéktevékenység, munka, séta, kirándulás, ünnep -, ami a matematikai képességek fejlesztését elősegíti.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Támogassa az óvodapedagógus munkáját. Az Isten által teremtett világ a természetes és az épített környezet tiszteletét sugározza tetteivel a gyermekek felé. Ismerkedjen meg a kísérletezés eszközeivel, használatukkal. Növénygondozásba vonja be a gyermekeket. Környezettudatos viselkedésével mutasson példát.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Hasonlítsa össze mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szóbeli kifejezéseket a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között), a névutók helyes használata.
- Végezzen méréseket, becsléseket, válogatásokat szempontok alapján.
- Másoljon, vágjon, hajtogasson síkban és térben.
- Tájékozódjon a valóság formavilágában (geometriai alapfogalmak, formaészlelés, formaemlékezet, formaazonosság).

- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint.
- Tudja személyi adatait (lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve) életkorát.
- Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit, beszéljen az öltözködésről évszakhoz illően.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat.
- Ismerje néhány környezetében lévő épület funkcióját.
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (a közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, gyalogátkelőhely jele).
- Helyezze főbb csoportokba az élőlényeket (ember, állat, növény).
- Tudjon alapvető növény, állatgondozási műveletekről.
- Ismerje és tegyen különbséget zöldség és gyümölcs között, ismerje a környezetében fellelhető virágok nevét.
- Vegyen részt természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása, szemét újra hasznosítás), a környezetvédelem szabályainak megfelelő magatartást tanúsítson.

4.7.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. A munkajellegű tevékenység célja a gyermeki munka megismertetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység.

A nevelés - fejlesztés céljai:

- A munka jellegű tevékenységek megszerettetése.
- Munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újakkal való bővítése.
- Munkamegosztásra nevelés.
- A munka eredményének megbecsülésére nevelés.
- Tapasztalatszerzés, a környezet megismerése.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakítása.
- Közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakítása.
- A gyermek célirányos figyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása.
- Jártasságok szerzése az eszközök, szerszámok használatában.

A nevelés - fejlesztés feladatai:

- A gyermekek megismerési vágyának sokrétű kielégítése, kezdeményező készségének formálása.

- Kitartás, feladattudat, önfegyelem állóképesség fejlesztése.
- A munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmény megbecsülése, a dolgozó ember szeretete.
- Az önkiszolgálás, öltözködés, testápolási teendők, étkezéssel kapcsolatos munkálatok, feladatok végzésére nevelés.
- Konkrét, reális, a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő differenciált, fejlesztő értékelés.
- A közösség érdekében végzett munka:
  - a naposi tevékenység,
  - csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok,
  - az alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások,
  - a környezet rendjének biztosítása,
  - segítség a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek,
  - egyéb megbízatások teljesítése.
- Az évszakoknak megfelelő tevékenységek:
  - csoportszobában,
  - udvaron.

– **Óvodáskor elején** a gyermekek többsége eléggé önálló, ezért arra törekszünk, hogy már a beszoktatási időszakban aktívan vegyenek részt a szükségleteik kielégítésével kapcsolatos munkafolyamatokban – öltözködés, testápolási teendők, étkezéssel kapcsolatos munkálatok. A gondozási teendőket a felnőttek segítségével állandó kontroll, értékelés és buzdítás kíséretében végzik egyre eredményesebben, mely így a gyermek számára örömforrássá válik.

– A **befogadott**, érzelmileg stabilizálódott gyermeknél már jelentkezik az igény önmaga ellátására, kiszolgálására. Heterogén csoportjainkban a nagyobbak példája is vonzóvá teszi a kisebbek számára az önkiszolgáló és a közösségért végzett munkát.

– **Négy éves** kor táján már tudatossá válik az önkéntes munkavállalás, megbízatás elfogadása, esetleg elutasítása – egymásért. 5 éves kor felé haladva már lehetőség adódik az önkiszolgáló munka minőségi és esztétikai fejlesztésére.

– **6-7 éves** korban büszkén tapasztalják magukon, hogy már nem csak magukért, közvetlen asztaltársukért, barátjukért képesek feladatot ellátni, hanem munkájuk eredményét az egész csoport, a felnőttek, sőt az egész óvodai közösség élvezi, hasznosítja. Óvodáskor végére így jutnak el a munka jellegű tevékenységben egy magasabb szintre, melynek alapja a munka szeretete és felelősségérzet mások iránt.

– **A közösségért mindennap illetve alkalomszerűen elvégzendő munkák:** Végezzenek felelősi munkát - öltöző - mosdó rendje stb.

Aktívan kapcsolódjanak be a játék elrakásba, ágyrakásba, a terem rendezésbe. Szívesen vállaljanak naposi munkát, viráglocsolást, madáretetést, természetsarok gondozást, udvarrendezést, a kerti munkát. Teljesítsék az egyéni megbízásokat, - pl. eszközöket, üzeneteket adjanak át. Segítsenek a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek.

- **Meghatározott időszakra vonatkozó munkafolyamatok:** Aktívan kapcsolódjanak be az évszakoknak megfelelő napi munkatevékenységekbe. Érezzék át az ünnepi időszak előtti készülődést - kapcsolódjanak be a díszítésbe, dekorációba, süteménykészítésbe, stb. Vegyenek részt a tervezési folyamatban - az előre megtervezett heti feladatok megvalósításában.
- A feladatok elvégzését munkatábláról, önállóan vállalják a gyermekek, - mindenkinek feladata van.
- Az óvodapedagógus a gyermekekkel közösen tervezi meg a munkát, - lerajzolják munkakártyára a munkafolyamat menetét, pl. a salátakészítés fázisainak ábrázolása, a virágültetés folyamatának ábrázolása.

Módszer, eszköz, szervezeti keret:

- A család és az óvoda munkához való elvárásainak közelítése.
- A munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.
- Minden gyermeknek biztosítsunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet (pl.: naposi munka, növényápolás, udvari rész rendezése, csoportszoba átrendezése, alkalmi megbízások).
- Biztosítsuk, bővítsük folyamatosan a munkatevékenységhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket (hely biztosítása, ahol elérhető és használható a szükséges eszköz).
- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Tartsuk fontosnak, hogy a munkavégzés rendszeres és folyamatos legyen.
- A mindennapi élettel kapcsolatos munkákat rendszeresen és alkalmakhoz kötötten végezzük (havi tervezés).
- Váljon természetessé a munkajellegű tevékenység:
  - Tanulják meg tisztelni a munkát végző embert.
  - Éljék meg a „mi csináltuk”, „én csináltam” élményét, örömét.
  - Tanuljanak meg munkájuk által másoknak örömet szerezni, áldást kérni munkájukra.
  - Tudjanak alkalmazkodni egymáshoz.

- Gyakorolják a fegyelmezett, kitartó munkavégzést, helyes eszközhasználatot!

Az óvodapedagógus feladata

- Munkatevékenységek által biztosítsa a felfedezést, a kísérletezést, a szabad kifejezést, az önálló megfigyelést.
- Az óvodapedagógus teremtsen nyugodt, alkotó kedvű légkört, biztosítsa a munkavégzéshez a feltételeket, a gyermekméretű eszközöket, kerti szerszámokat, a kísérletezés eszközeit, valódi edényeket, valódi alapanyagokat, munkatáblákat, munkakártyákat, növényeket, állatokat.
- Cselekvő tapasztalással vezesse rá a gyermekeket a feladatok elvégzésére, ismertesse meg velük a munka eszközeit, annak használatát, fogásait, sorrendjét és az ellenőrzés módjait.
- Erősítse a munkára készítő indítékokat, saját és mások munkájának elismerésével erősítse a közösségi kapcsolatot.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét is, de az együttműködés és a közösségi munka feltételeit is, figyelembe véve egyéni sajátosságokat.
- Biztosítsa a rendszeres, mindennap elvégzendő munkák állandóságát és folyamatosságát a munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) kialakítását.
- A munkatevékenység fázisait munkakártyán rögzítse.
- Szerettesse meg a munkát, örüljön együtt az eredményeknek, az értékeléssel fokozza a kedvet a munkatevékenységekhez.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Példamutatásával, segítőkészségével, mintájával járuljon hozzá a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (pontosság, kitartás, önállóság, felelősség, kötelességtudat, céltudatosság) alakításához. A munkajellegű tevékenységek fajtáit és fázisait ismerje. A gyermekeket életkori sajátosságaiknak megfelelően vonja be. Ösztönözze a gyermekeket a pontos, precíz munkavégzésre. Irányítsa önállóan a naposok munkáját.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat.
- Ismerje fel saját képességeinek határait, ismerje fel a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerje meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai, teljesítse pontosan a megbízatásait.
- Ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére.
- Legyen igénye felfedezett kisebb hibák kijavítására.

- Gondozza, óvja környezetében levő növényeket.

4.7.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél

Az óvodás gyermek természetes kíváncsiságából kiinduló spontán tanulási vágyára építve kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése.

Feladat

A tanulás során feladatunk nemcsak a társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

Az óvodapedagógus a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és az ismeretszerzés folyamatát.

Az alkalmazott pedagógiai módszerek támogassák a kompetenciafejlesztést.

Tartalmi megvalósítás

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység.

A gyermek tanulási tevékenységeinek színtere, szervezeti keretformája a játék, amelynek nevelési alapelve és módszere a játékoság. A gyermek képes arra, hogy érdekes, ösztönző körülmények között, a felnőtt megértő, elfogadó támogatásával megtalálja az önmaga számára legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzeteket.

- Az önálló tevékenykedés életszükséglet és egyben tapasztalatforrás. A tevékenységek kapcsán tapasztalják, hogy a kapott feladatok megoldása érdekében szükséges alkalmazkodni egymáshoz és az óvodapedagógus kéréseihez. A tevékenységhez kötött tanuláskor fontos a gyermekek motiválása, aktivizálása, az egyéni adottságok és az optimális terhelhetőség figyelembe vétele.
- A tanulási folyamat a nevelés szerves része, a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja, nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
- Vegyenek részt játékos kísérletezésekben, megfigyelésekben, szerezzenek ismereteket és tapasztalatokat szűkebb és tágabb természeti- és társadalmi környezetüktől önállóan, vagy közösen. A sok-sok próbálkozás, pozitív és negatív élmények és ezek feldolgozása a különböző tanulási technikákban elengedhetetlen feltételei a külső ingerek belsővé válásának és a harmonikus személyiségfejlődésnek.
- Az önálló tapasztalatgyűjtés mindig magában hordozza a kudarc, tévedés és a hibás döntés lehetőségét, de a teljes személyiségfejlődés szempontjából ezekre

ugyanolyan szükség van, mint a sikerre, hiszen a segítségükkel alakulhat, fejlődhet többek között az akarat, kitartás, önismeret, kudarctűrés, döntésképeség, rugalmasság és a felelősségvállalás képessége. Megjelenik a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, a gyakorlati problémamegoldás. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT eszközöket is.

- Megjelenik a kognitív képességek tevékenységbe ágyazott alakítása.
- Pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó a fogalomhasználat.
- Emlékezetből idézzenek fel élményeket, tapasztalatokat. Kreatív gondolkodást, képzeletet, probléma- és feladatmegoldást fejlesztő tevékenységekben vegyenek részt, melyek által pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük, kifejezőképességük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek számára szakember segítségével hosszabb távú fejlesztési terveket dolgozunk ki és irányításával alkalmazzuk a gyermekcsoportnak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.
- A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek egyéni fejlődési üteméhez igazodóan egyéni fejlesztést szervezünk, mert a gyermek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyítva fejlődésében szemléljük.
- A vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el
- Tehetségígéretekre utaló tulajdonságok megléte esetén szintén biztosítjuk a nagyobb odafigyelést és az egyéni fejlesztést.
- Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermekek teljes személyiségének, autonómiájának kibontakoztatását, ahol a bizalommal teli légkörben minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- A gyermekek kompetenciájának fejlesztésére felfedezési lehetőségekben gazdag, valamint a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére alkalmas tevékenységeket biztosítunk (pl.: kísérletezés, társasjátékozás), kihasználva a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók gyakorlására.

Az óvodapedagógus feladata

- Biztosítsa a játékoságot, a cselekvéses tanulást az egész nap folyamán. Vegye figyelembe a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítsa a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén változtat előzetes tervein.
- A gyermeki tevékenységeket, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően, logikusan építi fel, alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét

segítik.

- Kötetlen szervezeti formában a játék adta lehetőségek kihasználásával, játékos helyzetek megteremtésével, az önálló tapasztalatszerzéshez – játékhoz és egyéb tevékenységekhez- az életkorak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.
- Valamennyi tevékenységi formában a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése, a differenciálás elvének alkalmazásával – differenciálás módja, formája.
- Ismerje fel a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, és nyújtson számukra segítséget – esetlegesen megfelelő szakembertől (pszichológus, fejlesztő pedagógus stb.)
- A játékba integrált önkéntes és cselekvéses tevékenykedtetéssel, építve szükségletekre fenntartja, fokozza a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, kitartását és fejlessze gondolkodást.
- A tanulás élményszerűségét, a felfedezés örömét érdekességét fokozza szerepjátékokkal, mozgásos értelemfejlesztő játékokkal, nyelvi játékokkal, saját készítésű társasjátékokkal, illetve gátlást, szorongást oldó eljárásokkal.
- Szervezzon a gyermekek számára kommunikációs, önismereti és versenyjátékokat.
- Teremtsen együttműködést kívánó helyzeteket, páros, mikrocsoportos tevékenykedtetést, de csoportos tevékenységek esetén is figyeljen az egyéni szükségletekre, és a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni igényeinek megfelelő módszereket, eljárásokat válasszon.
- A gyermek hibáit, tévesztéseit kezelje a tanulási, fejlődési folyamat részeként, egyéni megértést elősegítő módon reagáljon rájuk.
- Teremtsen az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet, alakítson ki rugalmas, nyugodt feltételeket teremtő napirendet.
- Biztosítsa a szabad alkotások feltételeit, a gyermekekkel közösen állítsa össze a napirendet és a projektet.
- A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítsa a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.
- A gyermekek eredményeit értékelje pozitívan, mindenkit juttasson sikerélményhez.

A pedagógusi munkát segítő feladata

Az óvodapedagógus fejlesztése idején, kapcsolódjon be a szabad játékban résztvevő gyermekek tevékenykedtetésébe, a nyugodt, tevékeny légkör fenntartásába.

4.7.10. Szabad beszélgetés és vita

Cél

A gyermekeket a szabad beszélgetés során arra ösztönözzük, hogy a hozzájuk közel álló, őket foglalkoztató témákról, egyénileg és közösen átélt élményekről saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi kifejező készségüknek megfelelően meséljenek.

Feladat

A spontán kialakult beszélgetések megteremtése mellett, - ahol a gyermekek bátran kibontakozhatnak, élményeikről, sikereikről, kudarcaikról, örömeikről, félelmeikről, egyszóval önmagukról beszélni tudnak – állandó helyet és időt kell biztosítanunk a beszélgető körnek és a mindennapos lelki beszélgetésnek.

Tartalmi megvalósítás

- A 3-4 éves korban gyermekeknél a legelőnyösebb az érzelmeikről, vágyaikról, álmaikról kezdeményezni, - néha báb, eszköz, kellék segítségével. Témái lehetnek állatok, növények, családtagjaik, bibliai történetek, otthoni élményeik és az ünnepek.
- A 4-5 éves korban a beszélgetés témái kibővülnek a hétféle eseményekkel, egyházi ünnepekkel, jó cselekedetekkel, kirándulásokkal. Közösen készítsenek napi, - heti tervet, mondjanak önállóan mesét, értékeljék az alkotásokat.
- 5-6-7- éves korban közösen állítsanak össze projekteket, -pl. karácsonyi vagy húsvéti ünnepkör - amelyek egy - egy tévídőszak témáját, fogalmait, kérdéseit, eseményeit és tevékenységeit tartalmazzák. Mutassanak be táncokat, jeleneteket, találjanak ki verseket, dalokat az ünnepekre. Játsszanak jó hangulatú képzelet - fantázia játékot. Álmodozzanak, képzelődjenek zenét hallgatva, beszéljék meg hova menjenek sétálni, kinek, mit küldjenek ajándékba, mi kerüljön a levélbe, a csomagba.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus teremtsen biztonságos, meghitt, barátságos, egymást elfogadó és megbecsülő légkört, a nyugodt kommunikációhoz kedvező feltételeket.
- Naponta szervezzen beszélgető kört, - amelynek lényege a kötetlen gondolatok cseréje legyen.
- Tolerálja a különbözőséget, találja meg minden gyermekhez az utat, hiszen más odafigyelést kíván a visszahúzó, vagy állandóan szerepelni vágyó gyermek.
- A gyermekekkel közösen fogalmazzon meg korlátokat, szabályokat, betartására irányuló hagyományokat építsen ki, amelyek erősítik a közösséget, segítik az elfogadó magatartás fejlődését.
- Beszélje meg a gyermekekkel a napi, a heti feladatokat, munkakártyákat, egyéni vállalásokat.
- A mindennapos lelki beszélgetések során teremtsen alkalmat az erkölcsi

tulajdonságok megalapozására, alakítására, mélyítésére (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat) és a bibliai történetekről való beszélgetésekre.

- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű legyen az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, viselkedése. Munkája során érthetően és pedagógiai céljainak megfelelően kommunikáljon.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

A közösen megfogalmazott korlátok, szabályok betartását erősítse a gyermekekben. Törekedjen a biztonságos, meghitt, barátságos, egymást elfogadó és megbecsülő légkör fenntartására. Minden gyermekhez találja meg az utat, erősítse erkölcsi tulajdonságaikat. Modell értékű legyen a kommunikációja, viselkedése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek képessé válnak a saját és a csoport érdekek összeegyeztetésére, mások meghallgatására, az érvelés technikáinak, a kommunikációs és a metakommunikációs eszközök változatos használatára. Őszinte, segítőkész, valódi partnerkapcsolatokat tudnak kialakítani. Megtanulnak a tényekre koncentrálni, mások érveit elfogadni, rugalmasan gondolkodni.

4.7.11. Kommunikációs technikák

Cél

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve, a szabad önkifejezés maximális biztosítása. Önálló alkotásaikon keresztül a kommunikációs technikák kibontakoztatása, érzelem és élmény gazdag, harmonikus fejlődés elősegítése.

Feladat

A kommunikációs technikák által a zárt csoportkeret feloldásával az óvoda, csoport, a család, az egyház kapcsolatának fejlesztése, az információ áramlás segítése. Olyan életközelség megteremtése, melyben a gyermekek átélhetik más emberek élményeit, örömeit, problémáit, ötleteket kaphatnak új megoldási lehetőségekhez és tevékenységekhez.

Tartalmi megvalósítás

- **Nyomdatechnikák:** A gyermekek a számukra fontos dolgokat, eseményeket, érzéseket alkotásukon keresztül sokszorosítani tudják. Készítsenek meghívókat szülő értekezletre, egyházi ünnepekre, ünnepségekre, kirándulásokra. Karácsonyra, születésnapra készítsenek üdvözlőkártyát, nyomdatechnikával készülhetnek albumok, tablók, munkakártyák.
- **Csomagküldés:** Tapasztalják meg az örömezt a csomagérkezéskor, ők is

küldjenek levelet, csomagot másoknak, barátoknak, rászorulóknak. Fogadják el egymás munkáját. Tervezzenek, válogassanak, rendezzenek, beszélgessenek, vitatkozzanak együtt, ajándékozzák meg egymást, a hagyományok kapjanak nagy jelentőséget.

- **Újságszerkesztés:** Az információáramlásra, a szülőkkal való jó kapcsolat erősítésére jó szolgálatot kínál az újságszerkesztés. Évente 1-2 számot célszerű megjelentetni az alábbi rovatokkal: - Milyen események következnek? - Gyermekrajzok, versek, mesék. Gyermekkori történetek. - így csináljuk mi. - Hírek, ünnepeink, vendégeink, Kérdezz-felelek, Süteménykészítés, receptek, - Beszéljünk róla: pszichológia, pedagógia, gyógypedagógia stb.- Hitéletünk történései stb.

A gyermekek is szerkesszenek kis újságokat, - előtérbe helyezve a nyomdatechnikát, egy - egy témakörhöz célszerű készíteni.

- **Levélírás:** A kapcsolattartás egyik jó formája, természetes módon kell beépíteni az óvoda, illetve a csoport életébe. Fontos eseményeket, örömeiket megoszthatják másokkal, esetleg beteg csoporttársukkal. Levélírás közben újra átélhetik kellemes élményeiket. A levél által ötleteiket, munkakártyáikat is továbbadhatják barátaiknak, társaiknak. Fedezzék fel a levélküldés örömét „a mi levelünk”, „a mi barátaink” stb.
- **Kölcsönös látogatások:** A csoportok látogassanak el az óvoda más csoportjába, az iskolába, más óvodákba, templomba, az adományok eljuttatásakor a Családok átmeneti otthonába stb. Látogatásaik során ismerjenek meg más emberi körülményeket, élményeket, mások örömeit, problémáit. Kapjanak ötleteket, új megoldásokat az egyes tevékenységekhez.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus teremtsen életszerű helyzeteket, biztosítson önálló választási lehetőséget.
- Találja meg a legmegfelelőbb technikákat, aktívan kapcsolja be a gyermekeket az ismeretszerzésbe, más életformák megismerésébe.
- Kapcsolja össze az életet az óvodával.
- Megláttatni, hogy a kommunikációs technikákon keresztül kommunikálhatnak egymással, a világgal.
- Ösztönözze a gyermekeket egyéni elképzeléseik megvalósítására, önálló alkotásra.
- Biztosítson bizalommal teli családi légkört.
- A gyermekek számára a kommunikációs technika feltételeit a vizuális technika műhelyében biztosítsa – pl. mese, állat, növény, szám, betűnyomda; a felnőttek fénymásoló, számítógép és nyomtató használatával segítsék a gyermekek esztétikus és tartalmas újságszerkesztését.

A pedagógiai munkát segítő feladata:

Kapcsolódjon be az óvodapedagógus segítségével az eszközök előkészítésébe. A kommunikációs technikák munkafolyamatait ismerje meg és szükség szerint vegyen részt benne – pl.: újságok összeállítása, csomagolás, üdvözlőkártya kivágása, fénymásolás stb.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Képesek önállóan, nyomdatechnikával képeket, újságokat készíteni. Aktívan kapcsolódnak be levél és csomagküldésbe, különböző közösségekben segítőkészek, feltalálják magukat. Önálló gondolataik vannak, keresik a megoldásokat. Alkotásaikon keresztül ki tudják fejezni élményeiket, gondolataikat, saját érzelmeiket. Megfelelő önismerettel, toleranciával rendelkeznek.

4.8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége hat-hét éves korra eléri az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- (2014. szeptember 1-től) 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanuláshoz.
  - A testi fejlettség szintje (alakváltozás, fogváltás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, finommotorika megfelelő fejlettségi szintje, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség).
  - A lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek fejlettsége, szándékos bevonás és figyelem, megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről).
  - A szociális képességek szintje (szociális érettség, elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, alkalmazkodó képesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).

4.8.1. Testi fejlettség, mozgás

Hétéves korra megtörténik az „első alakváltozás”, a testarányok eltolódnak. A megtanult mozgások tökéletesebbek, összerendezettebbek lesznek, jellemző a mozgáskombinációk megjelenése.

A fejlődés - a fejlesztés segítségével - három fő irányt követ: a teljesítményjavulást, a mozgásvégrehajtás minőségét, pontosságát, az ismert mozgás kombinációját. A gyermekek ugyanazt a mozgást egyre több kombinációban és egyre több feladathelyzetben képesek felhasználni.

A gyermekek mozgása összerendezett, harmonikus fejlődést tükröz. Állóképesek, erősek, mozgásukban gyorsak, ügyesek, lazák, szervezetük ellenálló, egészségesek.

Fejlettek a gyermekek motorikus képességei:

- **Kondicionális képességek:** a mozgásnak az energetikai feltételeit biztosítja, ezen belül kiemelten az állóképesség, mely a fizikai megterheléseknél a szervezet biológiai egyensúlyát hosszú időre biztosítja. E képességek légzési és keringési funkciók fejlesztését is szolgálják.
- **Koordinációs képességek:** (jellegzetes elemét a szabályozási folyamatok alkotják) térbeli tájékozódás, helyzet változtatás érzékelése és a mozgás megfelelő szabályozása, egyensúlyozó képesség, ritmus képesség (változó hangritmusok megragadása, illetve egyszerű ciklikus mozgások ritmusának tartása). A mozgásfejlesztő játékeszközök rendszeres használatával fejletté válik a kéz finommotorikája.

4.8.2. Szociális magatartás

A gyermekek képesek megfelelni bizonyos alkalmazkodási követelményeknek. Környezetükkel való kapcsolatrendszerük széleskörű. Nagy a nyitottságuk, közvetlenségük társaik és a felnőttek irányában. Szívesen vesznek részt - keresik is a lehetőséget - közös tevékenységekben. Azonos korú társaikkal tartalmas kapcsolatot alakítanak ki. A tevékenységekben képesek a szerepek kiosztására, döntéshozásra. Saját és társaik kiszolgálásában önállóak. Egymással és a felnőttekkel szemben udvariasak, türelmesek. Környezetük - óvodai - elvárásai egyre nagyobb szerepet kapnak cselekvéseikben, mindezek fontosabbak és tudatosabbak lesznek.

- **Teljesítmény igény:** a gyermekek tevékenységében egyre inkább elhatárolódik a játék a feladattól. Belső igényként jelentkezik, hogy elsajátítson valamit - egy készséget, ügyességet, tudást - és ezzel létrehozson valamit.
- **Kitartás:** feladatvégzés közben figyelme kevésbé elterelhető, a véletlenszerű ingereknek képes ellenállni.
- **Feladattudat:** a kapott feladat elvégzését előbbre valónak tekinti minden más tevékenységnél. Belső szükségletének kielégítését képes késleltetni.

A valláserkölc normáihoz igazodó magatartás, társaikhoz való viszonyulás, segítőkészség, figyelmesség jellemzi személyiségüket. Kialakul az egészséges versenyszellem, reális önértékelés. A figyelem, türelem, kitartás, kudarctűrés viselkedésükben is nyomon követhető.

4.8.3. Értelmi fejlettség, kommunikációs képesség

Gazdag ismeretekkel rendelkeznek, a sokoldalú tapasztalat segítségével. Mindezeket gondolati síkon is képesek megfogalmazni, kifejezni. Testükről szerzett információik széleskörűek. Magatartásukban erősen csökken a gondolkodás érzelmi telítettsége, előtérbe kerül az ismeretszerzés igénye.

Megismerő funkciók: érzékelés, tér és belső érzékelés, észlelés, térészlelés, térlátás magas szintű.

Az óvodai és külső környezetben magabiztosan mozognak, könnyen teremtenek kapcsolatokat. Bátran kommunikálnak a felnőttekkel és társaikkal. Minden helyzetben képesek megértetni magukat. Tisztán, érthetően, választékosan beszélnek. Aktív szókincsük - széleskörű tevékenységek segítségével - gazdag. Értik és használják a különféle metakommunikációs jelzéseket. Ennek fejlődéséhez a mozgásos tevékenységek nagymértékben hozzájárulnak.

A nevelésünk sikerkritériumait a „**A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére**” címmel programelem jelenti.

A gyermekek fejlettségének megállapításában a saját területet érintve az óvodavezető, az óvodapedagógusok vesznek részt:

- Testi fejlettség szintjének megállapításával.
- Lelki érettség szintjének megállapításával.
- Tanuláshoz szükséges képességek szintjének megállapításával.
- Szociális képességek szintjének megállapításával.

A vizsgálat módszere:

- Dokumentumelemzés,
- közvetlen megfigyelés:
  - mindennapi élet, napirend,
  - az óvodapedagógus munkája,
  - a gyermek:
    - társas kapcsolatok, szokásismeret, érintkezési formák,
    - érzelmek, beállítódás,
    - percepció,
    - tájékozottsági szint, gondolkodás,
    - motivációk, pszichikus funkciók,
    - verbális képességek (anyanyelvi kulturáltság),
    - zenei képességek,
    - testi képességek.

4.9. Az óvodai nevelőmunkát szabályozó dokumentumok

Az óvodai nevelőmunkát alapjaiban meghatározó dokumentumokat a mindenkor érvényben lévő törvényi előírások határozzák meg.

A külső irányítás által előírt kötelezően alkalmazott pedagógiai dokumentumok:

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Pedagógiai Program
- Óvodai Csoportnapló

Az óvodavezetés és a nevelőtestület által meghatározott pedagógiai dokumentumok:

- A gyermek fejlődésének nyomon követése

E dokumentumnak ki kell terjednie a gyermek megismerésére, a fejlődési folyamatok megfigyelésére, a fejlődés rögzítésére és a gyermek aktuális fejlettségi állapotának meghatározására.

- **Anamnézis:**
  - A gyermekkel történő első ismerkedés eszköze.
  - Információ a fejlődés jellemzőiről, jelentkező zavarokról.
- **Megfigyelőlap, fejlődési napló:**
  - Összhangban van a nevelési programmal a személyiségjegyek, készségek, képességek s alkalmazott fejlesztések, közvetített értékek vonatkozásában.
  - A gyermek aktuális állapotát tükrözi.
  - Kiterjed a gyermek sokoldalú személyiségjegyeire.
  - Folyamatos észrevétel, bejegyzés.
- **Személyi dosszié:**
  - Anamnézis
  - Megfigyelőlap
  - Fejlődési napló
  - Egészségügyi státusz lap
  - Gyermekmunkák, ábrázolások, munkalapok
  - Pedagógiai szakszolgálatok vizsgálati eredményei

A tervezés lehetséges irányai:

Tervszerű előrelátással kell végeznünk a pedagógiai tevékenységünket. A tervezőmunka ki kell, hogy terjedjen a nevelőmunka egészére. A pedagógiai folyamatok tervezése az óvodai nevelés minden szereplőjének kötelessége.

A tanulási folyamatok tervezése:

A pedagógiai program alapján éves tématerv készítése. Az tervező munka a csoportnaplóban havi rendszerű tématervekben, projektekben történik.

A nevelő-fejlesztő munka ütemének és eszközeinek megválasztásában az óvodapedagógusok a helyi pedagógiai programban megfogalmazott céloknak, feladatoknak figyelembe vételével felelősen dönthetnek.

A feladattervek tartalma:

- A kultúráközvetítés témakörei, azoknak a tevékenységeknek, tapasztalatoknak a köre, amelyekkel az óvodában töltött idő alatt a gyermekek találkozhatnak.
- A **képességfejlesztés** fejlesztő tevékenységekből eredő **feladatai**.

A gyermekcsoportok nevelési, fejlesztési terve:

A gyermekcsoportok nevelési- fejlesztési tervei az óvodapedagógusok pedagógiai programjai. A gyermek csoport nevelését, a tanulási folyamatot, az egyes gyermekek képességfejlesztését tartalmazó stratégiák. A tervezés, fejlesztés, haladás ciklusai, a gyermekcsoport összetétele, célok, feladatok a fejlesztés lépéseinek megfelelően történjen.

A gyermekek egyéni fejlesztési programja:

A fejlesztési program az egyes gyermekekre irányuló fejlesztési célokat, feladatokat tartalmazó dokumentum. Tervezés a csoportnaplóban és a fejlődési naplóban, az eredmény dokumentálása fejlődési naplóban. Az egyes gyermekek kompenzációs nevelésének, a tehetségigéretnek egyéni igényéhez igazodó nevelés tervezése.

Az óvoda és az általános iskola:

A Báthory István általános iskola és gimnázium tanulói szeretettel fogadják „testvéreikké” az óvodásokat.

Kapcsolattartás formái:

- Közös ünnepek (Karácsony, Mikulás, stb.),
- apró ajándékok,
- hangversenyek,
- közös kirándulások,
- vendégség az óvodában,
- vendégség az iskolában,
- a leendő tanítóknak átadjuk az óvodásokat az „óvoda búcsú” alkalmával, tájékozódunk előmenetelükről.

4.10. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermek- és ifjúságvédelem célja:

Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Fő feladatunk a prevenció, a segítségnyújtás, a humánus, a megértés, a tanácsadás. Szeretnénk elérni, hogy az óvodánkba járó gyermekek derűsek, kiegyensúlyozottak legyenek. Ennek egyik feltétele, hogy az esetlegesen meglévő vagy kialakuló hátrányokról időben értesüljünk és a családokkal együttműködve időben keressük a segítő megoldásokat.

A gyermekvédelmi törvény szellemében az óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek

fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.

Biztosítanunk kell a bármilyen okból hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását. A pedagógus figyeljen föl a családban jelentkező problémákra, ha szükséges, jelezze az óvoda gyermekvédelmi felelősének. Amennyiben óvodai keretek között nem tudnak segíteni, a gyermekvédelmi felelős kötelessége, hogy a székhely intézmény gyermekvédelmi felelősével, a gyermekjóléti szolgálat felé jelzést tenni.

Prevenció során feltárjuk a tényeket, melyek a gyermekek fejlődését befolyásolhatják, veszélyeztethetik. – Családi környezetben illetve a családon kívüli környezetben.

A kisgyermekről és családjáról első információinkat a beíratáskor szerezzük. Kiegészítjük ezt a családlátogatás alkalmával szerzett személyes benyomásainkkal.

A három és többgyermekes családok gyermekei, illetve a tartósan beteg gyermekek nyilatkozatuk alapján ingyenes óvodai étkezésben részesülnek. Felhívásunkra a szülők a szükséges igazolások, nyilatkozatok leadásával az étkezési kedvezmény igénybevételére jogosultak.

A hátrányos helyzetű gyermekek – akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, is ingyenes étkezésre jogosultak.

A gyermekek családi helyzetének felmérési szempontjai:

- az intézmény gyermeklétszáma
- veszélyeztetett gyermekek száma
- három vagy többgyermekes családok száma
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek
- hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetűek-száma

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok

Családi környezet:

- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- bűnöző családi helyzet.

Családon kívüli környezet:

- munkanélküliség,
- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- az italozás, kábítószeresítés,
- pszichiátriai kezelés.

- Az ismeretek birtokában a szükséges lépések megtétele, balesetvédelem;
- Óvodánkban egy gyermekvédelmi megbízott segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját, a baleset-megelőzését;
- Munkáját megbízás alapján végzi;
- Évente gyermekvédelmi programot készít, gyermekvédelmi ismereteit bővíti
- Rendszeres konzultáció, kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal, intézményvezetővel, a gyermekjóléti szolgálattal, esetmegbeszélések. ;
- Családlátogatások, fogadóórák szervezése.
- Támogatások megszervezése, lebonyolítása.

Felhasznált irodalom:

- II. Vatikáni Zsinat „Gravissimum Educationis Momentum” (G.E.3.)
- Segédanyag a katolikus Óvodák helyi nevelési programjához

Részben adaptált programok

- Svetits Katolikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Pedagógiai Programja
- Szent Imre Katolikus Óvoda Pedagógiai Programja
- Széchenyi István Katolikus Német Nemzetiségi Általános Iskola és Óvoda

Mellékletek

1. számú melléklet

PREVENCIÓS PROGRAM

Mottó: Megőrizni könnyebb, mint visszaszerezni...

1. A mentálhigiénés programok és tevékenység keretei:

Szemléleti kerete és vezérfonala: - az egészség-megőrzésre, betegség-megelőzésre helyezük a fő hangsúlyt.

Az életkornak megfelelő testi - lelki önismeret birtokában hozott helyes döntés - ami belső elhatározáson alapszik -, a leghatásosabb módja annak, hogy bármilyen anyaghoz, droghoz vagy tevékenységhez kötődő káros szokás, szenvedély kialakulását megelőzzük. Az ehhez szükséges készségek, képességek kialakításához, fejlesztéséhez kívánunk segítséget nyújtani a gyerekek és a felnőttek számára egyaránt.

A foglalkozások elsősorban **osztályfőnöki órák**, valamint délutáni **fakultatív órák**, DÖK napok, "BIG-napok", Bertók-kupa keretében zajlanak.

Időkeretek: az egyes témakörök **minimális** idő igénye - **2 óra**. Ezen felül - egyedi igények alapján - plusz órák tervezhetők. Különösen az önismeret, konfliktuskezelés, relaxáció, tanulásmódszertan témakörökben javasolt a minél nagyobb (5-10-15) óraszám.

2. Alkalmazott módszerek és technikák

- Ismeretközlés, felvilágosítás, tévhitiek, téves ismeretek tisztázása, korrekciója.
- A témával kapcsolatos magatartás, viselkedés, értékek, érzelmek feltárására és alakítására irányuló beszélgetések, játékok, helyzetgyakorlatok.
- Készség- és kommunikáció-fejlesztő gyakorlatok, helyzetteremtés, játékok.
- Pozitív életmód minták, értékek kialakításának elősegítése, gyakoroltatása.

Általánosan fontos **készségek, képességek, magatartásmódok, viselkedésformák** - amelyeket mindegyik témakörnél segítenünk kell alakítani:

- Mások véleményének, álláspontjának meghallgatása, figyelembe vétele;
- Mások igényeinek tolerálása; Saját magunk és mások megbecsülése;
- Kudarckok, stressz - distressz helyzetek elviselésének, pozitív megélésének képessége. Bánni tudás sikereinkkel.
- "Az igényeink azonnali kielégítése iránti vágy..." -

késleltetésének képessége (energiáink átmeneti időre történő átcsoportosításával);

- Reális test-kép, Én-kép, Más-kép kialakítása.

1. Káros szokások, szenvedélyek - A drogok titokzatos világa...

- Mértékletesség, mértéktelenség Önkontroll és kontrollvesztés;
- Anyaghoz kötődő szenvedélyek, függőségek: - Dohányzás, kávézás (Cola- és édesség-függőség), nyugtató-, altató- és élénkítő szerek használata, alkohol- és kábítószer-fogyasztás;
- Tevékenység szenvedélyek: - Játékszenvedélyek (szerencsejátékok, pénznyerő automaták számítógépes játékok), kóros étkezési-, videózási szokások; stb.
- Legális (tolerált) drogok (élvezeti szerek) - mértékletes használat (felnőtt korban kialakítható kulturált kávé-, és alkoholfogyasztási szokások); káros mértékű, ill. mértéktelen használat (nikotin-, koffein-, alkohol- és gyógyszer-függőség);
  - Illegális (tiltott) drogok (kábitószer) - mértéktelen, ill. káros mértékű használat;
  - A drogok, kábítószer fajtái, tulajdonságai – különbségeik.

2. "Saját álláspontom, magatartásom, viselkedésem..."

- ...kialakítása a különböző szenvedélyekkel kapcsolatban (dohányzás, alkohol-fogyasztás, gyógyszerek- és a tiltott drogok használata);
- Azonosulás, elutasítás, megértés, elfogadás mások álláspontjával kapcsolatban;
- Kommunikációs helyzetgyakorlatok.

3. Mikor mondjunk NEMET és HOGYAN...?

- Hogyan viselkedjünk, döntsünk nehéz helyzetekben?
- Csábítás, "kísértés", kínálás, kipróbálás...
- "Bajkeverő - áldozat"-típusú helyzetek megélésének, megoldásának gyakorlása;
- "Hogyan lesz egy 15 éves fiúból a kábítószer áldozata?" - egy "hétköznapi" történet továbbgondolása és a megoldás keresése (4-5 fős csoportokban) különböző szerepek szerint.

4. Szendélyeink, lelki életünk jelenségei:

- Irodalomban - Csáth Géza, Bulgakov, Hajnóczy Péter, A. Huxley, és mások művei nyomán;
- ... zenében - Jim Morrison, Müller Péter Sziámi, Tankcsapda és mások zenéi, szövegei kapcsán;
- ... és filmben - "A halászkirály legendája", Michael Ende: Végtelen történet, "Trainspotting"; "Meztelen ebéd"; "Egy kosaras naplója"; stb.

- Saját olvasmány és filmélmények, ill. saját alkotások (vers, novella, stb.) - elhozhatók, bemutathatók.

5. Hogyan őrizhetjük meg egészségünket, hogyan előzhetjük meg a betegségeket?

- Mit jelent a helyes életmód, a testi - lelki - szellemi egészség, teljesség, harmónia - és hogyan törekedhetünk rá?
- Fontos szerepe van ebben életünk minden tevékenységének: a megfelelő táplálkozásnak, testmozgásnak, pihenésnek, lazításnak, a szexnek, a testi - lelki önismeret alakulásának.
- Életszemlélet, lelki beállítódás - pozitív és negatív gondolkodásunk hatása egészségünkre.

6. ÉN-KÉP - Testi - lelki önismeretünk, önértékelésünk, önbizalmunk

- Tematikus önismereti, önbizalom-erősítő játékok; helyzetgyakorlatok;
- Empátiás készséget fejlesztő gyakorlatok - bizalomerősítő játékok;
- Relaxáció - zenével - a biztonságérzetet, önbizalmat, pozitív beállítódást erősítő formulákkal.

7. "Gubancok" - "Kinek van igaza?" - Konfliktusok kezelése

- Mit tegyünk, hogyan viselkedjünk, ha mégis konfliktusba kerülünk másokkal, "a világgal", ha "összeakadunk", veszekszünk szüleinkkel, tanárainkkal, partnerünkkel, barátainkkal, stb.

8. Lazítás - aktív pihenés - relaxációs módszerek

- A relaxáció - (autogén tréning) egészség-megőrző, betegség-megelőző és gyógyító módszer, eljárás, amely az izomtónus szabályozásán alapszik.
- Mit nyújthat nekünk a relaxáció, ha rendszeresen gyakoroljuk?
- Az egészség szinten tartását; testi fájdalmak csillapítását; alvászavarok megszüntetését;
- A koncentrációs képesség, memória javulását; a tanulási képességek fejlesztését;
- A testi - lelki - szellemi aktivitási szint, teljesítő-képesség növelését;
- Indulati feszültségek, szorongásos állapotok oldását; pozitívabb lelki beállítottságot.
- Hogyan segíthet a relaxáció a tanulásban, különös tekintettel az idegen nyelvekre?

9. Módosult tudatállapotok elérése - drogok, kábítószerrel nélkül...

- Különböző tudatállapotok - és szerepük mindennapi életünkben - ébrenlét, alvás, relaxált, hipnotikus és más meditatív állapotok;

10. Tanulási képességfejlesztés - gyorsolvasás – relaxáció

Tanulásmódszertan - tanulási technikák

- Koncentráció-, és memória-fejlesztő gyakorlatok;
- Tanulást segítő módszerek;
- Gondolkodásfejlesztő gyakorlatok;
- Problémakezelő, témafeldolgozó módszerek, technikák.
- Dinamikus olvasás - számítógépes olvasásfejlesztés.
- Relaxáció - autogén tréning.
- A tanulást, aktív pihenést, koncentráció-fejlesztést segítő módszerek.
- A relaxáció közvetett és közvetlen szerepe a tanulásban.

Szexuális felvilágosító órák, AIDS prevenció általános és középiskolásoknak

- A nő és a férfi nemi szerveinek felépítése és működése (anatómiai és élettani ismeretek).
- A serdülőkor. Anatómiai-, élettani-, és lelki változások. Menstruáció, tüszőrepedés, magömlés, önkielégítés, párkapcsolat, szerelem, csókolózás, petting. Az első szeretkezés időpontja.
- Nemi úton terjedő fertőzések, AIDS.
- Fogamzás-terhesség. Családtervezés. Fogamzásgátlás. Terhesség megszakítás.
- Női rosszindulatú daganatok (rákbetegségek).
- Normálistól eltérő szexuális irányultság, pornográfia, prostitúció.

KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

1.1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

A pedagógiai program mellékletei tartalmazzák azokat a törvényi kereteket, illetve megyei és iskolai dokumentumokat, amelyeket a környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe kell venni.

1.2. Helyzetelemzés, helyzetkép

□ Az iskola

Az iskola rövid története

1954-től a korábban Óvónőképző jogutódjaként, 1958-ban felvéve a “Báthory István Gimnázium” nevet, működik az intézmény Nyírbátorban.

1954 és 1958 között régi polgári iskola – Szabadság téren található épületében - , 1958 és 1971 között az Édesanyák útja 7. számú épületben, majd az 1971/72-es tanévtől jelenlegi helyén, az Ifjúság útja 2. szám alatt folyik az oktatás.

Az iskola helye és épülete

A gimnázium épülete a város központjában, a református műemléktemplom szomszédságában található.

23 tanterem, egy természettudományi előadó, két informatikai szaktanterem, egy multimédiás szaktanterem-taniroda, egy ének-zene szaktanterem, egy rajz szaktanterem, egy tornaterem, iskolai könyvtár, 3 szertár, büfé szolgálják az itt folyó munkát.

Az épület adott, de mindig van néhány teendő azért, hogy kellemesebb, otthonosabb legyen a mindennapi iskolai élet.

Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

Az iskolában jelenleg a tantestület törekszik arra, hogy foglalkozzon környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésenként haladunk előre. A további munkában is szükség van az iskolavezetőség, a tapasztaltabb és a fiatal kollégák együttműködésére. Iskolánk tanárai készek a megújulásra, a modern irányzatok befogadására.

□ A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei

❖ Testnevelés

Tudatosítsa a diákokban az egészség és a környezet komplexitását. A testnevelés és a sport az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében rengeteg alkalmat ad. A szabadtéri foglalkozások sokszínűsége szintén lehetőségeket és feladatokat biztosít a környezetszennyezetségi problémáinak egészségügyi veszélyeire is utalva. Lehetőségek szerint természetes anyagokból készült eszközöket, tornaszereket használjunk.

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket;
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében;
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek;

A tanulóknak

- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

❖ Magyar nyelv és irodalom

Az emberi gondolkodásmód, viselkedés alakításában elengedhetetlenül fontos, hogy a magyartanítás az érzelmi fejlesztés színtere legyen. Az ember és a természet kapcsolatát olyan irodalmi műveken keresztül mutassa be, amelyek erősítik a természet és a környezet értékeihez való kötődést, a harmonikus kapcsolatok fejlődését. Az irodalmi alkotások tudatos értelmezése a környezethez való viszonyulás szempontjából történjen. A tanár tudatosan válasszon olyan szövegeket (cikkértelmezéshez, nyelvi gyakorláshoz), amelyek az ember és a környezet kapcsolatát világítják meg. Ezek kiindulópontjai lehetnek a problémafelvetés, a vitakészség fejlesztésének, véleményalkotásnak. A hivatalos iratok (petíciók, kérvények, javaslatok) elkészítésének gyakorlása.

A tanulók

- legyenek képesek lényeges és lényegtelen információk közötti különbségtételre,
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, harmonikus kapcsolatokat;
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre;
- tudjanak hivatalos iratokat (petíciókat, kérvényeket, javaslatokat) készíteni;
- tudatosan készüljenek a “nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére;

A tanulóknál:

- fejlesszük az esztétikai, erkölcsi érzékenységet
- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

❖ Történelem

A történelem tantárgy elemezze az embernek a fejlődéstörténete során a természetre gyakorolt átalakító hatását, s ennek következményeit, viszonyrendszerét. Mutassa be az egyes történelmi korokban az ember és környezete viszonyának alakulását, a földrajzi környezet hatását egy térség fejlődésére, a környezet emberalkotta értékeit és a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelelességeket. Ismertesse meg a helyi történelmi értékeket, neveljen a hagyományok tiszteletére. A természeti népek példáját bemutatva keressünk megoldásokat a jövőre nézve. Az egész világot érintő, globális problémákban hangsúlyozza az egyén, az állam és a társadalom felelősségét, feladatait.

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

❖ Idegen nyelv

Rendkívül alkalmas arra, hogy a jól megválasztott szövegekkel a természet szeretetére neveljen, felvessen környezeti problémákat. Helyzetéből adódóan más népek ilyen irányú tevékenységeivel és szervezeteivel megismertet, fejleszti a nemzetközi felelősséget. A nyelvi kommunikáció fejlesztése során lehetőség van arra, hogy a környezetvédelmi problémákra a tanulók önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában keressék a választ. Ez alkalmas az állampolgári felelősségtudat növelésére is.

A tanulók

- váljanak érzékenyebbé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni;
- állampolgári felelősségtudata fejlődjön.

A tanulóknál

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben;
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

❖ Matematika

A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy számítási feladatokkal más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstráljon. A statisztikai módszerek alkalmazásával lehetőséget ad a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére. A táblázatok grafikonok készítésével és elemzésével fejlessze a logikus gondolkodást, a szintetizáló és lényegkiemelő képességet, rendszerben való gondolkodást.

Figyeltessük meg tanulóinkkal az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait. Gyűjtessünk adatokat környezetünkről. Alakítsunk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket. Használjunk a valóságból kiinduló példákat, s ezek eredményeit elemezzük, vonjuk le a tapasztalatokat. (pl. statisztikák készítése, értékelése; táblázat és grafikonkészítés, átlagszámítás, gazdálkodás a családban, mérések, becslések terepen...)

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni;
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek reális becslésekre;

- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.

A tanulóknál

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás;
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

❖ Fizika

Adja meg a környezeti változások fizikai magyarázatát. Ismertesse meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, neveljen ezek kibocsátásának csökkentésére. Ismertesse fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat. Értelmezze a környezet változásának törvényszerűségeit, s ennek tudatában keresse a megoldásokat a globális környezeti válságokra. A természeti ismeretek alapján a környezeti erőforrásokat felelősséggel használó, tetteinek következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá neveljen.

A tanulóknál

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

❖ Földrajz

A tanulóknál

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti és az emberalkotta táj szépségeit.

❖ **Biológia**

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet;
- ismerjék meg az élőlények alapvető szerkezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat;
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

❖ **Kémia**

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

❖ **Ének-zene**

Helyi népdalok, népi játékok, hangszerek, táncformák, népzenei motívumok továbbélése a klasszikus és modern zenében, összegyűjtésük. Zenei irányzatok kulturális háttérének kutatása (pl. rap zene) a természet hangjainak, ritmusainak, motívumainak feldolgozása. A zene felhasználása a közösségfejlesztésben. Globalizáció a zenében, zenei környezetszennyezés.

A tanulók

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösségteremtő, közösségteremtő szerepét;
- tudják, hogy az élő ill. élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

❖ **Hittan**

Alakítsuk ki tanulóinkban azt a szemléletet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek. Úgy kell ezek között az értékek között élnünk, hogy a lehető legkevesebb károsodás történjen amellet, hogy azért boldog, teljes életet tudjunk élni, s majdan utódainknak is megfelelő életteret hagyjunk. Személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban. Társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

A tanulók

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák;
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni;
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.

A tanulóknak

- alakítsuk ki azt a szemléletet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek;
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban;
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

❖ **Filozófia**

A filozófia történetén keresztül megmutatható

- az ember és természet egységének megbomlása
- az ember természet feletti uralomra jutása
- a posztindusztriális társadalmak manipulált fogyasztása
- a tudás hatalmi kérdéssé válása.

(pl. erények az ókorban és napjainkban) Értessük meg tanulóinkkal, hogy csak akkor őrizhetők meg környezetünk életfeltételei, ha alázattal közelítünk hozzá. Meg kell előbb ismerni törvényszerűségeit és csak azok által adott lehetőségeken belül változtatni, jobbítani az emberiség érdekében.

A tanulók

- értsék meg, hogy a filozófia történetén keresztül megmutatható az ember és természet egységének megbomlása;
- lássák, hogy milyen módon alakult ki az ember természet feletti uralomra jutása;
- érzékeljék, hogyan alakult ki a posztindusztriális társadalmak “manipulált fogyasztása”;
- fedezzék fel a tudás hatalmi kérdéssé válásának folyamatát;
- legyenek képesek követni az értékek alakulását a különböző történelmi korokban;
- értsék meg, hogy csak akkor őrizhetők meg környezetünk életfeltételei, ha alázattal közelítünk hozzájuk;

- legyenek képesek megismerni a törvényszerűségeket, és csak az azok által adott lehetőségeken belül akarjanak változtatni, jobbítani az emberiség érdekében.

❖ **Rajz és vizuális kultúra**

A tanulók

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére; tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

❖ **Tánc és dráma**

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel;
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz stb.);
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

□ **A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel**

A fiatalok osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítőtje, fejlesztője is. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

A környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata,

a szükségtelen túlcsoomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciókban való közös részvétel is kiegészítheti és összefűzheti az egyes szaktárgyakat.

Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy/öt évre tervezett (a nyolcosztályos gimnáziumi képzés esetén 4+4 évre), sokszínű szocializációs programnak felel meg. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg. (Isd. Helyi tanterv)

IX. évfolyam

Életvezetés, életvezetési szokások a családban; életviteli szokásaink a múltban, a jelenben, és merre haladunk?

A felgyorsult változások az életvezetésre is kihatnak. Sokszor a régi tapasztalat már nem használható. Át kell tekinteni az egyes folyamatokat, s fel kell vázolni a lehetséges forgatókönyveket.

X. évfolyam

Testi, lelki problémák; a megoldás módjai

Iskolai egészségügyi nap keretében részletesen kapott információk osztályszintű megbeszélése. A szükségszerűen felmerülő problémákra – részben az értékrendek bizonytalanná válása miatt – sokszor hibás válaszok születnek: búskomorság, lelki betegség, depresszió, alkohol, drog. Az okok keresése mellett a fiziológiai hatások ismerete, a nehézségek érzékeltetése támpontokat adhat.

Szemléltethető statisztikákon, videofilmeken, személyes találkozásokon keresztül.

XI. évfolyam

A média szerepe. A tájékoztatás erkölcsé. Hirdetés, reklám.

A reklám-pszichológia tudománya. Szinte nincs perc, hogy mindez ne lenne jelen életünkben. A hatásmechanizmus megismerése helyrebillentheti a befolyásolhatóságot. Az elemzés csökkenti e technikák erejét. Az iskolaújság, az iskolarádió jó terep a gyakorlásra. Az előzőekben összegyűlt tapasztalatok környezetünkről és a média hírek összehasonlítása fontos útmutatás az alapos odafigyelésre, kritikai értékelésre.

XII. évfolyam

Intézmények. Civil szervezetek.

Mennyire hatékony azok feladata, hatásköre és struktúrája? Hibáink kiküszöbölésére különböző törvényeket hozunk, ám olykor áthágják azokat. Felelős állampolgárként tiltakozunk ez ellen.

Miképpen gyakorolhatjuk környezeti jogainkat? A drámajáték segítheti a különböző szerepek tartalmi megközelítését, az álláspontok, vélemények, lehetőségek átgondolását:

➤ a tanulók közvetlen környezeti problémáinak, megoldási javaslatainak eljuttatása az

- önkormányzathoz;
- városunk civil szervezeteinek megismertetése;
- megelőző környezetvédelemmel foglalkozó helyi, és országosan ismert szervezetekkel való együttműködés.

Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások

A komplexitás jellemzői:

- tantárgyakon átívelő;
- sokoldalú megközelítése egy adott tartalomnak;
- a természet és társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése;
- kölcsönös kapcsolat;
- sokféleség összekapcsolódása;
- különféle tevékenységek;
- kapcsolatközpontú;
- rendszerező;
- projekt;
- értelem és érzelem;
- változás;
- ismeretek összekapcsolása;
- módszerek sokfélesége;
- “egység”;
- integrált;
- globális gondolkodásmód;
- komplementáris.

Középiskolai lehetőségek:

a) terepen:

- tábor;
- tanulmányi kirándulás;
- akadályverseny;
- városismereti vetélkedő;

b) játékok:

- érzékelést fejlesztő;
- szituációs;
- stimulációs;
- drámajáték.

c) kézműves foglalkozások

Főként természetes anyagokkal, építve a népi mesterségek hagyományaira.

d) “akciók”:

- vetélkedők;
- pályázatok;
- kiállítás rendezése;
- kérdőív;
- iskolarádió működtetése;
- faültetés;
- “nemzetközi akciók”.

e) “látogatás”:

- múzeum;
- állatkert;
- botanikus kert;
- szeméttelép;
- szennyvíztisztító;
- nemzeti park;
- tanya;

f) versenyek;

g) szakkör;

h) iskolazöldítés;

j) “DÖK-nap”;

k) “BIG Napok”;

l) Bertók István Röplabda Emléktorna

j) Apród-, Veréb- és Lovagavató.

A városi környezeti nevelés komplex gondolata

- Természeti környezet vizsgálata a parkokban, az előkertekben és a temetőben. A városi környezet zöldterületei és természetszerű élőhelyei segítségével ismerteti meg a természetet és tanítja annak megbecsülését.
- Az épített környezet tanulmányozása (pl. milyen volt a városkép 50, 100 éve, milyenek az épületek, a város fényei, milyen a közlekedés, hova kerül a szemét, honnan érkezik az energia?). A hangsúlyt arra helyezi, hogyan hat az ember a környezetre, beleértve a város építészetét, tervezését és infrastruktúráját.
- Környezetvédelmi akciók, közösségfejlesztő programok. Egyesíti a környezettudatos és öntudatos polgári ismereteket és készségeket.

1.3. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Az iskolának a következő tanévben – az alábbiakat figyelembe véve – ki kell dolgoznia részletesen is az iskolán belüli és kívüli kapcsolatrendszerét.

□ **Nem anyagi erőforrások**

Iskolán belüli együttműködés

□ **Tanárok.**

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak. A közös munka áttekintése igazgatóhelyettesi feladat, a koordinátori szerepet az iskolai gyermek és ifjúságvédelmi felelős látja el.

□ **Diákok.**

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.

□ **Tanárok és diákok.**

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése igazgatóhelyettesi feladat.

□ **Tanárok és szülők.**

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók.

□ **Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.**

Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során törekszünk környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeres használatára. Ezek felkutatása és beszerzése az iskolai gondnok feladata. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.

Iskolán kívüli együttműködés

□ Fenntartó.

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

□ Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények.

A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

□ Civil szervezetek.

A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

□ Hivatalos szervek.

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Fontos, hogy továbbra is megőrizzük ezt a helyzetet, hogy a büfé nem egy nagyvállalat része, hanem egy, az iskolákra szabottan működő önálló egység. Kívánatos, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen kínálat (gyümölcs, tejtermékek). Újra időszerűvé vált annak felmérése, hogy az egészséges táplálkozás érdekében mi legyen a büfé kínálata. A tanulók és a tanárok körében ezt az iskolai diákönkormányzat, a szülők közt az iskola szülői munkaközössége végzi el. Az eredmény ismeretében az iskolavezetés megbeszélést folytat a büfé működtetőjével.

□ Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

□ **Költségvetés.**

Az iskola az éves költségvetésből lehetőség szerint évenként meghatározott összeget biztosít környezeti nevelési feladatok ellátására is. Ennek az összegnek a felét belépőkre és az utazási költségekre lehet fordítani. A tanulók közötti elosztás elvét minden tanév elején a nevelőtestület határozza meg. Az összeg másik feléből a környezeti nevelési munkához szükséges kisebb eszköz- és szakkönyvvásárlás, valamint iskolai környezeti témájú versenyek lebonyolítása, jutalmazása lehetséges. A pénzüsszeg felhasználásáról minden tanév elején a környezeti nevelési munkacsoport dönt.

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Külső erőforrások

□ **Saját bevétel.**

Az iskolának teremkiadásból van saját bevétele, melyek összege változó. A továbbiakban is folytatni kívánjuk azt a gyakorlatot, hogy az iskolai beszerzési egyeztetések során határozzuk meg, mekkora összeg fordítható környezeti nevelési célokra. A tanárok kéréseit összegyűjtve a környezeti munkacsoport vezetője képviseli a megbeszéléseken a környezeti nevelési munka érdekeit.

□ **Pályázat.**

A pályázat-megjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollegákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szolt.

2. Alapelvek, jövőkép, célok

2. 1. Alapelvek, jövőkép

- A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk.
- a fenntartható fejlődés;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- emberi jogok;
- demokrácia;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;
- az ökológiai lábnyom.

Fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

- Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:
  - a környezettudatos magatartást és életvitelt;
  - a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
  - a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
  - a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
  - a rendszerszemléletet;
  - tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;
  - az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

- A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:
  - alternatív, problémamegoldó gondolkodás;
  - ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
  - szintetizálás és analizálás;
  - problémaérzékenység, integrált megközelítés;
  - kreativitás;
  - együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
  - vitakészség, kritikus véleményalkotás;
  - kommunikáció, média használat;
  - konfliktuskezelés és megoldás;
  - állampolgári részvétel és cselekvés;
  - értékelés és mérlegelés készsége.

□ Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítania, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyományává válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

Iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a

természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk.

Tanórán vagy táborkban megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

2. 2. Konkrét célok

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

- Új tervek:
  - az egészségnevelési program elkészítése;
  - a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
  - tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása;
  - új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése:

- Hagyományok ápolása:
  - iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára;
  - a város és a megye nevezetességeinek feltérképezése;
  - az iskola hírességeinek élete – kutatás;
  - drog-prevenációs program folytatása;
  - osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában
  - Bertók István Röplabda Emléktorna szervezése
  - Veréb-, Apród- és Lovag-avató.

- Szaktárgyi célok:
  - a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei);
  - a kétszintű érettségire felkészítés (környezetvédelmi kérdések, problémák és megoldási lehetőségeik);
  - a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre);
  - interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok);
  - tanórán kívüli szakórák szervezése;
  - multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
    - a számítógép felhasználása a tanórákon.

- Ezen változások csökkentéséhez, megelőzéséhez vezető céljaink, feladataink:
  - életkoruknak megfelelően bővíteni látókörüket a lokális ismereteken keresztül a globális felé;
  - a közvetlen és tágabb környezetük élő és élettelen elemeinek azok kölcsönös kapcsolatának, szépségeinek és értékeinek megismertetése;

- a szokások kialakításával, az értékek tudatos formálásával, széleskörű ismeretekkel alátámasztva a környezetéért felelősséget érző, cselekvőképes szakemberek nevelése;
- az esztétikus környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása tanulóinkban;
- megismertetni a helyi környezetvédelmi programokat, terveket, melyben koruknak megfelelően aktív részesek lehetnek;
- legyenek tisztában a történelmi, gazdasági változásokkal, tanulmányozzák a múltat, különös figyelemmel a szakmájukhoz kapcsolódóan;
- ismerjék meg, tiszteljék, illetve kapcsolódjanak be az iskola és a város hagyományőrző programjaiba;
- tudatosítani a természeti és társadalmi környezet változásait az urbanizáció, az ipari és mezőgazdasági termelés emberi egészséget veszélyeztető hatásait;
- a szakmai képzésben ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát;
- kialakítani a környezetvédelmet, az ergonómiát, a munkavédelmet, a biztonságtechnikát és a munkaszervezést összekapcsoló szemléletmódot;
- szakmacsoportoknak megfelelően a korábban tanult általános ismeretekre építve megismertetni a szakma speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit;
- legyen számukra természetes a takarékos anyag-, víz és energia felhasználás (!);
- képesek legyenek szakmájuk káros környezeti hatásainak csökkentésére, elkerülésére;
- a szelektív hulladékgyűjtés legyen természetes számukra;
- ismerjék meg a szakmájuk veszélyes hulladékait és kezelésükre vonatkozó szabályokat;
- törekedjenek a munkájuk során keletkező maradékok, hulladékok felhasználására, újrahasznosítására;
- környezetbarát szemlélet, magatartás, viselkedés, életvitel kialakítása és megszilárdítása.

Rövid távú célok, feladatok és sikerkritériumok

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg	A helyi tantervben műveltségi területenként és a tanmenetekben is konkrétan jelöljük meg a feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket	Az iskolai élet egészét átfogó környezeti nevelés valósul meg: <ul style="list-style-type: none"> - átdolgozott tanmenetek, - több környezeti nevelési tartalom a tanórákon, - változatosabb tanítási, tanulássegítési környezeti nevelési módszerek
Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket	Projekttek kidolgozása	A széttagolt ismeretek rendszerszemlélettel összekapcsolódnak, egyre több tanuló vesz részt tanulási projekteken, a gyerekek örömmel készülnek a következő projektre.
A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői	Képzések, továbbképzések, szülői értekezlet tartása az adott témában.	A felnőttek rendelkeznek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak. Egyre több szülő, tanár vesz részt a programokon. Az iskolai programok tervezésekor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen a program.
Az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.	Tisztasági őrzőszervezés Szelektív hulladékgyűjtés Helyes vásárlói szokások kialakulása	Javul az iskola tisztasága. A tanulók és az iskola dolgozói szelektíven kezelik a papírhulladékot. Csökken az elszállított szemét mennyisége. Kevesebb a csomagolási hulladék a szemetekben.
Takarékoskodás a vízzel és a villanyal.	Rendszeres, majd alkalmankénti ellenőrzések. Mérések, számítások,	Nem lesznek nyitva felejtett vagy csöpögő csapok, égve felejtett villanyok.

	következtetések.	Észrevehetően csökken az iskola víz- és villanyszámláján szereplő összeg.
A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat.	Részvétel pályázatokon. A természetben, környezetben végzett szemlélődés, vizsgálódás, kutatómunka; kiállítások, vetélkedők szervezése a BIG napokon és a Diáknapon.	Ha ismeri környezetét, jobban szereti, kötődik hozzá és megóvja.
Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői.	“Örökbefogadási” akciók: egy-egy fát, területet, szobrot, amihez rendszeresen visszajárnak, figyelik változásait, gondozzák. Faültetés.	Változik az osztály közvéleménye, morálja. Beszélgetéseken, osztályfőnöki órákon, kirándulásokon egyre többször téma a szülőföld értékei. A tanuló kötődik környezete egy darabkájához, és ezen keresztül átérzi környezetünk megóvásának fontosságát.
Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét – megalapozva az élethosszig tartó tanulást.	“Zöld sarok” kialakítása az iskolai könyvtárban, szakkönyvek, folyóiratok, videó-anyagok és CD-k beszerzése. Internet-hozzáférés biztosítása.	Egyre több gyerek kér feladatot, tart kiselőadást, tudja használni a szakirodalmat. Szép eredményeket érünk el különböző versenyeken.

2. 3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról. Lehetőségeink:

- terepi munka során: terep, táborok, tanulmányi kirándulások, akadályversenyek, városismereti vetélkedők stb.;
- kézműves foglalkozások: egy-egy ünnephez kötött, diáknapokon stb.;
- “akciók”: pályázatok, újságkészítés, kérdőíves felmérés, iskolarádió működtetése,
- “látogatás”: múzeum, állatkert, botanikus kert, vízmű, szennyvíztisztító stb.;
- versenyek;
- iskolazöldítés;
- DÖK-nap;
- “BIG Napok”;
- programok, vetélkedők,

2. 4. Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség.

Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani. Ezek nem mindegyike ismert mindenki előtt, ezért olyan tanárképzést szervezünk, amelyen bemutatjuk az interaktív lehetőségeket. Fontos, hogy ezeket mindenki saját maga is kipróbálja, mielőtt diákokkal alkalmazza. A foglalkozások, módszerek így válnak csak hitelessé.

Néhány, munkánk során alkalmazott módszercsoport:

◆ Játékok

- szituációs;
- memóriafejlesztő;
- kombinációs;
- érzékelést fejlesztő;
- ráhangolást segítő;
- bizalomerősítő;
- kapcsolatteremtést segítő;
- drámapedagógia.

◆ Riport módszer

- kérdőíves felmérés;
- direkt riportok;

◆ Projekt módszer

- analízis – akcióprojektek

◆ Terepgyakorlati módszerek

- térképkészítés; térképolvasás
- egyszerű megfigyelések;
- célzott megfigyelések, mérések.

◆ Aktív, kreatív munka

- természetvédelmi és fenntartási munkák;
- rekonstrukciós munkák;
- szelektív hulladékgyűjtés;
- rend- és tisztasági verseny.

◆ Közösségépítés

- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében.

◆ Művészi kifejezés

- vizuális művészet a környezeti nevelésben;
- irodalmi alkotások;
- zeneművészet;
- esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése;
- a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.

2. 5. Taneszközök

Az iskola folyamatosan törekszik azon alapvető oktatási eszközök, szakkönyvek beszerzésére, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Emellett pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni.

Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szak- és CD-könyvtárat. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

A fent említett feltételek kialakítására az anyagi fedezetet az “Anyagi erőforrások” című alfejezet tartalmazza.

2. 6. Iskolai környezet

Az iskola épületének helyzetképe, a javulást szolgáló célok és a változást segítő feladatok:

A helyzetből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat
Központi fekvés	- a kerékpáros és gyalogosközlekedés növelése	- közlekedésbiztonsági ismeretek tanítása, - kerékpárral közlekedők számára biciklitároló - biztonsági felszerelések viselésének ösztönzése
Légszennyezés	- csökkentés	- zöldesítés az iskola környékén, az iskolakertben, - a növények gondozása, pótlása, - gyomtalanítás
Szemét	- tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése - szelektív hulladékgyűjtés, - felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről - járdák, parkolók sózása helyett ásványi örlemény használata
Az iskolabelső	- tiszta, meghitt környezet - higiénikus mosdók, öltözők	- festések, felújítások, a dekorációkhoz falitáblák, élősarkok, - a mellékhelyiségekben

		<ul style="list-style-type: none"> - szappan, WC papír, - dohányzásra külön helyiség kialakítása, - portalanítás, - gyakori szellőztetés - lábtörlők alkalmazása
Energia-felhasználás	- takarékos fűtés	<ul style="list-style-type: none"> - gázkazán szabályozása, - nyílászárók javítása, tető szigetelése
világítás	<ul style="list-style-type: none"> - egészséges, takarékos - természetes fény preferálása 	<ul style="list-style-type: none"> - a hagyományos fénycsövek cseréje energia-takarékos, kompakt izzókra a tornateremben is
vízfelhasználás	<ul style="list-style-type: none"> - egészséges ivóvíz - a vízfogyasztás csökkentése 	<ul style="list-style-type: none"> - víztakarékos öblítés, - csapok karbantartása
csatorna	- a csatorna karbantartása	<ul style="list-style-type: none"> - biológiai lebontók alkalmazása - környezetbarát takarítószer alkalmazása
Iskolabüfé	- egészséges ételek, italok	<ul style="list-style-type: none"> - gyümölcslevek és teák - joghurtok, sajtok, - gabonapelyhes édességek
udvar	- biztonságos aljzat	<ul style="list-style-type: none"> - az aszfaltozott rész felújítása - portalanítás
Az iskola eszközellátottsága	<ul style="list-style-type: none"> - a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, - az esztétikai érzék fejlesztése - egészséges személyiség kifejlődése 	<ul style="list-style-type: none"> - a tanterekben írásvetítő, TV, videó és számítógép, - esztétikus dekorációk, falitáblák, - szemléltetőanyagok, - digitális fényképezőgép, - az étkező konyhája a HACCP-nek megfelelően, - ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár.

2. 7. Kommunikáció

A környezeti nevelésben – jellegénél, összetettségénél fogva – nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos számunkra, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban és szóban egyaránt – ezen képesség napjainkban nélkülözhetetlen.

Iskolán belüli kommunikáció formái

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel;
- házi dolgozat készítése;
- poszterek készítése és bemutatása;
- iskolarádió felhasználása híradásra;
- interneten történő **levelezés**: tanárokkal, szülőkkel, diákokkal;
- faliújságon közölt információk készítése.

Iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból;
- környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása;
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése;

2. 8. Minőségfejlesztés

Az iskolai környezeti nevelési munkájának mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről.

Az ifjúságvédelmi felelős segítségével környezeti attitűdvizsgálatot végzünk az iskolába érkező tanulók között. Az osztályfőnök és a szaktanárok megbeszélik a mérés eredményét, majd felhasználják azt további munkájuk tervezésében. Az attitűdvizsgálatot a X. évfolyam elején és – lehetőség szerint – a XII. évfolyam végén is elvégezzük.

A szakmai tartalmakat az egyes tantárgyak helyi tantervébe építjük be, s ennek keretében kerülnek mérésre is.

A KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA KÖVETELMÉNYEI TANTÁRGYANKÉNT

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

Magyar irodalom

Szerzők, művek	Tételek száma
Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők	6
Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők	6
Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők	1
Művek a világirodalomból	3
Színház és dráma	2
Az irodalom határterületei	1
Regionális és határon túli irodalom	1
Összesen	20

Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők

Petőfi Sándor, Arany János, Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila

Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők

Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel, Csokonai Vitéz Mihály, Déry Tibor, Illyés Gyula, Janus Pannonius, Jókai Mór, Juhász Gyula, Karinthy Frigyes, Kassák Lajos, Kertész Imre, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula, Márai Sándor, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Németh László, Ottlik Géza, Örkény István, Pilinszky János, Radnóti Miklós, Sánta Ferenc, Szabó Lőrinc, Szilágyi Domokos, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor, Zrínyi Miklós

Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők

Kortárs műalkotások: a mindenkori vizsga előtti utolsó harminc évben keletkezett (írt, bemutatott, megjelent) irodalmi alkotás. Pl.

Művek a világirodalomból

Az európai irodalom alapvető hagyományai: az antikvitás (Homérosz) és a Biblia (pl. műfajok, témák, motívumok, hőstípusok). További választható korszakok: a romantika, a realizmus, a századfordulós modernség a szimbolizmustól az avantgárdig, a 20. század.

(Puskin, Stendhal, Balzac, az orosz realizmus, avantgárd irányzatok, Kafka, Brecht)

Színház és dráma

Szophoklész, Shakespeare, Moliere, Katona József: Bánk bán, Madách Imre: Az ember tragédiája, egy 19. századi dráma: Ibsen, Csehov, Örkény István egy drámája, egy 20. századi magyar dráma

Az irodalom határterületei

Az irodalom filmen: Shakespeare: Rómeó és Júlia, Móricz Zsigmond: Rokonok, Jókai Mór: Az arany ember, Krúdy Gyula: Szinbád, Örkény István: Tóték (Isten hozta, őrnagy úr!), Kosztolányi Dezső: Édes Anna, egy –két tipikus műfaj jellemzőinek bemutatása (pl.: detektívregények, képregény, vicc, reklámvessző...), a gyermek és ifjúsági irodalom, a szórakoztató irodalom, mítosz, mese és kultusz (film-és könyvsikerek, divatjelenségek, korunk kultúrájában)

Regionális és határon túli irodalom

A tájhoz, a régióhoz, a településhez kötődő szerzők; tájak, régiók, társadalmi problémák irodalmi alkotásokban való megjelenítése. (Kölcsey Ferenc, Váci Mihály, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Krúdy Gyula, Ratkó József)
Szerzők, művek a határon túli magyar irodalomból.

Magyar nyelv

Magyar nyelv	Tételek száma
Kommunikáció	2-4
A magyar nyelv története	2-4
Ember és nyelvhasználat	2-4
A nyelvi szintek	2-4
A szöveg	2-4
A retorika alapjai	2-4

Stílus és jelentés	2-4
Összesen	20

Kommunikáció

A nyelv mint kommunikáció
 Pragmatika
 Nyelvi és vizuális kommunikáció
 A kommunikáció működése
 Személyközi kommunikáció
 A tömegkommunikáció

A magyar nyelv története

A nyelv mint történeti képződmény
 A magyar nyelv rokonsága
 Nyelvtörténeti korszakok
 Magyar nyelv szókészletének alakulása
 Nyelvművelés

Ember és nyelvhasználat

Ember és nyelv
 A jel, a jelrendszer
 Nyelvváltozatok
 Nemzetiségi nyelvhasználat és határon túli magyar nyelvűség
 Nyelv és társadalom

A nyelvi szintek

Hangtan
 A helyesírás
 Alaktan és szótan
 A mondat szintagmatikus szerkezete
 Mondattan

A szöveg

A szöveg és a kommunikáció
 A szöveg szóban és írásban
 A szöveg szerkezete és jelentése
 Szövegértelmezés
 Intertextualitás
 A szövegtípusok
 Az elektronikus írásbeliség és a világháló hatása a szövegre, szövegek a médiában

A retorika alapjai

A nyilvános beszéd

Érvelés, megvitátás, vita

A szövegszerkesztés eljárásai

Stílus és jelentés

Szóhasználat és stílus

A szójelentés

Stílus eszközök

Stílusréteg, stílusváltozat

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

Tartalmi szerkezet:

A szóbeli vizsga kötelező témakörei:

I. Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra, pénzügyi és gazdasági ismeretek

II. Népeség, település, életmód

III. Egyén, közösség, társadalom, munkaügyi ismeretek

IV. Politikai berendezkedések a modern korban

V. Politikai intézmények, eszmék, ideológiák

VI. Nemzetközi konfliktusok és együttműködés

I. Témakör: Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra, pénzügyi és gazdasági ismeretek

1. A középkori gazdaság

2. A középkori kereskedelem

3. Gazdasági változások az Anjouk idején

4. Az ipari forradalom

5. Tudományos, technikai felfedezések, újítások és következményeik (A második ipari forradalom)

6. Gazdaság a dualizmus korában

7. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásának gazdasági következményei (Trianon gazdasági hatása)

8. Rendszerváltozás Kelet-Közép-Európában

9. A Rákosi-korszak gazdaságpolitikája

10. A Kádár-korszak gazdaságpolitikája

11. A III. Köztársaság gazdasága (A piacgazdaságra való áttérés és következményei)

12. A globális világgazdaság ellentmondásai

13. A háztartás pénzügyei

II. Témakör: Népeség, település, életmód

14. A római városépítés jellegzetességei és emlékei Pannóniában
15. A középkori egyház
16. A középkori városok kialakulása
17. A román stílus és a gótika
18. Humanizmus és reneszánsz
19. A magyar városfejlődés korai szakasza
20. Magyarország népessége a XVIII. században
21. Társadalmi változások a dualizmus korában
22. Nemzetiségek a dualizmus korában
23. A Párizs környéki békék területi és etnikai vonatkozásai
24. A szomszédos országokban élő magyarság helyzete 1945 után
26. A Rákosi-rendszer
27. A Kádár-korszak mindennapjai
28. A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői

III. Témakör: Egyén, közösség, társadalom, munkaügyi ismeretek

29. A köztársaság válsága
30. A magyar nép őstörténete és vándorlása
31. Az Árpád-kor (Géza fejedelem és I. István)
32. A XIII. századi magyar társadalom (Tatárjárás és köv.)
33. A Hunyadiak (Mátyás)
34. A reformkor kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései (Széchenyi és Kossuth)
35. A polgári forradalom
36. A magyar külpolitika mozgástere, alternatívái a két világháború között
39. A holocaust
40. A német megszállás és a holocaust Magyarországon
41. Nagy Imre életútja
42. A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek

IV. Témakör: Politikai berendezkedések a modern korban

43. Az athéni demokrácia
44. Az alkotmányos monarchia működése Angliában a XVII. században
45. A francia polgári forradalom politikai irányzatai, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata
46. A XIX. század eszméi
47. Az áprilisi törvények
48. A kiegyezés tartalma és értékelése
49. A Horthy-rendszer jellege és jellemzői
50. Az ENSZ létrejötte és működése
51. A rendszerváltozás
52. Az Európai Unió
53. Állampolgári jogok és kötelezettségek Magyarországon
54. A magyar választási rendszer
55. A többpárti parlamenti demokrácia

56. A települési önkormányzatok működése és felépítése

V. Témakör: Politikai intézmények, eszmék, ideológiák

57. A görögséget összekötő kapocs: a hitvilág

58. A kereszténység fő tanításai

59. Az iszlám

60. A keresztény magyar királyság megteremtése Géza és Szent István korában

61. A reformáció

62. A katolikus megújulás és a barokk

63. A felvilágosodás

64. Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete

65. A magyarországi reformáció és katolikus megújulás

66. Márai Terézia és II. József reformjai

67. A náci Németország legfőbb jellemzői

68. A sztálini diktatúra legfőbb jellemzői

69. Az 1956-os forradalom kitörése és főbb eseményei

70. Az 1956-os forradalom bukásának okai

71. Az Európai Unió intézményei és működése

VI. Témakör: Nemzetközi konfliktusok és együttműködés

72. A honfoglalástól az államalapításig

73. Mohács és az ország három részre szakadása

74. A várháborúk kora Magyarországon

75. A Rákóczi-szabadságharc

76. A balkáni konfliktus okai (A szövetségi rendszerek)

77. A szabadságharc

78. A kiegyezés előzményei és megszületése

79. A világháború előzményei, katonai és politikai fordulópontjai

80. Magyarország részvétele a második világháborúban

81. Magyarország kilépése a II. világháborúból

TÁRSADALOMISMERET

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

Egyén és közösség

Az ember biológiai és társadalmi meghatározottsága.

Különböző kultúrák emberképe.

Beilleszkedés a társadalomba.

Szocializáció és identitás.

Társadalmi szerepek.

A szocializáció alapvető közegei: család, iskola, kortárscsoport, média.

Konfliktus és konfliktuskezelés.

Kultúrák és közösségek.

Sztereotípiák és előítéletek.
Társadalmi értékrendek.
A vallás jelentősége az egyén közösségi és magánéleti mivoltában.
Kulturális sokféleség. A világ vallásai.
Társadalmi együttélési szabályok.
A társadalmi norma és normaátadás.
A deviancia fogalma. A társadalmi normák szabályozó szerepe.
Bűnözés és bűncselekmény.
Jogok és kötelességek.
A gyermekek jogai, diákjogok és kötelességek.
A közélet és magánélet határai.
A média felelőssége a közélet és magánélet megközelítésében. A közélet etikája.
Az ifjúság sajátos helyzete a társadalomban.
Mentálhigiénés problémák és beilleszkedési zavarok a felnőtté válás életszakaszában.
A munkába lépés életszakasza.

2. A társadalmi viszonyok

A család fogalma és funkciói.
Családi szerepek.
Nemzedékek együttélése.
Nők és férfiak a társadalomban: a két nem viszonyának változásai.
Az iskola társadalmi szerepe.
Az iskolai tudás jellegének átalakulása.
Az iskola közösségteremtő és szocializációs funkciói.
Az életmód fogalma és elemei.
Fogyasztói magatartás.
Lakóhely, étkezési és öltözködési szokások.
Munkaidő, szabadidő.
A helyi társadalom.
A nemzet politikai és kulturális fogalmai.
A magyar nemzettudat sajátosságai.
A hazafiság történelmi példái.
A nemzetiség fogalma.
Magyarországi nemzetiségek.
A roma népesség helyzetének sajátosságai.
A társadalom rétegződése életkor, nemek, műveltség, vagyoni helyzet, foglalkozás, településformák, etnikum szerint.
A magyarországi egyházak, vallási közösségek.
Multikulturális társadalomszemlélet.
Demográfiai viszonyok.
A társadalmi egyenlőtlenség.
Méltányosság és igazságosság.
A hátrányos helyzet fogalma.

A hátrányos helyzet típusai: szegénység, testi és szellemi fogyatékoság.
Karitatív tevékenység.
Közösségi szolgálat, önkéntesség.
A szociológia tudománya.
Tömegjelenségek.
Tömeglélektan. A média hatása.

3. Állampolgári ismeretek

Jogi alapismeretek:

Az alapvető emberi jogok.
Egyéni és közösségi jogok.
Gyermeki és diákjogok.
Állampolgári kötelességek.
A politika fogalma.
Magánérdek és közérdek.
A demokratikus társadalmi és állami berendezkedés.
A demokratikus közélet fő jellemzői.
A hatalommegosztás elve.
Magyarország alaptörvénye.
A törvényhozó hatalom rendszere.
A végrehajtó hatalom rendszere.
A köztársasági elnök szerepe.
Politikai pártok.
A bíráskodás rendszere Magyarországon.
Jogi alapismeretek: jogsérelem, jogorvoslat.
A rendőrség jogai és kötelezettségei.

Intézményrendszer

Az önkormányzatiság fogalma.
A helyi önkormányzatok szervezete és működése.
A közigazgatás rendszere.
A civil társadalom szervezetei.
Az Európai Unió kialakulása és céljai.
Az Európai Unió alapintézményei.

Ügyek intézése

Állampolgári dokumentumok: személyi igazolvány, lakcímkártya, diákigazolvány, útlevel, adóazonosító, taj-kártya, jogosítvány.

4. Jelenismeret -Társadalmi világtrend az ezredforduló után

Az életmód

A gazdasági növekedés dilemmái.
A demográfiai folyamatok ellentmondásai.

Kultúra és globalizáció

A globalizáció folyamata.
A fogyasztói társadalom válsága.
A munka világának átalakulása.
Az információs társadalom kialakulása.
Az élethosszig tartó tanulás.
A nemek közötti viszony és a család kulturális, gazdasági és társadalmi funkcióinak átalakulása.

A növekedés határai

A fenntarthatóság elvei.
A technikai civilizáció és a gazdasági növekedés hatása a természeti környezetre.
A demográfiai robbanás társadalmi és gazdasági okai.
A népesség csökkenése és az elöregedés hazánkban és más európai országokban.
A környezetkímélő magatartás elterjedését ösztönző, illetve gátló tényezők

5. Gazdasági és pénzügyi ismeretek

A gazdasági környezet

A gazdaság alapintézményei, törvényszerűségei és gazdasági szereplői.
A tulajdonformák.
A vállalkozási formák fő jellemzői.

Az állam gazdasági szerepvállalása

Az állam gazdasági szerepvállalása.
Állami költségvetés. Adópolitika.
Az állam piaci és nem piaci feladatai.
Az újraelosztási rendszerek.
A fő makrogazdasági mutatók.
A gazdasági növekedés, stagnálás, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció, külső és belső egyensúly.
Az Európai Unió fő gazdaságszervező elvei (szabad munkaerő-és tőkeáramlás, egységes valuta).

Pénzügyi ismeretek

A pénz fogalma, szerepe, funkciói.
A nemzetközi és a hazai bankrendszer.
Pénzügyi tranzakciók. Hitel (kamat, futamidő, fedezet, saját erő).
A pénzpiac fogalma.
Az ár-bér spirál folyamata.

A munka világa; Fogyasztó a piacgazdaságban

A munkaviszony.
Munkaadók és munkavállalók jogai és kötelezettségei.
Hazai és nemzetközi munkaerő-piaci elvárások
Az adózás.
Felkészülés a munkaerőpiacra való kilépésre: önéletrajz, motivációs levél.
Az állásinterjú.
Fogyasztás, beruházás, megtakarítás a háztartásban.
A megtakarítás formái.
A megfontolt hitelfelvétel. A fogyasztó jogai.

MATEMATIKA KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok

Halmazok

Halmazműveletek
Halmazok megadásának különböző módjai, halmazok egyenlősége, részhalmaz, üres halmaz, véges és végtelen halmaz, komplementer halmaz.
Számosság, részhalmazok

Matematikai logika

Egyszerű matematikai szövegeket értelmezése
Ismerje és alkalmazza megfelelően a kijelentés (állítás, ítélet) fogalmát.
Értse és egyszerű feladatokban alkalmazza az állítás tagadása műveletet.
Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában

Kombinatorika

Sorbarendezési, kiválasztási és egyéb kombinatorikai feladatok

Gráfok

Konkrét szituációk szemléltetése, és egyszerű feladatokat megoldani gráfok segítségével.

2. Számelmélet, algebra

Alapműveletek

A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

Oszthatóság

Számrendszerek

Racionális és irracionális számok

Valós számok

Hatvány, gyök, logaritmus

Hatványozás értelmezése racionális kitevő esetén

Hatványozás azonosságai

Logaritmus fogalma, valamint a logaritmus azonosságai

Áttérés más alapú logaritmusra

Betűkifejezések

Nevezetes azonosságok

Arányosság

Egyenes és a fordított arányosság definícióját és grafikus ábrázolása

Arányossági feladatokat megoldása

Százalékszámítás

Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenségrendszerek

Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek

Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek

Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek

Magasabb fokú egyenletek

Négyzetgyökös egyenletek

Nem algebrai egyenletek
Abszolútértékes egyenletek
Exponenciális és logaritmusos egyenletek
Trigonometrikus egyenletek
Egyenlőtlenségek, egyenlőtlenségrendszerek

Középértékek, egyenlőtlenségek

Két pozitív szám számtani és mértani közepének fogalma, kapcsolatuk, használatuk

3. Függvények, az analízis elemei

A függvény

A függvény matematikai fogalma.

Értelmezési tartomány, hozzárendelés, képhalmaz, helyettesítési érték, értékkészlet
Helyettesítési érték számítása, illetve egyszerű függvények esetén $f(x) = c$ alapján az x -et meghatározása

Egy-egyértelmű megfeleltetés fogalma

Függvények alkalmazása gyakorlati problémák megoldásánál.

Inverzfüggvény fogalmának szemléletes értelmezése

Egyváltozós valós függvények

Lineáris függvény

Hatvány függvények

Másodfokú függvények

Abszolútérték függvény

Gyökfüggvények

Racionális törtfüggvények

Exponenciális függvény

Logaritmusos függvény

Trigonometrikus függvények

A függvények grafikonja, függvény transzformációk

A függvények jellemzése

Sorozatok

Számtani és mértani sorozatok

Végtelen mértani sor

Kamatok kamat, járadékszámítás

4. Geometria, koordinátageometria, trigonometria

Elemi geometria

Tételek

A távolságfogalom segítségével definiált ponthalmazok

Geometriai transzformációk

Egybevágósági transzformációk síkban és térben

Hasonlósági transzformációk

Egyéb transzformációk

Merőleges vetítés

Síkbeli és térbeli alakzatok

Síkbeli alakzatok

Háromszögek

Négyszögek

Sokszögek

Kör

Térbeli alakzatok

Vektorok síkban és térben

Vektor fogalma, abszolútértéke

Nullvektor, ellentett vektor

Vektorok összege, különbsége, vektor skalárszorosa

Vektorműveletekre vonatkozó műveleti azonosságok

Vektor felbontása összetevőkre

Vektor koordinátái

A vektor 90° -os elforgatottjának koordinátái

Vektorok összegének, különbségének, skalárral való szorzatának koordinátái, skalárszorzat kiszámítása koordinátákból

Vektorok alkalmazása feladatokban

Trigonometria

Hegyesszögek szögfüggvényei

Szögfüggvényekre vonatkozó alapvető összefüggések

Nevezetes szögek (30° , 45° , 60°) szögfüggvényei

Színusz- és a koszinusztétel

Koordinátageometria

AB vektor koordinátái, abszolútértéke

Pontok, vektorok

Két pont távolságának, szakasz felezőpontjának, harmadoló pontjainak felírása, alkalmazása feladatokban.

A háromszög súlypontja koordinátáinak felírása, alkalmazása feladatokban.

Egyenes egyenesek egyenletét.

Egyenesek metszéspontjának számítása.

Egyenesek párhuzamosságának és merőlegességének koordinátageometriai feltételei

Elemi háromszög- és négyszög-geometriai feladatok megoldása koordinátageometriai eszközökkel.

Kör

Adott középpontú és sugarú körök egyenletének felírása.

Kétismeretlenes másodfokú egyenletből a kör középpontjának és sugarának meghatározása.

Kör és egyenes metszéspontjának meghatározása.

A kör adott pontjában húzott érintő egyenletének felírása.

Kerület, terület

A kerület és a terület szemléletes fogalma

Háromszög területének kiszámítása különböző adatokból

Nevezetes négyszögek területének számítása.

Szabályos sokszögek kerületének és területének számítása.

Kör, körcikk, körszelet kerülete, területe.

Kerület- és területszámítási feladatok.

Felszín, térfogat

A felszín és a térfogat szemléletes fogalma

Hasáb, gúla, forgáshenger, forgáskúp, gömb, csonkagúla és csonkakúp felszínének és térfogatának kiszámítása képletbe való behelyettesítéssel.

5. Valószínűség-számítás, statisztika

Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai

Véletlenszerű mintavétel fogalma

Kördiagram és oszlopdiaagram készítése, diagramról információt kiolvasása

Osztályba sorolás, gyakorisági diagram, relatív gyakoriság.

Aritmetikai átlag (súlyozott számtaniközép),

Medián (rendezett minta közepe),

Módusz (leggyakoribb érték)

Ismerje és használja a következő fogalmakat: terjedelem, átlagos abszolút eltérés, szórás.

Szórás kiszámolása adott adathalmaz esetén számológéppel.

Adathalmazok összehasonlítás a tanult statisztikai mutatók segítségével

A valószínűségszámítás elemei

Véges sok kimenetel esetén szimmetria megfontolásokkal számítható valószínűségek (egyenlő esélyű elemi eseményekből) egyszerű feladatokban.

Esemény, eseménytér konkrét példák esetén.

Szemléletes kapcsolat a relatív gyakoriság és a valószínűség között.

Valószínűségek kiszámítása visszatevéses mintavétel esetén, binomiális eloszlás.

KÉMIA

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

1. Általános kémia

Atomszerkezet

Kémiai kötések

Molekulák, összetett ionok

Anyagi halmazok

Kémiai átalakulások

Szervetlen kémia

Hidrogén: anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás

Nemesgázok: anyagszerkezet, tulajdonságok

Halogénelemek és vegyületeik

2.3.1. Halogénelemek: a klór anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani hatás

2.3.2. Halogénvegyületek

2.3.2.1. Hidrogénhalogenidek (HCl): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás

2.3.2.2. Kősó(NaCl): halmazszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, felhasználás

2.3.2.3. Ezüst-halogenidek (AgCl, AgBr, AgI): tulajdonságok, felhasználás

2.3.2.4. Hypo (NaOCl-oldat)

Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik

2.4.1 Oxigén: anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani szerep

2.4.2. Oxigénvegyületek

2.4.2.1. Oxidok csoportosítása

2.4.2.2. Oxidok: víz, fontosabb fém-oxidok

2.4.2.3. Hidroxidok

2.4.3. Kén: anyagszerkezet, tulajdonságok

2.4.4. A kén vegyületei

2.4.4.1. Dihidrogén-szulfid, kén-hidrogén (H₂S): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani szerep, sói

2.4.4.2. Kén-dioxid (SO₂): anyagszerkezet, tulajdonságok, előállítás, felhasználás, környezetszennyező hatás

2.4.4.3. Kén-trioxid (SO₃)

2.4.4.4. Kénsav (H₂SO₄): anyagszerkezet, tulajdonságok, ipari előállítás, felhasználás, sói

A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik

Nitrogén: anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás

Nitrogénvegyületek

2.5.2.1. Ammónia (NH₃): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, sói

2.5.2.2. Nitrogén-oxidok: Nitrogén-dioxid (NO₂)

2.5.2.3. Salétromsav (HNO₃): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, sói

2.5.3. Foszfor: anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani hatás

2.5.4. Foszforvegyületek

2.5.4.1. Foszforsav (ortofoszforsav (H₃PO₄)): anyagszerkezet, tulajdonságok, élettani hatás, felhasználás

2.5.4.3. A foszforsav fontosabb sói

A szénsoport elemei és vegyületeik

Szén: tulajdonságok, előfordulás, felhasználás

A szén vegyületei

Szén-monoxid (CO): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani hatás

Szén-dioxid (CO₂): anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, keletkezés, - élettani és ökológiai hatás

Szénsav (H₂CO₃): anyagszerkezet, tulajdonságok, sói, fontosabb karbonátok, hidrogén karbonátok

Szilícium: anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, felhasználás

Szilícium-vegyületek

Szilícium-dioxid (SiO₂)

Fémek

Az s-mező fémei

A p-mező fémei

Alumínium

Ón és ólom

A d-mező fémei

2.7.3.1. Vascsoport (Fe, Co, Ni)

2.7.3.2. Rézsoport (Cu, Ag, Au)

2.7.3.3. Cink

Szerves kémia

A szerves vegyületek általános jellemzői

Szénhidrogének

Alkánok, cikloalkánok

Alkének (olefinek)

Több kettős kötést tartalmazó szénhidrogének: diének, poliének

Alkinok

Aromás szénhidrogének: nevezéktan, benzol

Halogéntartalmú szénhidrogének: elnevezés, tulajdonságok, kémiai reakciók, felhasználás, Élettani, ökológiai hatás

Oxigéntartalmú szerves vegyületek: Egyszerű, összetett funkciós csoportok és származtatásuk, vegyületcsoportok

Hidroxivegyületek

Alkoholok: nevezéktan, anyagszerkezet, tulajdonságok, kémiai reakciók, előállítás, felhasználás, élettani hatás, előfordulás

Fenolok: anyagszerkezet, tulajdonságok, kémiai reakciók, élettani hatás, felhasználás

Éterek: nevezéktan, anyagszerkezet, tulajdonságok, kémiai reakciók, előállítás, felhasználás

Oxovegyületek: csoportosítás, nevezéktan, anyagszerkezet, tulajdonságok, kémiai reakciók, felhasználás, élettani hatás

Karbonsavak: csoportosítás, nevezéktan, anyagszerkezet, tulajdonságok, kémiai reakciók (ecetsav), előállítás

Egyéb funkciós csoportot tartalmazó karbonsavak

A karbonsavak sói, felhasználás

Észterek csoportosítása

3.4.5.1. Karbonsav-észterek: nevezéktan, tulajdonságok, kémiai reakciók, előállítás, felhasználás, zsírok, olajok (gliceridek)

3.4.5.2. Szervetlen-sav-észterek

3.5. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek

3.5.1. Aminok: csoportosítás, elnevezés, kémiai reakciók

3.5.2. Aminosavak: példák, csoportosítás, szerkezet, tulajdonságok, előfordulás

3.5.3. Savamidok: elnevezés, tulajdonságok

3.5.4. Nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek

3.5.4.1. Piridin: tulajdonságok

3.5.4.2. Pirimidin: tulajdonságok, jelentőség

3.5.4.3. Pirrol: tulajdonságok, jelentőség

3.5.4.4. Purin: jelentőség

3.5.5. Gyógyszerek, drogok, hatóanyagok

3.6. Szénhidrátok

3.6.1. Monoszacharidok: összegképlet, funkciós csoportok, csoportosítás, molekulaszervezet, izoméria, tulajdonságok

3.6.1.1. Ribóz és 2-dezoxi-ribóz

3.6.1.2. Glükóz

3.6.1.3. Fruktóz

3.6.2. Diszacharidok: származtatásuk, tulajdonságok

3.6.2.1. Maltóz

3.6.2.2. Cellobióz

3.6.2.3. Szacharóz (répacukor, nádcukor)

3.6.3. Poliszacharidok: tulajdonságok, hidrolízisük

3.6.3.1. Cellulóz

3.6.3.2. Keményítő

3.7. Fehérjék: építőelemek, konstitúció, térszerkezet, kimutatás, reakciók, jelentőség

3.8. Nukleinsavak: építőelemek, konstitúció, DNS, RNS, a DNS térszerkezete

3.9. Műanyagok

3.9.1. Természetes alapú műanyagok

- 3.9.2. Szintetikus előállított műanyagok
- 3.9.2.1. Polimerizációs műanyagok
- 3.9.2.2. Polikondenzációs műanyagok
- 3.9.2.3. Környezetvédelmi szempontok
- 3.10. Energiagazdálkodás: hagyományos, megújuló, alternatív energiaforrások,

4. Kémiai számítások

- 4.1. Az anyagemennyiség
- 4.2. Gázok
- 4.3. Oldatok, elegyek, keverékek: összetétel; Egyéb, oldatokkal kapcsolatos feladatok
- 4.4. Számítások a képlettel és a kémiai egyenlettel kapcsolatban: összegképlet, sztöchiometria
- 4.5. Termokémia
- 4.6. Kémhatás
- 4.7. Elektrokémia

FIZIKA

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

- 1.1. Newton törvényei
- 1.2. Pontszerű és merev test egyensúlya
- 1.3. A változó forgómozgás dinamikai leírása
- 1.4. Mozgásfajták
- 1.5. Munka, energia
- 1.6. A speciális relativitáselmélet alapjai E
- 1.7. Folyadékok és gázok mechanikája
- 2.1. Állapotjelzők, termodinamikai egyensúly
- 2.2. Hőtágulás
- 2.3. Állapotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között)
- 2.4. Az ideális gáz kinetikus modellje
- 2.5. Energiamegmaradás hőtani folyamatokban
- 2.6. Kalorimetria
- 2.7. Halmazállapotváltozások
- 2.8. A termodinamika II. főtétele
- 2.9. A hőterjedés formái
- 3.1. Elektromos mező
- 3.2. Egyenáram
- 3.3. Az időben állandó mágneses mező
- 3.4. Az időben változó mágneses mező

- 3.5. Elektromágneses hullámok
- 4.1. A fény, mint elektromágneses hullám
- 5.1. Az anyag szerkezete
- 5.2. Az atom szerkezete
- 5.3. Az atommagban lejátszódó jelenségek
- 5.4. Sugárvédelem
- 5.5. Elemi részek
- 6.1. A gravitációs mező
- 6.2. Csillagászat
- 7.1. A fizikatörténet fontosabb személyiségei
- 7.2. Felfedezések, találmányok, elméletek

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

Térképi ismeretek
Kozmikus környezetünk
A geoszférák földrajza
A Föld mint közetbolygó szerkezete és folyamatai
A vízburok földrajza
A légkör földrajza
Földrajzi övezetesség
A kontinensek természetföldrajza
Magyarország és tájainak természetföldrajza
Társadalmi folyamatok a 21. század elején
A világgazdaság jellemző folyamatai
Magyarország földrajza. Helyünk a Kárpát-medencében és Európában
A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában
Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi gazdasági jellemzői
Globális kihívások - a fenntarthatóság kérdőjelei

BIOLÓGIA

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

1. Bevezetés a biológiába
A biológia tudománya
Az élet jellemzői
Fizikai, kémiai alapismeretek

Egyed alatti szerveződési szint
Szervetlen és szerves alkotóelemek
Az anyagcsere folyamatai
Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)

Az egyed szerveződési szintje
Nem sejtes rendszerek
Önálló sejtek
Többsejtűség
Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak

Az emberi szervezet
Homeosztázis
Kültakaró
A mozgás
A táplálkozás

A légzés
Az anyagszállítás
A kiválasztás
A szabályozás
Szaporodás és egyedfejlődés

Egyed feletti szerveződési szintek
Populáció
Életközösségek (élőhelytípusok)
Bioszféra
Ökoszisztéma

Öröklődés, változékonyság, evolúció
Molekuláris genetika
Mendeli genetika
Populációgenetika és evolúciós folyamatok
A bioszféra evolúciója

Kísérletek, vizsgálatok:

Tudjon kaparékot, nyúzatot készíteni, metszetet elemezni.

Tudja, hogyan kell kiszámítani a mikroszkóp nagyítását.

Tudjon elvégezni és értelmezni egyszerű ozmózis kísérleteket.

Mutassa ki az orvosi szén nagy felületi megkötőképességét festékoldattal. Tudja magyarázni és értelmezni a kísérletet, értse annak következményeit, alkalmazási lehetőségeit.

Értse, hogyan és miért mutatható ki a szén-dioxid meszes vízzel.

Tudjon elvégezni és értelmezni az epe zsírokat szétoszlató szerepét bemutató kísérletet.

Tudja elvégezni és értelmezni a keményítő jóddal történő kimutatását (Lugol-próba), és ismerje fel a keményítőszemcséket mikroszkópban és mikroszkópos képen.

Magyarázza, miért édes a sokáig rágott kenyérhéj.

Tudjon elvégezni és értelmezni fehérjék kicsapódását bemutató kísérleteket (hő, nehézfém-sók, mechanikai hatás).

Ismerje föl mikroszkópban és mikroszkópos képeken a sejtfalat, színtestet, sejtmagot, zárványt.

óriás amőba, papucsállatka faj, zöld szemesostoros: Ismerje fel ezeket az élőlényeket és jellemző sejtalkotóikat fénymikroszkóppal és fénymikroszkópos képeken.

Vizsgáljon fénymikroszkóppal kenyérpenészt és fonalas zöldmoszatokat, rajzolja le és jellemezze a mikroszkópban vagy mikroszkópos képen látottakat.

Vizsgáljon kézinagyítóval és mikroszkóppal lombosmohákat, zuzmókat, ismertesse a megfigyeltet, valamint mikroszkópos képek alapján testfelépítésüket.

Vizsgáljon fénymikroszkóppal növényi szövet-preparátumot, készítse a bőrszövet-nyúzatot (pl. hagyma allelél). Vizsgáljon kristályzárványt. Értelmezze a látottakat, mikroszkópos képen is.

Vizsgáljon mikroszkópban gázcserenyírást és értelmezze a látottakat, mikroszkópos képek alapján is. Figyelje meg a víz útját színes tintába mártott fehér virágú növényen és értelmezze a látottakat.

Ismertesse csírázás külső és belső feltételeit egy csírázási kísérlet kapcsán. Ismerje fel fénymikroszkópos készítményen illetve képen a következő szöveteket:

többrétegű elszarusodott laphám, vázizom, csontszövet, idegszövet, emberi vér.

Értelmezzen hasnyál vagy a gyomornedv hatását bemutató kísérletet.

Figyelje meg az élelmiszerek csomagolásán feltüntetett összetevőket és magyarázza a lehetséges kockázati tényezőket, táblázat segítségével.

Értelmezzen életmódhoz igazodó étrendet, ezzel kapcsolatos adatok, táblázatok használatával.

Határozza meg légzésszámot nyugalomban és munkavégzés után, magyarázza az eltérést.

Tudjon pulzust és vérnyomást mérni (automata eszközzel), legyen képes a mért adatok eredményeit értelmezni és magyarázni.

Készítsen rajzot a gerincvelő keresztmetszetéről és ábrázolja a gerincvelői idegek eredését.

Ismerje fel ábrán és tudja magyarázni a bőr-és izomeredetű gerincvelői reflexek reflexívét funkcióját.

Váltson ki térdreflexet, és magyarázza funkcióját.

Magyarázzon egyszerű kísérleteket a vakfolt, a színtévesztés, a látásélesség és a térbeli tájékozódás vizsgálatára. Váltson ki pupillareflexet.

Értelmezzen kísérletet a hangirány érzékelésének bemutatására.

Esettanulmány alapján ismerjen fel összefüggéseket a környezet és az élőlény tűrőképessége között.

Jellemezzen egy iskolájához vagy lakóhelyéhez közeli terület élővilágát (élőhelytípusok, környezeti tényezők, talaj, uralkodó állat-és növényfajok, színteztettség, időbeni változások).

Térképen ismerje fel hazánk nemzeti parkjait. Ismertesse a lakóhelyéhez legközelebb fekvő nemzeti parkot, ennek fontosabb értékeit.

Foglaljon állást a teendőkről. Tudjon a teendőkről szmogriadó esetén.

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

A portfólió összeállítása:

A portfólióba kizárólag ellenőrzött keretek között, a jelölt által készített és kiválogatott, lehetőleg az utolsó két tanév folyamán készült munkák kerülhetnek be. Ennek természetesen feltétele, hogy az adott időszakban, az iskolában készült munkákat megfelelő körülmények között megőrizzék.

A portfóliónak 8 darab munkát kell tartalmaznia. A munkák mérete nem korlátozott.

A portfólió összeállítása a következő szempontok szerint történik:

Tartalmazzon

1. két olyan munkát, amelyet sikeresnek tart a vizsgázó;
2. egy olyan munkát, amelyet kevésbé tart sikeresnek a vizsgázó;
3. egy olyan munkát, amelyet a legkedveltebb technikájával készített a vizsgázó;
4. egy olyan munkát, amely egy tárgy tervezését dokumentálja (több rajz is lehet egy lapon);
5. egy olyan munkát, amely látvány alapján készült tanulmányrajz, festmény vagy plasztika (fotója);
6. egy olyan munkát, amely képet és szöveget együttesen alkalmazó kompozíció;
7. egy olyan munkát, amely a vizsgázó által szabadon választott téma tetszőleges feldolgozása.

A vizsgára kiválogatott munkákat a hitelesség érdekében a megfelelő jelölésekkel és a szaktanár aláírásával kell ellátni.

A munkák hátoldalán szerepeljen a tanuló neve és a készítés dátuma, valamint a fenti listának megfelelő azonosító szám! (Pl. a 3. sorszámmal ellátott munkáról a vizsgáztatók tudni fogják, hogy a vizsgázó legkedveltebb technikájával készült munkájáról van szó.)

Vizsga előtt a saját szaktanár aláírásával hitelesíti a kiválogatott anyagot, igazolva, hogy valóban az iskolában, az adott tanuló által készült munkák alkotják a portfólió anyagát.

A portfólió bemutatása:

A kiválogatott anyaghoz kapcsolódva a tanuló szóban önállóan bemutatja, értékeli, értelmezi munkáját és indokolja a válogatását, ismerteti a munkáját irányító főbb gondolatokat.

A bemutatást a vizsgacsoport szóbeli vizsgáinak keretében kell megtartani.

Értékelés:

A gyakorlati vizsgarészben a portfólió esetében szereshető 75 pontból 60 pont a gyakorlati vizsgaanyagra, 15 pont pedig annak szóbeli bemutatására adható.

A portfólió értékelése csak abban az esetben lehetséges, ha megfelel a kiírásban szereplő formai követelményeknek, azaz:

megfelelő számú munkát tartalmaz,

a munkák a kiírásnak (a listának) megfelelően kerültek kiválogatásra,

a munkák hitelesítése megtörtént,

a munkák számokkal történő azonosítása szintén megtörtént.

A portfólió értékelése:

A portfólió esetében a rajzi, illetve gyakorlati jellegű munkák értékelését központilag meghatározott, értékelési kritériumokra bontott szempontsor alapján végzi az értékelő. Öt (négy plusz egy) különböző szempont alapján kell megvizsgálni a vizsgamunkákat, azaz kizárólag a gyakorlati teljesítményt.

A gyakorlati munka értékelési szempontjai az alábbiak:

problémamegoldó képesség,
vizuális kommunikációs képesség,
kreativitás, tartalmi komplexitás,
közlés, kifejezés, alkotás technikája,
összkép.

A fenti szempontokhoz tartozó kritériumrendszer világosan értelmezhető jellemzőkkel írja le az adott szempont szerint teljesülő minőséget, melyekhez pontskála tartozik.

A jelölt által az alábbi pontskála alapján elért pontszámot 2-vel megszorozva kapjuk meg a vizsgapontok számát. Ha például a jelölt 22 pontot ér el a vizsgaanyaga alapján, akkor $22 \cdot 2 = 44$ pont a vizsgapontszáma.

Értékelési pontskála: Maximális: $30 \times 2 = 60$ pont

A szóbeli bemutatás értékelése

A portfólió szóbeli bemutatásának értékelése az alábbi értékelési útmutató segítségével történik. Az értékelési útmutató tartalmazza a megítélés alapját képező szempontsort. Minden egyes értékelési szempont további kritériumokra bomlik. A kritériumok a szóbeli feleletet jellemzik az adott értékelési szempont tekintetében, a megítélhető pontszámokkal együtt.

A szóbeli bemutatást az alábbi szempontok szerint kell értékelni:

önismeret,
érvelés,
szaknyelv használata,
téma felismerhetősége,
nyelvhelyesség.

Értékelési pontskála: Maximális 15 pont

INFORMATIKA

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

1.1. A kommunikáció

- 1.1.1. A kommunikáció általános modellje
- 1.1.2. Információs és kommunikációs technológiák és rendszerek
- 1.1.3. Számítógépes információs rendszerek az iskolában és a gazdaságban.
- 1.1.4. Közhasznú információs források

1.2. Információ és társadalom

- 1.2.1. Az informatika fejlődéstörténete
- 1.2.2. A modern információs társadalom jellemzői
- 1.2.3. Informatika és etika
- 1.2.4. Jogi ismeretek

2.1. Jelátalakítás és kódolás

- 2.1.1. Analóg és digitális jelek
- 2.1.2. Az adat és az adatmennyiség
- 2.1.3. Bináris számábrázolás
- 2.1.4. Bináris karakterábrázolás
- 2.1.5. Bináris kép- és színkódolás
- 2.1.6. Bináris hangkódolás

2.2. A számítógép felépítése

- 2.2.1. A Neumann-elvű számítógépek
- 2.2.2. A (személyi) számítógép részei és jellemzőik: Központi feldolgozó egység, memória, buszrendszer, interfészek (illesztő), ház, tápegység, alaplap
- 2.2.3. A perifériák típusai és főbb jellemzőik: bemeneti eszközök, kimeneti eszközök, bemeneti/kimeneti eszközök, háttértárak
- 2.2.4. A (személyi) számítógép részeinek összekapcsolása és üzembe helyezése
- 2.2.5. Hálózatok

3.1. Az operációs rendszer és főbb feladatai

- 3.1.1. Az operációs rendszerek (fajtái) részei és funkciói, az operációs rendszer felhasználói felülete
- 3.1.2. Könyvtárszerkezet, könyvtárak létrehozása, másolása, mozgatása, törlése, átnevezése
- 3.1.3. Állományok típusai, keresés a háttértárakon
- 3.1.4. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás
- 3.1.5. Az adatkezelés eszközei: Tömörítés, kicsomagolás, archiválás, adatvédelem
- 3.1.6. A szoftver és a hardver karbantartó (segéd)programjai: víruskeresés és -irtás, víruspajzs, lemezkarbantartás.

3.1.7. A hálózatok működésének alapelvei, hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem

4.1. A szövegszerkesztő használata

4.1.1. A program indítása

4.1.2. A munkakörnyezet beállítása

4.1.3. A szövegszerkesztő menürendszere

4.1.4. Dokumentum megnyitása, mentése, nyomtatása

4.2. Szövegszerkesztési alapok

4.2.1. Szövegbevitel, szövegjavítás

4.2.2. Karakterformázás

4.2.3. Bekezdésformázás

4.2.4. Felsorolás, számozás

4.2.5. Tabulátorok használata

4.2.6. Oldalformázás Készítsen felsorolást, sorszámozott felsorolást.

4.3. Szövegjavítási funkciók

4.3.1. Keresés és csere Ismerje a szövegszerkesztő keresési, cserélési funkcióit.

4.3.2. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés

4.3.3. Helyesírás ellenőrzés, szinonima szótár, elválasztás

4.4. Táblázatok, grafikák a szövegben

4.4.1. Táblázatkészítés a szövegszerkesztővel, sorba rendezés

4.4.2. Körlevélkészítés Tudja a sorokat adott oszlop szerint sorba rendezni.

4.4.3. Táblázatok, grafikák, szimbólumok és más objektumok beillesztése a szövegbe,

5.1. A táblázatkezelő használata

5.1.1. A program indítása

5.1.2. A munkakörnyezet beállítása

5.1.3. A táblázatkezelő menürendszere

5.1.4. A táblázat megnyitása, mentése, nyomtatása

5.2. A táblázatok felépítése

5.2.1. Cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap

5.3. Adatok a táblázatokban

5.3.1. Adattípusok Ismerje a szöveg, a szám és dátum adattípusokat.

5.3.2. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás

5.3.3. A cellahivatkozások használata

5.3.4. Képletek szerkesztése: konstans, hivatkozás, függvény

5.4. Táblázatformázás

5.4.1. Sorok, oszlopok, tartományok kijelölése

- 5.4.2. Karakter-, cella- és tartományformázások
- 5.4.3. Cellák és tartományok másolása

5.5. Táblázatok, szövegek, diagramok

- 5.5.1. Egyszerű táblázat készítése Tudjon egyszerű táblázatot létrehozni.
- 5.5.2. Formázási lehetőségek
- 5.5.3. Diagramtípus kiválasztása, diagramok szerkesztése

5.6. Problémamegoldás táblázatkezelővel

- 5.6.1. Tantárgyi feladatok megoldása
- 5.6.2. A mindennapi életben előforduló problémák

6.1. Az adatbázis-kezelés alapfogalmai

- 6.1.1. Az adatbázis fogalma, típusai, adattábla, rekord, mező, kulcs

6.2. Az adatbázis-kezelő program interaktív használata

- 6.2.1. Adattípusok
- 6.2.2. Adatbevitel, adatok módosítása, törlése
- 6.2.3. Adatbázisok létrehozása, karbantartása

6.3. Alapvető adatbázis-kezelési műveletek

- 6.3.1. Lekérdezések, függvények használata
- 6.3.2. Keresés, válogatás, szűrés, rendezés
- 6.3.3. Összesítés

6.4. Képernyő és nyomtatási formátumok

- 6.4.1. Űrlapok használata
- 6.4.2. Jelentések használata

7.1. Kommunikáció az Interneten

- 7.1.1. Elektronikus levelezési rendszer használata
- 7.1.2. Állományok átvitele
- 7.1.3. WWW.
- 7.1.4. Keresőrendszerek
- 7.1.5. Távoli adatbázisok

7.2. Web-lap készítés

- 7.2.1. Hálózati dokumentumok szerkezete
- 7.2.2. Web-lap készítése Webszerkesztővel
- 7.2.3. Formázási lehetőségek

8.1. Prezentáció (bemutató)

- 8.1.1. A program indítása.
- 8.1.2. A munkakörnyezet beállítása

8.1.3. A program menürendszere

8.1.4. Prezentációs anyag elkészítése (szöveg, táblázat, rajz, diagram, grafika, fotó, hang, animáció, diaminta ...) és formázása

8.2. Grafika

8.2.1. A program indítása

8.2.2. A munkakörnyezet beállítása

8.2.3. A program menürendszere

8.2.4. Elemi alakzatok megrajzolása, módosítása

8.2.5. Képek beillesztése, formázása

9.1. Könyvtárak

9.1.1. A könyvtár fogalma, típusai

9.1.2. Eligazodás a könyvtárban: olvasóterem, szabadpolcos rendszer, multimédia övezet

9.1.3. A helyben használható és a kölcsönözhető könyvtári állomány

9.1.4. A könyvtári szolgáltatások

9.2. Dokumentumok

9.2.1. Nyomtatott dokumentumok

9.2.2. Nem nyomtatott dokumentumok, illetve adathordozók (kazetta, diakép, film, CD, mágneslemez, DVD)

9.3. Tájékoztató eszközök

9.3.1. Katalógusok Tudjon keresni a betűrendes leíró katalógusban.

9.3.2. Adatbázisok Tudjon adatokat gyűjteni számítógépes adatbázisból.

9.3.3. Közhasznú információs források (pl. telefonkönyv, menetrend, térkép)

TESTNEVELÉS

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

1. A magyar sportsikerek

Legalább 5 magyar olimpiai bajnok megnevezése sportágával együtt. Egy, a választott helyi tantervben szereplő sportágban, az adott év hazai legfontosabb eredményeinek ismerete.

2. A harmonikus testi fejlődés

A testi fejlődés rövid jellemzése általános és középiskolás korban (magasság, testsúly, iskolaérettség mozgásos cselekvések).

3. Az egészséges életmód

Tájékozottság bizonyítása az egészséges életmód kialakításához szükséges alapvető ismeretekben. Az egészséges életmód összetevőinek értelmezése: rendszeres testedzés, optimális testsúly, aktív pihenés, testi higiénia, lelki egyensúly, a szabadidő hasznos eltöltése, egészségkárosító szokások (alkohol, dohányzás, drog) hatásai és megelőzésük.

4. Testi képességek

Az erő, a gyorsaság, az állóképesség értelmezése. A pulzusszám alakulása terhelésre, az erőfejlesztés szabályai.

5. Gimnasztika

A rendgyakorlatok szerepe a testnevelés órákon. Gyakorlatok javaslata az erő, a gyorsaság, az állóképesség fejlesztésére Nyújtó, lazító és erősítő hatású gyakorlatok 2-3 példa. Légzőgyakorlatok. A bemelegítés szerepe és kritériumai.

6. Atlétika

A tanult atlétikai futó, ugró és dobó versenyszámok ismerete és végrehajtásuk lényege.

7. Torna

A női és férfi tornaszerek ismertetése. A legfontosabb baleset-megelőző eljárások. Segítségadás gyakorlásnál.

8. Az ókori olimpiák története

Az ókori olimpiák történetének ismerete.

9. Küzdősportok, önvédelem

Alsó, felső tagozatos és középiskolás tanulók részére 2-2 páros és 1-1 csapat küzdőjáték ismertetése és a választás indoklása.

10. Úszás

Az úszás higiénéjének ismerete. Az úszás az ember életében.

11. Testnevelési és sportjátékok

Labdaérintéssel, -vezetéssel, -átadással, célfelületre történő továbbítással és az összjátékkal kapcsolatos három testnevelési játék ismertetése. Egy választott sportjáték alapvető szabályainak ismertetése (pályaméret, játékosok száma, időszabályok, eredményszámítás, a labdavezetésre, a támadásra és védekezésre vonatkozó szabályok).

12. Természetben űzhető sportok

Egy választott, természetben űzhető sportág jellegzetességeinek és legfontosabb szabályainak ismertetése (sí, kerékpár, természetjárás, evezés, görkorsolya stb.) Alapvető ismeretek a táborozások előnyeiről.

A középszintű gyakorlati vizsga követelményei

Mászás, függeszkedés

Gimnasztikagyakorlat – 48 ütemű egyénileg összeállított szabadgyakorlat bemutatása

Torna - talajgyakorlat és a szekrényugrás bemutatása kötelező, egy további szer kötelezően választható (gyűrű, korlát, nyújtó, felemás korlát, gerenda, ritmikus gimnasztika,

Labdajáték – kettő labdajáték választása kötelező (röplabda, kosárlabda, labdarúgás, kézilabda)

Atlétika – egy futó-, egy ugró- és egy dobószám választása kötelező

5.1 60 m-es síkfutás

5.2 2000 m-es síkfutás

5.3 Távolugrás választott technikával

5.4 Magasugrás választott technikával

5.5 Súlylökés

5.6 Kislabdahajítás

Választható sportág

6.1 Úszás- 50 m megtétele egy választott úszásnemben szabályos rajttal és fordulóval, 25 m teljesítése másik választott úszásnemben szabályos rajttal

6.2 Küzdősport

6.2.1 birkózás alapelemeinek bemutatása 3 gyakorlatban **vagy**

6.2.2 Judo – alapelemeinek bemutatása 3 gyakorlatban

ÉLŐ IDEGEN NYELV

Témakörök

Az érettségi vizsga tartalmi részét az alább felsorolt témakörök képezik, azaz a feladatok minden vizsgarészben tematikusan ezekre épülnek. A középszinten felsorolt témakörök az emelt szintre is érvényesek.

	Középszint	Emelt szint
1. Személyes vonatkozások, család	<p>A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai)</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők</p> <p>Személyes tervek</p>	<p>A család szerepe az egyén és a társadalom életében</p> <p>Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése</p>
2. Ember és társadalom	<p>A másik ember külső és belső jellemzése</p> <p>Baráti kör</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel</p> <p>Női és férfi szerepek</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek</p> <p>Öltözködés, divat</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (posta)</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között</p>	<p>Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság)</p> <p>Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése</p> <p>Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése</p> <p>Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében</p> <p>Az öltözködés, mint a társadalmi hovatartozás kifejezése</p> <p>A fogyasztói társadalom, reklámok</p> <p>Társadalmi viselkedésformák</p>

<p>3. Környezetünk</p>	<p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása)</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért?</p> <p>Időjárás</p>	<p>A lakóhely és környéke fejlődésének problémái</p> <p>A természet és az ember harmóniája</p> <p>A környezetvédelem lehetőségei és problémái</p>
<p>4. Az iskola</p>	<p>A tanuló saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat)</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok</p>	<p>Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban</p> <p>Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban</p>
<p>5. A munka világa</p>	<p>Diákmunka, nyári munkavállalás</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás</p>	<p>A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák</p>

<p>6. Életmód</p>	<p>Napirend, időbeosztás</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás)</p> <p>Étkezési szokások a családban</p> <p>Ételek, kedvenc ételek</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak)</p>	<p>Az étkezési szokások hazánkban és más országokban</p> <p>Ételspecialitások hazánkban és más országokban</p> <p>A kulturált étkezés feltételei, fontossága</p> <p>A szenvedélybetegségek</p> <p>A gyógyítás egyéb módjai</p>
<p>7. Szabadidő, művelődés, szórakozás</p>	<p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet</p> <p>Kulturális események</p>	<p>A szabadidő jelentősége az ember életében</p> <p>A művészet szerepe a mindennapokban</p> <p>Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok</p> <p>A könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai</p>
<p>8. Utazás, turizmus</p>	<p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése</p>	<p>A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra</p> <p>Az idegenforgalom jelentősége</p>

	Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai	
9. Tudomány és technika	Népszerű tudományok, ismeretterjesztés A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben	A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre
10. Gazdaság	Családi gazdálkodás A pénz szerepe a mindennapokban Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank)	Üzleti világ, fogyasztás, reklámok Pénzkezelés a célnyelvi országokban

Mozgóképkultúra és médiaismeret

érettségi témakörök

A mozgóképnelv alapjai, a filmpoétika fogalmai

A képrögzítés és mozgásábrázolás alapjai és jellemzői, a technikai képalkotás és a mozgóképi történetmesélés előtörténete

A mozgókép előtti mozgásábrázolási, történetalkotási törekvések azonosítása (a barlangrajztól a képregényig).

A technikai kép létrehozására szolgáló eszközök (fényképezőgép, videokamera) kezelői szintű használata.

A technikai kép jellemzői

Rögzítés és ábrázolás mozzanatainak elkülönítése és kapcsolatuk értelmezése a mozgóképi szövegek elemzésében.

A látvány mozgóképi megszervezése

A beállítás és a képkivágat fogalmainak pontos használata; a plánfajták felismerése és alkalmazásuk értelmezése mozgóképi szövegek elemzésében.

A kamera térbeli elhelyezésével és optikai beállításával kapcsolatos jelzések, illetve a kameramozgások és a beállítás elemeinek elrendezésével kapcsolatos jellegzetességek felismerése és magyarázata mozgóképi szöveg értelmezésében.

Szerepjáték

A szereplőválasztás változatainak (pl. civil vagy hivatásos) és a szereplő külső megjelenésének mint metakommunikációs jelzésnek a leírása és elemzése adott mozgóképi szöveg értelmezésében.

A viselkedés szóbeli, vokális és metakommunikációs eszközeinek felismerése és értelmezése.

Montázs

A montázsjelenség felismerése, montázs és gondolkodás, illetve montázs és ábrázolás kapcsolatának

(pl. a tér-idő felbontása és újraszervezése) ismerete és alkalmazása adott montázmegoldások leírásában és értelmezésében.

A lineáris/narratív, az asszociatív/expresszív, a belső montázs felismerése és a montázshatás értelmezése adott montázmegoldások elemzésében.

Mozgóképi elbeszélés

A történetnek mint változássorozatnak az értelmezése; a történet időrendi és okozati láncolatának összeállítása adott mozgóképi szöveg értelmezésében.

A történet legfőbb alkotóelemeinek (expozíció, lezárás, fordulat és epizód) felismerése, elkülönítése adott mozgóképi szövegek értelmezésében.

A történet, a cselekmény és az elbeszélés fogalmainak helyes használata és alkalmazása a mozgóképi szövegek értelmezésében.

Mozgóképi szövegértés, értelmezési szintek

A médiaszövegek és a mozgóképi alkotások rendszerezése

A médiaszövegek rendszerezése néhány fontosabb szempont szerint (pl. médiumok, a valósághoz való viszony, az alkotói szándék és nézői elvárás, a szöveg keletkezése és stílusa, továbbá televíziós műsортípusok). Ezen kategóriák alkalmazása.

A valóság ábrázolásához való viszony

A képi ábrázolás és a mágikus gondolkodás kultúrtörténeti kapcsolatának ismerete. A valóságos és a valószerű fogalmának ismerete. A fikciós és dokumentarista ábrázolásmód megjelenési formáinak felismerése és értelmezése.

Cselekményelemzés

Történet és cselekmény megkülönböztetése; a cselekmény tér-idő folyamatának és okozati rendjének összeállítása.

A mozgóképi szövegek jelentése

Jelentéstulajdonítás a legfontosabb filmnyelvi kódok (látványszervezés, szerepjáték, montázs, elbeszélés) értelmezésével adott mozgóképi szövegek esetében.

Mozgóképi szövegalkotás

Egyszerű mozgóképi vagy médiaszövegek megszerkesztése

Szövegalkotási ismeretek és képességek bizonyítása (több beállításból álló, értelmes mozgóképi szekvencia vagy rövid terjedelmű alkotás megtervezése és kivitelezése a projekt munka során).

Műfaj- és műismeret

A filmkultúra kettőssége

A tömeg- és a magas/artisztikus kultúra fogalmának elhatárolása. A műfaji és a szerzői filmalkotások megkülönböztetése és összehasonlítása. Az archetípus fogalmának ismerete, archetípusok felismerése (pl. archetipikus konfliktusok, karakterek) és azok adott formáinak értelmezése.

Műfaji jellemzők

A tömegfilmek sajátosságainak (sztárkultusz, iparszerűség és gazdasági meghatározottság, nézőszám- maximalizálásra törekvés, szórakoztatás-központúság, műfajiság, fogyasztói minták kiváltása és követése, multiplex-terjesztés) felismerése és bemutatása adott közönségfilmek segítségével.

Két szabadon választott tömegfilmi műfaj (pl. burleszk, melodráma, western, thriller, horror, sci-fi) bemutatása az adott műfajt reprezentáló alkotások jellemzésén keresztül a témaválasztásban, a motívumhasználatban és az elbeszélésmódban megfigyelhető hasonlóságok alapján.

Korstílusok, szerzők és művek

Korstílusok

A téma-, szereplő- és környezetválasztás, a filmnyelvi kifejezőeszközök (látvány, montázs, történetmesélés) használata, a filmtörténeti hagyományokhoz való viszony és a film szerepéről való elképzelések szempontjából megfigyelhető stiláris hasonlóságok és különbségek felismerése.

A (német) expresszionizmus, a francia és a szovjet-orosz avantgárd, az (olasz) neorealizmus, a francia és a csehszlovák új hullám jellemzőinek azonosítása, közülük két filmstílustörténeti korszak részletező ismertetése a korszakot meghatározó alkotók és művek alapján.

Egyetemes filmtörténeti ismeretek

A némafilmművészet

A német expresszionizmus jellemzése, egy meghatározó művének ismerete. A szovjet-orosz montázsiskola jellemzése, két meghatározó művének ismerete.

A hangosfilmművészet kialakulása

Az (olasz) neorealizmus jellemzése, két meghatározó művének ismerete.

A modern film

A francia és a csehszlovák új hullám jellemzése, néhány meghatározó mű ismerete.

Magyar filmtörténeti ismeretek

Az új magyar film az ötvenes évektől a rendszerváltásig

A magyar film néhány jelentős alkotója közül egy rendező (pl. Fábri Zoltán, Makk Károly, Jancsó Miklós, Szabó István, Huszárik Zoltán, Bódy Gábor, Jeles András) munkásságának vázlatos bemutatása (az életmű helye és jelentősége a magyar film történetében). Az ún. budapesti iskola jellemzése, két fontosabb alkotás ismerete.

A kortárs magyar film

Egy - szabadon választott -, a rendszerváltozás után készült, jelentősebb magyar film részletező ismertetése.

Média a mindennapi életben

A társadalmi nyilvánosság

A polgári nyilvánosság fogalmának ismerete; a modern társadalmi nyilvánosság kialakulását elősegítő fontosabb tényezők szerepének kifejtése (pl. a technikai sokszorosítás, a technikai képrögzítés-képközvetítés, a távközlés).

A nyilvános szereplés során követendő és elvárható etikai szempontok ismerete.

Mediatizált információforrások használata

Az egyes médiumokban használatos szövegtípusok (pl. újsághírek, riportok és tanulmányok, rádióműsorok, filmek, televíziós műsorok, weblapok, CD-ROM-ok, digitális archívumok) mint információforrások tudatos, szelektív és célirányos használata (pl. a projektmunkában).

A média és az életmód

A médiumok - elsősorban a rádió és a televízió - műsorrendjének, a csatornaimázs kialakításának a befogadók életmódjára, műsorválasztási preferenciáira gyakorolt hatásainak bemutatása.

A médiaszövegek befogadása és a média közönsége

Intertextualitás, sorozatelv

A sorozatelv fogalma, hatása a szövegek megszerkesztésére és befogadására. A sorozatszerű szerkesztés célja és hatása a befogadóra (pl. szappanoperák, hírek, reklámkampányok esetén).

A befogadást befolyásoló tényezők

A befogadásra a szövegen túl hatást gyakorló tényezők: kulturális kompetencia (a befogadó tudása, tapasztalata és ízlése); a közönség kulturális és társadalmi környezete (gazdasági, szociális, etnikai helyzet, életkor és nemi identitás), a befogadás környezete (pl. újságolvasás, rádiózás, tévénézés, szörfözés a világhálón), illetve ezek hatása az egyes médiaszövegek, szövegtípusok elfogadására vagy elutasítására. A médiaipar globalizálódásának jelei és következményei (pl. a nemzeti identitás veszélyeztetése és átalakulása) a médiaszövegek kódolásában és terjesztésében.

A sztár

A sztár szerepének felismerése és értelmezése a filmen és a médiában néhány film és médiasztár jellemzésével.

Új médiatechnológiák

A mediatizált közlésmód új jelenségeinek (pl. interaktivitás, multimédia, hálózati kommunikáció, virtuális valóság) jellemzése, a befogadási folyamatra gyakorolt hatásuk bemutatása és értékelése.

Médiaintézmények

A médiaszöveg mint termék

A tömegkommunikációs folyamatra ható főbb gazdasági tényezők bemutatása, az iparszerű és piacelvű működés (pl. a maximális fogyasztásra készítés elve, a közönség mint vevő és mint áru, a műsoridő mint tulajdon) értelmezése.

A médiaipar intézményei

A közszolgálati és kereskedelmi médiaintézmények jellemzése néhány példa alapján.

A médiaipar ellenőrzése

A médiaipar jogi és etikai szabályozásának alapelvei (pl. önellenőrzés, a válaszadás lehetősége, a magánélet tiszteletben tartása, a közszereplőkkel kapcsolatos szabályok, a hátrányos megkülönböztetés tilalma). A törvények és szabályok betartását ellenőrző hazai intézmények megnevezése, beavatkozásuk (pl. a reklámidő túllépéséért, a fiatalkorúakat károsan érintő műsorokkal kapcsolatos döntések) jellemző példáinak ismertetése az adott időszakból.

A reprezentáció

Manipuláció, a valóság sztereotip és torzított megjelenítése a médiában

A reprezentáció fogalmának ismerete, a tapasztalati és a médiavalóság eltéréseinek felismerése és bemutatása a nemi szerepek, a kisebbségek és az etnikumok, az eszmék és politikai formációk médiareprezentációjának jellegzetes példáin keresztül, jellemző sztereotípiák bemutatása bizonyos társadalmi csoportok reprezentációjában. Fontosabb érvek és ellenérvek ismerete és alkalmazása, amelyek a média tömegbefolyásolási, közönségmanipulációs hatását kívánják bizonyítani vagy cáfolni.

Jellegzetes televíziós műsortípusok

Hírműsorok

A hír és a vélemény fogalmainak ismerete és elkülönítésük adott médiaszövegben. A hírműsorszerkesztés elemi normáinak ismerete és érvényesülésük kritikus megítélése.

Reklám

A reklám mint alkalmazott művészeti forma értelmezése adott médiaszöveg esetében. A reklámok címzettjének/célcsoportjának meghatározása. A reklámozásban alkalmazott néhány gyakori befolyásolási technika felismerése és értékelése.

Folytatásos teleregény (szappanopera)

A szériaelv megjelenési formáinak felismerése és jellemzése. A teleregény szerkezeti sajátosságainak ismerete és bemutatása alkalmas példány.

HITTAN

A hittan érettségi vizsga követelményei a katolikus felekezetű tanulók számára

I. Vizsgaleírás

Középszint

Középszinten szóbeli érettségi vizsgát tesznek a tanulók. Az érettségi vizsga anyaga 12 témakörből áll, ezekből állít össze a szaktanár 20 érettségi tételt. A szaktanár szabad választása szerint a számára jelentősebb, hangsúlyosabb témakörökből 2-2 tételt fogalmazhat meg.

Az érettségi tételek A és B részből tevődnek össze. Az A tételek egy-egy témakör átfogó anyagából jelölnek ki egy-egy témát, amelyekben a vizsgázó bemutatja alapvető hittani ismereteit, rendszerezési képességeit és hittani tudásának alkalmazását. A B tételek a 12 témakörhöz szorosan kapcsolódó fogalmakat, rövidebb témákat, Ó- és Újszövetségi bevezetéstudományi, valamint liturgikus ismereteket, forrás- és dokumentumelemzési, illetőleg értelmezési feladatokat, korunk etikai problémáinak bemutatását kívánja meg a vizsgázótól. A szaktanár szabadon döntheti el, hogy az A tételhez ugyanazon témakörből illeszt-e B tételt vagy egy egészen más témakörből választja a B tételt. Az előző esetben különösen ügyelni kell arra, hogy az B tétel anyaga ne kapcsolódjon az A tételhez.

A szóbeli vizsgán az A tétel kifejtésére 10 perc, a B tétel kifejtésére 5 perc áll a vizsgázó rendelkezésére.

A szóbeli feleletben kívánatos a mondanivaló néhány vázlatpontban történő megfogalmazása, ezt követően annak részletes kifejtése vagy a szaktanár által megjelölt vázlatpont részletes ismertetése. A vizsgázók a szóbeli vizsgán a következő segédeszközöket használhatják: Biblia, zsinati dokumentumok, az elemzendő források szövegei.

A szóbeli feleletek értékelése: Az A tétel 30 pont, a B tétel 20 pont, összesen 50 pont.

Az A tétel tartalmánál és terjedelménél fogva értelemszerűen a végső osztályzat kialakításában nagyobb hangsúlyt kap.

II. Részletes tartalmi követelmények

Középszint

Témakörök/Kompetenciák	Követelmények
I. Biblia	

Ószövetség	
1. Az Ószövetségi üdvtörténet a kezdetektől a próféták arany-koráig	<p>Óstörténet: a teremtés, Isten elgondolása a teremtett világról és az emberről; a bűnbeesés, a bűn következményei; az ősatyák istenélménye, meghívása, a nekik adott ígéret, a velük kötött szövetség.</p> <p>Mózes és a mózesi szövetség.</p> <p>A Dávidnak tett messiási ígéret.</p>
2. Ószövetségi üdvtörténet a próféták aranykorától a hellenista korig	<p>Illés, Ámosz és Ozeás próféta</p> <p>Izajás, a második Izajás, a harmadik Izajás</p> <p>Jeremiás próféta</p> <p>Ezékiel próféta</p> <p>Dániel próféta</p>
Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek	<p>Az ószövetségi üdvtörténet fogalma, az ószövetségi kánon, irodalmi műfajok az Ószövetségben, az Ószövetség szövegtanúi és fordításai, a prófétafogalom és a prófétairodalom jellemzése, a bölcsességi és a lírai irodalom, a zsoltárok fogalma és műfaja.</p>
Kompetenciák	
Szövegértelmezés	<p>Ószövetségi szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének értelmezése, kifejtése</p>
Esetelemzés	<p>A bibliai szövegek mondanivalójának aktualizálása a ma keresztényének életére.</p> <p>Véleményének indoklása, állásfoglalásának megalapozása.</p>
Újszövetség	
3. Krisztus misztériuma az evangéliumok alapján	<p>A gyermekségtörténetek értelmezése, Jézus tanítása, Jézus tettei (csodák), Jézus halála és feltámadása, a Szentlélek eljövetele</p>

<p>4. Az apostolok kora az Újszövetség fényében</p>	<p>Az ősegyház élete, a misszió, az első apostoli zsinat.</p> <p>Péter apostol tanítása az Ap.Csel. és a Péter-levelek alapján. Pál apostol megtérése és missziós útjai.</p> <p>János és Jakab apostol tanítása a leveleikben.</p>
<p>Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>Az Újszövetségi üdvtörténet fogalma, az újszövetségi kánon, irodalmi műfajok az újszövetségi Szentírásban, újszövetségi szövegtanúk és fordítások.</p> <p>Az evangéliumok keletkezéstörténete.</p> <p>Az Ap.Csel. keletkezéstörténete és műfajai.</p> <p>Péter apostol leveleinek keletkezéstörténete.</p> <p>Jakab és János apostol leveleinek keletkezéstörténete</p>
<p>Kompetenciák</p>	
<p>Szövegértelmezés</p>	<p>Újszövetségi szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének értelmezése, kifejtése</p>
<p>Esetelemzés</p>	<p>Az újszövetségi szövegek mondanivalójának aktualizálása a ma keresztényének életére.</p> <p>Véleményének indoklása, állásfoglalásának megalapozása.</p>
<p>II. Egyháztörténelem</p>	

<p>5. Az egyház ókora és középkora</p>	<p>Az egyház történelmének kezdete, a keresztényüldözés kora.</p> <p>Egyetemes zsinatok az ókorban.</p> <p>A szerzetesség kialakulása a remetéktől Asszisi Szent Ferencig. A keleti (ortodox) egyház története.</p> <p>Szent István és az Árpád-házi szentek Jézus evangéliumának szolgálatában.</p> <p>Az egyház történelme mint üdvtörténet.</p> <p>Az egyházi állam fogalma.</p> <p>Egy egyházatya és/vagy az egyházmegye védőszentje életének és művének bemutatása.</p> <p>Két ó- vagy középkori pápa bemutatása.</p>
<p>6. Az egyház újkora és legújabb kora</p>	<p>A reformáció értékeiben és negatívumaiban rejlő isteni üzenet: forradalom helyett belső megújulás.</p> <p>A Trentói Zsinat a megújulás szolgálatában.</p> <p>Jézus örömhírének hiteles hordozói (néhány kiemelkedő jelentőségi szent életútjának és művének bemutatása).</p> <p>Az egyház története a felvilágosodás korától az I. Vatikáni Zsinatig. A keleti (görög katolikus) rítus jellemzői.</p> <p>Korunk kihívásai és a II. Vatikáni Zsinat.</p> <p>A 20. század egy nagy pápájának bemutatása</p> <p>Az ökumenizmus törekvései a 20. században az ökumenizmusról szóló zsinati nyilatkozat alapján.</p>
<p>Kompetenciák</p>	
<p>Szövegértelmezés</p>	<p>Egyháztörténeti forrás és egyházi dokumentumok elemzése, értelmezése.</p>
<p>Esetelemzés</p>	<p>Az egyháztörténeti események értelmezése és összevetése a mai kor problémáival. Az egyház mai helyzetének elemzése.</p>

III. Dogmatika	
<p>7. Ünnepeink liturgiája és dogmatikája (Krisztus megváltó tevékenysége, Mariológia)</p> <p>(A görög szertartású tanulók saját liturgikus hagyományuk alapján mutatják be a dogmatikai tanítást.)</p>	<p>A teremtés, a bűnbeesés és az ígélet dogmatikája – az advent liturgiája</p> <p>A megtestesülés dogmatikája (Karácsony)</p> <p>A megváltás és a halálon túli lét dogmatikája (Húsvéti ünnepkör)</p> <p>A Szentlélekről szóló dogmatikai tanítás (Pünkösöd)</p> <p>Az üdvtörténet, a misztérium, a liturgia és a misztériumokat értelmező dogmatika fogalma.</p> <p>A Mária-dogmák krisztológiai mondanivalója.</p> <p>A Lélek ajándékai – a karizmák.</p>
<p>8. Az Eukarisztia és a szentségek</p> <p>(A görög szertartású tanulók saját liturgikus hagyományuk alapján mutatják be a dogmatikai tanítást.)</p>	<p>A szentmise liturgiája mint az üdvtörténet valamennyi misztériumának emlékezete és megjelenítője.</p> <p>A szentség fogalma. A kegyelem fogalma.</p> <p>A keresztség és a bérálás szentségének liturgiája és dogmatikája.</p> <p>A kiengesztelődés és a betegek kenetének liturgiája és dogmatikája.</p> <p>A házasság és a papi rend szentségének liturgiája és dogmatikája.</p> <p>A legfontosabb liturgikus jelképek.</p> <p>A szentek tiszteletének dogmatikája.</p> <p>A szentelmények liturgiája és dogmatikája.</p> <p>Az imádság dogmatikája.</p> <p>A szentmisén kívüli igeliturgia dogmatikája.</p>
Kompetenciák	
Esetelemzés	<p>A keresztény életgyakorlat örömei, nehézségei.</p> <p>Állásfoglalás, a vélemény indoklása.</p>

IV. A keresztény erkölcsi élet	
9. Az ember erkölcsi lény	<p>Az ószövetségi ember üdvtapasztalata saját erkölcsi mivoltáról.</p> <p>Jézus tanítása az ember erkölcsi mivoltáról és feladatáról.</p> <p>Az ember erkölcsi mivolta az egyház tanításában.</p> <p>A törvény az ószövetségi üdvtörténetben.</p> <p>A Jézusban beteljesedett ószövetségi törvény.</p> <p>Az üdvtörténeti erkölcsstan fogalma.</p> <p>A törvény fogalma és fajtái az erkölcssteológiában.</p> <p>A teológiai erények.</p>
10. Az erkölcsi halál és az erkölcsi feltámadás	<p>A bűn és következménye az ó- és újszövetségi Szentírás alapján.</p> <p>A bűn következménye az egyház teológiai tanításában.</p> <p>Az erkölcsi feltámadás reménye az Ószövetségben, ténye és alapja az Újszövetségben.</p> <p>Az erkölcsi feltámadás az egyház tanításában és gyakorlatában.</p> <p>A születéssel kapcsolatos erkölcsi problémák.</p> <p>A szexualitással kapcsolatos erkölcsi problémák.</p> <p>A házassággal kapcsolatos erkölcsi problémák.</p> <p>A halállal kapcsolatos erkölcsi problémák.</p>
Kompetenciák	
Esetelemzés	Erkölcsi kérdések, mai erkölcsi problémák elemzése, állásfoglalás, a vélemény indoklása.
V. Vallás – világvallások	

<p>11. A vallás és a Krisztus-esemény bizonyossága</p>	<p>A vallás fogalma és lehetősége a katolikus egyház önértelmezésében.</p> <p>A kereszténység előtti keleti vallások: hinduizmus, buddhizmus.</p> <p>A kinyilatkoztatásból merítő vallások: zsidó vallás, iszlám.</p> <p>Jézus történetisége pogány és zsidó források alapján.</p> <p>Jézus feltámadásának igazolhatósága.</p> <p>A vallásfilozófia fogalma.</p> <p>Az üdvtörténet apológiájának fogalma.</p> <p>Isten létének bölcséleti bizonyítása.</p> <p>A vallásszabadságról szóló zsinati nyilatkozat ismertetése.</p> <p>A nem keresztény vallásokról szóló zsinati nyilatkozat ismertetése.</p> <p>Mai vallási áramlatok.</p>
<p>12. Az egyház és a kinyilatkoztatás</p>	<p>Az egyház jézusi eredetének ténye és szükséges volta az újszövetségi iratok alapján.</p> <p>Az egyház négy ismertetőjegye (egy, szent, katolikus és apostoli) és szükséges volta.</p> <p>Az egyház fogalma a katolikus egyház önértelmezése alapján.</p> <p>Az egyház ószövetségi gyökerei.</p> <p>Az egyház és a pápa tévedhetetlenségének fogalma.</p> <p>A kinyilatkoztatás és a sugalmazás fogalma.</p> <p>A hit és a cselekvés összefüggése.</p> <p>A hit mint ésszerű engedelmesség.</p>
<p>Kompetenciák</p>	

Esetelemzés	A vallásos élet értékének, az egyházhűségnek bemutatása, értelmezése. A missziós tevékenység fontossága. Mások megértésének, tiszteletének, elfogadásának alapja a krisztusi szeretet. Állásfoglalás, a vélemény indoklása.
-------------	---

<p>1.) Ószövetség</p>	<p>Őstörténet:</p> <p>A teremtés, az ember teremtése, proto-evangélium, bűnesetek, az özönvíz;</p> <p>Ósatyák történetei: Ábrahám, Izsák, Jákób, József;</p> <p>A választott nép történetének főbb szakaszai, fontos eseményei:</p> <p>Mózes elhívása, kivonulás Egyiptomból, szövetségkötés, honfoglalás, bírák kora: Sámson, Gedeon, Jefte, Sámuel, Debora, Saul-Dávid-Salamon királysága;</p> <p>Illés és Elizeus próféta, babiloni fogság, hazatérés a fogságból;</p> <p>Jézusra vonatkozó próféciák, azok keletkezési körülményei, messiási várakozás:</p> <p>Ézsaiás, Jeremiás, Dániel, Mikeás, Haggeus, Zakariás</p>	<p>Leviticus: léviták, papok, áldozatok az Ószövetségben;</p> <p>Numeri: A 40 éves pusztai vándorlás oka és következményei. Bálám története;</p> <p>Deuteronomium: Izráel kiválasztásának „indoklása”. A nagy törvények és hétköznapi értelmezésük példái;</p> <p>Az assír fogság, keveredés és annak következményei</p>
<p>2.) Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>A Biblia keletkezése, az ószövetség könyveinek keletkezése és felosztása: történeti, tanító és prófétai;</p>	<p>A Tóra</p>

<p>3.) Újszövetség</p>	<p>Jézus Krisztus földi életének eseményei, tanítása: születése, megkeresztelkedése, megkísértése, a tanítványok elhívása, hegyi beszéd, az Isten országáról szóló példázatai, az „én vagyok” mondások, gyógyítási csodái, megváltó áldozata, kereszthalála és feltámadása, mennybemenetele és a missziói parancs;</p> <p>Az apostoli kor: A Szentlélek kitöltetése, a keresztyén egyház születése, Péter és János apostol munkássága, Saulus megtérése, Pál missziói útjai;</p> <p>Apostoli kor a levelekben: Róma, Korinthus I-II., Filippi, Timóteus I-II., Jakab</p>	<p>Keresztelő János élete és munkássága;</p> <p>Lukács evangéliumának saját anyaga;</p> <p>Találkozások az evangéliumokban: Nikodémus, samáriai asszony;</p> <p>A nagyhét eseményei a négy evangélium összefüggésében;</p> <p>Galata, Efezus, Filemon,</p> <p>János I.;</p> <p>A jelenések könyve és az apokaliptika</p>
<p>4.) Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>Az evangéliumok keletkezésének története és célja, párhuzamok és eltérések, ezek okai;</p> <p>Az újszövetségi levelek felosztása: páli levelek: tanító és pásztori; egyetemes;</p>	<p>Az apostolok cselekedetei;</p> <p>A szinoptikus evangéliumok</p>
<p>5.) Kortörténeti ismeretek</p>	<p>Jézus és az apostolok korának történeti háttére: az intertestamentális kor</p>	<p>A palestinai zsidóság vallási élete, vallási mozgalmak, irányzatok: farizeus, esszénus, szaduceus, zélóta</p>

A református hittan érettségi vizsga követelményei

Témakörök	Középszint	Emelt szint
I. Bibliaismeret		
1.) Ószövetség	<p>Őstörténet:</p> <p>A teremtés, az ember teremtése, proto-evangélium, bűnesetek, az özönvíz;</p> <p>Ósatyák történetei: Ábrahám, Izsák, Jákób, József;</p> <p>A választott nép történetének főbb szakaszai, fontos eseményei:</p> <p>Mózes elhívása, kivonulás Egyiptomból, szövetségkötés, honfoglalás, bírák kora: Sámson, Gedeon, Jefte, Sámuel, Debora, Saul-Dávid-Salamon királysága;</p> <p>Illés és Elizeus próféta, babiloni fogság, hazatérés a fogságból;</p> <p>Jézusra vonatkozó próféciák, azok keletkezési körülményei, messiási várakozás:</p> <p>Ézsaiás, Jeremiás, Dániel, Mikeás, Haggeus, Zakariás</p>	<p>Leviticus: léviták, papok, áldozatok az Ószövetségben;</p> <p>Numeri: A 40 éves pusztai vándorlás oka és következményei. Bálám története;</p> <p>Deuteronomium: Izráel kiválasztásának „indoklása”. A nagy törvények és hétköznapi értelmezésük példái;</p> <p>Az assír fogság, keveredés és annak következményei</p>
2.) Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek	<p>A Biblia keletkezése, az ószövetség könyveinek keletkezése és felosztása:</p> <p>történeti, tanító és prófétai;</p>	A Tóra

<p>3.) Újszövetség</p>	<p>Jézus Krisztus földi életének eseményei, tanítása: születése, megkeresztelkedése, megkísértése, a tanítványok elhívása, hegyi beszéd, az Isten országáról szóló példázatai, az „én vagyok” mondások, gyógyítási csodái, megváltó áldozata, kereszthalála és feltámadása, mennybemenetele és a missziói parancs;</p> <p>Az apostoli kor: A Szentlélek kitöltése, a keresztyén egyház születése, Péter és János apostol munkássága, Saulus megtérése, Pál missziói útjai;</p> <p>Apostoli kor a levelekben: Róma, Korinthus I-II., Filippi, Timóteus I-II., Jakab</p>	<p>Keresztelő János élete és munkássága;</p> <p>Lukács evangéliumának saját anyaga;</p> <p>Találkozások az evangéliumokban: Nikodémus, samáriai asszony;</p> <p>A nagyhét eseményei a négy evangélium összefüggésében;</p> <p>Galata, Efezus, Filemon,</p> <p>János I.;</p> <p>A jelenések könyve és az apokaliptika</p>
<p>4.) Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>Az evangéliumok keletkezésének története és célja, párhuzamok és eltérések, ezek okai;</p> <p>Az újszövetségi levelek felosztása: páli levelek: tanító és pásztori; egyetemes;</p>	<p>Az apostolok cselekedetei;</p> <p>A szinoptikus evangéliumok</p>
<p>5.) Kortörténeti ismeretek</p>	<p>Jézus és az apostolok korának történeti háttére: az intertestamentális kor</p>	<p>A palestinai zsidóság vallási élete, vallási mozgalmak, irányzatok: farizeus, esszénus, szadduceus, zélóta</p>

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint

Követelmények		
II. Egyháztörténet		
<p>6.) Krisztus egyházának története</p>	<p>A Szentlélek munkájáról szóló bibliai tanítás; Az egyház történelmének kezdetei, fontos fordulópontjai: Pünkösöd eseményei, a keresztyén egyház születése, őskeresztyénség, az istentisztelet liturgiája, ókatolicizmus, keresztyénüldözések, a keresztyénség, mint államvallás;</p> <p>Szerzetesrendek kialakulása Keleten és Nyugaton;</p> <p>Keresztes háborúk, avignoni fogság;</p> <p>Eretnekmozgalmak és az inkvizíció;</p> <p>Előreformációs törekvések: Wyclif és Husz;</p> <p>A reformáció német és svájci ága;</p> <p>Az ellenreformáció Európában, a jezsuita rend;</p> <p>A protestáns ortodoxia és a pietizmus;</p> <p>A puritanizmus</p> <p>Az ökumenikus mozgalmak kezdetei</p> <p>A katolicizmus és a protestantizmus a XX. században;</p> <p>Kiemelkedő egyháztörténeti személyiségek példák Krisztus elkötelezett követésére: Augustinus, I. István, Assisi Ferenc, Luther Márton, Zwingli Ulrich, Kálvin János</p>	<p>Nyugat és Kelet eltérő fejlődése, a nagy egyházszakadás; Keleti és nyugati nagy egyházatyák, a korai keresztyénség dogmái;</p> <p>A felvilágosodás, egyházellenes irányzatok</p> <p>Albert Schweitzer</p> <p>Dietrich Bonhoeffer</p> <p>Teréz anya</p>

Követelmények		
7.) A saját felekezet története	<p>A saját felekezet kialakulása, annak okai, történetének fontos pontjai:</p> <p>A reformáció tanainak elterjedése Magyarországon;</p> <p>Kiemelkedő személyiségei: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál;</p> <p>A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert;</p> <p>A bécsi békétől a szatmári békéig (Bocskai István) – a Habsburg udvar valláspolitikája: 1606-1711: ellenreformáció, a gyászévtized, gályarab prédikátorok;</p> <p>Az erdélyi fejedelemség valláspolitikája: 1571-1690. Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsánna;</p> <p>Csendes ellenreformáció: A magyar protestantizmus helyzete III. Károly és Mária Terézia uralkodása idején;</p> <p>II. József valláspolitikája, a Türelmi Rendelet;</p> <p>A két világháború közötti egyház története: Makkai Sándor, Baltazár Dezső, Ravasz László, Révész Imre;</p> <p>Állam és egyház viszonya a II. világháború után: Egyezmény 1948, államosítások;</p> <p>Bereczky Albert, Pap László, Ordass Lajos</p>	<p>Magyarországi hitvallások, zsinatok, kánonok, teológiák</p> <p>A debreceni alkotmányozó zsinat 1881.;</p> <p>A belmisszió irányzatai és főbb képviselői: Szabó Aladár, Balogh Ferenc, Kiss Ferenc;</p> <p>A szolgáló egyház teológiája</p>

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
	III. Dogmatika	

Követelmények		
<p>8.) Az egyház tanítása</p>	<p>A keresztyén egyház tanításának alapvető tételei: Isten megismerése, a kijelentés (Istenérvek);</p> <p>Különös kijelentés, az Ige hármasság alakja reformátori felfogásban;</p> <p>Az ember Isten szövetségében; Evangélium a törvényben;</p> <p>A keresztyén hit;</p> <p>Egyetemes hitvallások;</p> <p>Istenről, mint Szentháromságról.;</p> <p>A teremtő, Mindenható Atya;</p> <p>Az isteni gondviselés;</p> <p>Jézus Krisztus személye és titka;</p> <p>Jézus Krisztus prófétái, főpapi és királyi tiszte;</p> <p>A Szentlélek személye és munkája;</p> <p>Az anyaszentegyház;</p> <p>A sákramentumok: keresztség és úrvacsora;</p> <p>Az eljövendő világ és az örök élet;</p> <p>A saját felekezet dogmatikai tanítása:</p> <p>A reformátori gondolkodás jellegzetességei:</p> <p>solus Christus, sola gratia, sola fide, sola Scriptura;</p> <p>Az üdvtörténet alapigazságainak vizsgálata, Isten mindnyájunkat egyé tesz Krisztusban:</p> <p>ökumenikus mozgalmak, a II. vatikáni zsinat</p>	<p>A kegyelmi kiválasztás tanítása</p> <p>A látható és láthatatlan egyház</p> <p>A felekezetek kialakulása, a hitvédelem alapjai, a XIX-XX. századi uniótörekvések</p>

Követelmények		
IV. Az egyházi esztendő		
<p>9.) Ünnepek, ünnepi időszakok</p>	<p>Az egyházi esztendő ünnepei, ünnepi időszakai, a saját felekezet ünnepei, az ünnepek gyökerei, jelentősége:</p> <p>Advent, karácsony, böjt, virágvasárnap, nagypéntek, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösd, újkenyér, újbor, október 31, a reformáció emléknapja;</p> <p>Az ünnepek liturgiája;</p> <p>A református istentisztelet és kegyesség</p>	<p>Liturgikus szövegek: a református istentisztelet fogalmainak ismerete, apostoli köszöntés, előfohász, lekción, textus, a sákramentumok szereztetési ígéi, a kazuálék vonatkozó szövegei</p>

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
V. A keresztyén erkölcsi élet – etika		

Követelmények		
<p>10.) A keresztyénség erkölcsi tanítása</p>	<p>Az ószövetségi és a jézusi etika.: Az ember feladata a világban, felelősségünk a teremtett világ, az élet védelme és embertársaink iránt:</p> <p>Erkölc, erkölcsi döntés, etika fogalma;</p> <p>Az erkölcs keresztyén megítélése a bűn és kegyelem fényében;</p> <p>Kicsoda az ember?</p> <p>A törvény átka és haszna;</p> <p>A belső törvény: a lelkiismeret;</p> <p>Szabadság és rend;</p> <p>A keresztyén etika normái a családi élet, munka és társadalmi élet területén</p> <p>A Tízparancsolat etikai üzenete:</p> <p>más istenek, az Egy és kiábrázolhatatlan Isten tisztelete, Isten nevével élni és visszaélni, az idő rendje, ünnepek és hétköznapiak, a munka és pihenés, a teremtett világ nyugalma, ökológiai etika, kultúra, civilizáció, technika, szülők, gyermekek, szerelem, házasság, válás, szexualitás, család, nemzedékek, szülőföld, haza;</p> <p>Az élet védelme: szenvedélybetegségek, abortusz, eutanázia, géntechnológia, öngyilkosság, halálbüntetés;</p> <p>Keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban;</p>	<p>Az élet transzcendens megalapozásának igénye</p> <p>A keresztyén diakónia hétköznapi megélési formái;</p> <p>Hivatás, munka, tulajdon;</p> <p>A média szerepe életünkben, a manipuláció veszélye;</p> <p>Tolerancia és megalkuvás</p>
<p>VI. Világvallások</p>		

Követelmények		
<p>11.) A nagy világvallások <u>alapvető</u> gondolatai</p>	<p>A vallás fogalma; A történelmi Istenkinyilatkoztatás vallásai: a zsidó vallás, az iszlám, a keresztyénség;</p> <p>Az örök világtörvény vallásai: hinduizmus, buddhizmus stb.; Mai vallási áramlatok</p>	
<p>12.) Mai vallási áramlatok</p>		<p>Konfucianizmus, taoizmus, sintoizmus, keresztyén kisegyházak, szekták, pszichovallások;</p> <p>Különbség ökumené és szinkretizmus között</p>

Követelmények		
Témakörök	Közép szint	Emelt szint
VII. Egyházismeret		
13.) A saját egyház mai élete		A MRE jelképei, címere, hitvallásai: II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté; Az egyház felépítése, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, Zsinat; Főbb szolgálati területei: misszió, diakónia
14.) Egyházzene		Az egyház énekkincsének jellemző, kiemelkedő darabjainak ismerete: 23, 25, 32, 42, 65, 66, 77, 84, 89, 90, 130, 134, 135, 150, 164, 165, 167, 225, 264, 274, 312, 315, 316, 326, 341, 373, 390, 460, 463.
15.) A szűkebb közösség		A gyülekezet, az egyházi iskola története, mai élete
VIII. Kompetenciák		
16.) Szövegértelmezés	Bibliai szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének kifejtése; Egyháztörténeti forrás és egyházi dokumentum elemzése; Hitvallási irat részletének értelmezése a dogmatikai ismeretek birtokában	
17.) Esetelemzés	Etikai kérdések, mai problémák elemzése, állásfoglalás, a vélemény indoklása	

CD-melléletek

Helyi tanterv tantárgyakhoz kapcsolódó tartalommal

*Fejlesztési feladatok és követelmények az emelt szintű érettségire
történő felkészítéshez*